

تصویر ابو عبد الرحمن کردی

کوساری عراق
وزارتی روشنبیری و راکه باندن
دهزکای روشنبیری و بلاوکرده و می خورده
زنجیره ی ژماره (۱۳۸)

دیوانی و یسانی

حمال محمد محمد امین

AN

٤٥٥

تو
 خورمان و حرس و سناسی
 شیری کرا
 عباس کرا

کوماری عراق
 وزارتہ تی روشنییری و راگہ یاندن
 دہزگای روشنییری و بلاوکردنہ وہی کوردی
 نجیرہی ژمارہ (١٣٨)

شاعیرانی کورد

دیوانی و یسانی

عباسانی سمره کا
 بنو سرن

جمال محمد محمد امین

[illegible]

سج خسته کی بزم به نور

شیفای نهو دهر دو نازاره ، به ماچی لیوی نامینه

شاعیر هر له دوائینی نه م شیعره ی پیشوودا ، که نه میشی هر بۆ
(نامینه) ناویک وتووه ، به پینج خسته کیه کی تاکی نه لیت :-

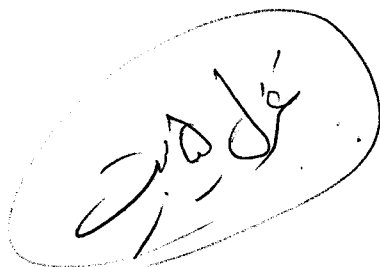
نه ماوه خاله تی ژینم ، له دهس چوو روچی سیرینم

ره فیکان بیتنه سهر مه یتم هه تا ماوم بکه ن شینم

ده سا نامینه خۆی بانگ کهن ، بخوینیی جاری یاسینم

مه لا مه مشوره ، کفنم بۆ مه که و مه خوینه ته لقینم

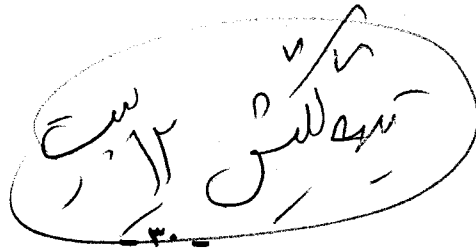
وه کو په روانه سووتاوم ، شه هیدی عشقی نامینم

- ۲۹ - (۱)

شاهیدم نه مرۆ له باغا غونچه په کی سه رچله
مه نشه ئی عشقی ده روون و مهر که زی فیکری دله
بولبولی دل که نه بێ سه رمه ست به عطری میشک و خهت
یه خه میل له م باغه نه روا ، روینی ناقابله
خزمه تی مزگوت و حوجره و خانه قاکی بۆچی یه
یه ندی عاشق هه له مه یخانه مورادی حاصله
سونبول و ریخانه و مینای له لا مه طلب تی یه
کۆششی بولبول له شهودا به ینتیکه هه بۆ گوله
بێ ریا ئیسته (و یصالی) عاشقیکی موخلیصه
که گولتیکی بێ نه ده ن له و باغه کاری موخکیله

(۱) له کاتی خۆی دا و یصالی که گرفتاری دهردی عشق نه بیت و هه
نه وهش بووه هۆی نه وهی گوندی بیتووش به جێ بهیلتی ، نه م پاچه
شیعره نه نووستی بۆ یه کن له پیاوه به ده سه لانه کانی نه و ئی به جی
نه هیلتیتو به م شیعرهش نه و پیاوه له مه به سته کی تی نه گاو
یارمه تی یه کی باشی نه دا .

له سه‌ره‌تای ئەم شیعره که له کوردی و فارسی تیکه‌لاره ، مامۆستا
نووسیویه‌نی و ئەلیت :- [ئیمتیزاجی کهلامی مه‌لا شیخ محهمه‌دی قه‌ره‌داغیه
له‌گه‌ل خواجه حافظی شیرازی خوا له هه‌ردووکیان بیهیت رازی] .

ئه‌گه‌ر خورشیدی پرووی ده‌رخا له‌سه‌ر خۆی لا‌بدا تارا (۱)
ئه‌بن مه‌خفی مه‌هو ئه‌خته‌ر له‌ شه‌وقی طه‌لمه‌تی زارا (۲)
به‌بن گۆل نامووی چبکه‌م له‌ گابه‌روا و سپیدارا (۳)
فیدای چاوی ئه‌که‌م مو‌لکی (جه‌م و ئه‌سکه‌نده‌رو دارا) (۴)
[اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را] (۵)
ئه‌گه‌ر شه‌و بیته‌و بمشیتلی له‌سه‌ر دۆشه‌ک جیهان تارا

- (۱) خورشید :- رۆژ ، کینه‌یه‌ته‌ بۆ جوانی پرووی خوشه‌ویسته‌که‌ی .
تارا :- ئەو پارچه‌ قوماشیه‌ ئه‌دری به‌سه‌ر پرووی بووک‌دا له‌ کاتسێ
گواستنه‌وه‌ی‌دا .
- (۲) مه‌خفی :- ون‌بوون ، دیارنه‌مان .
مه‌ه :- مانگ .
ئه‌خته‌ر :- ئه‌ستیره .
- (۳) گابه‌روا و سپیدارا :- ناوی دوو گوندن له‌ ناوچه‌ی شارباژێر .
(۴) ئه‌وانی ناو که‌وانه‌که‌ ناوی سێ پاشای کۆنی ناودارن .
(۵) ئه‌گه‌ر ئەو مه‌عشووقه‌ی شیرازی‌یه‌ دلی من به‌ ده‌ست بیهێتی .

بخال هندوش بخشم سمرقند بخارا را (۶)
 سیاحت گاهی خوبان وه کو جهننت له دنیا دا
 کنار آب زکنا باد گل گشت مصلی را (۷)
 خودا چبکه له زولفو خالو چاوی کالو لیتوی ئال
 چنان بردند صبر از دل که ترکان کانی یغمارا (۸)
 جه مالی ئهو دلارایه ، جه لایی « صبغة الله » یه
 باب رنگ خالو خط چ حاجت روی زیبارا (۹)
 مه کن لؤمهم له عشقی یار ، دل و شهرم و هیام پؤیی
 که عشق از پرده عصمت بیرون آرد زلیخارا (۱۰)
 وهما مه جهووله گنجی پروت له چینی ئه زده های زولفت
 که کس نکشودو نگشاید بحکمت این معمارا (۱۱)

- (۶) واته :- به خالی رهشی ئه به خشم شاری سه مه رقه ندو بوخارا .
- (۷) واته :- قه راغی ئاوی یو کنا باد که ناوچه یه که له شیراز ، جوی گه ران و سهیرانه .
- (۸) واته :- وهما ئارامیان له دلی من برد ، وه کو تور که کانی زهمانی کۆن که خه زینه و گنجی ئیرانیان به تالان برد .
- (۹) واته :- به دهرمان خو جوان کردن ، چ پتویستی به کی هیه دهم و چاوی که خوی جوان بین .
- (۱۰) واته :- که عشق وایه مه عشووقه ی زور پاکی وه ک زۆله یخا له ژیر پرده دینیتته دهره وه .
- (۱۱) واته :- که هیچ کس له دنیا دا چاره سهری ئهم موعه ممای عشقه ی نه کردوه .

قسهی ناصح له گوی مه گرن قبولی کن هه موو هه وه ک

جوانان سعاتمند پند پیری دانا را (۱۲)

له زاری تو ته گهر بیهیم جیتیویش هه له لام خوشه

(جواب تلخ می زبید لب لعل شکر خارا) (۱۳)

ته وه نده جوان و شیرینه (ویصالی) به ندی ته شعارت

که بر نظم تو افشانده فلک عقد ثریا را (۱۴)

۷
جینو
۶

۷
جینو
۶

-
- (۱۲) واته :- تهو جوانانهی بهخته وەرن نامۆزگای پیری زانایان وه زرگرت .
(۱۳) واته :- لیتیو که وهک شه کر واین ته یین هه وه لایم تال بداته وه .
(۱۴) واته :- وهختی ناسمان چاوی به شیعوو هۆنراوهی تو بکسهوی .
ملوانکه یهک له تهستیره کانی خۆی ته کا به شاباشی هۆنراوه کهت .

کوردی

- ۳۱ -

غزل کوردی

براگه‌ل مژده‌بین لیتان له‌لاتان
ئه‌وا پۆیی ره‌فیکی بین هه‌واتان
به‌ کول بگرین له‌دوا ئه‌و یاره‌ ته‌حقیق
نیه‌ وه‌ک ئه‌و له‌ دنیا جانفیداتان
که‌ گولشه‌ن خالیه‌ ئیمرو له‌ غونچه
ئه‌بین چبکا هه‌زاری بین نه‌واتان
به‌ بولبول گهرم ئه‌بین بازاری غونچه
له‌لا ئه‌و هه‌ر گوله‌ خاری جه‌فاتان
ئیتیر هه‌ر ئیوه‌بین با ئیمه‌ ده‌رچین
به‌بین ئیمه‌ نه‌بین نه‌قصو نیماتان

★ شاعیر ئهم شیعهری له‌و کاته‌دا وتوووه‌ که‌ هاوڕێکانی لای مامۆستاکی
نه‌ینی خۆشه‌ویستی و عه‌شقی ئه‌خه‌ نه‌ (وو ، مامۆستاکی لێی زویر
ئه‌بین ، ناچار بێتووش به‌جێ ئه‌هێڵیت و ئهم پارچه‌ شیعهره‌ش بۆ
فه‌قێکانی هاوڕێی به‌جێ ئه‌هێڵی ، شاعیر ئهم پارچه‌ شیعهری له‌سه‌ر
هه‌مان کیش و سه‌روای شیعهره‌کی مه‌سته‌فا به‌کی کوردی داناوه‌ که‌
ئه‌لێت :-

ره‌فیکان من ئه‌وا پۆیم له‌لاتان
له‌ مه‌ظلوومان به‌لا چۆل بین ولاتان
(دیوانی کوردی ، ۳۳ ل ، جایی سیدیان)

به فهوتی ئیتمه یا خوا ئیئوه دووربین
 له دهر دو غهم له زئیر سایه‌ی هوماتان (۱)
 عزیزم ماچی لیتوت ده‌فعی ده‌رده
 له عاشق قه‌ط مه‌که‌ن مه‌نمی ده‌واتان
 به ناحق حه‌ق نی‌یه‌ یوو وه‌رده‌گێرن
 به ناحق مه‌مکوژن ئیئوه‌و خوداتان
 (ویصالی) لێره ده‌رکه‌ن با نه‌میتنی
 ته‌گونجی به‌و بێ ده‌فعی به‌لاتان (۲)

(۱) فهوت :- نه‌مان ، له‌ناوچوون .

سایه :- سیبهر .

هوما :- ته‌لێن بالنده‌یه‌که‌ گوشت ناخوات و قنیات به‌ ئیسقان ته‌کا ،
 وا باوه به‌سه‌ر سه‌ری هه‌ر ئاده‌میزادیکه‌وه‌ بنیشیتته‌وه‌ ته‌بیت به‌ پاشا .

(۲) به‌ راسنی شیعه‌ی ویصالی یه‌کێکه‌ له‌ شیعه‌ به‌رزو به‌ سۆزه‌کانی که‌
 له‌سه‌ر کیش و سه‌روای شیعه‌که‌ی مسته‌فا به‌گی کوردی‌یه‌ ، به‌لام
 ته‌م ، واته‌ ویصالی به‌رگیکی تری کردووه‌ به‌ به‌ریا ، به‌ وشه‌سازی و
 ورده‌کاریه‌کی جوان هه‌ستی خۆی ده‌ربریوه‌ ، ته‌وه‌ی شایسته‌ی باسه‌
 ته‌وه‌یه‌ ته‌م شیعه‌ له‌ شیعه‌ سه‌ره‌تایی یه‌کانبه‌تسی که‌چی له‌ شعره‌
 به‌رزه‌کانیتتی ، ته‌مه‌ش به‌لگه‌ی زیره‌کی و شاره‌زایی ده‌رته‌خا ..

نامه خزلی عالی

- ۳۲ -

(۱) **نامه** (چه بیتا کاغذی تو به یفامی یاری هیتا
 بۆ عاشقانی مه جلیس قیصه ی دلدار ی هیتا)^(۱)
 (۲) **نامه** (له سایه ی همدی باری مه کتوویی یاری غاری
 بۆ عه نده لیبی مسکین مزده ی به هاری هیتا
 دنیا هه موو به جار ئی پر بوو له شهوق و شادی
 نامه ی ره غیقی جانی ده فعی خوماری هیتا
 (۳) **نامه** (هم نامه خوش به یانه وه کو نه سیمی صوبهی
 بۆ که بکه هایی چه پسی بۆی کولزاری هیتا)^(۳)
 (۴) **نامه** (به کباره مهستی مه ی بووین له خوشی کاغذی تو
 بۆ به زمی ئیمه ئیمشه و نافه ی ته تاری هیتا
 به زمیکی خوسره وانه بگرین به که یف و شادی
 شیرین شه رابو مو طریب مزمارو تاری هیتا
 مو طریب بیلتن هه واین مه یخانه سازه ئیمشه و
 ساقی بۆ به زمی ئیمه باده ی کولناری هیتا
 ساقی پده شه رابن ، مو طریب لینه پو بابن
 دلا بیتنه که بابن ، مه ستوره ناری هیتا
 (۵) **نامه** (ئه ی دل وه کو سوله یمان شایی بکه له خوشیان
 هودهود له شاری سیا نامه ی نیگاری هیتا
 کۆزی و بصاله ئیمرۆ شهوی هیجران به سه ر چوو

(۱) قیصه ی :- چیرۆکی

(۲) که بکه هایی چه پسی :- کهوی چه پس کراو

بۆ ئەم مەقامە یارم ماھى پوخسارى ھىتا

(دەمىگە دېل نەخۆشە لە دوورى پرووى ھەبىبان) ماھ
(بە ماچى لىوى رەمنا شىفای بيمارى ھىتا) (۳)

زەمانى عەيش و نۆشە ، چەمەن سەيرانى خۆشە

يارم بە نازو عىشوە ، گۆلى بىن خارى ھىتا (۴)

(وېصالى) مژدە ئەمشەو ، لە بەختى چاکی پاك

سەيرى كە زولفى لاڤا ، دولبەر عوزارى ھىتا

لە (۱۸) جەمادى يەكەمى ۱۳۶۲ك (دا و تراوه

(۳) رەمنا :- بەرز ، بالا بەرز .

بیمار :- نەخۆش .

(۴) بىن خار :- بىن دىرك .

نهی یار ههتا کی له فیراقت به شهیدو پۆز
 بکریمو بنالم به دلی خهستیی پر سۆز
 پهحمی که به من ئاخو نهوا وهقتی فیراقت
 وهعهدی که رهت داوه ، به هارو شهوی نهو پۆز
 ماتهله مه به تو ، بۆ زه رهروو نهقصی وجودم
 مه نعم مه که با بیه په می کهردو گلو تو
 هه رچه ندم خه رامانی له صحنی چه من ئه منیش
 خورشیدی دیارم به صیفات هه مده می به هرۆز
 بهس بمکوژه بهو خه نجهری عاشق کوژی چاوت
 بهس بمکه به نیشانهی موژگانی جگه ردۆز
 نیمرو که که توی شاهو بکه مه یلو نیگامی
 بۆ بهندهیی مسکین که هه ته طالبعی فهیرووز^۷
 نهو چاره که وهک نیرکسی شه هلایه به مهستی
 شیداوه به خه و یاخو به نازت بووه ئالۆز
 نهو جهز نه که ده یکهی له بۆ عوششاقی جیهانی
 مایه ی که رهو مه رچه مه ته لیت بیج پیرووز
 نه م دیوه به مانه ندی ده مت نهی گولی په عنا
 پهحمی بکه بهم عه بدی زه لیل ، پۆز
 گوئی بگری چلۆن ده گری (محهمه د) له فیراقت
 ته ئشیری هه یه وهقتی سه حه ر ناله یی جان سۆز

چۆن دەستم کرد بە کوکردنەوی ئەم دیوانە ؟

لە پشووی سەری سالی ۱۹۷۳دا بوو کاتیک گەرامەو بۆ چوارتا ،
 عەودال بووم بە دواى ئەو شاعیرو ئەدیبه نەناسراوانەى که لەم ناوچەیدا
 هەبوونو هیچیان دەربارە نەزانراوە ، یەکیک لەم شاعیرانە مامۆستای
 خوالێ خۆش بوو شێخ محەممەدی قەرەداغی بوو کە نازناوی شیعیری
 (وێصالی) یەو خاوەنی دیوانیکی گەورەو نایابە لە کوردی و فارسی و کەمیکیش
 عەرەبی . . . پاش ئەوی چوومە لایی و یە کترمان ناسی ، توانیم یازی بکەم و
 دەستنووسە کاتی لێ وەربرکەم بە هیواى ئەوی بە چاپیان بکەین . . .

ئەو کاتە من چوومە خزمەتی ، نەخۆشی سەر جێگار بوو ، لە مالی مەلا
 عەبدوللای کۆری بوو لە کەرەکی تووی مەلیک لە سولهیمانی ، بە هۆی نەخۆشی
 (زەغەو) هاتبوو ئەو ، وەختی کەوتە گفتوگۆ نەى ئەتوانی وەک پێویست
 هەموو ئاوانەکانم پێتتە دی ، بە تاییەتی لە وەلام دانەوی پرسیارەکانم ، بەلێ
 دەردی پیری و نەخۆشی تەنکی پێهەلچنیبوو ، بای ئەجەل بەرۆکی گرتبوو تا
 غونجەى ژیاى هەلۆرێنێ و لەم جیهانە فانییەى جودا بکاتەو ، بەلێ هەر
 پاش ئەو چاوپێ کەوتنە مەرگ بوو بە میوانی ، کە لە داهاوتودا لێى ئەدویم . .
 بەلێ ، لەسەر جێگا راکشابوو ، پێتوانا و پێتاقەت بوو ، بەکی کەوتبوو ، بە
 گران قسەى بۆ ئەکرا ، پاش ئەوی لە مەرامەکەم گەشت کە بۆچی چوومەتە
 خزمەتی ، زۆری لە خۆی کردوو وتی : - [پۆلە من ئەمرم نامینم ، بەلام
 ئەشعارەکانم ناوم هەر ئەمینم ، ئومێد ئەکەم بە دلسۆزییەو بە چاپیان
 بکەین ، بەلام ئەوی ئەمەوئ پێت بلێم ئەو یە کە شیعەرەکانم وەکو خۆی ،
 پێ زیادو کەم دەسکاری بلۆ بکەرەو] ، منیش پەیمانی راستی و وفاداریم
 داى کە مەزام ئاوانی ئەو هەموو ئەدەب دۆست و هەموو کوردیکی دلسۆز
 بهێنمە دی ، وە پاش هەول و کوششیکى زۆر توانیم ئەم دیوانە بەم شێوەیە
 بێخەم بەردەستی خوێندەوارانی ئازیزی گەلەکەم ، کە هیوادارام جێى خۆی
 لە دلیاندا بکاتەو . . .

جا پێش ئەوی باسی پایەو پلەى شاعیریتى و لایەنە جیاچیاکانى ئەم
 شاعیرە بکەم ، پێویستە دەربارەى ژیاى و پەرگەزى بدویم . ئەمە لە لایەک ، لە
 لایەکی ترەو خۆم بە بەختیار ئەزانم کە هەر کەم و کووری و ناتەواوی بەک

غزلی کا غزلی عالی - شاعر
- ۳۴ -

بن عطری گولت بولبولی دیوانہ بلتی چی !
 بن شہمی روخت کوششی پھروانہ بلتی چی !
 (بن زینہ تی شمشادی قہو قامہ تی بہرزت)
 (جیلوہی حوسنو لہنجہی جانانہ بلتی چی !)
 بن شوعلہی خورشیدی خہطو گردنی صافت
 فانوسو چرای شاہانہ بلتی چی !
 (تا چاوی خومارت سہ بہی راحہ تی دل بیت)
 (ناوازی نہی و نایی ، لہ مہیخانہ بلتی چی !)
 بن کوششی سہیری حارہمی کہعبہی حوسنت
 دہرویشو ہموو ساکنی بتخانہ بلتی چی !
 (بڑ ماجی دہمی تویہ دلی عاشقی مسکین)
 (وا خستہ و غمگین و پیریشانہ ، بلتی چی)
 لہو فہصلہوہ دوورہ لہ گولستانی وصال
 (دِل ماتو مہلول کہوتوہ ، بن جانہ بلتی چی)
 (بن جامی وصالی تو ، زہمانیکہ (وصالی)
 مہجنوونو سہراسیمہوو عوریانہ بلتی چی)

(۱) واتہ لہو کاتہوہ کہ دِل دوورہ لہ دیدہنی و چاوپن کہوتنی توہ ، بن
 ناقتہ و نارہختہو گیانی تیدا نہماوہ ، کہواتہ دہوای دہردی دِل
 چاوپن کہوتنتو دیدہنی تویہ .

(۲) جامی :- کورتہی وشہی (جامہ) یہ ، واتہ کراس
 عوریان :- پرووتو بن بہرگ .

واتہ :- بن کراسو بہرگی گیشتن بہ تو ، ماوہیکہ زورہ وصالی
 شیتو داماوہ وہ کو شیت بہ بن بہرگو بہ جلی دپاوہوہ
 تہسوویتہوہ ، گوناچی چی یہ ؟

غزل ایت

- ۳۵ - (۱)

تهی موعه طهرسازی جهمری یینی یو قهصری دماغ
بو کولی زارت نزاره ثم هوزاره دی دوله باغ (۲)
دهرپه گهر تابی پرووی نافتابت دهرکوی
دهرپه ناسا دل له جی رهخشان ته بی وهک شهو چراغ
بو نیکاهن ناکه یه ثم سینه یی سووتاومه

(۱) جاریکیان ویصالی ریئی ته که ویتنه ماله ناغایه ک له گهل چهنه
هاورپی یه کیا ، تووشی فقهی یه ک ته بیت ، زور به سهر و سیم
ته بیت به لام خوینده واری لاواز بووه ، وهختی نه چنه دیوه خان ، نه چنه
دیوه خانی (تایه تی یوه) ، به شیخ محمدی ویصالی ته لیت :- جیگه ک
تهوی نی یه تهی سهر ووی بهرزو جوان ، له ناوه راست ههستو
به ره وژوور دابنیشه ، له سدر ته مه ته یان کن به دوو به شهوه ، کابرای
فقهی بهر دیوه خانی تایه تی و تهوانی تر بهر دیوه خانی ناسایی
ته که ون ..

کاتی پرسپاری لی ته کن له باره ی هندی مه سه له وه رهنگی
تیگ ته چیت و ته لیت راوهستن تا دهره وه ته چم ، خاوه دیوه خان
پیایک دوا به دوی ته و ته نیریتته دهره وه ته ماشا ته کات له ویصالی
ته پرسیت ، پاشان هه موویان دینه وه دیوه خانی تایه تی و کابرا ته لی
شیخ محمد وه لاهی ثم پرسپاران چیه ؟ ویصالیش وه لامیان
ته داته وه کابرا خه جالته ته بیت ، ویصالیش ثم شیعه داته نیت ..

(۲) هوزار :- بولبول .

دوله باغ :- ناوی جیگه یه که .

چون له دووری تویه رهش بوو میثلی لاله پر له داغ
 ناتهنی میهرت له کوورهی هه دهروونیکا بین
 نامینن نارامو سه برو راحه تی قهلبو فهاغ
 قور به سه ر دانا که نه مرۆ هه بهشی جهورو هه مه
 خوشی بۆ نادانه دائیم وا له نیتو قهصرو وطاغ
 هه ره کو بینای وجودی نه هلی دل چه رختی که بوو
 هه ره له سه ر تا پا ته ماشا چا به غم کردی سواغ
 باغو بوستان بوو له نهووه ل جینگه یی نه جدادی من
 دوور له حق بین هه رچی نیهی خسته جیتی (بووم و) (کولاغ) (۳)
 گه رچی عاقل نی (ویصالی) به حتمیل بین بهش نه بی
 چونکه وا مه علومه نیسته بووی به یاری کوندو زاغ

(۳) بووم :- کونده به بوو .

کولاغ :- بالنده به که

غزلی عالی - ساهارا است

- ۳۶ -

نخجیر

من که مهجورم له یاران بوومه ته نه خجیر سئ
 عشق یه ک ، معشوقه دوو ، هم شاهبازی پیر سئ
 جهرکی منیان زخم دارو پاره پاره کردووه
 خائی یه ک ، چاشملی دوو ، موزگانی ^{هه} چون تیر سئ
 سینه کم قوربان که چابوو چاکی چاکیان کرد به سئ
 خطملی یه ک ، خه دده ینی دوو ، دوو نه برۆی شمشیر سئ
 قهلبو جانو تن به جارئ هه سئ ناویزانی ستین
 کیتسوو یه ک ، نه گریجه دوو ، زولفه ینی ^{و ک} چون زنجیر سئ
 غهیری سئ نه منی نه کردووه مهستو مهخوورو حهزین
 ساقی یه ک ، هم جامی مهی دوو ، ناله های زیر سئ
 وهردی من تعریفی سئ یه شهب چو بولبول تا سهحر
 گول یه کی^۷ ، هم گولستان دوو ، شاهیدی دلگیر سئ
 گوهر یکی دورجی زاری قیمة تی سئ کیشووره
 چین یه ک / شامات دوو ، هم کووره یی نیزمیر سئ^(۱)
 (خوولملانی یاره بن شک ره غبه تی داوه به سئ
 له علی یه ک ، یاقووتی دوو ، هم مه عده تی نه کسیر سئ)
 یار نه گهر مه یلی نی یه باعیت به سئ چیزه یه قین
 حوسنی نهو یه ک ، قوبجی من دوو ، واضیعی ته زویر سئ

(۱) کیشوهر :- ولات

نهزمیر :- له کۆن دا ولاتی نیزمیری کورده واری بووه ، ئیتستاش له
 تورکیا ناوچه ی نیزمیر هه یه

غزل شماره ۱۱۲

کردیان به ک ده فعه سنی شت غاره تی بازاری دل
گهر دنی به ک ، غه بغه بهی دوو ، چشمه یی پر شیر سنی
بو حضوری به زمی یاران مانعی من سنی شته
ضوعف به ک ، طه عنه ی ره قیب دوو ، نوقطه یی ته قصیر سنی
تاجی شه نژو میهری حورمه ت دورجی عیصمه تیان شکان
به ک غه ربیی ، دوو فقهیری ، به نجه یی ته قدیر سنی
جه وهرم له کن به سنی شت صه د شوکر ده رکه و تووه
عیلم به ک ، نه قشعی عه مه ل دوو ، قووه یی ته حریر سنی
ته ی دلا ته هلی خیره د سنی هه مده می دائیم هه به
غم به ک و ناھی ده روون دوو ، ناله یی شه بگیر سنی
ته ی (ویصالی) هه مده مت سنی یی له سنی غافل مه به
خوا به ک و مه جووبی دوو هه م بهنده ایی پیر سنی

تهوا په ننگ زه ردی جانان و حزینم

به دائیم چاو به گریان و حزینم

قدیم من بولبولی باغی و وطن بووم

تهو پستنا خه پستی فالان و قهرینم

وه کو په وواته بو شه می جه مالت

خه ریقی چهرخی ده وران و حزینم

له دووری یوسفی روخساری تویه

وه کو په عقوبی که نعان و حزینم

له شهوقی قایه تی له یله که دائیم

له دووری وده صلی تویه تی خه بییم

که مه مجبوریم له خویشان و حزینم

شه باب مارووتی چاوی تو بوو قوربان

منی مارووت له زیندان و حزینم (۱)

به بن درماني لوقماني وده صلی

ذه لیلی زه خمی هیجران و حزینم

له هیجری نووری تو نهی شه می عالم

به میثلی ماهی نوقصان و حزینم

ئاواین تاجی لوطی ده وله تی تو

که دایی گشت که دایان و حزینم

(۱) مارووت و مارووت :- ناوی دوو فریشته بوون خوا غزه بی لږ گرتن .

ده لږن خراڼه بیریکه وه له بابل .

له شهوقی وه صلی دانای خالی پرووته
(ته سیری داوی هیجران و حزینم)

له گه ل ئیکمالی عه شقی تویه قوریان

خه میده پشت و نوقصان و حزینم

وه کو (به هرام) بۆ پرویی گوله ندام
(ذه لیلی دهر کو ته پوان و خه زینم)

له بۆ مه جموعی زولفو په رچه می تو

تهوا من دل په ریشان و حزینم

(به بین ته نفاسی عیشاییم ده می تو)
(ته من مردوویی بین جان و خه زینم)

(له بهر گریانی هیجری نووحی وه صلت)
(غهریقی ئاوی طوفان و خه زینم)

به چۆگانی به لای دوریی وه کو گو

ذه لیلی صحنی مه یدان و حزینم

(له بت چه شمه ی حیاته وه ک سکه نهم)
(منم ته شنه به لیوان و خه زینم)

به ره سمی دۆستی په حمی بفره وو

به من دائیم ، به ته فغان و خه زینم

به فاقه ی قه طعی مه یل و حوبی تو

منی بیتچاره عوریان و خه زینم

له قافی هیجره تا که ی بوو و یصالی

منی عه نقا به حیرمان و خه زینم

(به فیرده وسی جه مالت ته ی حه بیبا)
(منم سووتاوی هیجران و خه زینم)

له دووری نووږی شوعله بهخشت

نهوا کوږی دوو چاوانو حزینم

(له یو عهکسی روخو سهرووی بالات
میثالی شتخی سهنعان و حزینم

له یو نهقمی شهبابی عومری تویه

که پیرو عومر نوقصان و حزینم

به ږه مزی غونچه ی باغی سینت

وه کو بولبول غمزه لخوان و حزینم

به نوممیدی و وفا ته رکی دل و دین

مه که ، وه ک من په شیمان و حزینم

(سه بهب طولماتی کوفری زولفه قوربان
که فانی نووږی نیمان و حزینم

له یو په روانی وه صلی جهالت

به میثلی شه مع ږه سوزانو و حزینم

(دهزووی صعبرم به میقراضی غمی تو

پراوم که به گریان و حزینم

دلک که زمه به ناری ناوی عشقت

به دائیم نه شکباران و حزینم

مه که نه مهنم له گریان و له نه فغان

که شیتی دهستی په ریان و حزینم

له پیش دا جامیعی عیلم و عهمل بووم

نمویتستا مه ستو نادان و حزینم

(به ناری مه جهمری عشقی حبیبه

ن. ن.
همه سهروی
هسته - هسته

زولفه
جهالت
صعبرم

عشق

(که دل بيمارو بوريان و حزينم) عشق

خودا ره حمي به حالم که مني روو

سيا غبرقي گوناهاون و حزينم

(به زستاني فيراقی قه ددی تویه)

(له کويستان روو به گرميان و حزينم) قه ديال

به وه صلی ره حمت و لوطی زه وروروت

وجووبی من به گريان و حزينم

به لوطی خوت بکه مه حوی گوناهاون

که من داعی به غوفران و حزينم

خوداوه ندا به عفووم شاد بفرموو

نه گز بچ غقل و نادان و حزينم

به ره حمی خوت نه جاتم ده خودا به

که تفره خواری شهيطان و حزينم

(خودا يا نووحي عفووم بۆ بنيره) نوخ

(که غبرقي به حری عصيان و حزينم)

(ويصالي بۆ ويصالي ره حمتی تو) وصال

(به دائيم دم به قورئان و حزينم)

(منم عاشق به ره عیالی قه ددی تو) قه ديال

(منم دائيم به گوجان و حزينم)

(به تیغی غمزت و هم سه می موزگان) غمزه موزگان

(شهیدی تیره باران و حزينم)

عقل است

- ۳۸ -

لهم زمانه همر که سنی هات و وتی من ناطیقم
 هه رزه گو هه رگیز به خوئی نالین حیماری ناهیقم
 بو بمینم نه بله لافی عه قلو دانش لئ نه دا
 هه رزه طه بی بئ دیانه ت ، دئی ده لئ من عاشقم
 بوچی نه مرم جاهیلی موطلق ده کا ده عوا که من
 جامیعی عیلم و رسووم بو هه موو شت لایقم
 مودده عی شهرمی نی به ئیظهاری ئیخلاصی ده کا
 دئیت ده لئ وه کلاهی له گه ل تو یاری جانی و صادیقم
 بو بژیم دونیا به رست ، بئ خه بهر هه ر دئی ده لئ
 چونکه عاقلمه ند فهرزانم به دائیم فائیقم
 هه رده مه جانتا به شانین دئیت ده لئ له کوئی نه خویش
 چونکه بو ده ردی هه موو عیله ت طه بیسی حاذیقم
 یاخودا واین که نادان دئی ده لئ بو خوّم دئیم
 بئ حیساب و که شمه کهش بو قه صری جه ننه ت حاضر
 وه ک به کوردیم بئ وتی ، ئاداب و ناموس و که رم
 هه ر نه فامن دئیت ده لئ بو [عادة الله] خاریقم
 تو خودا نه فعی چی به دنیا که دینی بئ ده دهن
 ئهی (محمد) من به بوونی ره حه تی حق وائیقم

که لهم دیوانه‌دا به‌دی نه‌کړئ ، یان لیکدانه‌وی واتای وشه‌یه‌ک یان زاراو‌یه‌ک که به‌ه‌له‌بوی چو‌ویم ، به‌شانازیو سټگی فراوانه‌وه ، سوباسی نه‌و پوښ‌بیره‌ نه‌کام که مه‌لوی ثاناداریو شاره‌زایی نه‌خاته‌سه‌ر شارای هم دیوانه ۰۰ چونکه مه‌به‌ستی سهره‌کیم لهم کاره خزمه‌ت کړدنسی زمانو نه‌ده‌بی کوردی‌به ۰۰۰

ویصالی کټی‌به ؟

شاعیری ناوداری هم باسه‌ ناوی محهمه‌ده کوری شیخ نه‌حمده‌ی شیخ ته‌های شیخ عه‌زیزی شیخ عومه‌ری شیخ عه‌بدول له‌تینی مه‌ردوخی‌به ، له‌ شیخه‌کانی قهره‌داغه ، له‌ گوندی [ته‌کیه] ای قهرداغ له‌ پاریزگای سوله‌یمانی له‌ به‌رواری ۲۲-۳-۱۹۰۲ زایینی هاتوته‌دنیاره ، به‌لام به‌داخوه‌هر له‌ مانکه‌دا تیایا چاوی به‌ دنیا هه‌له‌ینا ، دایکی کوچی دواپی نه‌کات ، له‌ پاشس مسالیک باوکی ژنیکی تر نه‌هینیت ، ورده‌ ورده‌ ژپانی که‌وته‌ ناخو‌شی‌یه‌وه ، هر و‌دک و‌تراوه : - [که‌دایکت بوو به‌ باجی لای باوکت یی په‌واجی] ، له‌ ته‌م‌نی ش‌ه‌ش سالی‌دا باوکیشی کوچی دواپی نه‌کات ، به‌م جوړه‌ ژپانی لی‌ تال بوو ، خانه‌ویرانو‌و‌ثاواره‌ بوو ، نه‌مجا‌جووه‌ لای‌ثاموزاکانی ، بوو به‌ شوان تا ته‌م‌نی نه‌گاته‌ده‌سالی ، ۰۰ هر له‌و‌ماوه‌یه‌دا ، پوژیک له‌ پوژه‌ جوانو د‌ل‌رفینه‌کانی به‌هار ، خه‌ریکی به‌ختو‌کړدن‌ی مه‌رو بزنه‌کانی نه‌بیت ، نه‌یان بات بو‌قوپی ، [قوپی د‌ی‌یه‌کی زور‌خو‌شه ، پر میوه‌به ، ثاووه‌وايه‌کی سازگاری ه‌به ، د‌ل‌رفینه ۰۰۰] ، له‌یه‌ک‌نی له‌ سهرچاوه‌ خو‌شه‌کانی که‌ نه‌ل‌نی سهرچاوه‌ی‌ثاوی‌ه‌یا‌ته‌ یا که‌وسه‌ره ، پوژي‌سی ش‌ه‌مه‌ نه‌بیت ، تا‌قمیتک‌فه‌قی‌و‌مه‌لا له‌ قهره‌داغه‌وه‌ د‌ین‌ بو‌ د‌یده‌نی شیخ باب‌ه‌ علی‌ بو‌ ته‌کیه‌ له‌ویوه‌ نه‌چن‌ بو‌ سه‌یران‌ بو‌قوپی ، وه‌ختی‌ ویصالی‌ چاوی به‌م کومه‌له‌ ریک‌و‌ پیک‌و‌ جوانه‌ نه‌که‌ویت له‌و‌ په‌ری‌ ش‌ه‌وق‌و‌زه‌وق‌دا‌ نه‌بن ، زور‌د‌ل‌گرانو‌ د‌ل‌ته‌نگ‌ نه‌بیت ، ته‌نانه‌ت نه‌ختیکیش‌ بو‌حالی‌ ناته‌واوی‌خوی‌ نه‌گری ، له‌به‌ر خو‌به‌وه‌ رازی‌د‌لی‌ ده‌ره‌به‌ی‌و‌ نه‌ل‌یت : [منیش‌ نه‌گه‌ر باوک‌و‌دایکم‌ بمایه ، منیان‌ نه‌کرد‌ به‌فه‌قی‌و‌ه‌کو‌ نه‌مانه] ، نه‌وانیش‌ بانگی‌ نه‌که‌نه‌ لای‌خویان ، مه‌ره‌کی‌ نه‌باته‌ بن‌داریک‌و‌ نه‌مول‌ین^(۱) ، به‌خیر‌هانتی‌مه‌لاو‌فه‌تیکان

(۱) نه‌مول‌ین : - واته‌مول‌ نه‌خون ، له‌بن‌سپه‌ره‌ریک‌دا‌کو‌ نه‌کړینه‌وه .

هر دمه دنیا به نوعی دینه پیشی ، که و کو
 بو کی صاحب ناز که عیاره وک که سو
 شاهبازی طالع و قتی له سر سر داده نی
 بو نه دامت که له نیو مالت ده خا صد کونده بو
 بعضه جارتیک ده داتی ثیقیداری بی شومار

که ره ذیل و ده کا ، محتاج ده بی بو به ندی پرو
 پر گولی ده کا جارتیک له نیو باغی و وطن
 که ده کا ده ست له خارستانی غور بهت پر دیو و (۴)
 که به تاجی شاهی یو ده ولت سر نه فرازت ده کا
 که له نیو خاکی گدایی و نه گبه تا ده تخا به فو
 ظاهیری ده ستوری عدله و باطینی غدداری به
 باو هت بی کهس له دهستی مه کری دنیا دهر نه چو
 هر کهستی به ک ده فمه تیفکری له پیدای جیهان
 هر نه کن تا سر له نیو گوماوی غم دا پیوه بو
 که به ته نییدی فه له ک طالع نه بی کوشش چی به
 بی جهسارهت به ختی خوت کهر بی به خشی ، بی بنو
 من که پرو شو شکایه تمه له دوستانی زمان
 دم به دم محکمه تره زنجیری غم وک زو که بو
 مه طلبم و بو که دل ضایع نه کم ، نه یدم به کهس

صم
 سر
 عذر

(۱) خارستان :- خاکی در کی زوری هه بی

دیو :- پیشه و دیو کاوی

نهو دهمه ی رڼی عهزیزم ، نښتیارم پښ نه بوو
 چې نشین بوو مودده پښ نه ندووه هیجران و فیراق
 وه قتی وه صلی شادمانی په هره وی بوو هاتوو چوو (۲)
 چاوه کهم با من نه مینم لهم زه مانه ی پښ وه فا
 هر چی تی فکریم سه عاتی دل له غم خالی نه بوو
 فکری دپه نیم بوو که چی دهردی فیراقم که وته سهر
 نه ی محمد هر غه میکم بوو نه ویستا بوو به دوو (۳)

-
- (۲) نه ندووه :- به نه ندووه هیش نه خوینریتته وه ، واته : غم و په زاره .
 (۳) وشه ی (دپه نیم) نه بیت وه کو (دینیم) بخوینریتته وه نه گینا به یتکه
 له نک نه کا ، واته دپه نی و چاو پښ که وتن .
 محمد :- مده ست له ناوی شاعیر خو یته ی .

غزل الیبت

مستانه
داوانه

صدد شوکر ئیمشهو که په یحان ساقی مه یخانه په
هر کهس ئه یبینه به نازی چاوی نهو دپوانه په
سهیری بالای بهرزو جوانی میثلی سهروو عه رعه ره
قومری ئاسا ، له نجه شیرین ، بولعه جهب جانانه په
بولبولی دل ئینتظار عه طری غونجهی دهمیه تی
خاصه هر په یحانه بونی وهک گولی په یحانه په
نهک به تنها هر منی خستوته داوی په رچمی
صدد هه زارانی وه کو من ویلی نهو کیتوانه په
تا بلخی شیرینه په یحان خالو زولفو په رچمی
زولفی داوی عاشقانه خالی کولمی دانه په (۱)
هر کهسی پابه ندی عه شقی پرووی بوو مه منعی مه کن
عالمی دنیا سهراپا مهستی نهو چاوانه په
شیلان به سه ریا گهر به ریز دینیتته خوار
عالمی ئه مرینه فوره ن بهو سهرو له رزانه په
لازمه ئیسته بو گردن ناھو باجی بو بهرن
هر له بهر جوانی سهرو پیچی که پر گردانه په
سینه کی باغی به هه شته پر له نارنجو به منی

(۱) واته :- هه تا له زولفو په رچم و خالی سهر گوناو پروومه تی وردیته وه
هر شیرین تره ، نابینی زولفی وه کو تالی داو وایه و خالی سهر
گوناشی وه کو نهو (دانه) وایه که پاوچی لای داوه که وه دای نه منی و
پاوی بالنده ی پښ ته کا ..

پښی که صافه وه ک بلووره لایقی پاوانه یه (۲)
 عالمی بی روح نه کا وختی که خوی ون نه کا
 دیاره روژی تیا نه بی دنیا وه کو ویرانه یه
 قهط مه کن لومه ی (وصالی) خزمه تی ره یحان نه کا
 وا له دهوری شه معی کولمی قه لبی وه ک بهروانه یه (۳)

-
- (۲) نارنجو بهی :- مه بهست سنگو مهمکی یاره .
 (۳) بهروانه :- به پوله ی عاشق به گرو پروناکی .

بهشی نیشتیمان پهروهري

چاه لوت ۱۱ بیت

— ۴۰ —

تهی براکی کورد پرووبکه ئیتتیفاق
 بۆ عاقل نابی ، لاده له نیفاق
 تاکی ته کیشی باری بیگانه
 مه تاکی مردی به دهردی مهراق
 دهرکه له دلت حهسه دو کینه
 یهک بن به پړوحو به مالو ئینفاق
 گهر موته حید بن له وهقتی غروب
 یومکین پتیشکهن بۆ وهقتی ئیشراق
 دهستی یهک بگرن براو قهومو خویش
 خودا قادره ، ناصره و په ززاق
 بۆ رزقی عالم خوا خۆی کهفیله
 [ولا تقتلوا خشية اطلاق] (۱)
 کهوابوو به کتر مه کوژن بۆ طه ماع
 جههه گهن له بۆ شیریی ته خلاق

آیت
آیت
آیت

(۱) ئیشاره ته بۆ ئایهتی [ولا تقتلوا اولادکم خشية اطلاق نحن نرزقکم
 وایاهم]
 واته :- پۆله کانتان مه کوژن له ترسی بپ پۆزیی ، ئیمه پۆزی ئیوهو
 تهوانیش تههین

شیرین

تا سهری طه ماع نه بری کاکي کورد

زحمهت پيشكهوى تا (يوم الفراق)

تهى گهلانى کورد هوشتان به خوږين

زور کلس به خوينتان تينووهو موشتاق

وهك دوشاوو ماست تيكى مهل مهدهن

نهوهك موحتاج بن به كووچى سوقاق

به ماري زه مان په كتر مهكهن

تا نهكهن مهيلي ترياقى عيراق (۲)

برا تيك مهدهن خاكى كوردستان

خو دوو چار مهكهن به دهردي وهناق (۳)

تهگر پتويستى له بو پيشكهوتن

لاده له نيفاق روو بكه له ويفاق

خزى خوټ بگره بيتكانه لaxe

خوټ زحمهت مهده به (مالايطاق)

ويصالى تهى گهل زور بن تهرهفه

دائيم طالبيه له بو ئيتتيفاق

نه هم لاييه ، نه نهو لاييه

لهسر ثانيى مصطهفايى ساق

تهگر له گوځ بگرن په ندى (ويصالى)

موفيده ، موفيد ، تا روژى ميشاق

له سالى (۱۹۱۹ز/ ۱۳۳۹ك) وتراوه

شیرین

(۲) ترياق :- ده ليتن هم ماده يه رو ماران گازان چاكه .

(۳) وهناق :- نه خوږشى په كه تووشى بنيادم نه بيت .

ئەم شیعەری خوارەووە باسی باروو چۆنیەتی و خاک و دانیشتوانسی
 کوردستان ئەکا ، ئەوی لێرەدا پێویستە بێخەمە بەرچاو ئەوەیە کە ئەم
 شیعەری پێش ساڵانی ١٩٥٠ی زاینی داناوە ، دیارە وێسالی بە تەواوی چۆتە
 ناخ و دەروونی کۆمەڵگای کوردەواری یەو ،
 بە تەواوی مەسەلە ی زبانی کوردی هەلسەنگاندووە ، وێنە یەکی واقعی و
 راستەقینە ی بە کامێرای شیعەری پەنگاو پەنگ گرتووە ، با بە وردی لێ ی
 وردبینەو کە ئەلێت :-

سەیری وەضعی پۆزگارو دەوری چەرخ ی پرووسیا
 عاقلی خستە جەفاوە ، ئەبلەشی گێرا بە شا
 چی بلیم پشتی شکاندم باری دەست کورتی ئەمان
 هەرچی دەستی بۆ ئەبەم ، نای بە دەسمۆ ئە ی برا
 من لە هەورازی مەطالب چۆن ئەتوانم سەرگەوم
 وا ضعیفو خەستەخاطر ناتەوانو بێ ئەوا (١)
 بۆ مەرام و مەقصەدی ئێمە هەولی پێشکەوتن ئەدەین
 لیک مانێع سەددی فەقرە بەس کەنین حاجەت پەوا
 ئێستە گەودەن بوو ئە ٠٠٠٠٠٠ مۆستەعید بوو ئە فەنەر (٢)
 دەست نەزۆیین بوو ئە باعیت ٠٠٠٠٠٠ کەوا بوو ئە گەدا (٣)

-
- (١) خەستە : (١) ماندوو (٢) نەخۆش ، مەبەستی شاعیر واتای دوو مە
 (٢) ئەم وشە یە بە کاری و تن نایەت
 (٣) ئەم وشە نە نووسراوەش بۆ و تن ناشیت

چونکه دنیا بڼ به قايه لڼی نه دی هیچ کس به قا
 شیتته هر کس پڼی به ستن پشت و پالی پتوهدا
 نیستیدامی عهیشی دنیا وهختی بۆ تۆ دهست نه دا
 نیتتیحادت کهر بیتت دائیم له گهل نه هلی وه فا
 کامهرانی بۆ تۆ نابڼ کاکي ۰۰۰۰۰ شیتت و ویت(۴)
 پرووت و قووت و بڼ کلاو ده رچی له نه مری مام مه لا
 تۆ که پیاوی پروو له زانین که به مه قصه د هر نه گهی
 کهر بزانی زانین ناخر مه قصه د حاصل نه کا
 گهر نه زانی دائه میننی عاقیبه ت هدر وه ک فلان
 لیک زانین باری عهیشی دین و دنیات راست نه کا
 ناسیای نئمه که کورته باعیشی بڼ عیلمی به
 نه وروپایی چونکه فه ننین بوونه فه وقی ناسیا(۵)
 تۆ نه گهر به ک ره نگ په رست بڼ هه لېزیره ره نکي به ک ره نگ
 چونکه به ک ره نگ مه رته به ی وا گه یو به نه وچی سه ما
 تا نه توانی ئیختیاری دوو ره نکي هه رگیز مه که
 هه رچی دوو ره نگه هه میشه سووک و ریسواو نار ه وا
 ئیتتیفاق و ئیتتیحاد بۆ کورد نی به غه یری نیفاق
 چون نیانه نه و دوانه دائیمه که و تونه دوا
 ده ستنی نئمه کورت و خورماش وا به داری زه رده وه
 مه نزلیش دووروو درېژه کاکه شهل بوو هه ردوو پا
 وه ک ۰۰۰۰۰ وایه ۰۰۰۰۰ له بهر بڼ عیلمی خۆی

(۴) نهم وشه یهش بۆ وتن ناشی .

(۵) ناسیا :- ناش . ناسیای دووهم واته کیشوه ری ناسیا

ټه کات ، ماموستا شتيځ بابو علي ته پيښي ، بانگي ټه کاته لای خوږی و
 ټه فهرمویت : - [حه مه گیان ، وږه بڅچی ناخوینی بڅ خوت وږه کو ټم
 فقهی یانه وابیت ؟] ټه لیت : مامه نایه لیت و ږیم نادات ، ټه مچا حالی خوږی
 بڅ شتيځ بابو علي و ماموستا شتيځ مسته فای قه رداغی باس ټه کا ، که نه
 باوکی هډه و نه دایک ، ماموستا شتيځ مسته فا ټه فهرمویت : شتيځ بابو علي
 بڅ ټو خیره ناکه یت له مامه کانی بسینه و پږی بخوینه ، شتوږی وا دیاره زیره کنو
 ږیر بیت ، ټه فهرمویت مامه کانی نایه لن ، شتيځ ټه فهرمویت حه والی لای منی
 بکه ، هډت نه پږی ، پږی ټه لیت : - حه مه ټه چیت بڅ لای شتيځ مسته فا بڅ
 قه رداغ بخوینی ؟ ټه لیت به لږی ، شتيځ بابو علي ټه فهرمویت به یانی خوت
 بدزه وږه ، کهس نه زانږی بڅ کوږی چوویت وږه له گډل شتيځ مسته فا بچو بڅ
 قه رداغ ، مامه شتيځ مسته فاش هډر خرمی خوته ، ټو له مامه کانت باشته ،
 ویصالی ټه لیت : زور حه ز له خویندن ټه کم ، ټه گډر وازم لږی پيښی ، هډر
 له و کاته دا ټه یلاوانده وږه له بهر خوږه وږه به دم گږپانه وږه ټه وټ : -

ناخو داخ منیش هډر وږه کو ټه مان

فیر پېو و مایه حدیث و قورټان

به لām بلیم چی داخی گرانم

نه باو کم ماوه نه براکانم

نه باو کو دایک ، نه خوشکو برا

هیچ که سم نی به ، خویندم فیر کا

ټه قور به سهرم چه نده بهد به ختم

بڅچی نه ت کو شتم که وا بهد به ختم

هډی داد زه مانه چیت کرد له که لاما

پږ باو کو دایک کردم له دنیا

وږه کو شتته کان له خیل بڅ ټو خیل

هډر بخو لیمه وږه که ویکه و که ویکل

به سهر گډر دانی هډر به ټنمه وږه

له سهر کو ساران بسو وړیمه وږه

خوافیرم که ی کتیمو قورټان

بمکه ی به فقه وږه که ټه مان جوان

هەر که سێ له ولایه هات سواری ته بێ و باری ته کلا (٦)
 کورد ته گهر دهست کورتی بیتیت هیچی بێ جهوههه نیه
 وا له بهر پرووت و په جالی بوونه پوولی ناپهوا
 لهم زه مانه عیلم و سه نعت واسیطه ی پێشکه و تنن
 بێ بهشین له و دوانه بووینه لاتی ته م کیتوو چیا
 باغی کورد تازه نه مامه ، ته کبهه ئاو دیری تهوئ
 باغ که ئاو دیری نه بیت ته شه و نوما له کوئ ته کا!
 کورد له تهووه له بهختی که چ بوو ههه که چی بو هاته پێش
 بولبوله و ناگا به گول ، ههه چهند ته خوینێ و ههول ته دا
 کیتوه کانی خاکی کوردستان کهوا گرتوو به ته م
 ناهی مه ظل و مه کهوا تاریکی کرد ته رضو سه ما (٧)
 خاکی کوردستانی ئیمه ئیسته بێ ناز که و تووه
 چونکه بێ صاحیب بوو ته صلا په نجی کورد گشت چووبه با
 خاکی کوردستانی ئیمه ته مسه ره و سهه خه زنه به
 نه فعه که ی بو غهیره کوردیش وا له بهش ساقیت کرا
 هه لکراوی طولم و جهوره کیتوو ههردی کورده کان
 چونکه کورد بێ بوو ناچار وتی قیری سیا (٨)
 ئیسته خوینیشم برێژن مهویننی خۆم ههه تهوئ

(٦) ته م وشانه بو و تن ناشین .

(٧) سه ما :- ئاسمان .

(٨) ته م وشه نه نوو سراوه بو و تن ناشین .

قیری سیا :- قیری پهش .

بەلەنچە

۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

دەستى لىن ھەلناگرم يەنى ھەتا رۆژى قيا (۹)
 خاتىمەى يىنە (وىصالى) ئىشى خوايە بۆيە خەلق
 گشت بوو بە لۆرتو كوردىش پاكى مالو مال ئەگا (۱۰)
 ئەم قەصيدەى تۆيە ھەر كەس بىستىو جوان تىى كە پشت
 كەر بە ھىمەت بىن (وىصالى) مەرتەبەت عالى ئەگا
 لىك لاي شەخسنى كە تەصلا عەقل و ئىدراكى نەبىت
 وا ئەزاننى گويزى بۆ ئەزمىرى ھەروا لىن ئەگا (۱۱)

۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

-
- (۹) قيا :- كورتەى (قىامەتە) ، واتە رۆژى قىامەت .
 - (۱۰) خاتىمە :- كۆتايى .
 - (۱۱) پەندىكى كوردەوارى يە نەبىت : وا ئەزاننى گويزى بۆ ئەزمىرى واتە ھىچ تىن ناگا .

غزلی عالی سکاار

- ۴۳ -

ئەي فەلەك بۆچى لە مەولپىن وا منت ئاواره كرد؟
 بۆ منت لەم غوربەتە يىن ھەمەمەم و يىن چارە كرد ؟ (۱)
 بۆ لە دۆستو يارو ئەحباب وا منت دوور خستەو
 بۆ منجەمەخرووم لە خوشى وەصلى ئەو دلدارە كرد ؟
 بولبولى باغى وەطەن بووم ، ھەمەمەمى نەسرینو گول
 بۆ منت دووچارى نیش و ئەذىبەتى ئەم خارە كرد (۲)
 مەن لە قەصرى نیشتماننا بەزمى شیرینم ھەبوو
 بۆ منت لەو بەزمە خوشەى صوبىو ھەم ئىتوارە كرد ؟
 مەن لە گولزارى ئىرەمدا ، قومرەك بووم خوش ئەوا
 بۆ منت رىسوايى نەفسى خائىن و ئەممارە كرد ؟ (۳)
 ئەي فەلەك عاشق لە ژىر بارى غەما بىشتى شكا
 ھەر بەوھش راضى نەبوو ، تا جەرگە كە بىشت پارە كرد (۴)

(۱) ھەمەمەم :- ھاودەم ، ھاوچى .

(۲) نیش :- پتوودان .

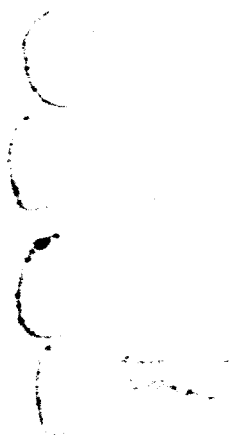
خار :- دىرك .

(۳) ئىرەم :- باغى بەھەشت .

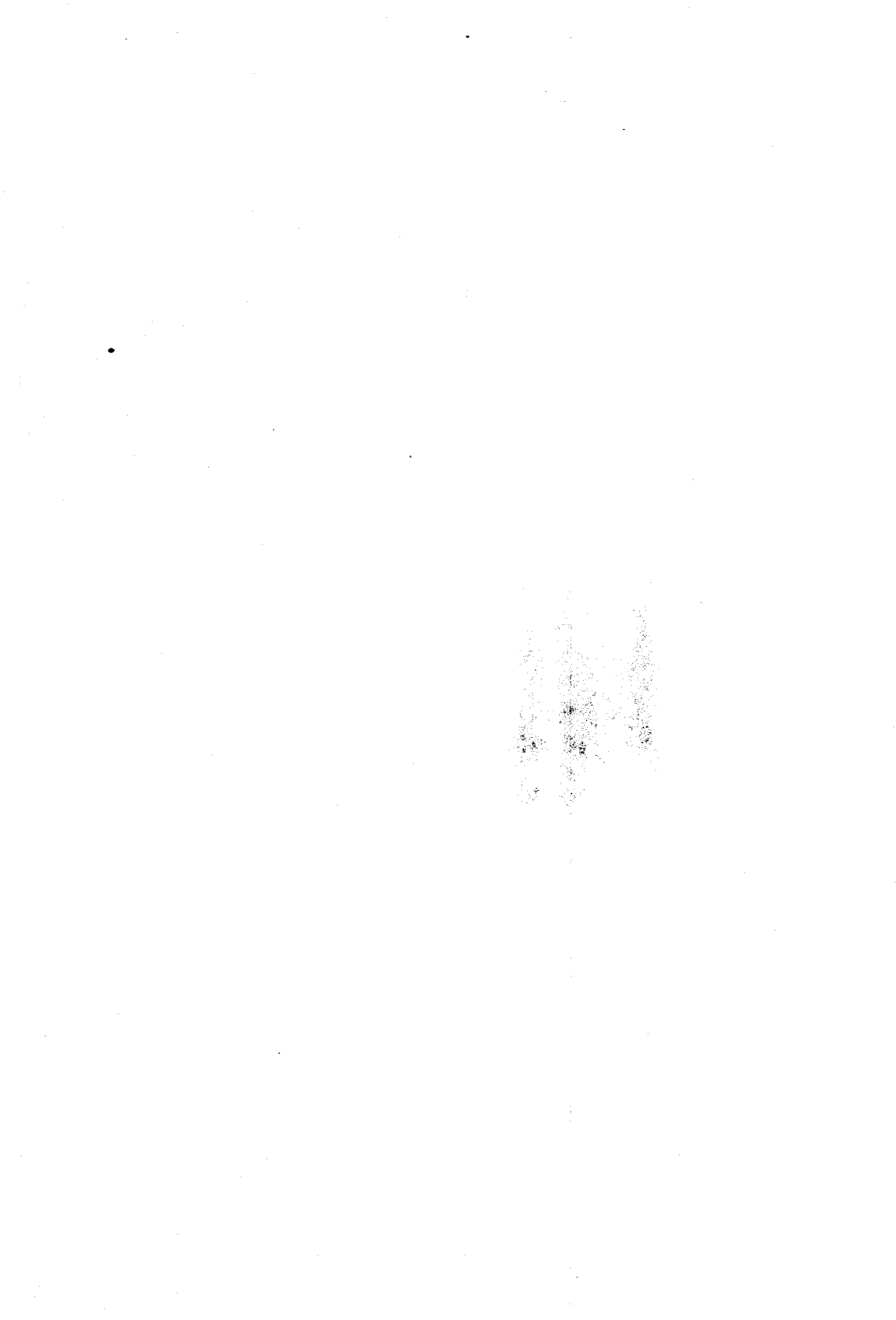
خوش ئەوا :- دەنگ خوش .

نەفسى ئەممارە :- نەفسى خراپ .

(۴) پارە كرد :- پارچە پارچە كرد . لەت لەت كرد .

بهشی نایینی و پارانهوه

لیرموه نهچینه بابه تیکی ئرموه . ئه ویش برینی به له شیعه
 ئایینی به کانی . که زۆربه یان بریتین له پارانهوه له قایی پهرومردگارا ،
 مهروه ها ستایشی سهروه ری کائینات ، هه زه تهی (محمد المصطفی) ،
 بێگومان هه نه دهی له شیعرانهش به هۆی چنه یووداوو مونسه به تهوه
 دانراون . وه که داوای چاک بوونهوه له نهخۆشی ، یاخود به هۆی باران
 نه بارینو داوای باران بارین ، وه گه لیک تر ، مامۆستا ویهالی سه رکه وتوانه
 له مه یه دانه دا ئه سبی خۆی تاو داوه . ئه مهش شتیکی سه یر نی یه و جتی
 سه رسویمان نی یه . چونکه ویهالی خۆی پهروه رده ی مزگه وتو ووجره ی
 نه قێکان بووه . سه رچاوه ی رۆشنییری ئایینی پیروزی ئیسلام بووه . وه
 له ناو کۆمه لگای ئیسلامو کورده واری دا ژیاوه . وه مه لایه کی چاکیش بووه .
 ما به وردی له شیعه ئایینی به کانی وردینه وه بزاین ئه لیت چی ؟ ...
 بزاین له مه یه دانه دا گه یشتۆته چ پلهو پایه یه که تا چ نه ندازه یه که
 مه به سته ی بیکاره . ئه وه ی لیره شدا به پیوستی ته زانم بیخه مه به رچاو
 ئه وه یه که ویهالی به شتیه ی په خشان مه ولودنامه یه کی داناوه ناو به ناو
 به پارچه شیعه تیکی عه ره بی رازاندوویه بیه وه . شتیه ی په خشانه که به
 چه نه زمانیکی تیکه له کوردی و عه ره بی و فارسی یه . وه له سه ره هه مان
 شتیه وه ده ستووری مه ولودنامه که شتیه حوسه یینی قازی به ...

غهریقی به حری عصیانم ، اغثنی یا رسول الله
 حهریقی ناری نسیانم ، اغثنی یا رسول الله (۱)
 له میوهی نه خای بوستانن عهجهب مهستووړو مه هجوړم
 هوزار ئاسا به نه فغانم ، اغثنی یا رسول الله (۲)
 نه گهر مه للاحی نه لطافت نه نیری بۆ منی عاصی
 سهراپا غهرقی طوفانم ، اغثنی یا رسول الله (۳)
 نهوا به فری کیتی نه عضامی هه موو دا کرت
 به حق موحتاجی بارانم ، اغثنی یا رسول الله
 مه تاعی دل ، قه ناعت بوو ، چه تهی نه فو طه مه غ بردیان
 نهوا نابووت و عوریانم ، اغثنی یا رسول الله (۴)

-
- (۱) غهریق :- نو قم بوو .
 عصیان :- سه ریچی فرمانی خودا .
 اغثنی :- فریام که وه ، به ها ورامه وه یی .
 حهریق :- سو و تاو .
 ناری نسیان :- مه بهستی ئاگریکه که مروف نه سوو تینی کاتس
 خوی له بیر بچیتته وه .
 (۲) هوزار :- بولبول .
 ئاسا :- وه کو .
 نه فغان :- داد و هاوار .
 (۳) مه للاح :- به له مه وان و مه له وان .
 (۴) عوریان :- رووت و دارنراو له چاکه و تاعت ، واتای تریشی هه یسه
 بۆ ئیره دهس نادات .

له ږووسوړی عیبادت بووم و ږووزه رډو خه جالت مام
 ذه لیلی باری هیجرانم . اغثنی یا رسول الله
 له کیوی غه فله و ږیگه ی نه دامت وا به ږسواپی
 نه سیری نه فسرو شه یطانم ، اغثنی یا رسول الله
 به سه نگی حسرته تی میجنهت ، به گورزی زه حه تی فیرقهت
 شکسته فه رغو غه لطانم ، اغثنی یا رسول الله (ه)
 له ده وری که عبزی قوربت منی بی دل به ناکامی
 وه کو و امانده حه یرانم ، اغثنی یا رسول الله
 نه گهر چی من که ږووزه رډم ، نومیتدم هر ه دیه چونکه
 سه گی ده رگاهی یه زدانم ، اغثنی یا رسول الله
 به یادی مه یکه ده ی حوسنت منی سه رگه شته ږوژوشه و
 موقیمی به ینی نه حزانم ، اغثنی یا رسول الله
 له نیو مزگه وتی طاعهت دا ، له یو دل شه منی فیخلاص
 نی به ، چیکم ، به ریشانم ، اغثنی یا رسول الله
 له کووچی ذیلله تا که وتووم به رگی ذیلله تم پوښی
 نه ما قوه ی ته نو جانم ، اغثنی یا رسول الله
 (ویصالیش) هر وه کو یاران ، له دووی نه صاحب و ثالی تو
 له دوور ثوفتاده و حه یرانم ، اغثنی یا رسول الله
 له ۴/۳/۱۹۲۴ز دا و تراوه

(۵) سه نک :- به رد .

فهرق :- ناوچه وان .

له بهختی منو نهوه زور دووره
مهگه هر خوا ، که پهحمی زوره

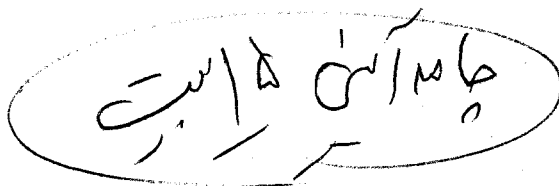
پاش نهوه بۆ پرۆزی دوايي خوی نه دزیتهوه نهچیت بۆ تهکیه بۆ خرمهت
شیخ بابا علی ، پنی نه فرمویت : - همه گیان من نه توانم به خیت
بکه و پیتشت بخوینم ، له کورپه کانی خومت جیا نه که مهوه ، به لام مامه کانت
نایه کن وه نهگه ر بچیت بۆ قهره داغیش هر نهت به نهوه به لام کاغزت بۆ
نه نووسم بۆ لای شیخ عومری قهره داغی که له سوله یمانی به له خانه قای
مهولانا خالیدی نه قشبه ندی به خرمهتی چاکت نه کات وه شیخ مارفیش هر
لهوئی به له مزگه کوتی تهکیه به وه هردووکیان بۆ تو له باوکت باشترن
چونکی نزیکترین خرمزو هردووکیان دهسه لاتیان هیه ، مه علوم نه بیت
به شت ، به لام هرچی من پیت نه لیم وا بکه وه لهویش شیخ عومر یان شیخ
مارف چیان پنی وتی وا بکه ، فروفیل و درۆ ده لهسه نه کهیت ، چونکه نهوان
هموو شتی که نهزانن ، بۆ خوت بخوینه ، وه نامه یه کی بۆ نه نووسی نه مهش
نامه یه که : -

بو حضوری مهرحمهت ظهور جهنابی شیخ عومر (زیده مجله العالي)
اولا سلام بلا ختام بعرض عالی میرسانم پس از ابلاغی سلام و احترام اگر شما
احوال ما بیرسید حمدا لله حال ما خوب است ، عزیزا حامل ورقه شیخ محمد
نام پسر شیخ احمد شیخ طه است از نسل و سلسله ی خودمان باشد و یتیم
است بر ماو بر شما واجب است که حله الامکان سعی و کوشش تمام برای
نگاه داشتن او بکار آید بلکه ضایع نشود و بخواندن مشغول باشد لذا
حواله ثان جناب عالی کردم بلکه از لطف خداوندو همت ثان جناب عالی
بهره مند باشد ، زیاده عرضی ندارم ،

مخلص

بابا علی امام و مدرس و خطیب تکیه

کورتی نامه کهش پاش سلای بنی کوتایی بۆ ئیوهی خاوهن پایه پاش
سلای و یرزم ، نهگه ر ئیوه هوالی ئیحه نه پرسن سوناس بۆ خوا ئیحه باشین ،
خوشه ویستم هه لگری نه نووسراوه شیخ محهمه دی کوری شیخ نهحمه دی
تهها له په گزو بنه مالای خومانوه بنی باوکتو دایکه له سه ر ئیوه ئیوه

- ۴۵ -

له سالی ۱۹۴۳دا . له مانگی په کی . نوو ساله دا ، وېصالی گیرودمی
مخوشېهک ته بیت . ثم قهسیله یه داناوو که داوای چاک بوونهوه
تهکات . قهسیله کی له ۱۹۴۳/۱/۱ای زاینیدا وتووه

به شوعله ی جه به یی نادم ، به نووری سه ییدی عالم
به حالی عه بدی موختم ، نزوولی رحمه ت ارحم (۱)
ته گهر په حمی نه کی یارب به غایت دل پریشانین
هموو هر چاوه ریځی سروی نه سیمی رحمه تین هر دم (۲)
بیارینه به سهرمانا له هوری په حه ت رحمه ت
به حه قی نالو نولادو صه حابه ی سه ییدی نه کره م (۳)
دروونو دل بریندارین ، به تیری میخنه تی دوزان
له یو چاک بوونهوی هر دوو نه یی هر خوا یدا مهره م (۴)
به یی بارانی داموین ، به جورمی پور گیراوین
له به ندی میخنه تا ماوین ، خودا په حمی نه کا چبگم
نومینم وایه برزینن خودا په حه ت به په حمی خوی
به سهرمانا ، له دل مانا ، نه مینن هیچ غم و مانم

.....

- (۱) جه به :- ناوچه وان .
(۲) هر دم :- هموو کات .
(۳) سه ییدی نه کره م :- گه وری پریزلن گیروان که محبه دروودی خوی
له سر یی .
(۴) میخنه ت :- مه پنه تی .

بحوری په حمتی په حمان عمیقو پانو یې سامان
چلون مهرووم ته یې ۹ . نابین . له په حمتی خوا وه کو به لعم
خودا چی موقه ددهر کرد . به لې هروا ته یې یاران
به تدبیری عه به ته قدیر موغیه هر نابین زور کم
وله ی پاران هوه شهرطه له قایې حق وه کو نادم
که شاید بتوینتی په حمت له که لمان خالق عالم
خه جالته بازو پرووه ردین . به قه سوت دل وه کو به ردین
به غایت سست و نامه ردین . به په حمتی خوت خوا ارحم
مه گهر هر قور به سهردا که یې . له قایې حق به پروو زهردی
له جورمی یتیمه به دنیا . بووه تاریک به توو غم (۵)
به یې تویشووی عه مهل چی بکه یې ته یې یاروب له مه حشردا
چلون پروومان یې پروو که یې قایې حشره تی خاتم (۶)
وه کو من پروو مشرو موجریم له دنیا نابین هیچ کهس
مه گهر په حمت بکا په حمت وه ټیلا جیکه مه حه وتم

(۵) شاعیر لیره دا ټیسه رته یې دیا رده یه کک کردووه تهویش تهووه به که
هه تاکو بنیادم سه ریچی له فرمانه کانی خوا بکات . زیاتر مرؤف
تووشی نازارو ته شکه نجهو ناخوشی ته بیت . هم قسه به شس زور
راسته و له جی خویایه تی . ته نانت تاکو هم سهرده مشر که لسی
کاره ساتو پروواوی تهو تو ته یینین که به راستی جی سهرسو و پرمانه
یې بنیادم و سرووشت . ته گهر چی به لای خواوه زور ناسانو ساده به .
ته مش ته که یته وه یې کاره ناهه مواره کانی به نده گان بهرام بهر
بهروه ردکاری جیهان ..

(۶) تویشوو :- تهو خوار د نه به مرؤف له گهل خویا ته بیات یې سه فهر .

خودا بۆ مه حرمى داناوه (جنة المأوى)

ئەمىن بن نىعمەت خودا ئايدا بە نامە خەرم

(وىصالى) خاتىمەى بىتتە بە يانى ذىللەتى ئەحوال

ئە نىجە خالق ئە يزانى . فصل انت لا تعلم (۷)

اسفان

طابعی کوریت ۲۲ سپت

- ۴۶ -

نه گهر عه بندی حهیی ذولجه لالی

مهژی نادان و هه رزه و لاثوبالی (۱)

به نه مری شه رعی پاکی مصطفه فایه

نه گهر پتویستی بو نه جمه ی عالی (۲)

سه هه رخیز به له بو طاعه تی مهولا

به جی بینه نومووری لایه زالی

چلۆن ته صدیق نه بی عه بدایه تی تو

که بو دنیا هه میشه پی مه لالی

له قابی هه ضره تی باری و په سوولا

نه وه نده روو په ش هه بی که مالی

مه کهر تا ماوی بگری و له قور سه ر نی

به مه خجولی شه و یوژ هه ر بنالی

عیلاجی خوژ نه که ی نیمرو به تو به

نه جانت زه حه ته ئاخه ر و یصالی

ته ماشاکه سه گی نه صحابی که هفی

حه قیقه ت سه گه بوو چۆن خیر بوو مه ئالی (۳)

(۱) حهیی ذولجه لال :- خوا .

نادان :- نهزان .

(۲) نه جمه ی عالی :- نه ستیره ی بهرز .

(۳) نه صحابی که هف :- نهو سه حابانه ی خاوه تی چیرۆکی نه شه کوئن .

له دنیاو قیامت ئاشکرایه

به دی وەك تۆ گەلێن خۆزەم بە حالی

فلا تفضب علی یا الهی

ولا تسألني الا بالحوال

فلا تظردنی من ابواب حدودك

ولا تنهرني عند ارتعالي

ترحم بی فانی مستحق

برحمتك بعد موتی سر حالی

شەهیری خاسو عامه تۆ که ئیمرۆ

له فیسقو پروپەشی دا بیتی میثالی

وهلی [لا تقنطوا من رحمة الله]

ئەکا مەسرور دلی مسکین و والی (۴)

دلت زۆر خوش بێ بەم ئەشعاره تازه

هەموو وەك گەوهەر و دورو لوئالی (۵)

(ویصالی) قەط مەبە مەئبوسێ پەحمەت

لەلا خۆت تۆش سەگی ئەصحابو ئالی

آیت آیت

(۴) ئیشارەتە بەوێ خوا لە قورئانا مژدەئە ئومێ داوێ که بنیادم نایێ لێ

بەزەیی و لێ بوردنی خوا ناوێت بیت

(۵) وشەئە گەوهەر بە گەوهەر دەخوێنن ئیتموێ ئەگینا نیوێ بە پێتە لەنگ دەبیت

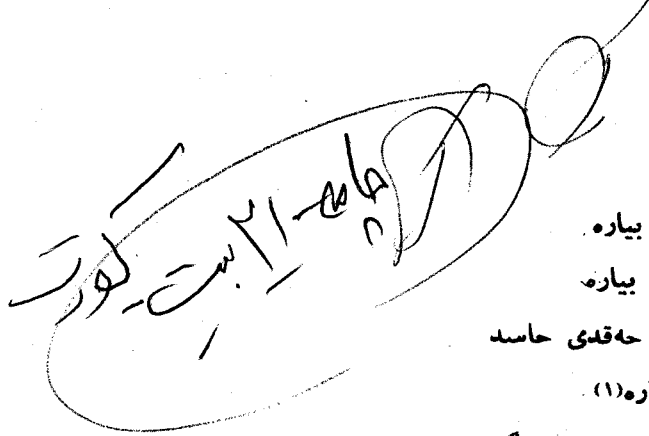
نهم پاچه قه سیده به که تیکه لاره له کوردی و عهده بی لسه هر ههوی
 شیعه (موالی یا موالی) ی قه یسی عامری و تراوه . له راستیدا نهم شیعه
 زیاتر له غزه لیاتوه نزیکه . به لام بهو هویمه که له کاتی (مهولوودا)
 نه خوینرتنه وه . لهم به شهیدا جیکه مان بۆ کرده وه . .

و خداه و عیناه و مالی	نوال فی لوال فی نوال
ورفته وزینته و عشقی	کمال فی کمال فی کمال
ورافته و صحبت و عمري	زوال فی زوال فی زوال
خودا کهی بیت بینم له ناکار	قه دی سه روی جوانی نه ونیهالی
نه گهر بین زوو به زوو بالای نه بینم	نه گهر نه میری نه بین چیکا و یصالی
توخوا لۆمهم مه کن با هه ر بسووتیم	وه کو په روانه بۆ نووری جه مالی

هه‌بووه

- ٤٨ -

مامۆستا و یصالی له شیعرى ستایش و پیاوه‌داندا ده‌ستیکى بسالای
هه‌بووه ، لام پووه گه‌لێ شیعرى هه‌یه که له به‌شى هه‌مه‌جۆرى ئەم دیوانه‌دا
به‌دی نه‌گرتین ، لێره‌دا قه‌سپه‌یه‌کی دوو دپێژێ هه‌یه که ستایشی « بیاره‌ی
شه‌ریف نه‌کات ، بێ تۆمان ئەم کاره‌ی شاعیر ، هانده‌ریکت و پال پتووه‌نهریکى
ده‌روونی له‌ نارادا بووه که ستایشی بیاره‌ی کردووه ، وه‌ نه‌بێ جوانى
سرووشت و دیمه‌نى دگرفیتی ئەو شوێنه‌ ده‌وریکى بووینت لام مه‌یدانه‌دا .
به‌لکو ئەوه‌ی زیاتر هانی داوه ستایشی بیاره‌ بکات ئەوه‌یه که ئەم شوێنه
ناوبانگیکى تابه‌تى هه‌یه ، وه‌ به‌و هۆیه‌وه که مه‌لێه‌ندى زانایان و خوێنده‌واران و
پا به‌رانی ته‌ریقته‌ی نه‌قشه‌بەندى بووه ، که نه‌وانیش ده‌وری سه‌ره‌کی و گه‌وره‌یان
بینیوه له‌ بلۆکردنه‌وه‌ی خوێنده‌واری و زانیاری و خزمه‌ت‌کردنى [به‌ده‌نى و
پۆحی] ، شاعیران و زانایان له‌ هه‌موو لایه‌کی کوردستانه‌وه . به‌لکو جیهانه‌وه ،
پوویان تی کردووه ، بۆ ئەوه‌ی هه‌رکسه به‌شى خۆی له [زانسته‌و
ته‌سه‌ووف] به‌رکه‌وی ، بێ تۆمان ئەمه‌ش ئەگه‌رێته‌وه بۆ ئەو هۆیه‌ی که
بیاره جێ نشینگی بۆزگه‌وارانی ته‌ریقته‌ی نه‌قشه‌بەندى بووه . هه‌ر له
شیخی سیراجه‌ددینی به‌که‌مه‌وه واته‌ شیخ عثمانى ته‌ویله . شیخ
به‌هائوددین ، شیخ عومهرى بیاره (ضیاء‌الدین) ، شیخ نه‌جمه‌دین ، شیخ
عه‌لاددین و زاتی ناودار شیخ عثمانى کورێ شیخ عه‌لادین که تا ئێستا له
ژبان‌دایه‌و خزمه‌تى موسلمانان نه‌کات شاگردانى ئەم پیری دل‌مونیره
وه‌کو : شه‌کیب ، ئەحمه‌دى قازى ، وه‌له‌ کۆن‌دا مه‌وله‌وى و صه‌یدی هه‌ورامى ،
و چه‌ندان شاعیری تر به‌لگه‌ی راستی قسه‌کانم ، و یصالیش وه‌ک خاوه‌ن
هه‌ستیک ، وه‌ک راست‌گۆیه‌ک . هه‌ستى خۆی به‌رامبه‌ر ئەم مه‌لێه‌نده
جوانه هه‌ورامان ده‌رب‌پتووه نه‌تیت :-

خودا توئی حافظی شاری بیاره
 بکه زوو ده فعی به دکاری بیاره
 له چاوی پیسو بوغضو حقه دی حاسد
 بیه دائیم نیگه هداری بیاره (۱)
 موکسه سر بوو قه لای ته زویرو به دگور
 به طوپی لوطفی سالاری بیاره
 که مهربان به ست عمومهن جه معی مونکیر
 له بهر ده رگاهی سهرداری بیاره (۲)
 خه لایق میثلی بولبول شیتو شه یدان
 به بویی وهردی گولزاری بیاره
 نه فو تی تابی ضه وئو ماهو خورشید
 موقابیل شه مسی نه نواری بیاره
 بو بون مه جنوون سهراسهر نه هلی دنیا
 به عه شقی طه لعه تی یاری بیاره
 ره بووده کرد دلی فرهادی عالم
 قصه ی زینی دل داری بیاره (۳)
 که لامی نه قشی قه لبه بویه عالم
 بوون دائیم به سه ییاری بیاره (۴)
 هه لی که نه دووه له دل نه قشی طه ریه ت

.....

(۱) نیگه هدار :- پاریزه .

(۲) مونکیر :- نه وانه ی ئینکاری ته ریه ت نه کهن ، واته بیرو باوه یریان به
 ته ریه ت نی یه یان کزه .

(۳) ره بووده کرد :- فرانی .

(۴) سه ییار :- ئیشاره ته به سوورانه موی خه لک به دهوری پیرانی
 ته ریه ت نه قشبه ندی دا .

موحه قهق شای جیهاننداری بیاره

زهوا بوو مه قصه دی ته هلی جیهانی

له سایه ی قوطبی نه سراری بیاره

له مه یخانه ی حقیقه ت باده نوشن

تهوانه ی بوون به زواری بیاره

به جهیسی طاعت و طوبی رضه

به هه شتی گرت ، عه له مداری بیاره

وه کو جه ننه ت وه هایه باغو دهوری

هه موو ته سنیمه نه نهاری بیاره

هه موو یه ک ده فعه داعی شیخی عالم

بو وه صلی پیرو دلدار ی بیاره

[ضیاء الدینه] ، ئیسته قوطبی نه وتاد

وه کو روزه له نه قطاری بیاره (۵)

له پاش نهو شاه ی نه جمه دین بوو سالیک

له ری ی دین بوو به نه بصاری بیاره (۶)

[علاء الدین] ، سوپه هسالاری دینه

حقیقه ت بوو به کیبار ی بیاره (۷)

موعه نبر بوو سه راسه ر خاکی دنیا

به عطر میشکی نه زهاری بیاره

(ویصالی) تویش وه کو جومله ی مریدان

ببه شاغل به نه ذکاری بیاره

(۵) ضیاء الدین :- شیخ عومه ری بیاره .

(۶) نه جمه دین :- شیخ نه جمه دینی بیاره .

(۷) علاؤدین :- شیخ علا دینی کوری شیخ عومه ، باوکی هه زره تی شیخ

عوسمانه که ئیستا له زیان دایه خوا ته مه نی دریژ بکات .

ههروهك چۆن له ستایشی بیاره دا پیروزی و گهوه یی ده رخستوو ،
 مهر به هه مان شتیهش ستایشی « تهویله » ، نهكات كه نه میس مهلبه ندیکسی
 نری گهوهی زانست و خۆیندن و تهوه ووف بووه له کوردستانی عیراق ،
 نهوه تا بهم جۆره باسی تهویله نهكات و نه لیت :-

سهیری كه عهجب مهنبه عی ئیجسانه طهویله
 ئیمروكه كه پایتهختی سوله یمانه طهویله
 وهك بورجی سهما ، مهطله عی نهواری ئیلاها
 جی مای « بهها » و شارقی « عوتمان » طهویله (۱)
 مهجنوو سهراسیمه یه ههركهس به ئومیدی
 بۆ دین و جیهان مهلبه عی ئیجسانه طهویله
 ناحق نییه غالم وهكو پهروانه دهسووتین
 بۆ نههلی دلان شه عی شه بهستانه طهویله
 به حهقیقهت عهلییه قائیمی ئیرشادی طهویله
 صهه شوكر كه جی شاهی مریدانه طهویله
 مهخووظه یه قین خاکی له بهدكارو ههسوودان
 ئیستاكه كهوا مه نظهری سوبحانه طهویله
 وهك نووچه له بۆ به حری شه ریه عی شه عی مهولا
 نه لحهق له نهزهله مه نزلتی شاهانه طهویله
 به سییه تی (ویصالی) مهكه ته عریفی خیصالی
 مهعتومه كهوا رهوضه یی جانانه طهویله

(۱) مای بهها :- شیخی بهها ئوددین

عوتمان :- شیخی سیراجه ددینی بهكه

پتویسته که به پښی توانا هول بدهین و کاریک بکین سرگردان نه بیت ،
وه به خویندنه وه خهریک بیت ، بویه ناردمه لای ئتوه به لکو به لوقی خواو
همه نئی ئتوه وه به هره وه بیت ، ئیتر قسه ی ترم نی یه له خزمه تتانا .

موخلیستان

بابه علی پیش نویش و خوتبه خوین و ماموستای

ته کیه . .

باشان و یصالی نامه که وه ره گریو دیت بۆ سوله یمانی ، له ته مه نی
ده سالی دا له خزمهت ماموستا شیخ عومهری قهره داغی دا ده ست نه کات به
خویندن ، ماوه ی پینج سال له خزمهت ماموستا شیخ عومهر و ماموستا شیخ
مارف دا نه مینیته وه هه تا ده ست نه کا به (جامی) ، نه مجا له سه ر خواست و فره مان
ماموستا عومهر نه چیت بۆ (هه رزی) که گوندیکه له ئالانی ئیران له سه ر
لسنووری بشده ر ، وه ماوه ی سنی سال له نارجه ی ئالانی باپیر ئاغا
نه مینیته وه ، له ته مه نی هه زده سالی دا نه چیته خزمهت ماموستا مه لا صالحی
خواره میر که هه ر له هه مان ناوچه دا نه بیت و دوو سالی ش لای نه و نه خوینن ،
پله ی خویندنی له و کاته دا گه یشتبووه . (مختصر) ، وه توانای وابوو
(شرح اعقائد) بخوینن ، وه نه و ماوه یه زیه ره کړو بلیمه نی له ناو هه موو
هاوړبکایا وه ده رکوت ، له ته مه نی بیست سالی دا نه چیت بۆ (بیتووش) ،
وه ماوه ی سالیکی ش له خزمهت مه لا عه بدوللادا نه مینیته وه ، وه لای ماموستا
ناوېراو (فه ناری) خویندووه ، له ته مه نی بیست و دوو سالی دا که وته داوی
عه شقه وه ، به لڼ که وته داوی عه شقی نازداریکه وه ، وه به م به یته ی خواره وه
ده ست نه کات به باسی خۆشه ویسته کی : -

برۆ طاقو مه مک جووت ، وه ک تازی که و توومه دووت
قامیشه لانی جیسم به به رقی حوسنی تو سووت

به لام هاوړی ناله بارو به خیل و چاوچنۆکه وه تووشی نارمه تی و ده ردی
سه ری بووه ، نه و هاوړی یانه ی که خه لکی ناوچه که بوون ، ماده یان له و به ره و

دپانته باری کرد ریوی مه گهر پاشباره که ی ماوه
 به دینارو درهه عالم هه موو نایینی کۆراوه
 به راستی نایینی ریگهی هیدایهت چاوی کهس چونکه
 قه ناعته بووه ته خاشاکو طه ماعیش عهینی لافاوه
 مقه پری نه صلیه ی ئیمه له نه وو مل باغی جه ننهت بوو
 کهچی بۆ حیرسی یه کک دانه هه موو که وتینه دونیاوه
 وه کو لاولاو ئالاوین ، له دونیا تازه بهر نایین
 نه جانی زهحمه ته ههر کهس که ئیمه وۆ کهوته ئهم داوه
 ئهمی ترسم هه یه یاران له ههردوو لاره بێ بهش بین
 له گیتراوی طه ماع سهیری که عالم زۆری خنکاوه
 له گیتراوی طه ماعا نهفسو شهیطان ههر وه کو صهییاد
 خهریکی جه پری ئیمانن که ئیمه وۆ دین له ته نکاوه
 دهسا خالیق مو عینمان بێ نه بن غالب به سه زمانا
 که دین وا له ههلاکته دا میثالی کهشتی سدر ئاوه
 چ عالم بێ ، چ سه یید بێ ، هه موو گیرۆده یی نهفسین
 ئیتیر بهرزنجه یه ئایه وه یا ساداتی باراوه (۱)
 خودا ئیمان سهلامهت کا ، نه ژین ناژین به ده رهس نیم
 که ئهم لاشمان نه بێ چاکه نه بین مه حرووم له نهو لاره
 به لێ زۆر کهس موده پریس بوون خهریکی کهسی دینی بوون

(۱) باراوه :- گوندیکه سهر به ناحیه ی بهرزنجه له سلیمانی ، زۆربه یان
 له په گزی سه ییدن .

حامي ۲۸
۲۸

کوتم کوئی کوئی کوئی کوئی

له گهل گوئیچکه دی دیناریان دی عمامه کهوتنه نهو لاه
 کوتم ئیوه موده پيس بوون به جاري بۆچی لاتان دا
 کوتی بۆ ده فعی مایه حاج له ئیمه بهس بکه قاوه
 گرانه باری ئیحتیاجی بۆمان هه لئاگیرئ چبکه یین
 ته ماشاکه له موحتاجی گهلن کهس چاوی نووساوه
 له ییتشا گشت به نانی جۆ هه موو پوکمان بریندار بوو
 نهوا ئیستا گه یشتووینه قبوولی و کۆشتو پاقلاه

[نیداره‌ی مه‌لا ئیستا له لادی] (۱)

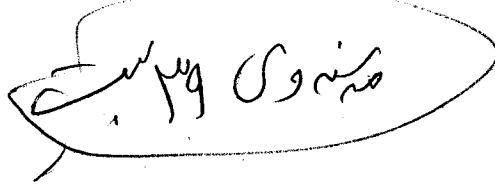
ئه‌لێن چونكه نه‌یان داینێ ئیداره ، میله‌ته‌ی لادی
 قه‌بوولمان كرد مه‌عاش گوتمان هه‌موو قه‌یناكا قه‌وماوه
 حكومه‌ت هه‌وت دینارو نیو هه‌موو مانگێ سه‌ری میعاد
 به‌ی مننه‌ت ئه‌مان داتی ، هه‌زار جار مالی یی ئاوه
 ئه‌گه‌ر خوا وای نه‌کردایه ئه‌بووین قه‌رزازی چوارتایی
 سه‌دی وه‌ك تۆ له‌ژێر قه‌رزا ته‌ماشای پشته‌ی چۆماوه
 بحمدالله نه‌جاتمان بوو له‌ بۆله‌ی میله‌ته‌ی لادی
 ئه‌وی ئیستا مه‌لا ئه‌یخوا له‌ لادی عه‌ینی ژه‌هراوه
 به‌راتی ئه‌شرفی لادی كه‌ سالی دوانزه‌ په‌نجایی
 نه‌مه‌ سالتیك و سه‌ج مانگه‌ كه‌ ئیستا دوانی هه‌ر ماوه
 مه‌لای یی كه‌سه‌یو كار ئاوا ئیداره‌ی چۆن ئه‌ی ته‌ئمین
 ئه‌گه‌ر بیتو قه‌بوولی كا ، مه‌لا شیتو خلافاوه
 مه‌گه‌ر هه‌ر زه‌ریه‌یه‌ غیره‌ت له‌ دلایا قه‌ط نه‌ی مه‌وجود
 وه‌ ئیلا بار ئه‌كا ئه‌روا كه‌ ئه‌رضی خوا یی نه‌براه
 مه‌لا گه‌ره‌ر قه‌بوولی كا نه‌تیجه‌ خوا قه‌بوول ناكا
 جی ئی تر ئه‌دا رزقی خۆ خوا مالی نه‌سووتاوه

(۱) جاران مه‌لا له‌ گوندیكا مه‌لایه‌ته‌ی نه‌كرد ، له‌ پێشدا له‌ گه‌ل دانیشتوانی
 ئاوا یی به‌كه‌دا رێ ئه‌كه‌وت كه‌ ئه‌و ساله‌ به‌ چه‌نده‌و چۆن مه‌لایه‌تیان
 بۆ بكت ، به‌لام نه‌مه‌ ئیستا كه‌مه‌تر باوی ماوه چونكه‌ دائیره‌ی
 ئه‌وقاف دایان ئه‌مه‌زێنێ و موچه‌یان بۆ ئه‌بێتیه‌وه ، هه‌ندێ گوندیش
 هه‌ر له‌سه‌ر نه‌ریتی جاران ئه‌پۆن به‌پێوه‌ له‌ راگرته‌ی مه‌لادا بۆ
 مژگه‌وته‌كانیان .

بین کاری شاعیرو نازایی نهمثال

ویصالی تو له که ماوی نهمین به تازه نایگه ییتی
ئیتیر بین سووده تیکۆشین خه یالاتت هه موو خاوه
یه فیقان چونکه نازا بوون هه موو دیاری خۆیان ڕیکه خست
به تۆیشووی چاکه وه ڕۆیین ، به دیاری چاکه و ڕازاوه
ده مێکه گه یوونه مه نزل له غوصصه ی ڕیکه راهی بوون
له جهننت وا به دلشادی ئه کهن سه یرانی سه رچاوه
که سێ گهر ڕۆیی له بهر بین ، لازمه بۆ ڕۆی و له بۆ مه ولاش
که تۆیشووی خۆی به ڕۆی و یروا به لای فره مانێ مه ولاوه
ویصالی قوربه سه ر چیکا ؟ ، بین تۆیشوو ، به بین دیاری
به ڕووت و قووت و مه خجولی ئه وا خه یران و داماره
مه گهر بین خاوس و سه ر قوتین بچتی بۆ خه مه نتی جه ددی
له وێ هه ر خاک به سه ردا کا به مه خجوبی هه تا ماوه
ویصالی وێل و سه رگه ردان ، به بین هه مه دم ئه کا ئه فغان
یه فیقی ڕۆیین به ڕووسووری ئه ویش ڕووره ش به جی ماوه

له (٢٨ / شه والی ١٣٧٥ ک) و تراوه

- ۵۱ -

خوآ خوآی ئەزانیت پەنام ھەر ئەوہ

ھەمیشە رجاو تکام لای ئەوہ

چونکہ سەگیتکی بێ ھەیاو دریم

دایم لە قاپی خوآ ھەل ئەنوێم

ئەبێ وەختی نەزە ئاگادارم بێ

لە شەری شەیطان تا رزگارم بێ

ئومێدەم وایە خوآ یارم بێ

ئەحمەدی موختار تەکا کارم بێ

ھەرچەند لە زومەری شەرمەسارانم

یەكەم پوورەشی عەصرو زەمانم

ئەبێ ئەو خوآ بە لوفو کەرەم

بۆ ئەم بەندەیی پووسیائە ماتەم

ھەر وەك بارانی بەھاری ئەمسال

رەحمەت بریژێ خوآی ذولجەلال

بەو رەحمەتە خوآی خوای صاحیب کەرەم

لەبەر خاطری سەبیدی عالەم

نامەی عەمەلمان پەخش کاتەوہ

کردەوہی پێسمان رەش بکاتەوہ

تا بەشداری بێن لە رەحمەتی ھەق

لە دوا ھەزارو سێ ھەزار چل شەق

سە بە ھەر جووری بیت لە روژی مەحشەر

بجین بۆ خەمەت ذاتی پیغەمبەر

هه‌رچه‌ند دانه‌ری ئەم کتێبانه

یه‌کجار پووسیای کۆتێرو نوقسانه

چون په‌حمه‌تی حه‌ق یێ نه‌یابه‌نه

بۆ چاکه‌و خراپ هه‌ر که‌یابه‌ته

مۆمێن و موسلیم ، موحڕیم و نه‌نیم

نومێده‌وارن به‌ خودای که‌ریم

که‌ر بیان به‌خشێ و عه‌فوویان بکا

به‌ جه‌ناتی خۆی شادیان بکا

هه‌رچه‌ند (و یصالیش) پووره‌شه‌و نه‌نیم

ئه‌وا هاتۆته‌ ده‌رگا که‌ی که‌ریم

وه‌ک سه‌گ که‌وتوووه‌ له‌و ئاستانه

هه‌ر به‌ ئومێدی عه‌فو و غه‌فرانه

چون په‌حمه‌تی ئەو دویری یێ سامان

حه‌ددی بۆ نی‌یه‌ وا بیا پایان

(له‌ لا ته‌زولی په‌حمه‌تی مه‌ننان

پاکه‌و پیسی لا نه‌بیته‌ یه‌کسان

وه‌ک به‌حری موحیط په‌حمه‌تی خودا

تا لێی سه‌رف که‌ی که‌م نابێ ته‌صلا

جورم و گوناھی من و ئێنس و جین

په‌حمه‌تی خودا وه‌ک به‌حری یێ بن

که‌ر لوطفی بیته‌ خودا فریاده‌رس

باکی قوت ئه‌دا هه‌ر به‌ یه‌ک نه‌فەس

خوا خۆی ده‌زانێ من چه‌ند پووسیام

نه‌بێ غه‌یری خۆی کێ بدا به‌نام

غەبرى ئەو خودا كە من پىۋى تىن كەم
 تەمەنناي عەفوۋ غوفرانى لىن كەم
 من بە جورمى خۆم ئىعتىراف ئە كەم
 كە لىم لە بوورى ئىستىناف ئە كەم
 وىصالى پىرۆ و پىۋىزە يا شەۋە
 لەو ئاستانە ۋەك سەك بىكەۋە
 تا بەحرى رەحمى ۋەك كوورەى حەدداد
 جۆش دا گوناھمان گشت ئەدا بە باد
 گەر دەرېشم كا لەم ئاستانە
 بۆ خۆى صاحىبى رەحمى نىحسانە
 تازە لەم دەرە ئاگويزمەۋە
 پەناي ئەۋۋەل ۋە ئاخىر ئەۋە
 لەنەقامىدا رېشت سېى كرد
 بۆ رووسپىتى كارىكىت نە كرد
 تازە ھەر مەگەر بلىنى حەمەدم
 سەگە خويىرى يەكەى قاپى ئەحمەدم
 شايدە خوا لەبەر خاطرى ئەحمەد
 نەتخاتە سەقەر . ئەبەدول ئەبەد
 رەھمت پىن بىكا بت بەخشىت بە ئەو
 پىۋى پىۋىناكت لىن ئەكا بە شەۋ
 قەط غافل مەبە لە ذكرو فكري
 ھەتا لەدنيا دەرئەجىۋ ئەمرى
 وىصالى ئەمجا بىكەپىرەۋە
 لە بۆ ھالى خۆت بىپايرەۋە

ريصالى بۆيە دائىم ھەر ئەلنى

وہ مک پورہ گولی بونہ رور بلی

خوا به پره‌جمی خوئی نازادی بکا

به جه ننائی خوئی دلشادی بکا

صہرفی نہ ظہر کا لہ گشت گوناہی

نه پھیلتے وہ بہ روسیاهی

تہ نریخی ہزارو سی صدو ہشتا

(ویصالی) خہ نمی کیتابی میتنا

صنہ وی ۱۱ بیت

- ۵۲ -

له گهل ڦٽو مه ٿي پراڌه ران
 ٿه بليفتان ٿه ڪم به ڪوردي زوبان
 گوئي بگرن به دل لہ نہ صيحه ٿه
 چون ٻو ڊهري ڊل ڊهوي صيحه ٿه
 به قسي له هولعب ڊين مهڊن به رباد
 په نچتان مه ڪن به په نجي فهرهاد
 دائيم طالب بن له ٻو عيپاد
 تا دهستان ڪنوٽ دوري سه عادت
 دائيم بنان بيت ترسي قيامت
 تا ڪو ٿيمنتان بهرن سه لامه
 قهط غافل مه بن له طاعه تي حق
 ريي ناحق مه گرن وه ڪ پياوي نه حمه
 نه حمه قه هر ڪس ٻو دنياي دهني
 له طاعه تي حق ٿه بن موسته غني
 هئا نه توانن له خوا په رستي

سه عي زور بڪن قهط مه ڪن سستي

(۲) هه ڪس ٻو خوا بن . خدا ٻو نهوه

فرياي نه ڪه وٽ پوڙه يا شهوه

(۱) ڊباره مه علومه ڪسي بن ڪسان

حوايه به نه صصي ناياني قورن

هه ڪس له ديا عهدي حوڊايه

بن شڪ له مه حشهر صاحيت جهزايه

پیا گه سه ریست . مهستو دلگوشا
 زۆر زۆر موخته رهم له خدمت مهولا
 حسابی نه کهن یه پرویدیکی خوش
 به لوظفو رهحمت پرووی وه کو گول گهش
 مهخموورو مهستی نه لطافی سویحان
 بێ غمو و حسرهت له صهحنی مهبدان
 له لای جهنابی نهحمه دی موختار
 مهخمووری جامی رهحمه تی غهفکار
 نه ماشای نه کهن به جاوی رهحمت
 نابین نهردو جهفاوو زهحمت
 دوا مخاسه به نهو شهخصه باکه
 به لوظفی خوداو نه عمالی چاکه
 بێ باکو دلخۆش بێ خوف و خهتر
 زهحمت ناکیشنی له صهحرای مهحشر
 نه یخه نه صهفقی (اصحاب البین)
 به بێ دهردی سه ردهم به یتکه نین
 مهئموور به ئه مری ذاتی سویحانی
 نه بیهن بۆ به ههشت به شادمانی
 وهختی داخل بوو به جێ و مهقامی
 له ذهت نه بینێ و عیش و مهدامی (۱)
 نهجا به لوظفی حهیی لا یه نام
 به جێ دێ مهموو مقصوو دو مهرام

(۱) مهدامی :- بهردهوامی .

زوورتر بوو به لآم هیچیان له (جامی) خوښتیک یا (استعاره) زیاتریان لا نه بوو ،
 له کهل نه وېشا که ماده یان (تهذیب و گولښوی بورهانو جمع الجوامع و
 تشریح) بوو . . . ویصالی لهو کاته دا له کرمه ی خوښندن دا بووه ، به لآم
 هاوړیکانی به رازو نیازیان نه زانی ، لای ماموستا مه لا عه بدوللا نامه خرابیان
 کرد ، وه له لایه کی ترېشه وه چونکه مه عشووقه کوی (دلداره کوی) خزمی
 نزیکی ماموستا بوو ، لږی زویر بوو ، وه ټیژنی دا پروا ، وه به ناچاری و
 دل شکاوې یوه نه وئې به جې هیتشت ، وه هم چنده به یتھی بڼو هاوړیکانسی
 نووسی و بڼی به جې هیتشتن که تیایا نه لیت : -

براگل مزده یې لیتان ، له لاتان
 نه وړې پوهی پې هواتان
 به کول بکړین له دوی نه و یاره تحقیق
 نی یه وک نه و له دنیا جان فیداتان
 که گولشه خالیه ټیمرؤ له غونچه
 نه یې چبکا هوزاری یې نهواتان ؟
 به بولبول گرم نه یې بازاری غونچه
 له لا نه و هر گوله خاری جهفاتان
 ټیتر هر ټیوه بن با ټیته ده رچین
 به ټیته با نه یې نه قصو نماتان
 به فوټی ټیته یاخوا ټیوه دوورین
 له ددوغم له زېر سایه ی هوماتان
 عه زیزم ماچی لیوی ده فعی دهرده
 له عاشق قسط مه کن مه نمی دوماتان
 به ناحق نی یه پرو و دهرده ټیتر
 به ناحق مه کوون ټیوه خوداتان
 (ویصالی) لیتره دهرکن با نه میتی
 نه گونجې بهو بې ده فعی به لاتان

واله می روو
 مه لک ووه
 ۷

ئومىدەم واپە خالقى ئەكىر

ئىمەيش ئەجات دا لە تەنگانەى قەبر

وختى بە ئەمرى فەردى لاپەزال

ئەكىرە مونكىر كە دىن بۆ سونال

كە لىيان پىرسپىن كىتتان خودايە

بە بىن ترسو لىرز ئەللىين « الله » يە

كە سونالبيان كىر كى بوو پىتقەمبەر

وختى بۆ هىنا جىرىلى پەمبەر

بە عەونى خوداى جىهان ئافەرىن

جوابيان ئەدەين بە لەفلى ئىبرىن

ئەللىين ذاتى بوو ناوى (محمد)

لە خواروو لە ژورور (محمودو احمد)

طاها مولەققەب ، قورەيشى نەسەب

صاحىبى حەياو عىصمەتو ئەدەب

سەيىدو ئەشرەف ، ئەمجدو ئەنجدەب

شېرىن خەصائىل ، مەعالى حەسەب

هادىيو مەھدى ، بەشپىرو نەذىر

مەحبوبى ذاتى خوداى قەدىر

صاحىبى حىلمو قادرو تەمكىن

خاسە رەحمەت بوو لە بۆ عالەمىن

ئومىدەم واپە نەبىيى ئەوواب

حاضر بىن وختى سونالو جەواب

كە ئەو حاضر بىت بە ئىزنى وەھباب

لەسەر هىممەتى ئەو عالى جەناب

بن خهوف و خهطر . حوسنو نه دهب
 جوابيان نه دين . به صدق و صواب
 گهر له صيحه تا شهيطاني له عين
 سه لبي نيمانان نه کا به به قين
 بۆ خۆم نه به ضامني نيمان
 هيچي ون نابن له چاکه و نبحسان
 چونکه بن هوشين به نه زعي رهوان
 هيچي بۆ ناکړي نه و دمه شهيطان
 مه ترسن له سلب و هختي غه غه ره
 چونکه نه و دمه مورشيد حاضره
 مورشيدی نيمهش فخری عالمه
 رۆحمان فيداي کين هيشتا هر که مه
 گهر خودا نه يين مه يل بۆ عذاب
 زوبان ساز نه کا بۆ و هختي جهواب
 يا ره ب بۆ خاطري نه يي و نه صاحب
 نه سه هلي بکي له گلمان حساب
 ون نه کي ليمان ريگي هيدايهت
 ريي نه اعضا مده بکن شکايهت
 باره ب په جامي صاحبي نايهت
 بتي نه گلمان لوظو عينايت
 غريمان که وي دمي نه زعي رۆح
 بۆمان گوشا که دهرگامي فتوح
 له بهر صاحبي رايهت
 پيمان عطا که فهم و درايت (۴)

★ نه و شه يه م بۆ ساغ نه بووه .

عەزیزانی دین ، دلتان گوشا بێ

ئومیدی زلتان بە (مصطفی) بێ

قەط مەبەن مەئبوس لە پەحمەتی حەق

ئەگەر بێشمان بێ ئێهەلدان و شەق

چونکە ئومەتی فەخری عالەمین

بە نەحەسی ئایەت خەیرول ئومەتین

[بە مۆژدە] کەتەم خیرامە

دائیم دلخوشتی بۆی پەحمەتین

هەتا ئەتوانن حیمایەتی دین

بکەن بە بێ شک جیهان ئافەزین

دەبەیتیتە جۆش بچووری پەحمەت

نەجاتمان ئەدا لە جینگەیی ضەیقەت

حسابمان ئەکەن بێ پەنچو ئەعەب

لەبەر حوزمەتی سەیدولعەرەب

من ئومید ئەکەم لە پۆژی جەزا

لە پەحمەتی خوا نەبێن ئەوەللا

لەبەر خاطری فەخروول ئەنبیا

داختمان بکەن بە دارولبەقا

فەقەط ویصالی زیاتر لە عالەم

تۆ لە ئەفکاری بێه خاطرچەم

چونکە رووسیای خەجالتباری

بەباری عصیان زۆر شەرمەساری

لاقە کە هەر مات و مەلۆولی

روورەشی قاپی خوداو پەسوولی

مهعلوم پرووت نی یه تۆ له پۆژی دین
بچه حضورى فخرول مورشه لاین

چونكه سه گى دز له عالم دووره
له ئاوه دانی ئه كشر مه هجووره

كه ده رى كردى شامى دنیاو دین
بیه به تاژى صه حبو تابعین

به لكه هه ر له بهر صه حابه ی كیرام .
صه رفى نه مظهر كات سه یدول ئه نام

بفه رموی بلین با بیته حضور
ثانی الكلب اصحاب مغفور

ظاهیر به رجا ئه و سه گه ی مه هجوور
خودا عه قوی كرد له جورم و قصوور

با یی به ش نه یی له ره حمه تی حق
بییه ن بۆ به هه شت ، بییه نه بهر شه ق (۱)

ئومیدم وایه خه للاقى ئه كبه ر
عه ذابی نه دا به ناری سه قه ر

تکات لی ئه كه م ئه ی نه فسی خه سیس
له بهر خاطری حه ضره تی ره ئیس

نه فامی به سه له بیده عت لاده
بی سوده به هره عومرت به رباده

(۱) نازانم شاعیر بۆچی وشه ی شه قی بۆ ئه مه به کاره ی ئاوه ، چونكه كه سی
كه بییه ن بۆ به هه شت به ریزه وه ئه بییه نه ئه وى ، نه ك به شه ق ، من
نه متوانی به یته كه لابه رم و وه ك خۆی ه یشتمه وه .

قەمەل لە گەل فاسق مەبە بە ئەنێس

خۆت بپاریزە لە ئەفکاری پێس (٢)

بە تۆبە ئەبێ ئیصلاحی کارت

بە غەیری تۆبە هیچ ناکا چارت

برژێنە بە جاو ئێشکی ئەدامەت

تا بە پوو سووری پۆزی قیامەت (٣)

(٢) ئەنێس :- ھاوڕێ .

(٣) ئێشکی ئەدامەت :- لرمێسکی پەشیمانی .

- قه صیده‌ی باران -

هم قه صیده‌ی خواره‌وه بریتی به له بارانه‌وه له قابی پدروه‌ردگار
 بق توده‌ی بارانیان بق بیاتین ، لهو سالد دا بین بارانی ته‌گی به خه‌لکی
 ناوچه‌که هل ته‌چن ، شامیر هم شیمه‌ی بهو بزله‌یه‌وه داناه که سن
 به‌یتی به‌که‌می هه‌ره‌بی به ...

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله منقش، الخلق والاسرار

ثم الصلاة على حبيبته المختار

حمدو ته‌نا بق خوائی که [رب العالمین]

[منه الصلاة على شفیح المدینین]

[بفضلک یا رب صل على المختار

و آله الاطهار والصحب اجمعین]

یا ره‌ب بق خاطری شاهی مه‌که‌و مه‌دینه

به‌رمو یا میکانیل باران ببارینه

باران به ره‌حه‌ت بن ، بن ره‌نجو موشه‌قله‌ت بن

به‌سه‌ر خاکی حاله‌ما به لوطی خلات برژینه

هه‌موو خاکی لاسوونی ، به ره‌حه‌تی لاهوونی

به زومرووو یالوونی ، سه‌زوو سوور بنه‌خشینه

جامه - جامه - جامه

نيمه شووم به دكارين ، هه موو خه جالته بارين
 له پرووی تو شه ره سارين ، تو په حمی خوت بنوینه
 به ناو هه موو ئيسلامين ، قهوميکی ناتمامين
 ده ميکه چه پسی دامين ، له ضيقهت دهرمان بيته
 مه خلوقیکی ضه عيفين ، فيتری گه نمی ظهريفين
 به نانی جو که سيفين ، به چاکه بن لاوینه
 مه علومه کهس نامينی ، هه موو عالم نه مرینی
 به په حمه تی خوت یا په بی به قاتیمان مه مرینه
 غه ریبو دل مه حزوونين ، هه موو شیتو مه جنوونين
 له قابی تو مه حجوبين ، چاوی لوطفت هه کبیته
 مال خوراو و مه غدوورين ، ئيمسال هه موو مه غدوورين
 به ثافات و مه ئموورين ، یا په ب هه قمان بسینه
 فه قیرو گرفتارين ، هه موو دل بريندارين
 نه تبعای شای موختارين ، نيهایه تی غم بیته
 عالمیکی بین هوشين ، مهستی خواب و بین گوشتين
 به شمشیری قه هری خوت ، یا په ب مه مان ترسینه (۱)
 موقته دیروو کارسازی هم غه نی یو بین نیازی
 سا تو ئیمای پازی ئه م چه رخه و په سوورینه
 نيمه هه رچه ند غه ددارين روو په شو لیتو به بارين
 نه خوشرو دهرده دارين ، بین ئاو مه مان خنکینه
 نيمه کوردو بین عارين ، پر کینه وو نابارين
 یا په ب هه رچه ند بیتزارين ، په رژینی دین مه شکینه

(۱) خواب :- خه .

کورد خه ریکی گرو کاله ، وه ک مناله يه ک ساله
 بين قووه ت و کم باله ، مایه پوچ و بن شوینه
 کورد تازه تۆو ده چینی ، به رد له بۆره ده ردینی
 له جۆی نۆکه ند ئاودینی ، خودا باشی بۆ بینه
 بين چاروو ناعیلاجین به ره حمی تۆ موحتاجین
 ئومیده واروو راجین ، بين ئاو مه مان فه وتینه
 په ززاقی کائیناتی ، بکه ده فعی ئافاتی
 به بالهوانی قاتی یا ره ب مه مان پروینه
 مه رچه ند ئیمه جه یوانین ، بين عه قلو هم نادانین
 زۆر طالیبی بارانین ، یا ره ب مه مان په نجینه
 پروت و قوت و بين توو کین ، ناره واج و مه هتو کین
 له ناو عاله ما سوو کین ، یا ره ب دلمان مه شکینه
 یا خوا باران بباری ، دلخۆش بین به جاری
 به گولهای به هاری ، سه راسه ر بیخه ملتینه
 وه ختی که هه رزانی بوو ، دل مه یلی سولطانی بوو
 شوغلی غه زه لخوانی بوو ، یا ره ب مه مان شیتوینه
 تۆ که ریم و ره حمانی ، به ره حمه تی ئاسمانی
 به موسمی نیسانی ، نرخی ئه شیا بشکینه (۲)
 هم ره حمی و کارزانی ، بۆ عاله می ئینسانی
 به بارانی ئاسمانی باغو بوستان به ریینه
 دیتی ئیسلام شیرینه ، به نان دلی نوورینه
 یا ره ب له سه ر ئه م دینه ، تا هین بمان زیتینه
 عاله م دلی پر شۆره ، خودا تۆ ره حمه ت زۆره
 به ره حمه تی عامی خۆت ، زه راعه تمان بیتک بیته

خودا گەر مه یلی بېنې ، له ذیله ت دهرمان بېنې
 هموو ئافات له مرېنې ، قادریکی حق سپېڅه
 یا رهب به بېن بارانی ، که وتوویند پرېشانی
 به عیله نسی گرانسی ، یا رهب مه مان مرېنې
 عالم هموو شېوان ، حه یرانو ناته واون
 به ئایه ی [لا تقنطوا] ، لای ریحه ت پرېننه (۳)
 مه خلوق له بهر بېن نانی ، که وتوویند سهرگردانی
 یا رهب به بېن بارانی ، مه زووعمان مه سووتېننه
 (ویصالی) تو نادانی ، مه که فیکری بېن نانی
 له که وپوهه هه زانی ، خوا [ارحم الراحمین] ه (۴)

آل
 آل
 آل

-
- (۲) موسمی نیسان :- به زواری باران له مانگی نیسان دا له هاری .
 (۳) له پېشوه باس لهم ئایه ته کراوه .
 (۴) ارحم الراحمین :- واته خوا له هموو کس زیاتر به به زووییو به ریحه
 یز به نده گانی خوی .

بهشی چوارینه‌گان

- ۵۴ -

لپرووه هه‌له‌ئێ چوارین ده‌ست پهن ده‌کات ، له راستیدا نه‌بوايه
نه‌مانه‌مان له به‌شی چوارینه‌گان بلاوه‌که‌دا به‌سه‌وه به‌لام له‌پهر نه‌وه‌ی
ناوه‌ڕێکیان زیاتر لهم به‌شه‌دا جێی نه‌بێته‌وه بۆیه له به‌شی شیخه‌ری ئایینه‌دا
بلاوه‌مان کرد نه‌وه . .

- ۱ -

له‌وانه‌ی پیاوی خوا بوون گشت به‌ ئیمان
به‌ مه‌ردی گزی خۆیان ده‌برد له مه‌یدان
و یصالی تێ گه‌ر نه‌باری به‌ عصیان
به‌چن مای ، تازه له‌ط ناگه‌یه‌ته مه‌ردان

- ۲ -

به‌لێن ئێمه شکست و ناتوه‌واوین
له‌وێر باری گوناها به‌شت شکاوین
و یصالی دووره پێت ناگه‌یه‌ته مه‌نزل
هه‌موو پهن خاوس و روت و روت به‌لێوین

- ۳ -

له‌گه‌ر عه‌قوی خودا له‌تکا سه‌پوکه‌بار (۱)
به‌ زنجیری عه‌قوبه‌ت مل گرفتار

(۱) سه‌پوکه‌بار :- پارسوکه

پاش ثم پرووداوه نامه په کڼو چاند شپږيکي نووسيو ناردی بسړ
 حاجي هه باس ناغا له کرامار ، چونکه لهوه پيتش په هډی شپږو نه ده بپاڼه وه
 به هډی دنگ خوشیو زیره کي يوه ، ناوبانگي دمرکردبو ، وه زوریان خوش
 نهوېست ، وه هه مو پیاوه په دمه لاته ثاني لهو ناوچه په لهو سرده مه دا
 وه کو هه باس ناغای سلیم ناغا ، ره شید ناغای عه بدوللا ، مسته غای مېرگاسه ،
 عېدوللا ناغای بیژووی ، هه روه ها پیاوه دمست رږیشتووه کانی نه شکانو
 مېرگاسه ، نه مانه ، هه ر شتیک ماموستا وصالی داوای کردایه ، له ماوه په کي
 زور کم دا چن به چن نه کرد ۰۰ به لام چونکه به وه فا بوو وه هه رگیز به نزمیو
 که مو کووړی کس نه نه کرد ، له بهر نهوه هه ر له دلی خویا بوو که کس
 نه زانې بډچی بیتوش به چن نه هیلتیت ، له گڼ نهوه شدا حاجي هه باس
 دمست رږیشتو په پمانی پڼ دا بوو که هه تا (نیجازه) وه نه گری نایس
 پروات ، وه هه ر کاتیکیش نیجازه ی وه رگرت بیته مه لای دئی حاجي
 هه باس ۰۰ به کورنی نامه په کي شپږي نهووسيو به چن نه هیلتیت که
 نه مه ش دهی لهو نامه شپږي په په که نه لیت :-

شاهیدم لیمز له باغا غوڅه په کي سره چله
 مه نشه ئی عه شقی دموونو مهره گزی فکری دل
 بولبول دل گهر نه پڼ سره مه ست به عطری میشکی خط
 به حتمیل له باغدا نه روا ، رږی نی نا قایبه
 خزمه تی مرهوتو حوزمو خانه قاگی بډچی په
 په ندی عاشق هه ر له مه یخانه مورادی حاصله
 سونبل وړی خانه و مینای له لا مه طلب نریه
 کوششی بولبول له شهودا ، پڼ شکه هه ر بډ گوله
 پڼ پیا نیستا (وصالی) عاشقیکی موخلیصه
 گهر گولیکي پڼ نه دی له باغه کاری موشکله

که بیتوش به چن نه هیلتیت نه چیته حزمه ماموستا مه لا عه بدوول
 مه جیدی دوولکاني ، ماوه ی سالتیکیش لهوډ دموام نه کات ، لهو کاته دا
 نه گاته (جمع الجوامع) ، له تمه نی بیستوسن سالی دا په نیریته خوازیتنی
 خوشه ویسته کي ، زور به توپه یی یوه ده ستیان نا به پرویه وه ، جاری

وېصالی بهر مه ده داویننی ته برار
ثیتر تۆبه بکهو لاده له نه شرار (۲)

- ۴ -

نه گهر مهردی به بېن ده سمایه نهی یار
نه بی ریسوا له بهیننی یارو نه غیار
به طاعت مایه په یداکه وېصالی
به موحتاجی مه چۆره شارو بازار

- ۵ -

نهوی خویری نه بېن و ئازانه پروا
له مه حشر نابین قهط مه هتووک و رسوا
نه گهر بېن کاره بېن وه ک تۆ وېصالی
سهروبین تی تی نه خن مه ئمووری مه ولا

- ۶ -

برۆ خاکت به سهر ، ههر قور به سهر که
له فاکو فیکي دنیا خۆت به ده که
ره فیکي نه هلی بیدعت نهی وېصالی
هه تا که ی ؟ ، روو له قاپی پیغه مبه که

(۲) ته برار :- پیاوچاکان ، پیاوانی خوا .

نه شرار :- نهوانه ی سهر پیچی له فرمانی خوا نه کهن

- ۷ -

مهده عومرت به ضایع نهی براده
مه به غافل له یادی جهی نه کبر
به کارت نای مال و حال و دنیا
ویصالی مهول بده بۆ مالی نهوسه

- ۸ -

مه تا که ی جاهیل و بێ عقل و خوی
طوفه یلی صالحان به تا کو ماوی
نه کهر بتبی هموو دنیا ویصالی
که مردی مالیکی شمش یه رده جاوی

- ۹ -

مه به طالب به نه سبایی مه لاهی
ته جه نوب که له گیتزای مه ناهی
مه که سستی ویصالی شهو له طاعت
مه به مه حرووم له فه یضی صوبع کاهی

- ۱۰ -

نه تو که ی بووی مو طبعی نه مرو فرمان
به چی داوا نه که ی ته شریفو غوفران
به ریگه ی موسته قیما نهی ویصالی
برۆ ، تا خوش ببی لیت جهی مه ننان

- ۱۱ -

هه تاكهی تابهی نهیسی خهسیسی
له گهل مادون و ناكهس ههم جهلیسی
دلی توتوی و بصلی زهنگی عصیان
چلون له چیه حضوری خوا به پیسی ؟

- ۱۲ -

له گهر چی زور له لهنه به خری ره حهت
به تزیی هوذلیپو دل پر له له سوته
دلم خۆشه به لایات لهی و بصلی
به هم یز هوذلیپه ، له میا به زه حهت

- ۱۳ -

به سه ناکهی ؟ ، لیتر ته رکی جهفا که
به عهدهو شهرطی خۆت ناخر وهفا که
سیاست پاره ناکا لهی و بصلی
به راستی روو له قایی مصطفی که

- ۱۴ -

به لکدی رووی خۆت به طاعت سوورو جوان که
که به لکی رووت بین روژی قیامت
له خزمهت له خری عالمدا و بصلی
به چاکی بتهن لومیدی شفاعت

- ۱۵ -

مه به لاری له سهر جادهی شهر بخت
مه به غافل له نادابی طهر بخت
له به جری مه عرفهت دا لهی و بصالی
له گهر غم و اوصی بۆ دوری حلقهت

- ۱۶ -

به شه و نو پۆر به له وادی سبه پنان
بکه جه لپی ره ضایی حه یی مه ننان
مه که ته لوی پی داو پنت و بصالی
له گهر پنت خۆشه عه پشی باغو و رضوان

- ۱۷ -

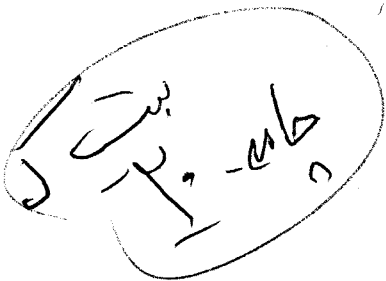
به گو پرهی له مری له فسر و دپوی غه دداز
خه ریکی ئیشی به دیبو پشی کردار
و بصالی بن شکک له بیینی و له چیزی
عه زایی سهخت و ئیشی شهیده تی نار

- ۱۸ -

مه تا له تۆزه عومرهت ماوه ئه پستان
مه به غافل له ذکرو فکری مه ولا
به جین بیته لوموری خواو ره سوولی
وه کو جه لبه له قایی حقی ته عالا

- ۱۹ -

که چونکه خوا غه فوورو هم ره حیمه
له بزّ عالم له طیفو هم که که ریمه
له بزّ خاطری « محمد » م ئه ی (و یصالی)
نومیده لیت ببوری ئو حه کیمه

- ۵۵ -

په ندى وىصالى

وىصالى له پال نهو هولو كوششه يا كه داويه تى له پيناوى
خزمت كردنى كومه لو پي كه ياندنى فمقي و بلاو كړنه وى خوښه وارى و
زانستى ثاينى دا ، له پال نه مانه شدا ، وه كو مه لايه كو زانايه كى ثاينى
كه مته رخه مى نه كړد ووه له ناموژگارى كردنى خه لكى دا چ به قسه ي پوژانه ، چ
له وتارى ثاينى هينى و جه نه كان دا ، چ به نامو نامه كارى ، چ به شيعرى
په وانى ، هموو لايه نيكي ژيانى نهو دونياى بو روون كړد وونه ته وه ، دياره
نهم ناموژگاريانه شى روژى كه وړه ي بينيوه له وهستان دژى كه لس كارى
ناهمووارو نادادپه روانه كه مروژ زور جار دوو چارو گرفتارى نه پي به لام
زور جارش به هوژى نهم جوړه په ندو ناموژگاريه ثاينى يانه پاش كز
نه پيته وه ، به پيچه وانه ي نه وه وه روو نه كاته كارى شيرينو جوان ...

نه لا نهى قهوى ناهه مواري نادان

هه تاكه ي پي خه بهر وهك وه حشى كيوان

هموو داماو له نه صل و فعرى دنيا

خهوى غه فلهت هموى كړد وون په ريشان

به جارى بو طماع وا تيكوشاون

نه لپن دوورينو نامرين به ناسان

عومرمان وا چووه خه فتاو هه شتا

كه هيشتا فير نه بووين ثاياتى قورثان

له بۆ دۆزینه‌وه‌ی پێگه‌ی دیا له
 هه‌موو بێ هۆش و کوێرو مه‌ست و هه‌یران
 له که‌سه‌بو کاری دیا بێ نه‌ریدین
 وه‌لی نازا بێ نه‌هه‌هه‌ روگنی لێمان
 هه‌موو خائین به‌ دین و شه‌رعی نه‌هه‌ر
 وه‌لی حاضر بۆ نه‌مری نه‌فس و شه‌یطان
 هه‌تا زوو قوێ به‌سه‌ردا که‌ین دره‌نگه
 له لێته‌ی ئاستانه‌ی هه‌یی مه‌ننان
 که وه‌ختێ چووی نه‌هه‌ری ته‌نگه‌و تاریکه
 به‌ کاری چی دێ تاز و خوز و گریان !
 عه‌ذابێ نه‌هرمان ئاوا بێ نه‌ی گه‌ل
 په‌نا به‌ خودا له هه‌ولی هه‌شو و میزان (١)
 که‌ حه‌لی به‌رزه‌خت دی وا به‌ شه‌ده‌ت
 به‌شیمانێ له‌ لاری خۆت په‌شیمان (٢)
 به‌سه‌ تا که‌ی نه‌که‌ی عه‌بدایه‌تی نه‌فس
 ده‌ یاخوا نه‌روه‌تت بڕوا به‌ ئالان
 بێتین پێم بۆ جێتاله‌ مانی دونه‌یا
 هه‌موو بێگه‌ن لێدایی زو ئه‌سو خالان
 به‌ هه‌یری تۆ به‌ خاوی چی له‌ گه‌ل خۆت
 نه‌به‌ی بۆ سه‌جده‌ی تاریکه‌و وێران
 نه‌ماشای حه‌لی یاران که‌ له‌ په‌شما
 به‌ رووی سووره‌وه‌ گه‌شت چووه‌ له‌ دیوان

(١) هه‌ول - نه‌رس

(٢) به‌رزه‌خت - ماوه‌ی لێوان نه‌هه‌ر و لێمانه‌ت

له بڼ ياړوب که ټيمه ي پيسو پوړپه ش
 به بڼ فريادرس چ بگهين له مهيدان (۳)
 شهل و کوږو ضه عيفو بار گرانين
 که ده سگيرمان نه بڼ له لطافي په حمان
 هه موو ملمان به زنجيري عقوبه ت
 له جوړگه ي ذيلنه تا په رت و په رپشان
 خودا بق خاطري نه و شاهي دينه
 عه فوومان که ، فبوولمان که ، به دهر بان (۴)
 (ويصالي) پوړپه شه پوړي کرده دهر گات
 نه توش که يلى خو ته نه ي به حري ليحسان

(۳) فريادرس :- نهوه ي فريامان نه که رپت .

(۴) دهر بان :- دهر گاران .

شەل لاس

ئەي برادەر تۆ كە لەم لا رووت و بى دەسمايە بى
زوو ئەبىنى عافىيەت لەم لاش ئەبى و لەولاش ئەبى
تۆ موسلمانى ئەلا خۆت بۆچى خۆت دانا بە جوو
پىم بلى بۆچى بەجى ناھىنى ئەمرى خواو ئەبى
فائىدەى بوونت لە دنيا پىم بلى ئاخىر چى ؟

تۆ كە (بى) بى ، بى ئەمەر بى ، بۆ بى ؟ ، ياخوا ئەبى
بۆ عىبادەت خەلقى كەردىن خەلقى ئىتە ئەزەل

گەر ئەدەى مل بۆ ئىطاعت تۆ ئاخىر ئەبى چ بى ؟
بۆ جىتو سازە زوبانت شەپروشى تابەكەى

تۆ كە مائىل بۆ (سەبى) ، ھەروەك (سە) بى ، با ھەر (سە) بى (٢١)
عەبە بەدكارى و شەلاتى ، بى موبالاتى بەسە

تازە تۆ دىيات لە دەس چوو كەى ئەبى عاقل بى ؟

گەنجى عومرت دا بە ضائىع رووت و قووت ماوئەو

لئىرە دەرچووى فائىدەى چى ، ئەى دەخىل نادىم ئەبى (٢)

ھەق لە بۆ شەينى خەلقى كەردى بۆيە تۆى دانا بە (شى)

تۆ كە (لاشى) ى ھەمىشە ، ساخودا ھەر لاشە بى

بۆچى وا بى شەرطو قەولى عەھدى خۆت بۆچى شىكاند ؟

(١) سەب :- جىتو .

سە :- كورتەى سەگە .

(٢) نادىم :- ئەو كەسەى بەشىمان ئەبىتەو .

تۆ که خاوهن (یا) نه بی ، یارایی ، با هر یابه بی
 خۆت له لایین دل موقیم که بۆچی ئەملاو لا ئەکە ی ؟
 میچ تەمات بهولا نه بین تا طالیی ئەملا نه بی
 ئە ی و یصالی بهسیه ئیتر دیاری به بهیدا بکه
 قابیل و شایسته بین ، ئەملا ههتا لهولا نه بی

* * *

ههوارینگان

- دوو چوارین -

- ۱ -

برۆ شیخیکێ کامیل بگره ئە ی پیر
 له بۆ دنیاو فیامهت بێته دهسگیر
 ئەگەر بهیدا نهکە ی شیخیک (و یصالی)
 ملت حاضر بکه بۆ داوی زنجیر

- ۲ -

نه بی لاری له جاده ی تهولیاکان
 نهوهک ون بی و بی و یلی بیابان
 و یصالی وهک سهکی ئەصحابی که هفی
 دهخیله بهرمهده دامه نی چاکان

دووم دوو پیاوی ناوداری (دوولکاني) ناردوه ، وتیان له ناموزایه کی خوی ماره کراوه ، هه چهنده له ژیره وه په کترین خوش نهو بست ، به کوردیو به کورتنی حاجی هه باس ناغا به نهرمی بوی تن که ووت پیاوی نارد له لای که سو کاری ، به شپوه به کی شهرعی نازداریان بو هینا باش نهوی شهست لیره زیریان بو دا له بری دهست لږ هه لگرتنی نهو پیاوهی که له پیش دا لږی ماره کراوو ، له باش هه هفته به ک شایی بو نه کنو نه بیتنه هاوسه لری زیانی ...

و یصالی ، له کاتیکا نه چیتنه پرده ی ژاوا به تی یوه ، چوار غه زله نه لیت ، په کیکیان بو ماموستا کی ، نهوی تر بو حاجی هه باس ، په کیکیک بو ره شید ناغا ، په کڅی بو دلداره کی ، لهو کاته دا که نه چیتنه لای دلداره کی نه م غه زله ی بو نه خوینیتنه وه که نه مه سه ره تاو کوتایی به که به تی : - سه ره تا : (۱)

له گهل عاشق که صد جهورو جهفا کی
هه مووی لوظفه نه گهر په ک مهرجه با کی

کوتایی :

دهمیکه نینیتظاری وه صلی یاری
محمد دهردی هیجرانت هه تا کی ؟

له دواي نه مه نه چیت بو (باسنی) و پینچ سالیس لهوئ نه مینیتنه وه ، نه مجا چۆته (بارئ ی گه وره) که دوو گوندن ، بارئ ی گه وره ، بارئ ی بچووک ، په کیکیان له سیوه یلی نه م به ره ، نهوی تر له سیوه یلی نهو به ره ، باشان گه راوه ته وه بو (باسنی) ، لهویزه بو (سپیداره) ، که له ناوچه ی (ماوه ته) ، نه مجا لهویزه نه چیتنه (سووره قه لات) ، باشان نه چیتنه گوندی به رده زهرد ، باشان چۆته گوندی (سنجه لږ) ، (ره شه کانی) ، گه راوه ته وه (سنک) ، به لام له سنجه لږ تووشی کاره ساتیکی دل ته زین بو ، نهو خۆشه ویستو هاوسه لری زیانه ی که چهند ههولی بو دا ، له گوندی سنجه لږ

(۱) نه م غه زله ی له ۱۶۲۴/۴/۲۵ دا وتوه ، له م دیوانه دا به رچاو نه کهوئ

غزلی عالی

غزلی غریب

ساکار - غزلی عالی

- ۵۷ -

ئەی نەفسی پیر بووم هەتا کەمی مەیلی ئەم لاوا بەکم
 لازمە ئیتر کە تەرکی ئارەزووی دنیا بەکم
 بۆ ویصالی خالی لە یلای مەطلەبی دنیاو دین
 هەروە کو مەجنوونی شەیدا شۆرشێ بەرپا بەکم
 نەفس و شەیطان وا خەریکن بمخەنە سەر پێگە یەك
 بۆ طەماعی دەنگە گەنم پشت لە باغی خوا بەکم
 ئارەزووی نەفسی خەسیس خستوومی یە گێژاوی گوناھ
 پەحمی خوا دەسگیر ئەین ، مەر ئاھو واوە یلا بەکم
 من کە دنیا گرتمی و قەیدی طەماعی کردمە مل
 کەمی بە ئوممیتەم کە تازە ئابروو پەیدا بەکم
 من بە طاعەتی کەم ، جورم و گوناھێ زۆرەو
 پروم نی یە پروو لە مەدینەو خاکە کەمی بەطحا بەکم
 کەمی خودا بانگم ئەکەیت یتیم بۆ طەوافی بەیتە کەت ؟
 تا بە ئاوی زەمزمەت پرووی سیاه . بەیضا بەکم
 زیارەتی (بیت الحرام) و پەوضەیی (فخر الانام)
 کەمی ئەبێ یارەب بە قیسەت تا کو جان فیدا بەکم ؟
 چاوە کەم کوێر بوو لە دووری یە ئەریبوو بەطحاو زەمین
 کەمی بە سوورمەیی خاکیان دوو چاوە کەم بینا بەکم ؟
 من کەوا عاصیم و موجریم ، پروو پەشی قابی پەسوول
 پوژی مەحشەر کەمی ئەبێ پروم ، شافیعی داوا بەکم
 خۆم ئەزانم نەگەتیمە چونکە وایە بۆیە وا
 مالی دوست و یران ئەکم ، مالی عەدو ئاوا ئەکم

تۆ که هەر کویربی هه‌میشه روو له ریکهی حق نه‌کهی
بو ره‌ضا‌بوونی عهدوو ئیشی خۆم ساوا بکه‌م
جو‌رکه‌م زۆره (ویصالی) ، روو له قاپی کنی بکه‌م ؟
چاکه هەر رووی خۆم له قاپی خالیقی یه‌کتا بکه‌م

مهره ل ۱۲ بیت غزلی مال
 حله - حله مال حله مال

- ۵۸ -

زمانه قهط له گه لئ ټولادی ټادم باوه نابین
 وه کو کورپه ی سیاه ټصله ن به مهردم ټاشنا نابین (۱)
 خودا ټاکه ی شکا پشتم به باری میخنه تی دنیا
 که سچ وه ک من له دنیا دا زه لیل و بین نه و نابین
 پرو لای مور شیدی کامیل عیلاجی دهر دی عصیان
 بکه ، مه یلی خودا وایه که عیله ت بین ده و نابین (۲)
 مه خو تفره له بۆ نه فسو مه به مه غروور به ټم دنیا
 درو یه جیلوه یی دنیا له بۆ هیچ که س به قای نابین
 نه وی نه و و ل خودا داینا ټه بین مه وجود بیت و پروا
 به لئ ، بوون و نه بوون هیچیان به بین ټه مری خودا نابین
 له بۆ هه ر دهر د ده وایکه ، له بۆ پیری ده و مردن
 حه یات و ژینی دنیایی ، به خواهانی شو ما نابین (۳)

-
- (۱) گورپه ی سیاه :- پشیله ی رهش .
 (۲) واته :- ټو دهرده داری و گیانت نه خو شه ، هه سته یچو شیخیکی ته و اوو
 به خوا که یشتو بدو زه ره وه تا ده وای دهر دی دل و نه فسو گیانت
 بکات ، چونکه کاریکی سروشتی به خوا وای دانه وه که هه موو
 دهر دیک ده وایه کی هه به و بین ده و نابیت ، ده وای ټوش شیخی کامیل و
 ته و اوو .
 (۳) خواهانی شو ما :- ټاره زووی ټپوه ، ټم دوو وشه یه زیاتر فارس
 به کاری ټه هینن .

نه گهر ټيټمان سه لاهت بڼ قبول که زهحه تي دنيا
 ويصالي گول له بڼ بولبول به بڼ خاري جهفا نابڼ
 نه گهر مايهت هه بوو نه کړي له بازارا مه تاعی چاک
 نه گهر پرووت بی ، مه پږ ، نه شيا له هيچ لا بڼ به ها نابڼ (۴)
 به عيرزهت بڼ يا به ذيللهت بڼ له دنيا هه نه بڼ ده رچين
 وه کو نه ييني ټم دنيا ټمين به ، هه روه ها نابڼ
 عزيزم مه نزلت دووره ، خه ريکي تو ټشه يي پږ به
 هه تا که ي مه ستو بڼ هوښي سه فهر بڼ تو ټشه چا نابڼ (۵)
 وه فاي بڼ که س نه بوو دنيا هه تا بڼ تو ي بڼ يارا
 که سي عاقل بڼ له دنيا به نوم ټي وي فا نابڼ
 (ويصالي) قور به سه ر چکا ؟ ، به بڼ ده سمايه داماوه
 مه گهر غه فغار بيه خشيت ، وه ټيلا بڼ جهزا نابڼ

(۴) به ها :- نرخ .

(۵) تو ټشه :- ټو خواردنو خوار دنه وه يي بڼ پږ ي سه فهر پږ ويسته ،
 ليړه دا مه به ست له کرده وي چاکه بڼ سه فهر ي قيا مهت ، واته مردن .

١٨٢
 ٥٩ -
 هامي هالي ماشي وگره لاي - جامه ي هالي

نهى برادر گويت بين ، بين گوي مه به هروه ك چه بر
 چون له قورثاني كرمبا خوا وهاي داوه خه بر
 خوا به لئي كه نزيكي مه خفي بو له جهمي كائينات
 جا له بو ناسيزو طاعت خه لقي كرد جينزو به شهر
 چاوي داناره له بو دين كر له ري حق لانه دهيت
 راست برزو هيچ لانه مده ريگي حقيقت بكره بر
 فرسته نه قدي حيايت بو ديانهت صرف كي
 نهك بخويتو هر بنوويت وهك كا له دهشتي يا له دهر
 هسته وهك مهردان له مهيدان گزي مهردي دهر بره
 تو وهكو من كويرو شهل نيت ، خويرو و بين عه قلو كر
 كر (وجود) ، (جوود) و سجوودي هر نه بو ، با هر نه بيت
 فائده ي بو كس ني و نابي دره خسي بين نه مهرد (١)
 دهسته دهسته باري كرد كاروان و رويين كس نه ما
 تو به جني ماوي دره نكه بو له خو نابي خه بر
 تا دهست نه روا هه تا ماوي ده خيله هه و لئي بده
 تو سه فخر چيت تو تشنه بهيدا بكه بو ري سي سه فخر
 ريگه به كي چول و موهليك ، مه نزي دوورو دريژ

(١) وجود :- به دن ، لهش .

جوود :- پياوه تي و چاكه ، به خشنده يي

البر البر

۱۱

(۳) جوز :- جگہ ، پیچک

185

وهك سنهگي خوځيړي تهوا هاتوومه دهركاكي كهريم
تهو كهريمه ، نابي بچ بهش ، لهو دهره بم كاته دهر
كهر ههتا ماوي به توبه دهردي خوت دهرمان نه كه يت
تو به ږوو زهردي (ويصالي) چي نه كي (يوم الخطر) (٤)

(٤) يوم الخطر :- ږوږي ږي مه ترسي كه ږوږي لن پرسينه موي كرده موي
دونيايي به له لايه ن خوي به روه دگار موه .

چام ۱۹ سبت

- ۶۰ -

دنياو ليکدانه و می

سه پیری که جیهان مه خزنی ته سراری خودایه
 ته م دولبه ری نه وره سته که موشتق له صفایه
 جانا وهره تن فیکره له ته وضاعی جیهانی
 نامالی خه لایق که هه مو جه ورو جه فایه

(عاجز مده ته یار له گوشتاری ره قیبت
 مه علومه شه یاطینی عهدی مردی خودایه)

بۆیه وه کو سه گ که وتوووه تهو پیسه له ده رگا
 دامانی ته من بگریت و هه رچی صوله حایه

خوت لاده ته تو له و کهره نه م که تووشی زهره ری

(تنی هه لده لکه شهق تهو سه گ ته عه جلیجوزی جه زایه)

ته سبیخی له دهس ناوه وه کو دتوی مه کرباز

ته ورا دی هه موو غه یبه تی شتیخان و مه لایه

نازانن کوا غه رقه له نیتو جه هلی موره ککه ب

تهو جاهیلله لای وایه ره ئیسول عوله مایه

که لله ی وه کو ده ستاره به ده ستاری خووه یینی

بۆ جیفه یی دنیایی هه موو کاری پریایه

به ختی مه که تهو پیسه وه کو گوولی نه جیسه

تا تیتوهی زه نی بۆنی له بۆ خه لقی خودایه

به ختی مه که ته مجا وهره نیتو باغی له طافت

به غرضی بچنه غونچه له بۆ نه هلی وه فایه
 پارچه یی غه زه لت بینه له دوکانی خه یالت
 بۆ قامه تی ئهم نه وگولی بوستانی سه فایه
 ئهم بیکره عرووسه که ده لئی خۆری جینانه

شایسته یی مه دحه به مچکی شه مسی ضوحایه
 مه نعی مه که دل دائیری نیو طولمه تی زولفه
 په روانه به شه و ظاهره ، مائیل به چرایه

وهك (بیتزن) ی بێ چاره له زیندانی غیری

دل مونته ظیری میهتری نه لطفای خودایه (۱)

یارب (ره قیب تووشی به لا بێ به عیانی
 فارغ نه بێ یهك دم له غم و جهورو جه فایه

وهك حمزه تی موسا وهره مه یدانی موباریز (۲)

۵

(۱) بیتزن :- کچه زای روسته مه .

(۲)

﴿خهوقت نه بڼ ټو حيله يه ده فعي به عهصايه (۲)﴾
 گوځ مه گره (ويصالي) له قسه ي عالمي نادان
 هه رچي نه لځي هه ر کيښه له سه ر دامې خه طايه

اُکرات آيت

(۲) ټيشاره ته يو پرووداوي هه زره تي موسا پيغه مبه ر دروودي خواي
 له سه ر بڼ کاتيک فيرعه ون هه موو جادوو گه ره کاني خوځي کړکړه وه يو
 ټه وي به رامنه ر موعجيزه که ي موسا رابوه ستن ، ټه وه يوو يه که م
 جار جادوو گه ره کاني فيرعه ون ي بڼ پروا عه ساکانيان هه لداو بوون
 به کومه لځي مارو ټه زده ها ، هه زره تي موسا له م کاره دلې که مځي
 خه ته ره ي پيا هات ، خواي گه ووه ، سرووشي يو نارد که هيچ
 نه ترسي و عه ساکي هه لدا ، وه ختي عه ساکي هه لدا يوو به
 ټه زده هايه کي زور گه ووه هه موو مارو ټه زده هاي جادوو گه ره کاني
 پيچايه وه ، ټه مجا جادوو گه ره کان هه موو سوجه ديان يو خواي
 يه ووه ردگار بر دو وتيان پروامان هيتا به خواي موسا و هاروون که
 خواي هه موو جيهانه .

به کاره ساتيک که ليره دا پتيويست به باس کردن ناکات به سهر به رزي به وه
کۆچی دوايي کرد ..

به پنی نه ريتي کومه لايه تي و سروشت و ناييني پاکی نيسلام ، پاش
ماوه يه ک بوو به هاوسه ري خيزاني نازه ، که تا کۆتايي زبان .. تا مهرک به
به کجاري شالوي بۆ بردو به يه کجاي چاوي بۆ دواچار ليک ناو له
خوشه ويستاني جيا کرده وه گياني پيرۆزي فري بۆ ناشيانه ي مه له کووت ،
له رۆزي ۲۹-۱۰-۱۹۷۳ زاييني به رامهر ۳/۱۰/۱۳۹۲ ک کۆچی دوايي
کردو له سوله يماني به ويه ري پيرزه وه تهرمه که ي به خاک سپيتره .

چۆنيه تي ناماده کردني ديوانه نهم ديوانه بۆ چاپ

له پاش نه وي ده ستنوسه کانم لي وه رگرت که ههر شيعره ي له پارچه
کاغذ يکا يان به ياضتيک دا نووسرا بونه وه وه زۆربه شيان به ده سخه تي شاعير
خۆيه تي که له سهره تاي ههر شيعريکدا نووسراوه « کلام ويصالي ، يان » کلام
شيخ محمد القرداعي ، ياخود له دايته وه نووسراوه « تمت شه از دشت فقير
شيخ محمد القرداعي ، له نه مانه هه مووي به لکه ي نه وه . که شيعره کان
هه موويان هي مامۆستا ويصالي و شيعري شاعيراني تري تیکه لاو نه بووه ،
وه گومان له وه دا ناهيتي که هه موو شيعره کان هي ويصالي ، وه زۆربه ي
شيعره کان به خه تي شکسته ي فارسي کۆن نووسراونه ته وه ، له بهر کاغذ ي
بۆري کۆن ، به پنی توانا هه موويانم گۆريوه ته سهر پتيوويسي کوردي
نيمرۆ ، نه ناهت له کاتيکدا وشه يه کم به پتيوويسي نه مرۆ نووسيوه ته وه
هه مان پيت و ده بريني شيعره کانم وه کو خۆي نووسيوه ته وه [لوطف ،
طاعت ، عودز ، طه عنه .. ناد] ، له هه ندی شيعريش دا نه گهر پتيويستي
کرد بيت پيته که م وه کو کوردي به تي به کار هيتاوه ، واته وه ک نه و وشانه ي
پنيان نه و تري [وشه ي تواوه له زماني کوردي دا وه ک قازي ، ساحيب ..
ناد] ، به لام به شتوه يه کي گشتي به يره وي به شي يه که م کردوه ، به ويته
وشه ي (صيفه يان سه حرا ، هه روه ک خۆي هيشتو ومنه ته وه) ، که له
کاتيکدا وشه ي (صيفه يان سه حرا) به م جۆره ش نه نووسرين (صيفه يان
سه حرا) .. به کورديه کي شتوه و ريگه يه کم گر تووه ته بهر که خوئينده وار
به ئاساني بيخوينتيته وه ، چ خوئينده واره به سالاجووه کان ، چ خوئينده واره
لاوه کان ..

به پنی تواناش به شي غه زه ليات و دلداري و وه ته ني (نيشتمان به روپري) و

چاڤي ٻائي ٻڌڻ
 ٻڌڻ ٻڌڻ ٻڌڻ ٻڌڻ
 - ٦١ -

شاعير ٿم شيعري لھ ستايشي سھروھري ڪاڻينات ھزرتي
 محمد المصطفي دروودي خوي لھسر ٻن داناوھ .

مھرحبا ٿي سھيڻدي خهلقى خودا

مھرحبا ٿي مھبھطي وھجي سھما

مھرحبا ٿي غونچھي ٻاغي وھفا

مھرحبا ٿي مھلھني صيدق و صھفا

مھرحبا ٿي مھلھني ڪھنزي وجود

مھرحبا ٿي ٻوھھري صاحيتب ضيا

مھرحبا ٿي [رحمة للعالمين]

مھرحبا ٿي شافيعي يھومي جھزا

مھرحبا ٿي شھمسي بورجي مھريفت

مھرحبا ٿي شھمعي جھمعي ٿھنيا

مھرحبا ٿي مھنبھمي عھنول ڪھرم

مھرحبا ٿي جافيعي عيلم و ھيا

مھرحبا ٿي ٻھري ٿھلاڪي جھيان

مھرحبا ٿي ڀووي تو [شمس الضحي]

مھرحبا ٿي صاحيتي وھجي يو ڪيتاب

مھرحبا ٿي شھي تھختي ڪيبريا

مھرحبا ٿي خھددي تو [نور الھدي]

مھرحبا ٿي تاجي فھرقى ٿھوليا (۱)

(۱) فرق :- ناوچھوان :

٧
٨
٩
١٠
١١
١٢
١٣
١٤
١٥
١٦
١٧
١٨
١٩
٢٠
٢١
٢٢
٢٣
٢٤
٢٥
٢٦
٢٧
٢٨
٢٩
٣٠
٣١
٣٢
٣٣
٣٤
٣٥
٣٦
٣٧
٣٨
٣٩
٤٠
٤١
٤٢
٤٣
٤٤
٤٥
٤٦
٤٧
٤٨
٤٩
٥٠
٥١
٥٢
٥٣
٥٤
٥٥
٥٦
٥٧
٥٨
٥٩
٦٠
٦١
٦٢
٦٣
٦٤
٦٥
٦٦
٦٧
٦٨
٦٩
٧٠
٧١
٧٢
٧٣
٧٤
٧٥
٧٦
٧٧
٧٨
٧٩
٨٠
٨١
٨٢
٨٣
٨٤
٨٥
٨٦
٨٧
٨٨
٨٩
٩٠
٩١
٩٢
٩٣
٩٤
٩٥
٩٦
٩٧
٩٨
٩٩
١٠٠

مرحبا با ئه‌ی باعیشی ئیجادی خه‌لق

مرحبا با ئه‌ی رافیعی جه‌وزو جه‌فا

مرحبا با ئه‌ی گولیه‌نی بوستانی جان

مرحبا با ئه‌ی عه‌نده‌لیبی خوش نه‌وا

مرحبا با ئه‌ی هودهودی مه‌یموون خه‌به‌ر

مرحبا با ئه‌ی ده‌ر دوو دونیا (مصطفی)

مرحبا با ئه‌ی زوبده‌یی نه‌سلی خه‌لیل

مرحبا با ئه‌ی نووری قه‌لبی ته‌قیا

مرحبا با ئه‌ی کاشفی (شق القمر)

مرحبا با ئه‌ی خوسره‌وی عالم په‌نا

مرحبا با ئه‌ی شاعیدی که‌نعانی دین

مرحبا با ئه‌ی رافیعی کوفرو ریا

مرحبا با ئه‌ی پادشاهی ذی حیثه‌م

مرحبا با ئه‌ی فاتحی بابی سه‌خا

مرحبا با ئه‌ی یوسفی صاحیب جه‌مال

مرحبا با ئه‌ی به‌هه‌ر ده‌ردی ما ده‌وا

مرحبا با ئه‌ی عاریجی هه‌فت ئاسمان

مرحبا با ئه‌ی غه‌وثی عاصی و پروسیا

مرحبا با ئه‌ی شاهی [مازاغ البصر]

مرحبا با ئه‌ی ناظری پرویی خودا

مرحبا با ئه‌ی صاحیبی تاج و یوراق

مرحبا با ئه‌ی نووری رویت والضحی

مرحبا با ئه‌ی مورشییدی جینزو به‌شه‌ر

مرحبا با ئه‌ی موخته‌داوو موخته‌با

مەرحەبا سەيیدى دىناو دىن

مەرحەبا ئەى ناصرى صاحىب لیوا

مەرحەبا ئەى صاحىبى فتح و ظەفر

مەرحەبا ئەى کەوکه بى راھى ھودا

مەرحەبا ئەى صاحىبى ميعراجى حق

مەرحەبا ئەى لەعلى تۆ عەینى ھەیا

مەرحەبا ئەى شاھى [جنات النعیم]

مەرحەبا ئەى فاتىحى دارول ھەقا

مەرحەبا ئەى سەيیدى عەرەب و عەجەم

مەرحەبا ئەى ناصىحى شیرین لىقا

مەرحەبا ئەى نوورى چەشمى ئىنس و جان

مەرحەبا ئەى خوسرەوى صاحىب عەطا

مەرحەبا ئەى نازكى سەوسەن عوذار

مەرحەبا ئەى ئاوینەى صاحىب جەلا

مەرحەبا ئەى نوورى ماھ ئەز پرووی تۆ

مەرحەبا ئەى مەلجەئى شاھو گەدا (۲)

مەرحەبا چون بەھرى تۆ ئەورادى ماست

یەك نەظەر کون دەفعەئى بەر ھالى ما (۳)

(۲) ئەز :- لە . واتە :- سلاو مەرحەبات لى بیت ئەى ئەو کەسەى کە

پرووناكى مانك لە تۆوہ یەوہ و پەرشبەگى پرووى جوانى تۆیە و مانكیشى

پۆشن و پرووناك كەردۆتەوہ ، وە ھەر تۆیشى پەناگای پاشایان و

گەدايان :

(۳) چون :- لەبەر ئەوہ . واتە :- لەبەر ئەوہى كە خویندنى ئیمە ھەر

بە ئالای تۆدایە ، تۆش پرووى لوتفت بە ئیمە بى .

مهرچه با ئه‌ی دهر جهوابی ما بگو
 تا کونی بابی فهره‌ج بهر ما گوشا(۴)
 دهر دهمی نه‌زعی ره‌وان ئه‌ی نووری حق
 به‌هری ئیمانی حه‌قیر ئان شه‌م گه‌وا(۵)
 خواهه‌د ئه‌ز تو ئین و یصالی یه‌ک رجا
 گهر کونی مه‌قبوول ئه‌ز تو یه‌ک رجا(۶)

-
- (۴) واته :- ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر له وه‌لامی ئیمه‌دا به‌ره‌مور . تا دهرگای باغی
 خوشی له ئیمه بکه‌یته‌وه .
 (۵) واته :- له وه‌ختی رۆج کیشانه‌دا ئه‌ی نووری خوا بی ئیمانی منی داماو
 ههر خۆت شاهیدی .
 (۶) واته :- و یصالی ته‌نها داواکاری یه‌کی له تو هه‌یه ، ئه‌گهر ته‌نها ئه‌و
 رجاهی لی قبوول بکه‌ی که قبوول کردنی خۆیه‌تی .

غزل ناستی حال

- ۶۲ -

ئەي سەري من بچ بە قورباني قەدو بالايى تۆ
 بولبولى پۆحم ھەميشە ، عاشقو شەيدايى تۆ
 ھەستو مەخمورى ئەبەد بوو ، تازە دنپاي بۆچىيە
 ھەر كەسە يەك دەفعە بينى نەرگسى شەھلايى تۆ
 ھەر وەكو مەجنون بە دەردى عشق ھەرداو ھەرد ئەكەم
 پايى ھۆشم وا لە قەيدى پەرچەمى لەيلايى تۆ
 ئىنتىظارم بۆ جەمالى پر كەمالى دولبەريت
 دل وەكو پەرۋانەيە بۆ ئەو سەرو سىمايى تۆ
 پەرونەقى بازاري دين بووى ئەي شەھى دنياو دين
 وا ھەموو ھەيرانو ماتين بۆ روخى زيبايى تۆ
 تەختى شاھان سەرنگون بوون ، رۆژليان لىچ بوو بە شەھ
 كەر لە كەعبە ھەلكرا ھەر ئەو دەمە ئالايى تۆ
 تۆى شەفاعەت خواھى عالم ئەي شەھى والا مەقام

لىلى وىگىن

ئەنباو ئەوليا ، گشت ناظرى دەرگايى تۆ
 ئەو ئەلچى يا رەببى نەفسى ، تۆيش ئەفەرموى « امنى »
 چونكە مەولاي عالمى ، عالم ھەموو مەولايى تۆ
 تۆ نەبى چىكەين لە مەخسەر بەم ھەموو عىيانەو
 ھەر ھىوادارين بە تۆ لىنخوش بىتت مەولايى تۆ
 يا رەسول اللە دەخيلت بىم لە ھاوارمان وەرە
 پۆحو جانمان بىن فەيدايى خپكى ژىرى پايى تۆ
 ھەر دەلوورنى [ويصالى] وەك سەگى ون بوو لە خىل
 بانكى كە بۆ خوا كە شاھەد يىتتەو دەرگايى تۆ

آست آست
آست آست
آست آست

آست آست
آست آست
آست آست

چامەکی ئاسانی ۱۷ بۆلۈم

- ۶۳ -

يا رسول الله بيه خشه ، تو گوناھم ، مەمكە دەر
 تۆي پەناھى موزىيانو شافىعى ذەنبى كىبەر
 شافىعى پۆزى قىامو دافىعى يۆ گىشت ئەلەم
 ھەر لە ساىھى لوطفى تو مەغفور دەيى ذەنبى بەشەر
 غەرقى بەھرى مەعصىت بووم بە دائىم دل ھەزىن
 ھەر ئەتۆي پىشتو پەناھم پۆزى پر خەوفو خەطر
 ھەر ئەتۆي شاھى دوو كەونەينو پەئىسى ئەنبىا
 تۆي موطاعى ئاسمانو ھەم ئەتقىاي خەيرول بەشەر
 جىرەئىل ھاتوو كە فەرمووى ھەلسە ئەمشەو دەعوەتە
 ئەي لە فەيىضو ئىلتىفانت ھاتە كوفتوگۇ ھەجەر
 باغىشى ھوبىي ئەتۆ بوو ھەردوو دونىا دانرا
 ئەي لە شەمى پوونى تو پووناك بوو شەمسو قەمەر (۱)
 مەنبەعى صىدقو عدالت ، صاحىبى وەھىو كىتاب
 مەعدەنى عىلمو ھەيائو صاحىبى فەتھى ظەھەر
 ھەر ئەتۆي سەردارى عالم صاحىبى تاجو بۆراق
 پووسىياھم ، پر گوناھم ، مەرحەمەت كە ، يەك نەظەر
 ئەي پەسوولى فەرقتەينو صاحىبى تەختو عەلەم

استادىم
 ھەزرىتى
 ھەزرىتى

ھەزرىتى
 ھەزرىتى

(۱) ئىشارەتە بە ھەدىئىكى قودسى كە خوا فەرموويەتى [لولاك لولاء لا خلقت الافلاك] واتە ئەگەر لەبەر تو نەبوايە ئەي محمد ئاسمانەكان زەويم دروست نە ئەكرد ، كەواتە محمد (د.خ) ھۆيە بۆ دروست بوونى دونىا لە لايەن خوداوە .

ھەزرىتى

په نښت بڼه نومته تۆم لیره که وتووم دهر به دهر
 سه ییدی به طحاوو په تریب ، واسیطه ی عزیز ی زه مین
 صاحبی غیلان و حورو ، شاری شه هډو شه که (۲)
 نه ی زه سوولی نینس و جین و چه شمی جودو سه خاه
 و له نه لطافی عه میمت گشت عالم به هره وهر

واسیطه ی مه نسوخی دینی نه بیاوو مورسه لین
 نه ی به فتحی تیغ بوو دینی حق بوو موسته قهر
 سووره تی مه ووی تۆو نایه یی (الم نشرح لک)
 مو عجزه ی پاکی نه تۆ بوو هاته خدمت تۆ شه جهر
 نه ی به تیغی نه صره تی تۆ [لات و عوززا] صد له ته
 مونبینی دینی حقیقه ت ، دوشمنی دینی که فهر

موقته دایی خاص و عامی ناسمان هم زه مین
 واسیطه ی مه غفوری ذه نبی نادم و (ام البشر)
 خاکی به ریبت سورمه به بۆ چاوی من (یا مصطفی)
 په ک نیگاهی یتیمات دافیه بۆ گشت که دهر
 یم به قوربانی عه لی و عثمانی [ذی النورین] ی تۆ
 خۆم به قوربانی سه کی دهرگاهی نه بوو به کرو عومه
 یا محمد (ص) ، خۆ محمد عاشقی پړوی تۆ بوو
 کهر چی ظاهیر دووره لاکین باطینن دل دهر حاضره

(۲) شه هډ :- هه نکوین .

له شایسته له یلانی دا - نو د یوانی له یلانی نوستر
 ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه ۱۷مه

و یصالی له پارچه شعره دا ستایشی کوره و شعری هم مو
 نهولیاکانی کردوه که شیخ عه بدولقادی که یلانی به (قدس سره) ، و باوه
 که هم زاته پتی له سر شانی هم مو نهولیاکانه وه بهم شیوه به باسی
 لیوه کراوه :- [القندیل النورانی ، والفوت الصمدانی ، باز الله الاشهب
 ابی محمد محی الدین ، المتصرف فی ماته کالتصرف فی حیاته ، شیخ الجن
 والانس ۰۰] ، ته نانت له پاش وه فاتیشی ناو و شعره تی کوره ترو به پیزتر
 بووه ، مه زانگی پیروزی که له به غدا به تا ئیستاش له هم مو لایه کی دنیاوه
 به دلکی پاکو بچ کرده وه دینه خزمه تی بۆ زیارت کردنی ۰۰ و یصالیش
 وه ک نهو دل پاکانه ، به پارچه شیعیکی جوان باسی نه کاو لسی
 نه پاریتنوه و نه لیت :-

منم عه بدی ذلیل تو ، مه ده د یا شامی که یلانی
 له بۆ عالم ده لیلی تو ، مه ده د یا شامی که یلانی (۱)
 غولامی نه بروانی تو ، فیدلی غونچه ده هانی تو
 شه بانئ تو شترانی تو ، مه ده د یا شامی که یلانی (۲)
 فیدایی خادمانی تو ، هم مو دم پاسه بانئ تو

- (۱) مه ده د :- فریام که وه
- (۲) شه بانئ :- شوانی
- تو شتران :- حوشر

چو کله‌بی ناستانی تۆم ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی (۳)

تویی ثان یوسفی ثانی ، منم ئین پیری که‌نعانی

بۆیه وا بووم به‌ بریانی ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

ئه‌بر بۆ تۆ ده‌ناییتی ، به‌ دائیم ئه‌شک ده‌رژیتی

مه‌له‌ک بۆ تۆ ده‌هاریتی ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

غهریقی به‌حری عصیانم ، ئه‌سیری به‌ندی هه‌جرانم

که‌ چاکی تیغی حیرمانم ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

نیازی قه‌لبی مه‌جنوونی ، ده‌وایی مه‌ردی مه‌جزوونی

چراغی ده‌شتی هاموونی ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

هه‌سوان (هه‌سوانی موکلی ئالانم ، به‌شیوی ماهی تابانم) هه‌سوان

به‌سانی شیخی سه‌نعانم ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

له‌ حه‌سرت پرتوی په‌نگت ، له‌ بۆ سه‌روی قه‌دی شه‌نگت

که‌ مردم بۆ سه‌دای چه‌نگت ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

نه‌ماوه‌ راحه‌تی جانم ، به‌ جۆشه‌ تابي گریانم

هه‌ریقی سه‌یه‌قی زیندانم ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

له‌ حوسنا یوسفی ثانی ، تویی ئه‌ی نووری په‌زدانی

تو هه‌م جانی هه‌لوجانانی ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

فیداتم ئه‌ی گوکی جیلان ، له‌ بی تۆ چه‌شمه‌ی حه‌یوان

ده‌وا فهرموو دکی بوریان ، مه‌دهد یا شاه‌ی گه‌یلانی

(۳) پاسه‌یان :- پاسه‌وان .

چو :- وه‌کو .

که‌لب :- سه‌گ .

ناستان :- ده‌رگا ، به‌رده‌رگا .

1

2

بهشی نایینی و همه جۆریشم جیا کردۆتهوه بۆ ئەوی خۆینەر زیاتر چیتۆ
 لێوەرگرتو سیمای تیکەلو پیکەلی پتو ديار نهين . له ههمان کاتدا ئەگەر
 وشە بەکم بۆ ساغ نەبوو پتەوه یان کوراپتەوه یان بۆ نووسین و وتن نەشیاین
 نیشارەتم بۆ کردووه بۆ ئەوی خۆینە لە دوو دلی پرزگاری بیتت .
 ئەوی پتووستە لێرەدا بێخەمە بەرچاو ئەوە بە که بۆ ساغ کردنەوی
 ئەوای دەستوووسەکان پشتم بە یەك سەرچاوه بەستوووه ئەویش
 دەستخەتەکانی شاعیر خۆینە . چونکە مامۆستای خۆالی خۆش بوو کاتێ
 خۆی شیعەرەکانی بلۆ نەئەکردووه . تەنانەت ئەگەر سەلیقە و زانایی خۆی
 نەبۆیە دوور نەبوو ئەو شیعەرەکانی بگەشتنایەتە دەستی ئێمە و ئەگەر
 بێ دەزیای لەناوچوونەوه . تەمە لە لایەکت . لە لایەکی ترمەوه ماوەیەکی زۆر
 ئەم دیوانە ئامادەیی چاپ کردن کراوه . واتە لە سالی ١٩٧٦ ههوه تەواوم
 کردووه . بەلام کەلێن کۆسپو تەگەرە بوونە هۆی دواکەوتنی چاپ کردنی .
 لێرەدا بە پتووستی دەزانم سوباسی دەزگای پۆشنبیری و بلۆکردنەوی
 کوردی بەکم که ئەرکی چاپ کردنیان خستە ئەستۆی خۆیان . دیارە بەم
 کارەش خزمەتیکە . گەورە ئێدەبی کوردی یان کرد .

پەلەو پایەیی شاعیریتی و یصالی :-

و یصالی یەکیکە لەو شاعیرانەی که لەسەر خوانی ئەدەبیاتی کلاسیکی
 زیارەو هەرگیز نەتوانیوه خۆی لەوان جیا بکاتەوه . لە ههمان باخچه گۆلی
 چنیوه که ئەوان گۆلچیان لێ کردووه . هەر لەو سەرچاوه یە ئاوی نۆشی
 کردووه که نالی و سالم و کوردی نۆشیان کردووه . سەرچاوی پۆشنبیری و
 خۆینەواری هەر ههمان سەرچاوه یە که ئەوان پیاو پۆشستوون و
 پێگەشتوون . خاکو سرووشت هەر ههمان خاکو سروشتی ئەوان بووه .
 تەنانەت ئەو بارە کۆمەڵایەتی و ئابووریی
 ئەمەسی تیا زیارە هەر ههمان باری ئەوان بووه
 گۆرانکاری یەکی ئەوتۆی بەسەر نەهاتووه . گەوانە چۆن پێرەوو پێچکە
 ئەوان بەر ئەدا ؟ چۆن ناکەوتنە ژێر کارتێ کردنی بەرەمه کانیانەوه .
 چۆن لەسەر خوانی ئەوان نەزیارە ؟ ئەمەش دیارە یەکی سرووشتی یە بە
 نسیبەت جیهانی ئەدەبو شیعەرەوه . کەم شاعیر هەبە نەگەوتنە ژێر
 کارتێ کردنی شاعیرانی پێش خۆی . یان هاوچەرە کە
 ئەگەر بە وردی لە شیعەرەکانی وردبینەوه . بچینه بئێچ و بناوانیانەوه
 ئەگەر نەو راستی یە که بڵێین و یصالی یەکیکە لەو شاعیرانەی بە ئاسانی
 ئەچیتە پرزی شاعیرە کلاسیکی یەکانەوه . وە لە شیعەر و تن دا دانەماوه . بە

چاهى ئائىلى ۲۶

يا رسول الله به قوربانى قەدەت بىن جىبىم جان
پرتەوى پوخسارى پاكەت ، شوعلە بەخشايى جىهان
سەروى بوستانى ئىرەم ، خوارە لەگەل بالايى تۆ

پىشكى باغى پرووى تۆيە ، دەم بە دەم رەوضەى جىهان

دەپ رەيەكى قەدرى تۆيە رەفعەتى عەرشى عەظيم
بەھرە يابى نوورى تۆيە مېھرى ئىمرى ئاسمان

گەر بە ميزانى تەقابول بىتتو سەنجىدە بەكى

وەك حەشيشىكە لەگەل تۆ قەدرى عالم بىن گومان

سەرورە تۆى باعىنى ئىجادى عالم (لا جرم)

ھەر ئەتۆى مەحبوبى قەلبو ذاتى ھەيى لامەكان

قىبلەيى ئوممىدى عالم تاجى فەرقى ئەنبىا

شەھسوارى [لىلە الاسرى] ئەتۆى فەخرى زەمان

مەعدەنى صىدقو صەفا ، ئەي مەنبەعو عىنى وەفا

رافىعى جەورو جەفا ، گولبەنى بوستانى جان

مەخزەنى عىلمو ھەيائو كۆھى غوفرانى خودا

صاحىبى صىدقو عدالەت رەھنومايى گومرەھان

مىن لە ھاموونى ضەلالەت گومرەھم بورھانى دىن

مولتەفىت بە شاھى عالم پىتم نىشانە رىئى ئىمان

مىن موقىمى ئاستانم بۆ گوللى ئەندامى تۆ

بەدەرئى عەطرى ھىدايەت باعىنى بۆيى گولان

مىن غەرىقى چاھى فىسقىم تۆى عەزىزى مېصرى دىن

من نه خوشی دهردی عه شقم توی طه بیبی حال زان
 غیره تی چوگانی خوت بیکه به تمویندی ملم
 نهک له ناکاو بیفرینتی دوشمنم شاتی نیمان
 کهر نه تو مه یلت بیتی نابم له جه ننهت بیتی نصیب
 په هنوما ییم که به فمضلی خوت به فیردهوسی جینان
 دل برینداره به تیری حسرهت و دهردو نه له م
 کی ده بیتی دهرمانی کی نهی دافیمی دهردو غه مان
 پادشاهی مولکی دین ، سولطانی تهختی کیبیریا
 مولته فیت به بۆ پدعییت وه قتی ذیللهت نه لته مان
 یا رسول الله ده خیلست بیتی بۆ وه قتی قه بضی یوچ
 عه سکه ری لوطفت موه ییا که له بۆ ده فعی غه مان
 یا رسول الله له دهرگاهت فه قیریکم ذه لیل
 مه مکه بیتی به هره له په حمت ، پادشاهی نینس و جان
 یا (نه بی) تو خوت ده زانی دوشمنی شه یطان و نه فس
 ههردو داثیم حاضرین بۆ غاره تی دین و نیمان
 کهر نه بی حاضر به په ک له حظه ده کهن تالانی دین
 چوون ده بیتی فاربخ بیتی له منی فه قیری بیتی زوبان
 یا رسول الله نه واکه و توممه ژیر باری گوناخ
 ده ست گیریم که که ههستم ، ده ست گیری مومنینان
 بیتی له هاوارم غیورکی دین بۆ وه قتی سائیلان
 تا بلیم [الله] په کیکه ، بیتی شه ریکو بیتی مه کان
 نه و ده مه مردو به رووتی دینه مه یدانی حضور
 دهستی من دامانی تو ، نه مکه ی ذه لیلی طاغیان
 ههر نه تو ی ناظیر له بۆ توممهت له ژیر سایه ی خودا

استاد شاکل

غيرهتت ظاهر بکه پڙحم فيدات بڙ موزنيبان
مه لجهنو مهنوا ني به لهو وه قته دا غه يري ته تو
مه رحه مهت فهرموو له بڙ من ته ي شه فيمي عاصيان
که ر مه ده دکا ريم نه که ي قوربان له ديواني جهزا
بڭ وه سيله داده ميتم ميثلې بزني بڭ شه بان
يا رسول الله (ويصالي) به نده يه کي رووسيا
يڭي ني به تو يشه ي قيامهت غه يري گريان و فوغان

۲۵ بر ۶۶ -
 چامی عالی
 نسا کار عالی
 عماره ۱۰۴

نه سیری چهرخی دهورانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 ده لیلی مولکی به لخوانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 نه گز چی ده شته گهی به لخوان هه موو باغاته له مکن من
 به بئ گول ماتو هیرانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 ستاره ی به ختی من جانا یه قین که وتوو ته تاریکی
 که ئیستا جوغدی به لخوانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 نه وند داماوو گریاوم ، سه راپا غهرقی خو پناوم
 نه ماوه نووری چاوانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک

به شیتوی عه شقی یارانم ، میثالی شیتی سه نعمان
 ره فیتی وه حشرو طهیرانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 سه جابی پرده یی هیجران ، له من پۆشی روخی جانان
 به بئ رووی ماهی تابانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 به دهن وه ک قه قندس لی هاتوو ، خانوویی سه پره کهم سووتا
 سه رووری وه صلی خووبانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 به یادی سه رصه ری هیجران ، منی میخنه زه ده ی هیجره
 نه ما شه معی شه بستانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 عه جبه مه ستوورو بیمارم ، له به لخوانا به بئ هه مدهم
 به دل موحتاجی لوقمانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 عیلاجم زه حمه ته بکری ، نه جاتم بئ له ته نهایی
 خودا توژی دهردی دهرمانم ، غهریم سا خودا ره حمیتک
 به بئ کهس لی ره دانیشتووم ، هه تیو ئاسا هه موو وه قتی

چامی عالی بانی

له بهر دهرگو له نه یوانم ، غهریم سا خودا په حمیتک
خودا کوا راحه تی جانم ؟ ، له بو کوی پوچی نازانم
هموو دم زاروو گریانم ، غهریم سا خودا په حمیتک
به تنها من له بهلخوانا خه ریکی شوغلی جانانم
خؤراکی میشه ریشکانم ، غهریم سا خودا په حمیتک
به بڼ دیداری همزه ناغا نه ماوه عیشو نه حوالم
همیشه هه له کتونم ، غهریم سا خودا په حمیتک
له چنکی دتوی فیرقه تدا ، له چنک شاهین میحنه تدا
شکستو خوارو بوریانم ، غهریم سا خودا په حمیتک

له گال دهردو بهریشانی ، وه کو به عقوبی که نغانی
(موقیمی کونجی نه حزانم ، غهریم سا خودا په حمیتک)

له نیو وادی غمی دوری ، له نیو هاموونی مه جووری
سه راسیمه بهریشانم ، غهریم سا خودا په حمیتک

له کتوی بیستوونی غم ، له دهس چو پوچی شیرین
(قهیلی زالی حیرمانم ، غهریم سا خودا په حمیتک)

نیلاهی قهریه که بهلخوان به زوودی خوځو ټاواکه
به بڼ همدوم به نه فغانم ، غهریم سا خودا په حمیتک

خودا وندا غه ضب بگری له ټینگلیزو له ټینگلیزی

که هه ردو بوونه شه یطانم ، غهریم سا خودا په حمیتک (۱)

میثالی نه فسو شه یطانم ، که هه ردو په هزه نی دین

له هه ردو هارو عصیانم ، غهریم سا خودا په حمیتک (۲)

(۱) ټینگلیز :- ټه وانه ی ټینگلیزن

ټینگلیزی :- ټهو که سانه ی داروده سته ی ټینگلیز بوون

(۲) په هزه ن :- پی گز ، جهرده

نه کهرچی پووپه شو عاصیم ، خودا تۆبه پەشیمانم
 نه کهرچی شیتو نادانم ، غهرییم سا خودا پهحمیک
 دلا تۆ ته رکی دنیا که ، دهمین یادی [بیارا] که
 نهوه ئومیدی غوفرانم ، غهرییم سا خودا پهحمیک (۳)
 (ویصالی) مزده بین یاران ، نزیکه بیتهوه بهلخوان
 شوکر دلشادی قورئانم ، غهرییم سا خودا پهحمیک

(۳) بیارا: - بیاره ، له شوینی خۆی دا به درێژی باسم لێوه کردووه .

عده ای غیر فانی ۱۳
 حامی غیر فانی = بهری غیر فانی
 تسکین دهنده بهری - ۶۷ - تابان

موجه قفقاز بود له عالم دا وهرن یاران به مهربانه
 شه می عه بدولکه ریم نایب مه نابی پیری که یلانه
 دلی عالم مونه وهر بود به دهنگی کۆسی ئیرشادی
 نیلامی بهر قهراری که ی له بقو نهم گشت مریدانه
 (بحمد الله) طریقه ی قادری نه مرۆ به لوطفی نهو
 بووه نه حیا به یه ک دفعه موقابیل ره سمی جارانه
 عه جانیب مورشیدی چاکه ، له نهفکاری بهدی پاکه
 له قسه ی خه لقی بی پاکه ، غهریقی بهری عیرفانه
 به خووبی یوسفی ثانی . به هیمنهت قوطبی ره بیانی
 له لای جه هرو نیهانی وه کو یه ک هدر نومایانه

شکل

سه خاوهت حاتمی طائی ، شو جاعت خالیدی غازی
 به حکیمهت ئیبنو سینایی ، فه صاحت شوبهی سه حبانه (۱)
 له صیدقا میثلی صددیقه ، له عدلا ئیبنی خه ططابه
 له عیلما شیری که پراره ، له حیلما شوبهی عثمانه
 عمومهن پیری نهم وه قته له ئیرشادی بهریشان
 که عالم وا به یه ک دفعه بوون مه جنووبو دپوانه
 که سن مه علووله نه مرۆ که بجیته ژیر که مه ندی نهو
 که لوطفی نهو له بقو دهردی گونه ده رمانی لوقمانه
 بریقی بهرقی ئیرشادی هه لی گیرسان سیراجه ددین

- (۱) خالیدی غازی :- مه بهستی خالیدی کوری وه لینه .
 سه حبان :- زمان پاراویکی ناوداری عهره ب بووه .

به ته‌ئیری هه‌دشی ئه‌و هه‌موو عالمه‌م موسلمانه
له‌ دونیا مورشییدی کامیل ئه‌وه‌ بۆ هه‌للی هه‌ر موشکیل
ئه‌وه‌ لوقمانی ده‌ردی دل گولی قیرده‌وسی ریضوانه
عه‌صای لوطی ده‌کا شه‌ققی یه‌می عوصیان له‌ بۆ خه‌لقی
خۆتان راهی که‌ن ئه‌ی عالم له‌ نێو ئه‌م به‌حری نسیانه
چ حاجه‌ت تۆ به‌یانی که‌ی ویه‌صالی فه‌ضلی ئه‌و شیخه
دیاره‌ که‌شفی ئه‌و پیره‌ وه‌کو خورشیدی تابانه

بهشی پینچ خسته کی

سه ليقهو توانا بووه . ته نانت له پرووی په پړه وی گردنی کیشرو سه رواوه . په پړه وی هه مان . پړه وی گردوه که نهوان له ساری پړیشتون . له پرووی ناوهرۆکو شپوه پشه وه . نهی توانیوه له ناوهرۆکو شپوهی شپیری کفسیکی دور بکوتنه وه . له پرووی ناوهرۆکوه شپیری دلداری . نیشتمان په روه ری . نایینی . پارانه وه . ستایشو پیا هه لدان . باسی دپه نه جوانه کانی کوردستان . نامه نامه کاری . مونسه بات . جار جارش گلپرو داشورینو . گه لیکي تری داناوه . له پرووی دهر پریزو شپوه پشه وه وشه یی بیکانه ی زور به کار هتیاوه . به تاییه تی په نای بردوته بهر وشه ی عه ره ییو فارسی . نه که چي نه مه له نرخو پلهو پایه ی شاعیریتی کم ناکاته وه . چونکه وه ک له پشنه وه وتم ویصالی شاعیریتی کلاسیکی به . وه هه موو خوینده وار یکش نه زانی که کلاسیکی واتای چی نه به خشیت .

دهربارمی پلهو پایه ی شاعیریتی تم شاعیره . جار یکیان له گه ل ماموستای شاره زاو ناسراو . ماموستا مه سمود محمه دا . گفتو گو مان نه کرد . (ین گومان چاوی به دیوانه که کهوتیو که ماوه یه ک له کۆری زانیاری کوردی بو) . وتم ماموستا چون تم شاعیره هه له نه نکیستی وه چۆنی لڼ تن نه گیت ؟ له وه لاند وتی : - ویصالی په کیتکه لهو شاعیرانه ی له ناو لیسته ی شاعیره کلاسیکیه کاندا جینی بۆ کراوه توه . وه پله ی سینه می له پرووی پله کانی شاعیریتی یوه نه دریتین . واته له پاشی پله ی په که مو دووه مه دیت . نه مهش نه وه دهر نه خا که گومان لهو ناکرتی که ویصالی شاعیریک بووه وه ک شاعیره کانی تر . ته نانت له هه نه یی شیعرا هه نکاوی که وری بۆ پشنه وه ناوه .

مه بهسته کانی ویصالی له شیعرا چی بووه ؟

نه کهر گشتیک به زیانو بهرهمی تم شاعیره دا بگین . به ناسانی بۆمان دهر نه کهوتی که سه رچاوی ئیله می شیعری له چی یوه ساری هه لداوه ؟ وه چ شتیک بالی پیوه ناوه شیعیر بلن راسته شیعیر دانان بهر مه به کی تاییه تی به له بال سه ليقهو توانا و شاره زامی دا به لام نه مانه به نه نه نا به کدره سته ی تهاوی شیعیر به لکو پیوستی به چه نه بال پیوه نه یکی تر هه به له وانه : - پرووداوو کاره سات . سۆزی دلداري . دپه نسی جیا جیایی کومه لایه تی . زیانی تاییه تی و زیانی گشتی نه توه . ناتواوی په کانی کولم له که لڼ پرووه . بیری نایینی و خوا به رستی وه گه لیکي تر . لیسه دا

①

وه کو له پيشه کی تم دیوانه دا له وه دوام که وصالی کهوتوته ژیر
 کارتن کردنی شاعیره کونه کانمانه وه ، به تاییه تی کوردی ، نالی ، مهوی ،
 تایر به گی جاف ، زیور ، وه تم دیارده یه به ناشکرا له شاعره کانیا
 دیاره ، ته ناته له پروی کیش و سرواو ناوهرۆ کیشه وه تم کاره ش
 زۆر شتیکی سرووشتی و تاسایی به ، چونکه وصالی له سهز خوانی نهوان
 چهشی شاعری و داهینانی نه ده بی پهری سه ندووه هاوبهشی
 خوانه که یانی کردووه ، به بی نهو خوانه نه زیاده و نارامی نه گرتووه ،
 خۆی به سه رکه وتوو نه زانیوه ، وه له جاپو خهرمه نی نهوان دا گۆلی چنیوه
 خهریکی خاکه پۆ بووه ، ته ممش زیاتر په ونه قی داوه به شاعره کانی ، پله
 بایه که کی تریان پی به خشیوه ، بۆیه شاعیر شاعری گه لی لهو شاعیرانه ی
 ته خمیس کردووه ، ته ناته هه ندی لهو شاعیرانه ی که کم ناسراونو
 شاعیریشیان که مو په رتو بلاوه ، دیسانه وه وصالی شاعری ته خمیس
 کردون که له شوینی خۆی دا ئیشاره تم بۆ کردووه .

کرامت شکره لایم

- ۶۸ -

ته خمیسی (ویصالی) له سهر کهلامی (زیوهر)^(۱)

نهی یاری نازه نینم وهی سهرووی گولستانم
 په حمن بکه به حالم ، توی نووری چاوه کانم
 شهیدایی زولفی خاوی تورکی برۆو که مانم
 به سراوی راوی چاوی شوختکی نهوجه وانم
 گیراوی حلقه داوی صهیادی عاشقانم

①

چارۆکه سپی دووباده ، لا لهم تۆرانه لاده
 بهس عومری من به باده ، بهشیله حاجی زاده

★

★

★

پروانه حالی زارم ، نهی یاری سه پرو گه شتم
 به باری دووری لیتوت هه متایی قهوسه کو شتم

زیوهر

(۱) زیوهر :- ناوی (عهبدوللای کوری محممدی کوری مهلا په سووله) ،
 له سالی ۱۸۷۵ز له شاری سولهیمانی هاتۆته دنیاوهو له ۱۰-۱۱-۱۹۴۸
 ههه له سولهیمانی کوچی دواپی کردووهو له گردی سه یوان به خاک
 سپیراوه ، بۆ یه کهم جار بهشیك له دیوانه کهی له لایهن کتیبخانهی
 کهلاویژهوه له ۱۹۵۷دا بلاو کراوه تهوه ، شایه نی باسه بۆ جاری دووهم
 تهواوی دیوانه کهی له لایهن ساغ که ره وهی ئهم دیوانه وه ئاماده ی چاپ
 کراوه و مامۆستا محممدی مهلا که ریم به سه ریا ئه چیتسه وه بووه به
 پرۆژه به کی دوو قۆلی ههردوولا .

گاهن مه کینی مه سجید ، گاهن له نیتو که نشتم (۲)
 زه لیلی له یلی بن مه یل ، مه جنوونی کو هو ده شتم
 بن یارو کاروبارم ، په فیکی وه حشیانم

(۲)

چارو که سپی هه وری لار ، گهردن به رزی قهه چنار
 کولمت بیتنه ماچی کهم ، یو ده فعی دهر دو نازار

★ ★ ★

نه فرینه له م گولینه و مانه ندی ئاهووی سل
 نالینه که سبو کارم وه ک عه نده لیبی سه رچل
 سو و تاوه مورغی پوحم به نازی شه می دوو گول
 تکا ، شکا به جاری ، شه رابو شیشه می دل
 نه سراری مه خفیاتم ، که و توتو سه ر زوبانم

(۳)

گراس که تانی چینی ، قابیل به مه لپه رینی
 وه ک شه می مه مجلس ئارا شیرین و نازه نینی

★ ★ ★

مه نواره هاوهووی من ، بنواره سفتو سووی من
 مه نواره وای ووی من ، بنواره په سم و خوی من }
 به ماچی له علی لیتوت ، به رینه گفتو گوی من
 مه نواره جستو جوی من ، بنواره گفتو گوی من
 شیرینه قیل و قالم ، مه دداحی دوه رانم

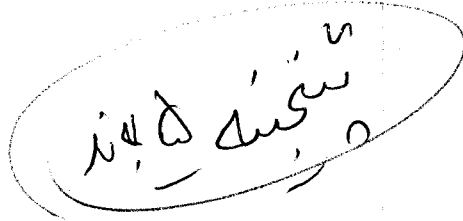
۴

نه ی شاهیدی دل ئارام ، نه رمۆلهو ناسک نه ندام

(۲) که نشتم :- که نیسه .

سدرپوش که تانی بانہ ، ہرچہ اند کہ چاوت حوانہ
لوطفت بینی کہ جاری ، تہ حوالی من بزانیہ

215

- ۶۹ -

تهی دولبه‌ری جینانی ، غه‌مخوارو میهره‌بانی
مه‌حجوبی قامه‌نی تۆن ، هه‌موو سه‌رووی په‌وانی
فه‌رهادو خوسره‌وت کوشت به‌یه‌ک غه‌مزه‌نیهانی
چونکه‌ته‌صویری کیشای . نه‌ققاشی ئاسمانی
له‌خوسنی نه‌قشی نه‌برۆت ، هه‌یران و ماته‌مانی
برۆ تا‌قو مه‌مک جووت ، شه‌وو‌پۆژ که‌وتوومه‌دووت
فیدایی نازی چاوت عیراق و شام و بیرووت

★ ★ ★

تهی لیو نه‌باتی میصری ، ددان برنجی سه‌دری (۱)
ته‌خته‌ر میثاله‌چاوت ، به‌پوو مانه‌ندی به‌دری
بۆ جه‌ژنی پۆری عوششاق ، هه‌روه‌ک شه‌هه‌تین و سه‌ه‌ق‌ری
به‌ماری تازی زولفت ، ریئی ماچی عاشق نه‌گری
نه‌ختی عه‌داله‌تت ببی ، به‌سیه‌که‌ر موسلمان
به‌شتین شلی سابلای ، مه‌مکت سیوی مه‌راغی
هه‌رچه‌ند که‌سینه‌باغی ، بوچ و له‌من به‌داغی

★ ★ ★

دل باری کرد به‌جاری ، له‌عشقی نازدار
تازه‌ئیسراحت نه‌ما ، بۆ من له‌هیچ دیاری (۲)
(۱) نه‌باتی میصری :- ماده‌یه‌کی په‌نگ شووشه‌یه‌وه‌ک کلۆ شه‌ه‌ق‌ری ورد
وایه ، بۆ نه‌خوشی به‌کار نه‌هه‌تیری .
(۲) دیاری :- نیشتمانی ، ولاتی .

نهووی پتویسته بوتری ئهوه به که به کم سهراوهی ئیلهامی و یصالی سۆزو ههواى عهشق بوو کاری کرده سهردهروونی به جۆشی ، ههر لهو کاتهوه عاشقی نازدارى بوو نهی توانی بهین شیعر دانان بۆی ، چونکه به شیعر دهروونی به جۆشی دانه مرکاندهوه ، به شیعر داخوازیه کانی بۆ نهاته دی ، به لێ ههرواش بوو ههروهک له پیتشهوهی نهم دیوانه دا باسم لیه کردوه ، له لایه کی ترهوه ناشنایهتی و یصالی له کهل بهرهممی شاعیرانی وه کو [سهعدی ، نظامی ، نهوهری] و موتالا کردنیان ، کاریکی که وره یان کرده سهر ههستو دهروونی ، له لایه کی تریشهوه له پال شاعیرانی بیتگانه دا ، پۆلی شاعیرانی سهردهمی بابانیه کان [نالی ، سالم ، کوردی] و دواى ئهوانیش له پۆلی شاعیره بیتگانه کان که متر نه بوو ، نه نانهت که لێ شیعرى هیه راسته و خۆ له شیعرى ئهوان نه چیت که له شویتى خۆی دا ئیشاره تم بۆ کردوه ، جگه له مانمیش باری ژيانى تايبه تی شاعیرو ئالۆزی ژيانى که رهنه به کی گهروه به نرخ بوون بۆ شیعره کانی .

شاعیری نهم داستانه له پال دلدارى دا ، نه تهوهو خاکه که ی فهرامۆش نه کردوه ، ئامۆزگاری پۆله کانی که ل نه کات که ههموویان به یهک دل و یهک گیان ههول بدن بۆ خزمهت کردنی نهم خاکه پاکه جوانه ، داوایان لێ نه کات به دل و به گیان بیباریزن ، نه زانین به فوتین تاکو شارستانیه تی پیتشکهوئ ، چونکه به خویندن ولات پیتش نه کهوئ زانست و زانیاری سهراوهی پیتشکهوتن ، داوا له پۆله کانی نه تهوه که ی نه کا که دوو دلی و کینه فریادن ، وه لهم پرووه که لێ دیمه نی سهرنج راکیتشه ری خستۆنه بهراو . داوایان لێ نه کات که یهک بخرن ، دهستی به کتر بهر نه دن چونکه

داگیر که به نه تهوه یه ککرتو و ناو پیر ، داوایان لێ نه کات که ههموو لایهک ههول بدن بۆ خوش گوزه رانی و پیتشکهوتنی ولات و ئاوه دان گردنهوهی ، وه ههموو به نازادی بژین . له پال دلدارى و نیشتمان بهروهری دا ، و یصالی که لێ شیعرى ئایینی ههیه ، به تايبه تی پارانهوه له قابی خواى بهروهر دگارا بۆ باران بارین ، بۆ لێ خوش بوون ، بۆ به دی هیتانی مهرامه کانی دینی و دنیایی . نهمه جگه لهوهی به شیعرى ئایینی ئامۆزگاری به کی زۆری پۆله کانی که له که ی کردوه که ههر ئامۆزگاریه کی نرخ و پایه به کی تايبه تی خۆی ههیه ، ههر له مودای شیعرى ئایینی دا گه ره که به نجه بۆ نهوه راکیتشم که و یصالی مه سهوویف نه بووه ، واته پیکه ی سۆفیکه ری نه گرتوه ته بهر . به لام پروایه کی بهتوی پێ یان هه بووه ، وه هه رگیز ئینکاری نه کردوون . نه نانهت له هه ندێ شیعره ستایشی کردوون و دهستی ریزو جوان مه ردی خسته

سهریان ، که نهمش نهو ندهی تر سیمای شاعیریتی رازاوه تر کردووہ .

یہ کیتک له مه بهسته کانی تری شیعیری نامہو نامہ کاری یہ ، نهم دیارہ دہیہ به ناشکرا له له بهرہمه کانیا رهنکی داوہ تہوہ ، چ نامہی دۆستایه تی و ناشنایه تی ، چ نامہی نامۆرکاری ، چ نامہی داواکاری ، چ نامہی دلداری . . لیرہدا پیویسته شتیک هه یه له بیخمه بهرچاو ، هه چنله نهمه شتیکه په یوه ندی راسته وخۆی به شاعیره وه هه یه ، وه به هۆی باری ناتہواوی نهوسای مه لای کونده کانه وه هه یه به لام باس نه کردنیشی جۆی خۆی نی یه . . نهویش نهوہ یه له ویصالی کهلن نامہی تهرخان کردووہ بۆ هینانه دی داواکاری و پیویستی و پرزه وه ندی خۆی ، به تایبه تی له چینی (ناغا) کان ، که به لای منه وه (نه نه چي بۆ نهو سهردهمه کاریکی ناسایی بوو) ، نه نه بوايه نهو نرخه ی پین بدانایه ، چونکه چینی دهره به ک ههردهم کۆسپتکی گهره بوون له رۆی پینشکه وتنی کۆمه ل و ولاتدا . . به لام نهمش نهوہی پالی به شاعیره وه نابین ستایشیان بکا ، یان بلیتین داواکاریه کانسى بخاته بهرده میان (پین دهمه لاتى شاعیر و دهمه لات داریتی) . نهوان دوو شت بوون دژ به یه کتر ، باری ژبانى تال و نهشکه نجه ناچاری کردووہ بهو کساره هه لبسیت . .

ویصالی له پال نهم لایه نانه دا ، گرنگی یه کی گهره دی داوہ به پینچ خشته کی ، واته تهخمیسی شیعری کهلن له شاعیرانی کردووہ وه ک :- تهخمیس کردنی شیعری تایهر به کی جاف ، شیعری زیور ، فانی ، وه فایی ، صادق نهمش رهنه قینکی تری داوہ به شیعره کانسى ، شاعیر له پال نهمانه دا گرنگی داوہ به هه ندی رووداوی تایبه تی ژبانى خۆی وه ک [پین نهوتی ، گیرانی ویصالی به دهمستی ئینگلیزه کان ، تووتن فروشتن ، ناکوکی نیوان خۆی و چهند که سیک ، چون بۆ سهر دهعهوت ، باسی چایی ، که لیرہدا شایسته به بیلیم کهم شاعیر بووه وه ک ویصالی ناره زووی له (چا) بوویت ، وه له م رووه وه گهلن شیعری هه یه ، ته نانه ت (چا) یان (چایی) یه کیکه لهو شتانه ی که به لای شاعیره وه زۆر گرنگ بووه ، وه ک چۆن ناده میزاد پین ههوا ناژی ، نا بهو جۆره شس ویصالی بپ (چایی) نه ژیاوه ، وه ههر داینبشتن و مه جلیسیک چایی تیا نه خوراپیتته وه ویصالی زهوقی لپ وهر نه گرتووہ و زۆر جاریش پرووی تپ نه کردووہ . . ته نانهت زهمی مه جلیسی پین چایی کردووہ یه کیک لهو دیارده ناشکرایانه ی له شیعره کانا دهرئه کهون نهوہ یه که له زۆر شیعردا ، به شتیوه کی ناسان و پیکه نیناوی گهلن مه بهستی بیکلو ههر وه ک له شیعری [لهشکری بهدمه زه بسی کتچ داو داوای دهرمانی مه لاری له مه محمود ههزار] دا دیارن ، شاعیر له پال شیعری

کوردی دا گه لیک شیعریشی به زمانی فارسی هیه ، نیمه لیره دا نمان توانی
 بلاویان بکهینهوه ، چونکه نهومی زیاتر به لای هموانهوه گرنگه شیعره
 کوردی به کانه که هه موو کوردزوبانیگ لای تی نه گاو بهویهری ئیشتیاقهوه
 نه یخوینهوه ، جگه له مانهش چهنه شیعیکی به عهره بی هیه که له
 دیوانه دا به دی نه کرین . نه گهرچی که میشن ، به لام وامان به باشی زانی
 بلاویان بکهینهوهوه نه فووتین . .

له پال نه مانهش دا هه ندی جار نامه ی نووسراوی به که سیکا ناردووه بۆ
 دۆستیکی یان خوشه و یستیکی یان هاوڕێیه کی تیا یا به یانی داواکاریه کانی
 کردووه ، که لیک جار لهو نامانه دا داواکاری که سی و تاییه تی پۆزانه ی خۆی
 نیا نووسیوه وه ک نهو نامانه ی که بۆ (مودیر ناحیه ی ماوه تی) ناردووه ، جار
 جارهش به نیشانه یه ک دوو مه به سستی پیکاره ، وه ک نهو نامه یه ی بۆ
 (مه ئووور مه رکزی شیوه که لی) ناردووه که هه م پیرۆزبایی یه هه م
 داواکاری تاییه تی خۆیه تی له هه ندی نامهش دا [گله یی و ستایش و
 داواکاری] کو کردۆته وه وه ک نهو نامه شیعییه ی بۆ خوالی خوش بوو شیخ
 له تیغی شیخ مه محمودی ناردووه ، له پال نه مانه دا نامه ی هه مه چه شته ی
 نریشی بۆ نه لاو نهولا ناردووه هه نیکیان نامه ی دلدارین واته غه زه لیاتن . .

به کوردی و یه صالی له هه موو ده رگایه کی شیعی داوه له هه موو
 باغچه یه کی شیعی غونچه یه ک یان کولیکسی کردۆته وه ، دیوانه کی
 نه لبوومیکه ی ازاده یه لهو کولانه ، وه وه ک له سه ره تاوه نیشاره تم بۆ کرد
 مه به سته گان و ناوه دۆکی شیعه کانی بریتی بوون له :

- ۱ - نیشتمان پهروهی .
- ۲ - غه زه لیات و دلداری .
- ۳ - ئایینی .
- ۴ - ستایش و پیاوه لدان .
- ۵ . نامه و نامه کاری .
- ۶ - باسی سرووشنی کوردستان .
- ۷ - پینچ خشته کی .
- ۸ - شیعی هه مه جوو هه مه رنگ .
- ۱ - باسی ژبانی تاییه تی پۆزانه و حمزو و ئاره زووه کانی .

ب - زیانی کومه لایه تی و باری ئابووری .

ج - مونا سه بات .

ع - په نندو نامۆزگاری .

ه - پارانه وه و دوعا کردن .

ئهو می لیره دا پیوسته بیخه مه بهرچاو له باره ی هه لویستی شاعیره وه
ئهو په که له که له شوین دا چاونه ترسی و نازایه تی خۆی دهرخستوه و چس
له دلکيا بووبیت و توو به تی و هیچ سلی نه کردۆتوه له وه ی که ئه و وته یه
یان ئه و هه لویسته تووشی ناخۆشی ئه کات ، له لایه کی تریشه وه (که ئه مه یان
ئه بیت بو تر) ، ئه وه په که دوو شتی دژ به یه کی له شینرێکدا یان دوو شیعره
کو کردۆتوه که به لای منه وه ئه بوایه ته ته ها یه لایه نی له و دوو لایه نه بگر تايه .
به وینه کاتیک باسی لیژنه ی فەحس کردنی تووتن ئه کات (ستایش بیان
ئه کات و دوا ییش لۆمه و ذه میان ئه کات) ، که ئه مه نه ئه بوایه و ابیت و هه مو
خوینده وار یکی هۆش نه ند تی ئه گا مه بهستم له م قسه یه چی یه
له کوتایه دا هیوادارم دیوانه که ی و یصالی که لیتیک له کتیبخانه ی
کوردی پر بکاته وه و منیش به م کاره بچکۆ له به م خزمه تیک ئه ده بی کوردی و
نه ته وه که م کردین .

جمال محمد محمد محمد ته مین

سلیمانی ۱۹۸۵

سوپاس نامه

ماوه چاره که سده یه ک زیاتر بوو ده ستووسه کانی خوا لی خوش بوو ،
شیخ محهممدی باو کم به بی ناز مابوونه وه ، چاوه پروانسی ماموستایه کی
لی هاتووری وه ک ماموستا جمال بووم که ناواتی باو کمو بنه ماله که مان
بینیته دی و دیده ی خوینه رانی نه توه که مان به شیعه جوانو رازاوه کانی
بی گهش بگاته وه و دیوانه کesh له قورگی نه ههنگی فهوتاندنو له بیر چوونه وه
بینیته دهره وه ، ماموستای به له مک و دلسوز نهو ئه رکه گرنگی خسته
ئهستوی خوئی و پاش ههول و تهقه لایه کی زور ده ستووسه کانی باو کم
ساغ کرده وه . . به ناوی بنه ماله ی شاعیره وه سوپاسی ماموستا جمال
ئه کم که ماوه یه کی زور شهونخوونی کیشاو دیوانه که ی ناماده ی چاپ کردو
هیوادارم وینه یان زیاد بی بو خزمه تی ئه ده بی کوردیمان .

مهلا عه بنوئلای کوری شیخ محهممدی قهره داغی

له جیاتی بنه ماله ی شاعیر

بهشی غزه‌لیات و دنداری

فصل اول

- ۱ -

رومن یاران تماشاکان له نهحوالی پهریشانم
 عجايب زهر دورو په نجوورم له حسرت نولوری چاوانم
 دلی میحنت زدهدم نه مړو به دهردی عشقهوه فوتا
 نه گهر تو بی به ختیری خوت ، بیی جانا به لوقمانم
 برینم زور به ناسوره ، هتا نه مرم دموای نایه
 نه گهر په حمت هیه نه ختن ، بده خوراکی دمرمانم
 همتا ماوم له دنیا دا ، نه من شدرته له عشقی تو
 نه بېم غافل سعادت تو ش ، بکه په حمی به فوغانم
 وه کو یاریکی موشفیق ، بې بیرسه جارئی حالی من
 نه زانی چون که من بزو تو ، میثالی پیری که نعمانم
 نه بېن جورمی نه من چی بې ، به دوو زنجیری زولفانت
 نه نافت خسته سهر ملی دلی مه نسوورو سولطانم
 شهوو پروژ من به غیری به کوللی نابینم هه مدم
 ده بین یاروب هه تاکه ی وا ، موقیمی کونجی نه حزانم (۱)
 که تو فهرموت ودره عه بدی منی مل که چ به پراوخته
 ده سا فهرموو چی به حوکت ۰۹ نه من وه ک به ندمی زیندانم
 له خو فی نه زده های زولفت نی به پئی که نجی پوخسارت

(۱) کونجی نه حزان : - کونجی خهفت خانه .

پیشکش به وانہی :-

۱ - دتسۆزی وشہی کوردین •

۲ - به هموو کوردیکی دتسۆز لہم سہر زہمینہ •

۳ - به گیانی پاکی ویصالی •

جمال محمد

۱۹۸۵

وەرە لەم ترسە پراھیم که ، که تۆی موسایی عیمرانم (۲)
 مه‌تاعی سه‌بروژ ارامم به به‌رقی هیجری تۆ سووتا
 ده‌سا وا فه‌صلی ئیحسانه ، منیش واجیب به ئیحسانم
 (ویصالی) بۆیه وه‌ک سائیل هه‌موو ده‌م وا له ده‌رگایه
 نه‌کین هه‌ر چاکه گه‌ر جارێ ، قبولم کا که ده‌ربانم (۳)

(۲) ئەم به‌یتە ئاماژەو ئیشارەتە بۆ ئەژدەهاکی حەزەرەتی موسا پێشەمبەر
 که یه‌کیک بوو له موعجیزه گه‌وره‌کانی ، شاعیر زولفی یاره‌کی
 شوپهانوووه به‌و ئەژدەهایه ، پراھی : پزگار کردن ، به‌ره‌للا کردن .

(۳) سائیل : - سوالکه‌ر .

ده‌م : - کات .

ده‌ربان : - ده‌رگاوان .

فصل اول

- ۱ -

ورن یاران تماشاکان له ئحوالی پەریشانم
 عه جاییب زهردوو په نچوورم له هسهرت نوکوری چاوام
 دلی میحمت زهدهم ئهمرۆ به دهردی عهشقوه فهوتا
 مهگر تۆ بی به خیری خۆت ، بیی جانا به لوقام
 برینم زۆر به ناسۆره ، ههتا ئهمرم دهوای نایه
 نهگر په محبت ههیه نهختن ، بده خۆراکی دهرمانم
 ههتا ماوم له دنیا دا ، ئهمن شهرت له عشقی تۆ
 نه به غافل سهعاتی تۆش ، بکه په حسی به فوغانم
 وهکو یاریکی موشفیق ، بپرسه جارێ حالی من
 ئهزانی چون که من بۆ تۆ ، میثالی پیری که نعمان
 ئه بپرسه جورمی ئهمن چی بپرسه ، به دوو زنجیری زولفانت
 تهناقت خسته سهر ملی دلی مه ئسوورو سولطانم
 شهوو پۆژ من به غهیری به کوللی نابینم هه مهنم
 ده بپرسه یاره ب ههتا که ی وا ، موقیمی کونجی ئهزانم (۱)
 که تۆ فهرموت وهره عهبدی منی مل کهج به پارهسته
 دهسا فهرموو چی به حوکمت ۰۹ ئهمن وهک به نهمی زیندانم
 له خوفی ئهزده های زولفت نی به پیتی که نجی پوخسارت

(۱) کونجی ئهزان : - کونجی خهفتخانه .

وهره لهه ترسه پراهم كه ، كه تۆي موسايي عيمرانم (۲)
 مه تاعي سه بروډ ارامم به به رقي هيچري تۆ سووتا
 ده سا وا فصولي ئيخسانه ، منيش واجيب به ئيخسانم
 (ويصالي) بۆيه وهك سائيل هه موو دهم وا له ده رگايه
 نه ئي هه ر چا كه گه ر جاري ، قبوولم كا كه ده ربانم (۳)

(۲) ئهه به يته ئاماژه و ئيشاره ته بۆ ئه زده هاكه ي هه زره تي موسا پيغه مبه ر
 كه يه كيك بوو له موعجيزه گه وره كانى ، شاعير زولفسى ياره كه ي
 شوبه اندوو به ئه زده هايه ، پراهي : پزگار كردن ، به ره لاا كردن .

(۳) سائيل : - سوالكه ر .

دهم : - كا ت .

ده ربان : - ده رگاوان .

بکین ساقی قه‌ده‌ح پر کا ، شه‌رابی بِن نه‌هر نایِن
 خه‌ریده جامو ساغیر کا له ناخردا زهره‌ر نایِن
 بدا موطریب له چنگو نه‌ی . به یادی دولبه‌ری گول‌په‌نگ
 له خزمه‌ت پیری مه‌یخانه وه ئیلا موعته‌به‌ر نایِن (۱)
 وهرن یاران به دلشادی بنۆشن خه‌مری یاقووتی
 شوکر تۆپی په‌قیبی سه‌گه ئیتر خه‌وفو خه‌طر نایِن (۲)
 به‌هاری عه‌یشی یارانه ، له شورپی مه‌ی مه‌کن ته‌قصیر
 وهرن له‌م به‌زمه‌ حازر بِن ، مه‌تا به‌ینن سه‌فه‌ر نایِن
 به‌شاره‌ت بِن ده‌لین دولبه‌ر که ئه‌مشه‌و دیته مه‌یخانه
 به‌بِن گۆبه‌ندو که‌یفو عوشره‌تو سه‌یرو نه‌ظه‌ر نایِن
 ویشالی دولبه‌ران ئه‌مشه‌و بووه حاصل له مه‌یخانه
 نیه‌الی کۆششی عاشق به‌لین قه‌ط بِن نه‌مه‌ر نایِن
 بحمدالله له بۆ ئینسان ، نه‌ما ده‌ردو غه‌م و هیجران
 موزه‌یی‌ه‌ن بوو به‌ گول بوستان له بۆ بولبول چه‌مه‌ر نایِن (۳)
 له رۆژی وه‌صلی گول فکرن به‌جِن بیتن مه‌ی هیجران

- (۱) چنگ :- چه‌نگیش نه‌وتری که نامتیریکی مؤسیقایه .
 (۲) خه‌مر :- شه‌راب .
 (۳) موزه‌یی‌ه‌ن :- رازانه‌وه .
 چه‌مه‌ر :- بِن نرځ .

که خورشید یی له جیکای . چ په غبت یو قهر نایي (۴)
 قیاسی په چمی دولبر له شکلی لومړی حوسنه
 له نیتاجی له تیفی لومړی ته بیعت یی خه بهر نایي
 چی په ؟ شمسو قهر ! له چاو لومړی سووره ته یاران
 موخه قهق قهق له دنیا دا به نیشلی لومړی صور نایي (۵)
 بنوشنی شه عی ناسایش له پیالهی گوشتی شیرینی
 وده کو لومړی شه عی وا شیرینی له هیچ شاری شه کر نایي (۶)
 بیژن له علی مه یگونی ، لومړی شاهی همو له زمت
 همو لومړی دنیایی به یه ک بیژن سحر نایي (۷)
 ده کر چی شاهیرن لومړی نیه لومړی له زده ته یو من
 خوماری لومړی شه عی دم ومل خالی به صر نایي
 وده مه خرومی دیدارو په ریشانو په راگندم
 کمس وده ک من له دنیا دا غریبو دمر به دمر نایي

-
- (۴) مه : - مانک . خورشید : - پژ .
 (۵) صور : - کوی (صور) به . واته وینه کان ، یان شتیوه .
 (۶) شه عی : - مه نگوین .
 (۷) بیژن : - ماچی کن .
 له علی مه یگون : - مه بهست له لیتی نالی شه برای به .

مه‌لین پرووی له مه‌یخانه وه‌رگیرا که فه‌وتا مه‌یلی جارانی
 به وه‌للا سه‌یدی دڭ مه‌رگیر له فه‌یدی نیتوه به‌ر نابین
 نه‌وند تاریکه خانه‌ی دڭ له حس‌رته مین‌ری پوخساری
 وجوودی پۆشنی له‌ودا به‌سه‌د شه‌مع و فه‌نه‌ر نابین^(۴)
 ویصالی چونکه موددیتکه خه‌ریکی خویندنی عه‌شقه
 له فه‌ننی عاشقا هیچ کس وه‌کو نه‌و به‌هره‌وه‌ر نابین^(۵)

(۴) خومار : - مه‌ستو سه‌رخۆش .

(۵) میهر : - پۆژ . کینایه‌نه بۆ جوانی پرووی خۆشه‌ویسه‌کی .

شه‌مع : - مۆم .

فه‌نه‌ر : - چرا . فانۆس .

(۶) موددیتکه : - نه‌بوايه بیونايه موددیتکه به‌لام له‌به‌ر کیشی شیعره‌که

وای به‌کاره‌یتناوه نه‌گینا نه‌م وشه‌یه له کسورده‌واری‌دا که به‌کار

هاتوه . ته‌نانه‌ت شاعیر له بارجه شیعریکی تریا نه‌م وشه‌یه‌ی وه‌ک

خۆی به‌کار هیتناوه هه‌روه‌ک ته‌لێت : -

موددیتکی زۆره‌ عه‌زمی دیدنه‌ی یارم هه‌یه

بۆ نیشاری مه‌قه‌مه‌ی گول چاوی خونه‌بارم هه‌یه

فه‌ننی عاشق : - هونه‌ری عاشقی . شاره‌زایی له عه‌شقبازی‌دا .

غزل ۱۵ به

- ۳ -

ویصالی و یاری دتر فتن

ئەلا ئەی عاشقی مسکین وەرە ئیمرو بە مەرخانە
بئۆشە جورعەیی صەها لە جامی لەعلی جانانە (۱)
بەحمدالله زوموستانی فیراقتی گۆل ئەوا پۆیی
پەبیمی ئەووەلی عەیشە زەمانی وەصلو سەیرانە (۲)
لە شامی مەغریبی زولفت ، هیلالی حاجیبی تۆم دی
نیشارەکی کرمی یەعنی ، کە سەجەکی جەزنی قوربانە (۳)
لە نێوا ڤولماتی زولفتدا دەلێی ئەسکەندەرم جانە
لە بۆ جەشمەکی حەبانی رووت سەراسیمە و پەرتیشانە (۴)

-
- (۱) جورعە :- قوم
صەها :- شراب
(۲) زوموستان :- زستان
(۳) شام :- ئێوارە
هیلال :- مانگی بەک شەو
(۴) ڤولمات :- تاریکی
(۴) ھارووت و ھارووت :- ناوی دوو فریشتە بوون خوا غەزەبی لێ گزتن
دەلێن خراوەتە بیریکیوە لە شاری بابل . ئەدەبیاتی کوردی دا زۆر
بەکار ھێنراوە

۴
 ۱۰ صه نمان
 ۱۱ صه نمان

وہ کو مارووت و مارووتم لہ چاہی بابولی غور بہت
 بہ عشقی پرتہوی رہ نکت . دلہ وہ ک شیخی صہ نمانہ (۶)
 دہرووتم گہرم و پر جوشہ بہ میتلی کوورہیی حدداد
 بہ تابى ناتھشی میہرت زہ میرم مورغی بوریانہ (۶)
 حہ بیبا چہ شمی صہ بیادت نہویستا زور بہ ناشووبہ
 نہ چیر ناسا دلی گرتو خہریکی جہ پری ٹیمانہ (۷)
 لہ بہرچی دہفعہ یں نہی شہمعی جہمعی طائفہی خوبان
 بہ سہمعت ناشنا نابیت فہسانہی نہم غہریبانہ (۸)
 بہ نہقدی گہوہہری چہ شسم مہ تاغ و پارچہیی عشقت
 کپیومہ نہی بتی چینی دلہم ہینشتاکو ہہرزانہ
 حہریری چینی زولفانت نہ گہر جہمہہ ، دلش جہمہہ
 نہ گہر بیتو پہریشان بیت دووسہد کس مہستو یں جانہ
 بہ بوی میشکی گیسوویت مہ جالیس مہستو مہدوشن

(۶) حدداد :- ناستگر .

تاب :- کہرم . ناتھش :- ناگر .

میہر :- خوشہویستی .

مورغ :- بالندہ .

(۷) چہ شسم :- چاو .

صہ بیاد :- راوچی .

نہ چیر ناسا :- وہ کو نہ چیر .

جہ پری :- پراکیشان .

(۸) طائفہی خوبان :- کومہلی خوانان . کومہلی جاکان .

له سایه ئی شه مسمی دیدارت . جینان یه ک دفعه تابانه (۹)
 به یاضی گهر دنت (بالله) که ئابی ناھووانی برد
 له چاهی غه بغه بهت (تا الله) هزاران چه پسی زیندانه (۱۰)
 قهت وه ک سه روی بوستان و مهت پوهمان و ناربخه
 حقیقهت سینه یی یارم وه کو فیردهوسی ریضوانه (۱۱)
 هم ناغوشم چه بیبتکه نی به همتاوو مانه ندی
 به دورپی سینوو له عنی له ب ده هانی کانی مه رجانه (۱۲)
 عه جب یاریکی شیرینه . عه جب ناھوویی ره نگیه
 به شهر نابین به میلی نو . نه گهر بئ حوری و یلدانه (۱۳)
 بحمد الله نه ما زه حهت . له دل ده رچوو غم و میحنت

- (۹) بۆی :- بۆی
 میشک :- میسکی بۆن خوش
 گیتسوو :- برچ . زولف
 تابان :- پروناک
 (۱۰) تاب :- تاو
 ناھوو :- ناسک
 چام :- چال
 (۱۱) فیردهوسی ریضوان :- به هشت
 (۱۲) ناغوش :- باووش
 مانه ند :- وه کو
 ده مان :- دم
 (۱۳) حوری و یلدان :- بهری به هشت

چهمن گرتی گولی زینت . زهمانی بهزمو سهیرانه (۱۴)
 برادر گشت بنوشن مهی . به یادی عوشره تی سابق
 بهشارت بین نهما بهدگو جیوان همتایی جارانه
 (ویصالی) مزده بین یارت . وهفای کرد وهعهیی یارت
 نه میش وا هاته زئیر یارت بنوشه مهی به بهیمان (۱۵)

-
- (۱۴) چهمن :- گولستان . چیمه نزار .
 - زینت :- جوانی
 - (۱۵) بهیمان :- پیاله‌ی شهرباب نوشین

عَل ۱۲

- ۴ -

مودده تیکي زۆره عهزمی دینه نی یارم ههیه
 بۆ نیشاری مهقدهمی گول . چاوی خونبارم ههیه (۱)
 سینه کهم سووتا به تابی عشقی پرووی تازه نین
 ههروه کو مه جهر هه میشه قلبی پر نارم ههیه (۲)
 ههم قهرینی رۆژو شهومه حویبی بهلقیسی ههیب
 وه که سولیمانی جینانم له علی دلدارم ههیه
 ههر وه کو بولبول غه زهل خوانم به سهه شاخی گلۆ
 بهزمی عوشرهت ساز نه کهم چون عهیشی گولزارم ههیه
 من له گهل ده مسازی غه م دا ته پللی شاهی لی نه ده م
 خه سه ره وی شیرین نیکارم . قه صری زرکارم ههیه
 وا طه لاقم دا عه جووزی هيجرو شاهید بن ره فیک
 بیکرو وه صلم بۆ په یا بوو . ناره زووی تارم ههیه
 هه وری زولفی وا له سهه ماهی روخی زائیل بووه
 تازی هيجرانم به سهه چوو . شه مسی دیدارم ههیه (۳)

(۱) نیشار :- پیتشکهش .

مهقدهمی :- هاتنی .

(۲) تاب :- گهرمی .

مه جهر :- ناگردان .

(۳) روخ :- روو . روخسار .

زائیل :- لاجوو . نه مان . پتوه نه مان .

وَا لَه مَهْ بَخَانَهْ ي فِهْرَه حِدا شَاهِيْدُو مَهْ حَاضِرِن
 خَاطِرِيْكِ جِهْمَعُو خُوشُو يَارِي نَازْدَارْم مَهْ يَه
 مَهْر سَهْ حَهْرَكِه نَهْ غَمَهْ خَوَانِم مِيْثَلِي قَوْمَرِي خُوشِنَهْ وَا
 صَهْد شُوْكَر نِيْسْتَه لَه بَاغَا وَهْرْدِي بِيْن خَارْم حَهْ يَه (۴)
 رُوْژ وَ شَهْوَ مَهْسْتَم بَه جَامِي خَهْمَرِي بُوْسِي لِيْوِي يَار
 مَهْر وَهْ كُو قَهْ يَصَهْر هَهْ مِيْشَه يَارِي خَوْمَارْم (۵)
 كَهْ كَوَكَبِي سَهْ عَدَم لَه مَهْ طَلَدَح حَمْدَلِلَه طَالِبَه

-
- (۴) سَهْ حَهْرَكِه :- بَهْ يَانِي زُوو يَان بَانَكِي بَهْ يَانِي .
 قَوْمَرِي :- بَالَنْدَهْ يَهْ كِي بَجُوو كِي دَهْ نَك خُوشَه .
 وَهْرْد : گُوْل .
 بِيْن خَار :- بِيْن دِرِيَك .
 (۵) جَام :- جَامِي شَهْرَاب .
 خَهْمَر :- خَهْمَر :- شَهْرَابِي تَال .
 بُوْس :- بُوْس :- مَاج .
 قَهْ يَصَهْر :- نِيْشَارَهْ تَهْ بَهْ قَهْ يَسَهْرَهْ كَان . چ قَهْ يَسَهْرِي رُوْم چ
 قَهْ يَسَهْرَهْ كَانِي تَر كَهْ هَهْ مِيْشَه كَهْ نِيْزَهْ كُو كِيْزِي جَوَانِيَان هَهْ بُوُوو
 هَهْ مَوُو دَهْم مَهْسْتِي شَهْرَابُو تَهْو كِيْزَانَهْ بُوُون .

بهم هموو جامو جه لاله بهختی بیتدارم ههیه (۶)
نمونیهالی باغی نومیدندی (و بصالی) هاته بهر
لائیفه نیسته بنازم سهرو و جوبارم ههیه (۷)

۱۳۴۲/۱/۱

-
- (۶) کهوکهیی سهعد :- نهمستیری بهختیاری .
جام :- پایه و بولندی .
جه لال :- شکومه نندی .
بیتدار :- به لاکا ، نه خوتوو .
(۷) نهو نیهال :- تازه ین گیشتوو .
سهروو :- داری سهرو که ههمیشه سهوزمو دریزه .

همین وی سر
بهر

- ۵ -

سینه سووتاوم چون لال بهرداغ (۱)
دوورگهوتی وهطمن بین وهصلی یاران
سوونام چون قهقهسی له دووری یاران
خوارو نوفتادهم بین یارو هههههههه (۲)
لهسهر تو پوچم دهرچوو له بهههههه
کلی زهلیلم له چۆلی پشهر
عاشقم به پووی بهک ماهی تابان
مهتوایه له بو جهمی غریبان
دهکهن نهوایی دلی عاشقان
داماوم غریب بین یارو نهسیر (۳)
دهرزی سورشم چون تاوی باران (۴)
پوژشن که دلم به سهههایی جهم (۵)
دلم طالبی بهک ماجی له به (۶)

منم هوزاری باغی قهره داغ
مهکن مهمن له تیره و فوغان
دهگریم میثالی به عقوبی که نمان
حهپسم چو بولبول به داوی دولهر
به رچهم ریحانه به حین که به من
مهجنوونو شهیدام به یارو بهههه
نیمتا ساکینم له ولات نالان
وهک میصرو شیراز پر له خوویان
غریب نهوازان مهخلوقی نالان
منم چون بیتزن فقیرو نهسیر
منم سهههگشته جه ولاتی نالان
وتنم غریقم له کیتاوی غم
دهروونم له بوژ پر تابو ته به

(۱) هوزار :- بولبول .

لال :- گولاله سووره .

(۲) چو :- کورتهی (چون) هه . واته وه کو .

نوفتاده :- کهوتوو . داکهوتوو .

(۳) بیتزن :- کجهزای رۆسته می زاله .

(۴) سورشم :- فرمیشک .

(۵) سههها :- شههایی بین خلتنه .

(۶) له به :- لیچه .

به دهردی عشقت عهجهب عهلیلم
 دائیم له دووریت به نامی سهردم
 سینهم مینلی دیک عهجهب پر جوشه
 منم طالبی بالایی جانان
 منم ساکنی قهریهی (بیتوش)
 له قهریهی بیتوش منم بن توتشه
 منم بن توتشه له راهی غوربهت
 منم چون قومی له باغی گهرماو
 وتم حهیبیا زولفت پر تابه
 وتم به نازار زولفت شتواوه
 حهیفی جهریحی تیری موژگانم
 دهنگم زهرده له هيجرانی یار
 سلامت لی بن گولی نین گولزار

به بن وهصلی تو حهیلی دهلیلم (۷)
 به ماجی لیوت دهواکه دهردم
 دآم له دووریت مهستو مهدهوشه (۸)
 بن بهروام دائیم چون شتیخی صهنعان
 له عهشقت سوونام چون ناگرو پووش
 حهیبیا تو پروت له من مهپوشه
 ههر وهک گرتمی شهیطانی نهگهت
 مهستم به بژی دو گیتسووی خاوا (۹)
 کهردنت مینلی شووشه گولابه (۱۰)
 ونی بز عاشق دانهی داوه
 بز لهعلی یارم گهر بهریشانم (۱۱)
 له دهشتی بشهره وا بووم بن قهرار
 بنوشه باده به ناوازی تار (۱۲)

(۷) عهلیلم :- دهرده دارم .

خهیلی :- زور . گهلیک .

(۸) دیک :- دیزه .

(۹) بژی :- بونی .

(۱۰) گولاب :- گولاو .

(۱۱) جهریح :- بریندار .

موژگان :-

(۱۲) عین :- نهو .

تار :- نامیریکی موسیقابه .

ساقی مهی نهی که مه جلیس کیراوه
 موطریبا لینه له چه قه نهی
 په حمن که نهی کون به بولبولی خوژ
 کویر بووه چاوم له دووریت جانه
 و یصالی نیستنا وهک عبدالرحیم
 له عشقی یاره جاو به گریانم
 قه ی نازارم سهرو و تیرناوه
 دائیر به ساقی . به نه قداحی مهی (۱۳)
 بوستی که رم که هر به دلی خوژ (۱۴)
 جیسم ضعیفم . غرق طوفانه (۱۵)
 حواری نه خوشه بی یارو نه دیم
 چاوه پئی وه صلی کولی نالانم

له ۱۹۱۸/۲/۲ز و تراوه

(۱۳) موطریبا :- نهی کورانی بیتز .

چه قه نه و نهی :- نامتری مؤسیقان .

دائیر به :- به دورمانا بسووریره وه .

ساقی :- شهراب گیتز .

نه قداح :- کون (قدح) ی عره بی به . واته نهو په رداخی شهرابی
 بی نه خوریره وه .

(۱۴) بوستی :- ماچک .

نه وهی لیره دا بیتوسته بوتری نه وه به که و یصالی لهم پاچه شیمره دا
 له ولانی نالانه وه . بیری له قهره داغ کردوته وه و همستیکی باکلو
 بی گهردی بهرامهر نهو خاکلو ولاته دهر برپوه که تیایا له دایک
 بووه . نه هم له لویستهی شاعر خوی له خوی دا جوړتیک له وه فواو
 دلسوزی دهر نه خا بهرامهر به دایکی نیشتان .

(۱۵) جانه :- گیانه .

غرق :- نوم .

(وېله د هېواد د
مېشتو خلکو)

- ۶ -

ههشت خشته کی

نهی مصطفایی شهیدا تن فکره له به یامه
 یو عاشقانی مسکین به نندیکي پر مه رame
 به چاوی پر نه دامت پروانه نه م. شه قامه
 مه بینه حالی ظامیر . سهیری که نه م مقامه
 مه مسد وه ک هه باسه . له م جیکه همر غولامه
 هه رچی که هانه نیره بن نوطی و بن که لامه
 نه قصه که هه چی بلیم له م که بکی خوش خه رame (۱)
 [از خون دل نویستم نزدیک یار نامه]
 شاید له باغی سینه م. بنیرتی به ک شه مame
 با بیت بلیم به کوردی له ناشی نه م سه لامه
 هزاره و ک مزو نو له م جیکه هه بسی دامه (۲)
 مورشید که بن مورید بن . شتخیکي ناته مame (۳)

-
- (۱) که بکی خوش خه رame :- کهوی خوش پهوت .
 (۲) دام :- داو .
 (۳) مورشید :- پیری ته ریفهت . رابه ری ته ریفهت .
 مورید :- نه وهی ته ریفهتی و ورکرتووه .
 ناته مame :- ناته واوه .

غزله ۹ بیت

صوفیش که بن سلووک بن بههشتی لن حرامه (۱)
 خه یالی خاوه نیمرو له هرجی دهشتو بامه
 نیتسه له زوور به هاره . مه جلیس به گول نه مامه
 هرجی نه خوش بن بن شک . شیفای دئی بهم که لامه
 چونکه به چاوی خۆت دیت لهم هيجره صد قیامه
 خرمات بکه به راستی لهم باغی بر نه مامه
 حودا . گول هم حالی که . لهم په مزو لهم مه مامه (۲)
 هر که سنی نۆی خوش نه وی هه موو شتی حرامه
 له ناو کوردانی خۆمان کامان به گشتی عامه
 بۆ نیازو رازی وه طعن به په مزه هر هه مامه
 (ویهالی) به سیه نیتر هه موو خه یالت خامه
 انی رایت دهره من هجرک القيامة

(۴) واته صوفی که بیتویسته خه ریکی سلووک کیانی و به ده نسی بیت
 نه گهر وا نه کا بههشتی دهست ناکه وی .

(۵) گول :- نه ته ووم .

غزله الاست

- ۷ -

نەماشائەلمەنى يارم وەكو خورشیدی تابانە
 بە ھەيئەت قامەتی بەرری دەلی شمشادی بوستانە (۱)
 تەكەر بێ طاقی دوو ئەبرۆی لە دنیا سانی مەعدوم بێ
 بە جاری عالەمی نیسلام بە بێ فیلە پەرشانە (۲)
 بە ظاہیر شکلی نینسانە . بە مەعنا حۆری ریشوانە (۳)
 نەماشائەكسی رووی کەن لە چاوم و نومایانە
 لە داعی طاقی ئەبرۆیی و لە ھەسرەت بیالەیی جایی
 بە نەوعن ھەم بوو پشتم شەبەیی ھەمی چۆگانە (۴)
 لە ناوی عەبەری زولعی نەوئەندە زارو گریاوم
 بە ناھی سەردو ئەشکی سوور . کەنارم وەك گولستانە (۵)

(۱) ھەلمەت :- دەرگەوتن .

خورشید تابان :- پۆزی رووناك .

شمشاد :- داری شمشاد .

بوستان :- باغ و گولزار .

(۲) مەعدوم . بێ :- ئەبێ .

(۳) حۆری ریشوان :- بەری بەھەشت .

(۴) ھەم :- جەملەو .

شەبەیی :- وەكو .

چۆگان :- گۆچان .

(۵) ئەشك :- فرمیسك .

دروونم پر له ناری عهشقی دلداره وه کو مه جهر

دلم رهش بوو خه لووز ناسا . جهر پهرداغی په یمانه (۶)
 قهرارم لڼ برا چی بکه م . به شوعله ی شه می پوخساری
 مه گهر په روانه وه ک من بڼ له دهوری شه می ده ورانه (۷)
 به ده سکتو دزلی غم نه عضای کوتاوم چهرخ وه کو چهل تووک
 نی به قووره ی هه لستانم . وجودم وا په ریشانه (۸)
 له تیر نه اندازیا میثلی نی به نهو شوخه شیرینه
 به غه مزه ی طاقی سهد خه سره و کو زراوی تیرو په یکانه (۹)
 وه ها نه فسورده به جیسم به که رمی که رمیانی که رم
 وجودم بڼ وجود ماوه له بوته ی شتیوی مؤلانه (۱۰)
 (ویصالی) شیفته یی یاره . به دائیم چاوی خونبار
 مه گهر جهرگی برینداره . دوو له علی یاری ده رمانه (۱۱)

-
- (۶) خه لووز ناسا :- وه کو خه لووز .
 (۷) شوعله :- گری .
 شه مع :- مؤم .
 په روانه :- په پوله .
 (۸) چهرخ :- زه مانه .
 (۹) تیر نه انداز :- تیر هاو یژ .
 په یکان :- سه ره تیر .
 (۱۰) نه فسورده :- شتیواو .
 بوته :- کاسه به که نالتوونی تیا نه تو یز یتنه وه .
 (۱۱) شیفته :- شتیواو .
 خونباوه :- خوینی لڼ نه باری . خوینی لڼ د یتنه خواره وه .

ئەي پىراي كورد پروو بىكە ئىستىغاق
بوو عامل نايى ، لادە لە نىغاق
تاكەى ئەكىشى يارى بىگانه
هەتاكەى ؟ ، مردى بە دەردى مەراق
دەركە لە دلت مەسەدو كپنه
بەك بن بە رۆج و بە مالو ئىنغاق
برا تىك مەدەن خاكى كوردستان
هۆ دووچار مەكەن بە دەردى وەناق
خرمى هۆت بگرە ، بىگانه لافە
هۆت زە مەت مەدە بە (مال لایطاق)
«دسالى ۱۹۱۹ ز»

تہذیب اللہ ۳۳ غفر کی لوری و عمرہ بی

- ۸ -

دمیتکہ من لہ دوری تو دہ نالم
 مہ گہر ہر گیز بن دین بن بہ حالہ
 فوادی عندک یا نور عینی
 لہ کن تو یہ مہ موو فکرو خہ یالم
 حبیبیا ان تصدقت بقولی
 لہ دوری تو نہ ماوہ کہ یفو حالہ
 ولو کنت غفلت عن فراقی
 تہ من ہر سوختہ تن کتوی زو حالہ
 فلا تبعہ ولا تقطع جناحی
 قہ ط لیم دور مہ بہو مہ شکینہ بالم
 کہ بہ ینیکہ بووہ قہ طعی مو لاقات
 بہ دائم شیفتهی نازورده بالم
 حرقت من فراقک فاعطنی الماء
 شہو و یوژ مونته طیر ناوی زو لالم
 تسمع صیحتی یوما و لیلا
 ببیسہ تو چریکہو نالہ نالم
 فداک الروح والجسم مع الملك
 بہ قوربانن بن جانو مولکتو مالہ
 فارجوا وصلک بعد مماتی
 لہ قہ بریشردا بہ نومیتدی وصالہ
 صرفت العمر من اوصاف عینک
 لہ وہ صفت صہرف کہم نہوقاتو سالہ

فانت غافل عني حبيباً
وهلى بؤ تو نهمن ناشفته خالم
فمقلى راح بعدك يا حبيبى
كه تو پوشتى نه ما عه قلو كه مالم
ترحم بى فاني مستحق
لاجل الله ، بكه رهمى به خالم
فابكى من وفور وجع قلبى
له بهر ئيشى دلم دايم - ده نالم
فقد صرت اسير الحزن والغم
نه سبرى له شكرى حوزنو مه لالم
فاني واقع من تحب غمك
له زير بارى غمت مه متايى دالم
لسانى ابكم في وصف حسنك
له وه صفى پرووى تو ئيتساكه لالم
له دوورى تويه نهى خورشيدى عالم
ضه عيفو كاسى يو ميثلى ميلالم
به بادی صهره رى هيجراني تويه
كهوا به زمورده بوو شه مى جه مالم
له بهر ئيكمالى عشقى پرووى تويه
كهوا غرقى (يه مى) نه قصو كه مالم
فاطلب قبله من وجه خدك
له وه زياتر نيه مه مقصودى بالم
فان قلت ا هو انت ؟ قل لي :
(ويصالى) بن ببؤسه خه ددو خالم

زور جار ، ناقه قهصیده به کی دیاری کار نه کاته سهر دهروونی
شاعیریک ، وه هه ر نهو کارتن کردنه نه بیتنه کهرسه ی شیعریکی تازه
له سهر هه مان کیشرو سهروای شیعری به کهم ، نه شیعری خواره وه
به کیکه لهو جوړه شیعرا نه ، به لئ ، ماموستای شاعیر مهلا مهحمودی
نازناو به « بیتخود » قهصیده به کی دوورو دریزی داناوه که نه لیت :-

لهو پوژه وه پویشتووه توړاوه دلی من
هه ر چنه نه که پیم بئ سهرو شوین ماوه دلی من
ناخو به چ شاختیکه وه گیرساوه دلی من
یاخو به چ داخیکه وه سووتاوه دلی من (۱)

ریصنالیس لهم پرووه قهصیده به کی داناوه که له قهصیده کی
ماموستا بیتخود نه چیت ، نه مهش قهصیده که به :-

مهجنوونو سهراسیمه و داماوه دلی من
سه رگه شته و دیوانه و خلافاوه دلی من
به بینیکه له من ون بووه خه جلاوه دلی من
نازانم نهو مردووه یا ماوه دلی من
ناخو وه کو به عقوب له کوئ مشغو له به گریان
یاخود له کوئ مهجووسه وه کو شاهیدی که نعان
مه علوم به ده می تیغی غم و غوصه یی دهوران

(۱) دیوانی بیتخود ، کوکردنه وهی محمدی مهلا که ریم به غدا ، سالی ۱۹۷۰ ،

نه ندامی وه کو قیبهیی کوتراوه دلی من
 پرسیموه گهلی جار له نه حبابو له نه غیار
 دیوانهیی جننی بووه یا عاشقی دلدار (۲)
 بۆچ وا بووه بیگانه له باغاتو له گولزار
 دهردی نه بین چ بی ، له چ ئالوده دلی من
 لهو سانهوه رۆشتووه تۆراوه له یاران
 نه مزانی بۆ کوئی چووه نهو نه بلهیی نادان (۳)
 وهك وه حشی نه بین چووبی له بۆ چۆلو بیابان
 یا ره بی به چ مهطلووبی خه ریک ماوه دلی من
 چیکه م چ یحیم بۆ دله کهی زاروو عه لیلیم (۴)
 باوه ری بکه له وساهه منیش خواروو زه لیلیم
 : (۵)

یا ره ب بکهی ره حمن لیی قه و ماوه دلی من
 وهك هه پستی له زیندانی غه ما بین کهسو دیلم
 کوئی بۆ بگه رییم بۆ دله کهی عاجزو زیرم

-
- (۱) دیوانه :- شیت .
 جننی :- جنۆکه . واته :- نهوانهیی شیتی دهستی جنۆکه ن .
 (۳) نه بله :- کهوج ، نهزان .
 نادان :- نهزان ، بین عه قل .
 (۴) زارو عه لیل :- لاوازه رده دار .
 (۵) نه م نیوه بهیته کسواوه تهوه .

دائیم له خه پالمایه ، نه به د ناچې له بیرم
سه یړی که دهم شیتو که هم خهسته ضه میرم (۶)
ناخو به چ داویکه وه تاساوه دلی من

بوچی وه کو مه جنوون نه به غولی بیابان (۷)
بولبول نه بین هر بگری له بو عیشی گولستان
به روای نی به ساتن به بین شه می شه بستان (۸)
بو نه هلی صفا خوشه به لښ صو حبت و سه یران (۹)
بین وه صلی دل آرام چ شیتاوه دلی من

له وساهه که ناو اړه به له خا کو ولاته
هر چنده نه که پریم بین نه ترو بین ده نگو ماته
وا دیاره له لای یاری به نومیتدی خه لاته
بویه که وه ها بین سه رو شوین ماوه دلی من
نهو سه رو سه دراره که وا ها له مدهینه (۱۰)

-
- (۶) خهسته ضه میر :- ویزدانی نه خوش ، ویزدانی هیلکو ناره حمت .
(۷) غول :- شیت .
(۸) شه بستان :- نهو شویتنه ی هه مووی تاریکه یان شه وه زه نکه ،
تاریکستان .
(۹) نه هلی صفا :- نه وانه ی ده روون پاکن .
صو حبت :- هه لسان و دانیشن له گل په کا .
(۱۰) مه بهستی شاعیر سه دراری هه موو پیغه مبه ره کانه که حه زره تی محمله
دروودی خوی له سه ربین ، مدهینه :- شاری مدهینه ی پیروزی
پیغه مبه ری لی په .

ټو مهرمه ټسراړه كها ها له مدينه(۱۱)

ټو مطلقه ټنواره كها ها له مدينه(۱۲)

بردويه بډ لاي خويي و نه فو تاوه دلي من

ټو ياره دلي بردووه ، غم خواروو نه جيبه

موختاري هموو عالمه سالارو حبيب(۱۳)

تويش هسته (ويصالي) سهگي دمرگامي (نه بي) به(۱۴)

نايه تهمو ته ټمين به ، هتا ملوه دلي من(۱۵)

(۱۱) مهرمه ټسراړه :- ناشناو زانا به هموو نه پتي په ك .

(۱۲) ټنواره :- كږي (نور) ي غره بي به ، واته پوونكي و بهر كات .

(۱۳) موختار :- هلبز ټيراو .

(۱۴) نه بي :- پتفه مبر (دد . خ) .

(۱۵) ته ټمين به :- دنيا به .

وا دياره ويصالي ټم شيعره ي هر به هواي خوشويستي

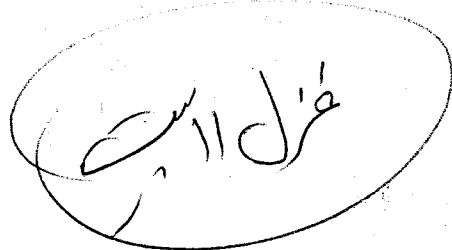
پتفه مبره ووتوو ، هر چه نده له سمره تاوه به شتوه په ك دستي

پن كردووه ، به لام له كوتايي شيعره كدا ټه وي دمرخستوو كه

بډ كږي ووتوو . . ورك ته ليت :

(تويش هسته ويصالي سهگي دمرگامي نه بي به) ، كه واته بډ

پتفه مبري ووتوو . .

- ۱۰ -

نامه ناردن بۆ یاری بئی وینه

سهلامی من له سهر تۆ بئ گولی کولزاری کویستانی
له چیمه نزاری جوانی دا نه تۆ مورغی غه زهل خوانی (۱)
ته ماشاکه له هيجرانت حه زین و مات و غه مکینم
به موزده ی خوش دلم خوش که وه کو مورغی سوله یمانی
به عه کسبی پرتووی رووتان هه موو هۆده ی دلم پۆشن
به لئ مەشهووری ئافاقه که تۆ وه ک شه مسی تابانی
ته گهر تۆ یوسفی حوسنی جه مالت ده ربخه ی جاری
به دلشادی نه زی عاشق میثالی نه هلی زیندانی
به نازی چاوی له یلایت وه کو مه جنوونی دێوانه
هه میشه مات و حه یرانم له صه حرایي پهریشانی
زه مانج گهر به شیرینی نه کهویه نازو ره عنایی
دوو صد فەرهادو خه سره و هه ر به به ک تیر نه که ی فانی
حودا ساکی بینم رووی نهلف و میم و بوو
وه کو طوطی پهریشانم له حه سرت شه کری لیوانی
مه کهن مه نعم ده سووتیم وه کو (بهروانه) بئ (بهروا)

(۱) مورغ :- بالنده .

غەزەل خوان :- ئەوەی شیعری دڵداری ئەحوێتیتەوه .

که فەصلێ لا ئەبا زولفی لەسەر دوو شەممی کولمانی^(۱)

ئەگەر بادی صەبا بۆنی کراسی وەصلی تو بیتی

دوو چاوانم ئەبێ بینا وەکو یەعقوبی کەنعانی^(۲)

عەزیزم کەعبە کەچ نابێ لەبەر طەعنەیی رەقیبان

بیلایینی دلی عاشق کە تۆی سولطانی خوبانی^(۳)

(وێصالی) شیت و حەیرانە . بە دائیم چاو بە گریانە

لە کوورە ی ئارەزووتانا . بە جاری بۆتە یوریانی^(۴)

(۲) پەروانە :- بەپۆلە کە بە دەورێ یووناکی یان مۆم یان چرادا

ئەسوورپیتەووە ئەوەندە عاشقیی مەول ئەدات بیگاتی تا

ئەسووتیت .

پەروا :- باک .

بێ پەروا :- بێ باک لەوەی کە ئەسووتی .

(۳) ئەم بەیتە ئیشارەتە بەر یووداوەی کە حەزرتی یەعقوب باوکی

حەزرتی یوسف لەتاو دووری یوسفی کۆری چاوەکانی کوێر بوون

وەختی کراسە کە ی حەزرتی یوسفیان بۆ هێنا چاوەکانی چاک

بوونەو .

(۴) طەعنە :- تانە .

رەقیب :- دۆزمنی عاشق و مەعشوق .

سولطانی خوبان :- گەورە جوانان . گەورە چاکان .

(۵) یوریان :- واتە سووتاوە وەکو بریانی بەسەر هاتوو .

سید محمد ۲۰ لایز

- ۱۱ -

یارو پارچه‌کانی

- نیںسانن وه کو من که هه له کت تهرهیی دابن (۱)
 بهم ساله هه موو دم له وه ملن دوورو جودا بن (۲)
 پابه‌ندی ره‌می غوربه‌تو دوو چاری به‌لا بن (۳)
 بیچاره دلی تا له غم و غوصه ره‌ها بن (۴)
 وا چاکه به شه و دوله‌ری غه‌مخواری له لاین
 غه‌مخواری وه‌فا په‌روه‌ری خوش نه‌قشرو نیگاری
 په‌ک سیمه به‌ری تاجی سه‌ری میهری دیاری (۵)
 بالامیان ، عه‌ره‌ری قه‌د ، سه‌رووی چناری
 دل‌داری جه‌بین نه‌نوه‌ری ، هه‌م لاله عوزاری
 هه‌ر تابه له زولفی به‌مه‌سه‌ل ماری سیا بن (۶)

-
- (۱) تهره :- هه‌ل‌خه تاننن .
 (۲) جودا :- جیا ، جوئ .
 (۳) پابه‌ند :- گیروده .
 (۴) غوصه :- ناخوشی .
 (۵) میهر :- روژ .
 (۶) ماری سیا :- په‌ش‌مارا .

پینای به سهر راحتې دل قووه تی تن یې (۷)
 ټرکاني حیاتو سه به بی نه طی به دمن یې
 شمشاده قدی ، موو که مدی ، لاله سه من یې
 نه شکوفته گولې ، غونچه دمن ، بهسته دمن یې (۸)
 پتوېسته که غه مخوارو یاری به وده یې
 نهو په سته گولې یې که به یې خاړو درک یې (۹)
 یاری یې تپو تازه کولېرگی له چک یې
 بینتیکی به دمن نازکو هم نهمو شلک یې (۱۰)
 وده ک ناری خری گول به دمنی تازه مه مک یې
 دوندانی وده کو گوهرو دوپ ، به به ها یې (۱۱)
 هرچه نده که هر دیتوه سهر چارده مالی
 هر پیتو هماغوشی که سن یې به حلالی
 خاریج یې له تهریری زوبن حددی که مالی
 پیروون یې له تهریری قهلم حوسزو جه مالی (۱۲)
 ټهربابی صفا ، مه غدنې حق ، کانی حیا یې

(۷) تن :- لهش

(۸) نه شکوفته :- نه گشاده ، نه کراوه

(۹) نهوېسته :- تازه یې گېشتوو

(۱۰) بینتیکی :-

(۱۱) وشه ی گوهرو به (گوهرو) نه خو پتریتوه

به ها :- نرخ

(۱۲) پیروون :- دمرهوه

نه قشېن و سیه بهر چه موه ططر (۱۳)

نه برؤی هیلالی وه کو میحراین بهر ابر

موژگانی وه کو نیزی وه چای وه کو نه ختەر (۱۴)

پوخساری بکا حویره یی تاریک ، مونه ووه (۱۵)

خورشید صیفت ، صاحبی نه نوارو ضیا بی (۱۶)

(۱۳) سیه :- رهش .

موه ططر :- بۆن خوش .

(۱۴) نه ختەر :- نه ستیره .

(۱۵) مونه ووه :- پووناک که ووه .

(۱۶) خورشید صیفت :- وه کو پۆز وایی ، واته پووناکی به کی وه کو

پۆز بیت .

ضیا :- پووناکی .

موشکین و موعه نهر مووی . پرومعت کوله باغی (۱۷)
 چاو مهستو که مان ته برۆی ، پرووشیوه چراغی (۱۸)
 پروزیته گولی مهجلیس . شوو شه مع و و تاغی (۱۹)
 خالیکی له گونا بین . وه کو زاغی له باغی (۲۰)
 نهو خاله خه یالی خیره دی خوکه ما بین (۲۱)
 شهوگاری وه ها به عنی دهمی پایزو زستان
 زوره خو شه اه گه ل ها وده مو هه م صوحبه نی مهستان
 واصل بین به باغانی گولی سینه و بوستان
 نارنجی شه مامه ی به غه لی بگری له دهستان
 پر چنگو وه کو بهی . سه ری به نجه سوا بین (۲۲)
 جانانی سنه و بهر به ری قه د میثلی مناری
 ته رلانی به دهن . شوش و جولانی کولناری (۲۳)
 فه تانی نه باتی له دوو لیوانی بیاری
 بستینه به دم بۆسه و شیرین مه زاری
 یاقوونی رهوان به مه ته ل ناوی به قا بین

-
- (۱۷) موشکین :- بۆن خو ش وه ک بۆنی میسک
 (۱۸) چراغ :- چرا ، نه م وشه یه فارس به کاری نه هینی
 . شیهو چراغ :- وه کو چرا پرووناک بین
 (۱۹) وه تاغ :- دیوه خان
 (۲۰) زاغ :- قه له پرش
 (۲۱) خیره د :- زانین ، عقل ، تی گیشتن
 (۲۲) بهی :- بهمن
 (۲۳) ته رلان :- کوشکو ته لار

نه‌ندای که سەر تا به قەدەم زێوەرو خستلن
وێک سینه به سىنجاخه‌وه وێک دەستی به بازى
گه‌م ماچى دەمادەم بێک گه‌م دەست له گەردن
لاولاو صیفت . دەم به‌دەمو تێکەلى یەك بى

یەك بۆسه له خەددى سەمەنى ئەرۆ و سەما بى (٢٤)

پروو به‌ندى له پروو لایه با دەرکەوى خالى
هەمسەر به له‌گەل دەسره‌ی پەشرو چه‌فته‌یى ئالى
یەك تەن به له‌گەل سینه‌وو پەشتو بزو بالى
یەكسەر که کراسى به‌رو یەكسەر که شەوالى
واصل به گەنجى که تەلیسى نەشکا بى (٢٥)

گەنجىكى وەها بى به مەئەل خەزەنى سولطان (٢٦)

مومکین نه‌ بى دیدارى له بۆ دیدەى ئینسان

مەخرووط بى له فیکرى به‌دو مەرووس بى له تالان (٢٧)

(٢٤) خەددى :- پروومەتى .

سەمەن :- جۆره‌گولتیکه .

:- سەما :- ئاسمان .

(٢٥) تەلیسم :- زانستىكى تايه‌تیه .

(٢٦) گەنج :- خەزە .

بەمەئەل :- به‌وێنه .

سولطان :- پاشا .

(٢٧) مەرووس :- یاریزداو .

نه یدیدین چ نهضاین به جوز په نجه یی دمستان (۲۸)
 سیرئ یی که مانه ندی سوما یی ، نه سوا یی (۲۹)
 قوبیټکی مودموود به مه تل به یسه یی به یضا (۳۰)
 دورجیټکی موجه وهر یی وه کو دورجی شه هشتا
 مه خنی یی له عالم له سهر تا به توره ییا (۳۱)
 گولگون میان له نه ظر لاله یی همرا (۳۲)
 دوریټکی دره خشه نده وه کو نه جی سوما یی (۳۳)
 بهرجه سته یی ټو قوبیه وه کو قوبیه ی قه ندیل (۳۴)
 ممدوح یی له ټیو عالمو لایق یی به ته بچیل
 نه یدیدین به نی ټادمو نه ی کردین ته حویل
 ټم عالمه طالب یی له یو ووصلی به ته بچیل

-
- (۲۸) جوز :- جکه . واته جکه له په نجه ده سته کانی یار هیچ په نجه په کی
 تری لی نه که وتبیت ..
 (۲۹) مانه ندی :- وه کو .
 سوما :- ناوی ته ستیره په که له ته ستیره گان .
 (۳۰) قوبیه :- گومز :- گومز ، خر یی وه کو گومز .
 (۳۱) (ټهرا :- ژیر زهوی ، بوشایی ژیر زهوی) (توره ییا : ناوی
 ته ستیره په که .)
 (۳۲) گولگون :- په نکي وه کو گول .
 (۳۳) دوری دره خشه نده :- دوری دره وشاوه .
 (۳۴) قه ندیل :- شاخی قه ندیل .
 (۳۵) توحف :- شتی به نرخ .

دوککاني توحف به حروف عيني بهقا بين (۳۵)
 نوکتیکی دهقیق بین که شرووحی نهکرا بین
 بهمحنی نهوی بۆ خهلقی همو عینی خهتا بین
 وهک غونچهیی نهشکوفته حیجایی نهدرایی
 وهک دورو صهدهف صاحییبی ئیمرازو بههایین
 نایینه صیفهت جیلودهدهو عهکسی نومایی (۳۶)
 وهک خهیمهیی سولطانی ده بین روو له خهوا بین
 رهنگین بین به بهرزی له نهظر ، میثلی سهما بین
 وهک کارگی کویتسانی سپی بین به صهفایین
 هیتند تورتو لهطیف بین ، سهری نهختن قلیشایین
 بۆشیده وهکو صۆفی له نیتو خهلوو خزایین (۳۷)
 یا کۆمهله زیوی له سهخا دوروو بهعیدین (۳۸)
 وهک لهعلی بهدهخشانی عهجب سفتو سهعیدین
 گولبهه بین وهکو ناری خرو تازه رهسید بین (۳۹)
 وهک بهرگی گولان ، وهقتی نیهان قهطره چهکیدین

(۳۶) نایینه :- ناوینه .

جیلودهده :- خۆدهرخه .

عهکس :- وینه .

نوما :- دهکهوی .

(۳۷) بۆشیده :- داپۆشراو بین .

(۳۸) مه بهستی لهم نیوه بهیته نهوهیه که خۆی نه دا بیت به دهستهوه .

(۳۹) تازه رهسید :- تازه گهییو ، تازه بین گهشتین .

دل تهنگ بڼ به روشدی وه کو ته بعی مه لایڼ (۴۱)

شه پښتکی تیا بڼ به مه تل چوزره پړواس

دوژیکي په یا کردیڼ بهو دویه چو ته لاس

مه حبوب بڼ له بدکار (من الجنة والناس)

تهوصیفی دهی تهنگی سهری خه لکی بکا کاس

قورصیکي موزه ههب بڼ وه کو دورجی ته لایڼ (۴۱)

گنجینه ی تهو گنجه بلوورینه سوورین بڼ

وه ستایڼ له سهر ساقی وه کو دوری سهمین بڼ (۴۲)

زانووی وه کو قوبه یی په نگین حصین بڼ (۴۳)

ساقی وه کو تهستونه یی زه پڼ مه تین بڼ (۴۴)

کعبی وه کو یاقوتو له بۆ قووت دهوایڼ (۴۵)

(۴۰) روشد :- نهشی عقل ، له لاپه په کی ترا نووسراوه : ته بعی

• جوهلا بڼ

(۴۱) قورصی موزه ههب :- جورمی ئالتوونی

ته لا :- ئالتوون -

(۴۲) دوری سهمین :- دوری به نرخ

(۴۳) زانو :- ته زنو

• حصین :- سخت

(۴۴) تهستونه یی :- عموود

• زه پڼ :- زیرین ، وه کو زیر بڼ

• مه تین :- قایم

(۴۵) یاقوت :- ماده په کی جوانی زور به نرخ

ئەقداىى عەسەل بېتىو موصەففا بە كەمالى (٤٦)
 وەك شىرى سېى بېتىو وەكو مەى بىن بە ئالى (٤٧)
 يارىكى عەقەب نازكو مەطبووعى (وىصالى) (٤٨)
 خى بېتىو مودەوودە بىن وەكو سىتو بىن بە كالى
 بۆ دەردى (وىصالى) بەرى بىن ئاوى شىفاىن (٤٩)

-
- (٤٦) ئەقداىى عەسەل :- بىن يەكانى پەنگيان وەك هەنگوين بېتى
 - (٤٧) مەى :- شەراب • ئالى :- پەنگى ئال بېتى وەكو پەنگى مەى
 - (٤٨) عەقەب :- پاژنە •
 - (٤٩) ئاوى شىفا : واتە وەكو دەرمان شىفاى نەخوش بەت •

باعیسی دووریته جانا مونقه طع بوو خهوتنم
 قهط له یادم ناچن خوشی تهو شهوه تا مردنم
 ناگری یادی عزیزان کهوته ناو کووروی دلم
 هر به سانی شهعه دایم هر خهریکی سووتنم
 باری ئیخلاصی تهواو و پوچه کهم فوجن سلام
 وایه وانم کرد به دیاری ، هم له جیانی هاتنم
 نوقطه یی میهرت له دلدا مونخه ریف نابن مه گهر
 چاوی بازت زوو به تیغ بین بۆ کوشتنم (۱)
 من بلیم چی دل مه لوله بۆ مولا قاتی حبیب
 نینه نان ئیستراحت ، بین خه و بین خواردنم
 وایه عشقی رووی تو تهی نه نیسی جان و دل
 جومله جیسم مه لوه ری ، مانه ندی خه پله ی هرزنم
 کهر خدا مه یلی له سهر بین مولا قانت ته کهم
 وهر نه هاتم زوو به زوو ئیبرایی بکه گهر دنم (۲)
 من که دایم ویکلی صحرانم یه که دم نارامم نی یه
 جوششو تابی دهروونه باعیسی نه سره وتنم
 وایه غایهت دل په ریشانم له بۆ نه حوالی خوم

(۱) میهرت :- خوشه ویستیت

• مونخه ریف :- لادان ، لاچوون ، له ری لادان

• تیغ :- چه قو

(۲) ئیبرا :- حاشا کردن

بۆ خورانی پشتهی خۆم ، ههتتا نهماوه ناخونم (۳)
 من له دئی باری بهجاری تهروهت و مالم نهما
 پرووت و قووت و دل به غهم ، مابوومهوه خۆم و گونم
 من له بهختم ئهوه دهمه قارم وهها لێ گرتبوو
 ئهم گوت ئهوه دۆزیمهوه ئهیهم و ئهجا ئهیهچنم (۴)
 من که سابق زۆر تهنهزول بووم له ئهحوالا ، وهلی
 وا له لوطفی ئیهوه نهزدیک بووه سههرکهوتنم (۵)
 سهه شوکر ئیستا (و یصالی) ئاکه حالی پۆحهکم
 صاحبی جاهو جهلالو تاقه یاری ئهرمهنم (۶)

(۳) ناخون :- وشهیهکی فارسییه واته نینۆک .

(۴) قار :- قهر ، یرق .

(۵) تهنهزول :- داکهوتبووم ، نزم بوو بوومهوه .

(۶) جاهوجهلال :- بولندی و شکۆمهندی .

یاری ئهرمهن :- شیرینی ئهرمهن

- ۳ -

به هه ته چوون

له من وایه نه تۆ یاریکی جانی
 له بهرچی جارێ ته حوالت نه زانی
 عهزیزم بۆ له یاران بێ خه بهر بووی ؟
 له لا خۆت ساقییه ، بهزمی زهمانی
 که سێ خوا گه وره یی بێ دا له دنیا
 نه بێ زوو فێر بێن په سسی شه بانێ
 له دلیا لانه با نوقطه ی محه بیهت
 نه کا یادی په فیکانی جیهانی
 نه بێ گه وره بچووکی هه ر له بیر بێ
 وه کو یوسف له ته وقاتی کرانی
 ته ماشاکه سوله یمان شا چلتۆن بووی
 له گه ل مووری نه ظه رهایی نیهانی (۱)
 خصوصه ن تۆ که ناوت شیخ له طیفه
 بحمدالله له دنیا کامه رانی (۲)

(۱) سوله یمان :- غه زره تی سوله یمان پیتفه مبه ر

• موور :- مێرووله

• نیهانی :- نه یینی

(۲) شیخ له طیف :- کوپی شیخ مه محمودی نه مر بووه .

الحمد لله

صحة

الحمد لله الذي جعلنا من عباده خلقا كثيرا
والمؤمنين الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله

والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله

والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله

والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله

والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله
والمؤمنات الذين آمنوا بالله ورسوله

وكتبه به ك له ده مستحق وصاله

ئەبىن لوطفت لە بۆ ئەمسال و مادون
بىن گەرچى سولەيمانى جىھانى
فلان كەس دۆستى تۆيە لەطيفا
بە دەمتا نايە قەط مان و ئەمانى
حەقى تۆ وا نىيە وابىن لەگەلمان
نەكەى يادى موحىببانى زەمانى
لە شارباژىرى دوورىتا (وىصالى)
زەليلە وا ، نىيە مەعلوم ژيانى

نهم پارچه شیمه‌ری خواره‌وه ، لهو کاته‌دا دایناوه که نه‌جیته ژووری
بووک و یاری دیرینی به‌رامبه‌ری دانه‌نیشیت ، نه‌مجا به وه‌صلی شاد
نه‌بیت ...

له‌گل عاشق که صده جه‌وزو جه‌فا که
همووی لوطفه ، نه‌گه‌ر یه‌ک مه‌رحه‌با که
که تو بۆ زه‌خمی مه‌ر عالم طه‌بیی
ده‌بچ ده‌ردی دلی نه‌منیش ده‌وا که
له‌شادیده بیینی ره‌حمه‌تی حق
نه‌گه‌ر ره‌حمی به نه‌حوالی که‌دا که
له نیتو ظولماتی زولفت چی ده‌دا پرو
که بۆ ئاوی حه‌یاتم شاره‌زا که
دلا تا‌که‌ی ده‌که‌ویه شوینی دنیا
مه‌گه‌ر طیفلی له دووی داکت مه‌راکه‌ی ؟
گه‌لج شیرینتره عوذری گوناخت
له صده طاعت که بۆ مه‌حضی ریاکه‌ی
ده‌میکه ئینتیظاری وه‌صلی یاری
(محمد) ده‌ردی هیجرانیت مه‌تا که‌ی ؟

پرسیار له یاری عیشوهدار

مایه ی چمایه وا عاجزی له م بهنده یی مسکین ؟
 نهی دل وهره یه ک بۆسه بکه لهو له بی شیرین
 قایل به بۆ طه عنه ی نه غیارو ره قیبان
 مەشغوول به بوستانی خه طو خالو که مهرچین
 ههر چهنده که وه عظیمش وه کو باران بباری
 غافل مەبه یه ک دهم له خه یالی مه هو په روین (۱)
 مهستی مه ی مه عشووقه به نهی یار هه میشه
 که طالیبی بۆ تهختی جهم و جهمی جیهان بین (۲)
 نهی دل وهره مه یخانه که مه ی حاضره ئیستا
 ره نگین بکه نه م مه جلسه به باده یی ره نگین
 مه علومه که تۆ غونچه یی بوستانی جیهانی
 ره حمی بکه به م بولبولی بی چاره یی غه مگین
 گوئی بکره له ئاوازی دلی عاشقی فامی

(۱) مه هو په روین :- مانگ و نهستیره ی په روین که زۆر کهش و پرشنگداره .

(۲) جهم :- ناوی پاشایه کی کۆن بووه .

جهمی جیهان بین :- نهو جامه یه که جهمشید شا جیهانی تیا بینوه .

تىڭلىغۇچى چىلچىق غەرقە لە بەھرى غەم و ئەسرىن (۳)
 بۇ زەمىننى عوششاقە بەزىمى مۇھەببەت
 ئەي مەيلىدە بۇياقە بەرەنچانە و ئەسرىن (۴)
 يەك دەفە تەفەككۇر كە لە ئەھۋالى (وىصالى)
 بىن ھۆشى بە بىن تۆپە لەسەر بوستەرى ئالىن (۵)

(۳) قامى :- تىڭلىغۇچى

ئەسرىن :- فرمىتىسك

(۴) زومرە :- دەستە ، كۆمەل

مۇھەببەت :- ئامادە كراۋ ، ساز كراۋ

مەيلىدە :- مەيخانە

(۵) بوستەر :- ئالىن

- ۱۶ -

دهمیتکه ده نالم له بۆ وه صلی جانان
دهروون پر خروشه به عشقی حه بیان
دل به ناری ، من به زاری ، میثلی که بکی کوهساره (۱)

چو بو بلبول هه میشه به گریه و فوغانم
نه ما راحه تی دل و نارامی جانم
دل بیمار ، بین قه راره ، عاشقی دوو چای یاره (۲)

سه لامت له سهر بین گوتی نه و به هاری
ئه تو پۆیی ، من مام به گریان و زاری
ئامی زاری ، لێو به باری ، حاصله بین چای یاره

به ناری فیراقت سووتا قهلب و جانم
په ریشان و مهستم وه کو چای خانم
شیت و شهیدا بووم له دنیا
مردم له هیجرانی له یلا
دل شیتی یاره قه راری نه ماوه
به تیری موژه ی یار جهرگی براوه

(۱) جانان :- خوشه و یستان

که بک :- که و

کوهسار :- کوسار ، کیتو

(۲) چو :- کورته ی وشه ی [چون] ، واته :- وه کو
بیمار :- نه خوش

دل سووتاوه ، زۆر شیتاوه
 باوه پت یی بۆ تو نه ماوه
 ده مێکه به عیدم له بالای دولهر
 ده روونم به جۆشه ، میثلی سه ماوه (۳)
 دولهیری من ، گهوهیری من
 شهو چراغ و ره بهیری من (۴)
 میثالی عه نادیل له باغا به شینم
 بۆ دووری گولی پرووت عه جایب هه زینم
 زۆر هه زینم ، دل برینم ، عاشقی نووری جه بینم (۵)
 زه مانگی دووره له بۆ تو ده ناڵم
 وه کو مه جنوونی کتیوان په ریشانه حاله
 حال شیتووام ، دل سووتاوم ، مهستی بۆی زولفی خام (۶)
 سه لامت له سهه یی گولی باغی ئالان
 به بالا صهوه بهر . به پروو ماهی تابان

(۳) به عید :- دوور .

(۴) شهو چراغ :- شهو چرا ، چراغی شهو .

ره بهیر :- رابهیر .

(۵) عه نادیل :- کوی عه نهه لیه ، واته بولبوله کان .

جه بین :- ناوچهوان .

(۶) بوی :- بۆی .

ماهی تابان ، شاهی خوبان ، توی چراغی به زمی نه یوان (۷)

له بوستانی بیتووش دهروونم به جۆشه

له ژیر باری عهشقا دلم زۆر نهخۆشه

زۆر نهخۆشم ، زۆر بچ هۆشم ، باوهرت بچ غم ده نۆشم

سهلامت له سههر بچ گولی باغی کویتستان

له دووریت ده نالم چو به عقووبی کهنعان

ناهو گریان ، دهر دو نالان ، ماوه بۆ من جانی جانان (۸)

مههر کهس ئیبای گهر له زولفی دووتا کرد

له چینی جیهانا عه جایب خهطای کرد

زۆر خهفای کرد ، زۆر خهطای کرد ، دوشمنی سه یرو سهفای کرد (۹)

له باغی و یصالت زه مانیکه دوورم

له بۆ قهندی لیوت نه ماوه شعوورم

تووتی ئاسا ، من له سهحره ، بووم له بۆ تۆ شیتو شهیده (۱۰)

دلی من له کونجی قهفه صدا چو قومری

له عهشقی جهمالی تۆ په یوهسته ده کری

دل په ریشان ، چاو به گریان ، مردم له هیجرانی جانان

(۷) ماهی تابان :- مانگی پرووناک ، کینایه ته بۆ جوانی پووی

• خۆشه و یسته کهی

• خوبان :- جوانان

(۸) به عقووبی کهنعان :- باوکی هزره تی یوسف پیغه مبهه (درخ)

(۹) ئیبای کرد :- حاشای کرد

(۱۰) قهند :- شه کر

سهلامت له سهر بڼ مهی ناسمانی
 سیراجی جه مالت ، چراغی نیهانی
 زولف غه نهر ، چهشمه نه ختەر ، چۆله بڼ تو ، دهشتی پشدهر (۱۱)
 سهلامت له سهر بڼ گولی نه وره سیده
 به میثلی تو چاوی جیهان قهط نه دیده
 سه روی بالا ، شاهی والا ، له علی لیوت جامی صه هبا (۱۲)
 له گهرمایو (گهرماو) ده روون پر خرۆشه
 دلم وهك سه ماوهر له دووریت به جۆشه
 یاری جانی ، ماهی ثانی ، عاشقی تۆم ، گهر بزانی
 (و یصالی) له باغاتی بیتووش هه زینه
 بهریشانی عه طری گولی مه هه جه بینه
 مه هه جه بینه ، شه معی چینه ، وهك سوله یمانی زه مینه (۱۳)

-
- (۱۱) سیراج :- چرا .
 (۱۲) نه دیده :- نه ی دیوه .
 جامی صه هبا :- جامی شهراب .
 (۱۳) مه هه جه بین :- ناوچه وان مانگ ، ناوچه وان جوان وه كو مانگ .

نهی یاری جه فاکیش ، دل نازاری هه تا که ی
 نهی شاهی لالان ، یتیم بلتی ، نازاری هه تا که ی ؟
 فرمیتسکی دوچاوانه نه کا هازه وه کو چه
 نهی چاوی غه مان یتیم بلتی خونباری هه تا که ی ؟
 مهفتوونی زهده ی تووم برینداری دوو چاوم
 نهی شیوه پهری یتیم بلتی عه ییاری هه تا که ی ؟ (۱)
 بهروانه صیفت سوخته یی بی په پروبالم
 نهی شه می شه بستان یتیم بلتی بیتزاری هه تا که ی ؟ (۲)
 به یینیکه منم ساکنی (بیت الحزن) ی غم
 نهی تازه جهوان یتیم بلتی غه ییاری هه تا که ی ؟ (۳)
 دلی بوبلبول بی چاره و نالوده یی شینه
 نهی شاهی گولان یتیم بلتی غه دداری هه تا که ی ؟ (۴)
 شهو تاکو سهحر مهستم و مائیل به فوغانم
 نهی نووری چه مان یتیم بلتی بیتداری هه تا که ی ؟ (۵)

(۱) زهده :- لڼ دراو .

(۲) سوخته :- سووتاو .

(۳) بیت الحزن :- خهفت خانه ، شویتنی خهفت .

(۴) نالوده :- تیوه چوو .

مهجنوون و سهراسيمه و بيماره دوو چاوم
 لهی نه رگسی جان پيم بلتی بيماره مهتا گهی ؟
 وهك شاهیدی كه نمان شهی حوسنو جه مالی (٦)
 نهی شاهی زه مان پيم بلتی دلداري مهتا گهی ؟
 صهيادی دوو چاوانت نهكا صهيدي دلی خهلق
 نهی غارهتی دل پيم بلتی شهرراري مهتا گهی (٧)
 نهی زينهتی فبردهوس قوی جانی (ويصالی)
 نهی راحهتی دل ، پيم بلتی سهرشاري مهتا گهی (٨)

-
- (٥) جه مان :- چاوان .
 (٦) شاهیدی كه نمان :- مه بهست له . . . لهی يوسف پيغمبر . كه له
 شوخو شهنگی و قوژي دا بين هاوتا وو .
 (٧) غارمت :- تالان .
 (٨) زينهت :- جوانی .
 فبردهوس :- بههشت .
 سهرشار :- بهخونازين .

کۆم کۆی - کۆم کۆی

و تم تۆ بادشای حوسنی ، به نومبیدی خه لاتی تۆین
 وتی خۆت شیت مه که ، بولبول هه میشه خواروو مه حروومه
 و تم تاکهی دای میحنه زه دهم ئاواره بێ جان
 وتی ری ی باغی خۆم نادم به میثلی گونده بوو شوومه (۵)
 و تم تۆ سهیری ئه حواله وه کو زولفت که شیتاوه
 وتی : مردووت مرئ پهروانه دایم شیفته یی موومه (۶)
 و تم کون کون بووه جهرگم به نووکی تیری موژکانت
 وتی مندالی تێ ناکێ له نازی چاوی جادوومه
 و تم مهخمووری لیوی تۆم ، خودا هه ل ناگرئ ، بهسیه
 وتی : هه ی هه ی هه ی وه ک تۆ نیچری داوی گیتسوومه (۷)
 و تم تۆ بۆ نیگا ناکه ی؟ هه موو هه ر ئینتظار ی تۆین
 وتی ئیوه عاقل نابن ، به رۆژ ئه ستیره مه عدوومه (۸)
 و تم بۆ ئاشنا نابن با سه مه عت ده نکی ئه فغانم
 وتی واتن مه که بێ دل ، منیش به ینیکه بیستوومه
 و تم په ره ی گولی کولمت وه کو په ژمورده بێ وایه
 وتی عه قلت ببێ ، نابن ، گولی من غهیره مه شمومومه (۹)
 و تم تاکه ی له گولزارت (ویصالی) خواروو مه حرووم بێ
 وتی کافی ، ئه وه بهسیه که شیعی خۆشو مه نظوومه

(۵) گونده بوو :- کونه په پوو ، وا باوه که بالنده یه کی شووم نه گبه تاویه و
 هه میشه له شوینی چۆل و وێران دا ئه ژ ی .

(۶) شیفته :- شیتاوه .

(۷) گیتسوو :- زولف ، په رچه م .

(۸) مه عدوومه :- نه یه ، ده ر نا که وئ .

(۹) په ژمورده :- سیس بوون .

مه شموم :- بۆن کراو .

عزل نیست

شهباش تاقیه کی کتوپری

غونچه باغی جینانی ئی سه نه م یاخود پهری
 صاحبی وه ک تۆم نه دیوه بۆ فریبو دولبه ری
 خو شه چینی خه رمه نی حوسنی جه مالی تۆ نه کن
 ئی مه هی من ، میهری ماهو زوهره و هم موشته ری
 مه دخی فیرده و سی جه مالت ناگرۆ ئه صلن به سه د
 شاعیرانی میثلی [فیرده و سی و سه عقی و نه وهری] (۱)

(۱) ئه و سنج ناوه ناوی سنج شاعیری ناوداری فارسین .

خوشگوار
۵/۱/۱۳

- ۲۰ -

مه‌فهرموو پیره عومری صد ساله
له طبیعه تا هر چوارده ساله
با هممو عالم بلیین زور پیره
نهوه تی ناگن ، هیتشتا مناله
چونکه ظاهره کال دس ناکهویت
به هی کولیویش هر نه لیم کاله
له به دس کورتی پیرم لا جوانه
بین مال کچی جوان خه یلی مه‌حاله (۱)
به بین ده‌سمایه که چو وینه بازار
صد سهودا بکای همموی به‌طال (۲)
وهختی به گپان هیچت دس نه‌کوت
موحتاج نه‌بیهوه بهو پیره‌زاله
به‌لن زور خوشه نه‌گهر دس بدن
نهو چاوه کالو نهو لیوه ناله
هونهر هیچ نی‌یه ، نه‌روهت حساب به
چونکه عزیزه تی دنیا به مال
چاو بقووچینه و رازی به به‌پیر
کچ بز تو نابین خاله ، خه‌یاله
زه‌مانه نه‌یه‌تشت بگه‌ین به مه‌قصود

-
- (۱) خه‌یلی مه‌حاله :- هرگیز نابیت ، زور مه‌حاله .
(۲) سهودا :- سهوا . ملامه له .

زوو خستنيه ناو ټم کيټو چاله
 فهورن پيستييان له بهر داړني
 مه تا خوښيښه ويوي قه باله
 (الحکم لله) .. راضيم به قهضا
 منال دوام کهوتوون به خاله خاله
 خودا که نهی دا شهرايي شيرين
 بهم ټاوه راضيم هرچند که ټاله
 (ويصالي) مه دوږي ټيتر له بنکر
 بو تو ناخوړي ددانت ټاله
 که نه يېوو گولي گولاو (ويصالي)
 مه جېوور راضي به به گولي زاله

فهرست

- ۲۱ -

وهره ئه‌ی دولبه‌ری مه‌هوش ، له‌ باوه‌ش که منی سه‌خۆش
 مه‌تا ماوم له‌ دنیا‌دا له‌ وه‌صلت با نه‌بم یه‌ (۱)
 ئه‌سیری زولفی تاتاتم ، فیدایی به‌ژنو بالاتم
 وهره‌ با ده‌س له‌ مل به‌ک که‌ین ، به‌ دلشادی به‌ پرووی خۆش (۲)
 ویه‌الی زارو پرزاره ، وه‌کو بولیول له‌ گو‌لزاره

له‌ ئه‌مری دهرمه‌چۆ یارا وه‌کو نه‌وسین مه‌به‌ سه‌وگه‌ش (۳)
 وهره‌ ئه‌ی باله‌بت شه‌که‌ر ، ئه‌من لاولاو و تو‌و عه‌وه‌ر
 له‌ به‌ک ئالێین له‌ یه‌ تا سه‌ر ، ره‌قیب به‌ کو‌نر یه‌ی پرووه‌ش (۴)

ره‌قیب

ره‌قیب

-
- (۱) مه‌هوش :- وه‌کو مانگ .
 - (۲) زولفی تاتا :- زولفی داهێز او .
 - (۳) زارو پرزاره :- زه‌لیل و گریانوی به‌ .
 - (۴) یارا :- واته‌ ئه‌ی یار .

عزیز و عزیز

- ۲۲ -

چونکه من کونم به کوردی پیم بلن یاری عزیز
مه‌طلبو عوزرت چیه گشتیان به جاری بینه ریز
من هه‌تا که لیت قبول کم ، بیه وه‌فایی تا به‌که
مه‌عذره‌ت مه‌قبول نییه ئیمرق له‌لا ئه‌هلی ته‌میز
به‌ینی ئه‌منو تو وه‌هابوو لیم نه‌پرسی ده‌فعه‌یه
چل شه‌وه که‌وتووم به‌خوشرو ماتو دل مه‌حزوونو ریز
ئه‌روه‌تی خۆتم به‌جاری بۆ بنیری نامه‌وی
چونکه دنیا هیچه لامن بیه به‌هایه وه‌ک به‌شیز (۱)
تا زووه بۆ مه‌حکمه‌ی کوریا حاضر بیه
چونکه ده‌عوا دوایی نایه‌ت تا‌کو رۆژی ره‌سته‌خیز (۲)
ئهی (ویشالی) به‌سی‌یه بۆ دانج جه‌زا تا‌حه‌ز ئه‌که‌ی
جایی صندوقی‌کی گه‌وره ، شه‌کری له‌نده‌ن تو قه‌فیز

-
- (۱) به‌شیز :- جۆره‌ پاره‌یه‌کی بیه‌نرخه‌ی کۆنی ئێرانی‌یه .
(۲) ره‌سته‌خیز :- ئهم وشه‌یه له‌ بنه‌ره‌تا ره‌سته‌خیزه ، واته‌ رۆژی هه‌ستان
که‌ رۆژی قیامه‌ته .

غزل الیست

- ۳۳ -

دل له حسرت چاوی نازاره کهوا زاری ده کا
 مهر وه کو سهی دهر په قیپیش دئی برینداری ده کا (۱)
 نهوعی ناهووی سرکه نه صلا ده فمه په بزم ناگیرئی
 وه ک غزاله ی بهر له دهشتی غفلته تا یاری ده کا (۲)
 مودده تیکه ون بووه لیم قهلبه کی غم دینه کم
 تازه بیستوومه له باغا که سنبی عططاری ده کا
 وا به سهلی تن مه گن دهر دی گرانه عاشقی
 دهر که سنج ین طالیبی ین ، زوو گرفتاری ده کا
 دل ودها طالیب به قه طرمی تیر دوهانی دولبره
 نهوعی بولبول تا سهحر بؤ غونچه گول زاری ده کا (۳)
 گهر بیهنشن شوعلهئی بؤ دل به چاوی مهر حمت
 ساعه تن په روانه ناسا خوی فیداکاری ده کا (۴)

-
- (۱) شاعیر هم شیعره ی بؤ دلپاره کی ناوی نازدار بووه .
 سهی دهر :- سه کی دهر کا .
 (۲) ناهووی :- ناسک .
 (۳) دوهان :- دم .
 (۴) په روانه ناسا :- وه کو په بولوله .

دل که میخنت کیشه قوربان وا فەقیر و صابیره
 ئەییوب ئاسا هەمدو شوکری هەزەرەتی باری دەکا (۵)
 ناگری هیجرانی دولبەر سینهیی کون کردووم
 بەرقی حیرمان خوین لە چاوی عاشقان جاری دەکا (۶)
 ئێستە گەر مەهجوورە لە من غەمزەدە یاری عەزیز
 باعیشی بەدکار ببینە ئەو که بەدکاری دەکا
 هەر کەسی بەدکاری ئێشە یاخودا کوێر بێ و دەلیل
 هەر وەکو سەگ عاشقی شەیدا لە دلدار دەکا
 ئەو موستامانان (و یصالی) شیت بوو بۆ لەعلی یار
 هەر وەکو مەجنوون لە کێوان مەشقی نازاری دەکا

(۵) ئەییوب ئاسا :- وەک هەزەرەتی ئەییوب کە زۆر بە ئارام بوو
 بەرامبەر ئەو بەلایەکی خوا دای بەسەر یا ، تەنانت تاکو نەخۆشی یەکە
 بەهێزتر بواوە ئەم زۆرتر ئارامی ئەگرت و سوپاسی خۆی پەروردگاری
 ئەکرد ، وە ئەمە بوو بە پووداویک کە بۆ ئارام گرتن و پازانەوی قسە
 ئەلێن : (سەبری ئەییوب) :

(۶) ناگری هیجران :- ناگری دووری ، مەبەست لە جۆش سەندنی دەروونە
 لە تاو دووری خۆشەویست
 حیرمان :- بێ بەش بوون

نهي نه سيمې صوبې دهم بېستومه يار هاتو ته شار
 قاصدي چا تر له تو ده ست ناکه وي خدمت گوزار (۱)
 هېچ موه سوته تا ده گپته بهر دهمي مه نزلکهمي
 نېشتياقو ناره زووی زورم بکه ته بليخ به يار (۲)
 پتي بلتي زور زور سلامتو نه دعيه خېرم هه به
 خاطري بو روژي پروت به ينيکه زارهو بې قه راره
 قامه تي سه رووت نومايان گهر نه که يت قومي صيفت
 روحي شيرينم له لا زور تال نه بې وه ک زه هري مار (۳)
 هدر وه کو بهروانه بو شه ممي روخت سووتاوه دل
 مهر ويصالي تو بکا ساريژي بريني زامدار (۴)
 دائما مه جنوون صيفت ، صه حرا نه وه ردی چاوي نوم
 بې نيکاهي ديدم يي له يلا ، حيات ليم بووه ته بار (۵)

(۱) قاصد :- نامه بهر .

(۲) نېشتياق :- هه زووناره زوو ، مه يل کردن .
 ته بليخ :- بې پراگه يانندن .

(۳) زار :- بريندار ، به واتاي لاوازيش دي ، مه به ستي شاعير واتاي
 په که مه .

(۴) سهرو :- داري سهرو .
 نوما :- ده رځستن ، ده رکوتن .

(۵) بهروانه :- په پوله به دوری پروناکي دا نه سوو پيتموه تا نه سووتن .
 روخ :- روو .

(۶) صه حرا نه ورد :- چول گهر د ، خولانه وه به بيا بان دا .

سلامت و شادمانی
بسیار دلیلی تو در پیشگاه گلیله

عظم برادران تو فخر و غرور کن تو

چو کلبه آستان تو مملکت یاران گلیله

منهم باغبان تو منتهم هم سربان تو

غریب ملک الان بشمار عارفان
بنان هیچ صناعتی مدد یار گلیله

نیاز قلب مجرب در دوار و محزون

بر بون و ناله نیست تا شک در زین

طهرت با تو است و صفا
نام و راحت جانم به یار گلیله

کجاست کو خندان تو بخوابان

فراتر ملک جلال بر تو فخر و جوان

در خفا و نه مول بران مدد یار گلیله

ح

صفا و دلجو بودت لاکر و فتنه جوته

ایستاد و یار و نیا تو را شک

شماره و در عارضه حبیب خوش افشان

و صفا و دوار تو کار و صف کل و

ما درین محال تو مدد یار گلیله

مستطوره

بولبول ئاسا دائىما ئەفغانو ئالەم گریمە
 وا جزانم بۆ گولۈ پوخسارى تۆپە ئىننىظار
 پۆزى عورکات گەر لەزىرە ھەورى فیراقا دەرەنخەیت
 وامیق ئاسا زۆج لە دەستم دەدەچن وەك ئاوی پار (۷)

زۆر دەمیکە چاوەروانی قاصدی پشەدەر ئەگەر
 تا عەیان بێن صحەتت بۆ تەسلیە قەلبی نزار (۸)
 ناگەر ئەمەزۆ کاغەزیکم ھانە دەست و خۆتەندەو
 چونکە موشەعمەر بوو بە لوطفی تۆ فەرەح باری بەبار (۹)
 بە لە قەعری بەحرى فرمیسکا نەبم ئیتەر غەریق
 قەط لە گەشتی وەسلەگەت ۰۰۰۰ مەیلیە بێتە کار (۱۰)

(۷) وامیق ئاسا :- وەکو وامیقی عاشق .

(۸) عەیان بێن :- ئاشکراین .

تەسلیە قەلبی نزار :- چاک بوونەوێ دلی نەخۆش . یان دلخۆش

کردنی دلی پرغەم .

(۹) ناگەر - ناگەمان . لەبەر .

(۱۰) قەعر :- بێن .

ئەم بۆشاییەیی لەبەرچاوە ، لە دەستتۆسەگەدا وشەیی (طورید)ی

بۆ دانراوە کە لەگەل واتای بەیتەگەدا ناگونجێ لەبەر ئەوە بە بۆشی

هێشتا ئەوە .

عزیزى لور، باس

- ۲۰ -

شهوو پوژ من به چاوى نهشكبارى
 نه پيژم نه شك وهك مهورى به هارى (۱)
 له همدوو چاومى ديدم ته ماشا
 چلون خوين ديتنه خوار وهك ناوى جارى
 به دائيم چاوم پروانم بو مولاقت
 له سهر پيكا به ديدمى ئينتيظارى
 وهما شه يدا بوو دل بو ديدمى يار
 نه ما بوو صه برو نارامو قهرارى
 له عهشقى يار شه تاكو به يانى
 دل نه ينالان به نالينى هوزارى (۲)
 له ناكاوچى به گويا ئاشنا بوو
 كه هاتوون جهمى يارى گولموزارى
 مه شام پر بوو يه كباره به بويى
 نه ويدي ئيوه وهك نافهى ته تارى (۳)

(۱) نه شك :- فرميسك .

(۲) هوزارى :- وهك هوزار ، بولبول .

(۳) مه شام :- مه بهست لووته .

نه ويه :- موژده .

منیش فمورهن به حاصل بوونی مه قصوود
 به جیم هیتا که مالا همدی باری (۴)
 ته مه ننامه له قایی شاهی والا
 بین موسنه دانشینی حو کمرداری
 ئیلاهی ههر به کامی ئاره زووبن
 نه بینن قهط شهوی بی ئیقتیداری (۵)
 به شیرین قاصدیکا نارد بووتان
 به وه جهی مهرحه مهت به عضی دیاری
 به دهستی من گهی ئینعامی ئیوه
 قبوولم کرد به تاجی ئیفتیخاری
 نهوا معلووم بوو لوطفی ئیوه بو من
 که ئیستش وایه وه ک جاران نه باری
 ئیلاهی ههر بستن بو غریبان
 که راستو موخلیصن وه ک یاری غاری (۶)

(۴) همدی باری :- سوپاسی خوا .

(۵) کام :- ئاره زوو .

(۶) یاری غاری :- یاری ئهشکهوت ، هاوپی ئهشکهوت ، نه گهر چی بو
 ئیره ناگونجیت به لام مه بهستی هزره ئی نه بوو به کری سدیقه که له
 نهشکهوته کهدا به یه کهوه بوون له کاتی کوچ کردنیاندا له مه کهوه
 بو مه دینه .

له نیتو جاوانی پاکو رهوانی نیتوه
یه کا یه ک دیاره ناټاری کیباری (۷)
لزووم ناکا به ته عریف نهی (و یصالی)
نه یه موحتاجی نه نگوشت مانگی دیاری (۸)

-
- (۷) ناټاری کیباری :- پاشماوهی که وره یی .
(۸) لزووم ناکا :- پیویست ناکا .
نه نگوشت :- په نچه .

نهو بهرچه مه چین چین له سهر کولمی هه لاره
 مانه ندی کولی سونبوله تیرای شه اووه
 باعیت به هه ناسهی منی مه جزوونه سبه یتان
 زولفی وه کو ره یحانه له هه لاره بلاره
 شوعلهی شه می روخساری وه کو رۆزی سه مایه
 بۆنی نه فهسی زاری میثلی عطری گولاره (۱)
 بۆچی نه گری بولیولی بیچاره له گولزار
 چون عطری گولی رۆزی به دم بادی سه باوه
 مورغی سهحری حقیقه نه کا ناله وو هاوار
 مایه ی هه موو سووتاره . هه موو مالی براره
 خهلقینه مه ده ن تانه له نالینی دلی من
 نه م حوزنو غمه بوو به بهشی من له خوداره
 وه ک کوورده یی هه دداده دهروونم به گری عشق
 بهو ناگره برزاره . دلم گۆشتی کولاره
 داوینی کهوا ناله . مه لێ خامه کی سووره
 گۆشتی ده می عوششاقه به داوینی برزاره (۲)

(۱) نه فهسی زاری :- هه ناسهی ده می

• سه ما :- ئاسمان

(۲) ده می :- خوینی

باعیت به غمی یوسفی دلداره عزیزم
 بستم و ده کو چو گانه که پیرانه چماوه
 چبکهم ، چ بلیم ، تیری ره قیب جهرگی بریوم
 مه علومه به نهو تیره نهچم ، کارم کراوه
 نهی یار ره قیب ده رک له بهر نهو دهره پاکه
 وه لاهی له سهک پیستره ، گشت گیانی کلاوه
 وه ک دتوی له عین بووه ته عهدوی زومره یی عوششاق
 لپی لاده ، ده با لاین ، هزار مه کری به دواوه (۳)
 نهو سرپه که مخفی بوو له بهینی منو یارا
 سهیری که نهو یستاکه له نیتو عالمه باوه
 نهو مهیلو مولاقاته ، له پیشا هه بوو پژی
 نهو نایینو نادابه هه نائاری نهماوه
 عاشق نه بن مل که چ بن له لا هه خضرتی محبوب
 مانه ندی (ویسالی) که ملی ناوه بهلاوه

(۳) مه کر :- فیل .

غمل زه لکورت غمل زه لکورت

- ۲۷ -

سهریری ته قدری خودایی نه هه د
 که چۆن منی کرد غمبارو پیتوه ند (۱)
 توووشی یاری بووم جوانو نازنه نین
 به نازو عیشوه منی خسته به ند
 به یینی پتگوه خوشمان را بوارد
 ناخر لیک براین به هه ناسهی سهر د
 به یینی ماموه به دل خسته یی
 شیتو دیوانه یی خودو یی خورد (۲)
 پوژی توووشی بووم به ماهره مانه
 له رووی نازوهو پیم کوت نهی دل به ند
 تو خودا پیم بلتی بۆچ وا یی شهرطی ؟
 بۆ له راستی من دلت بۆته بهرد
 بۆچی لات خستم نهی یاری یی قهول
 به لیتو به باری و هم به رهنگی زهرد
 بۆچ وا یی وه فایت نهی پهری لیتا

(۱) نه هه د :- تاکو ته نها .

(۲) خسته یی :- نه خووشی .

دیوانه :- شیت ، به که سیکیش نهوتری سهر و پش نه هیلتیهوهو

هه ساو که شکۆل هه ل نه گری ، یان شیتی دین ..

یی خود :- یی تاکا .

خورد :- خواردن .

بۆ وا به جاري ته ركي منت كرد ؟
 په نجه كهي منت مانه ندي فهرهاد
 گشتت دا به باد نهی ياري هممه رد
 تو هر تن فكه له به خاطري تو
 نه كيشتم باري تانه يي نامه رد
 نه م زاني يارا تو وا بين باكي
 بين من وه كو كهو ، نه كهي مهرداو مهرد
 راستم بين بلتي پوحو گيانه كم
 بۆ به تير منت وا گرفتار كرد
 صاحب مال نه بووم من دهره قهي تو
 دل و پوحي خو م نه سليمي تو كرد
 نارام نه بوو نه شه وو نه پوژ
 عه نه دليب ناسا گريانم نه كرد
 عه شقي تو دائيم هر له دلا بوو
 هر به يادي تو وه ختم سهر نه برد (۳)
 (بوومه نيشانه ي تانه ي په قيبان
 تو پيش هر وه ك ناسك نه كهي بهرداو بهرد
 مهنه تي دنيا ت هموو نيشان دام
 چاره م نه ماوه جوز لوطي نه حد (۴)
 هم بين وه فا بووي ، هم بين به قا بوويت
 نه شهرطو نه قهول هيچت سهر نه برد

(۳) ويصالي باش و پيشي به وشه كړدووه بۆ پاراستني كيش و سه روا .
 (۴) جوز :- جكه .

ئەمە مانگىڭە مەن تۆم ئەدىۋە
 يار ئەينى ۋاقتى ؟ نازدارى بىن گەرد :
 تۆ ھەر بزانە مەن چىم بەسەر ھات
 زەخمەتى زۆرۈ دەردى سەرىم بىرد
 سەر ھەلئابىرىت . لە خوا ناتىرىسەيت ؟
 ھەر جارى ئالغى چۆنى محمد (۵)
 ئاخىرى كوشىت يارى دىكسۆز
 ئەۋەتتە مەن دا داخو جەفاۋ دەرد
 (وىصالى) بىرۈ با ئەۋىش ۋەك تۆ
 نەختى بىيىتتە موكافانى بەد
 خۇشەت بىكۆزى ھەر بىن ئەمەرە
 دەستەت ئالگەۋىت غەيرى سزاۋ دەرد

.....
 (۵) محمد : مەبەست شاعىر خۇشەتى .

غزل ۱۱۱۱

عَلَسِي اَمِنْ
- ۲۸ -

په فېقان سه یری نامین کن که چ مومتازو شیرینه
له باغی جوانیا دائیم خهریکی نازو گولچینه
له بز ماچی دهی کولمی تماشاشا نهرقه می زولفی
به میثلی نه زده ها هر دوو چ مه نناعیتیکی پهرژینه
دوو صهد عاشق له لای بمرن نه بهد پروویان له لا ناکا
نه ونده می عه یبه نامینه که چهند بن په حمو بن دینه
به جوانی ماهی پو خساری به نه وعی مه ستو مه غرووره
له کهس باکی نی به نه صلا ، له تیری تانه ته نمینه
به تیری غمزبی نازی دل و جهرگم برینداره
بحمدالله شه هیدم من ، به سوئی نهو زامه خوینینه
وه کو مه جنوونی سه رگه شته ، هه میشه جیم دهر و ده شته
له عشقی پرووی نامینه که دل هر شوغلی نالینه
په فېقان نیتوه هر وه ک من تماشای جوانی نامین کن
جه مالی جوانی په نگینه ، به لن قابیل به ته حسینه
دهی ناخر نه گهر جاری ببینم پرووی پر نووری
سه لب نابین نیمانم ، نهو مردنه یشم له لا ژینه
ضه عینو زهردی نامینم ، نه خوشی دهردی نامینم
له دووری یاری شیرینم وجودم خه یلی بن تینه
نه گهر بزم بانگی نامین کن بخوینن سوورده تی یاسین
که زیندوو نه بهمهوه دوو باره به نهو نه لفاظه شیرینه
(وصالی) دل برینداره ، به دهردی خوی گرفتاره

شهو تا سهحر نه نالم بۆ عه ترى غونچه زارى
مه علوم نيه بيميم ، سبحة تايكو ئىوارى
ويصالي تازه نه يما تهمه ننايى زيانى
مه ليحاخانو شوكرى ، نه گرین له تاوى فهخرى
كوپر بيم بۆ چاوى صهبرى ، بۆ بهدرى خانه نهگرى

★ ★ ★

مه روانه گهر ويصالي نابووت و پروت و قووته
ويردى زمانى دائيم ته عريفى حوسنى پروت
له گهل نه برۆيى تاقت ، ئاهى دهروونى جووته (٣)
(زيوره) غلامى خوته ، ئهم جوړه حيفه خووته
مهمنونه گهر بفرمووى تۆي عهبدى ئاستانم

دهسمال شيله ي پينجويى ، بۆچى خۆت نانويى
مردم بۆ چاوى كالت ، بۆ جارى نامدويى ؟

★ ★ ★

ئهى ئاسكى خوش خه رام ، كهلامت شهكرو بادام
به دهورى چهرخى چاوت ، مهوداي وجودت بادام (٤)

(٣) تاقت :- وهكو تاق دروست كراوه .

(٤) مهودا :- دهزوو . تال ، ههر تالتيك بيت .

«پینج خشته کی له سه شیری وه فای»
 - ۷۰ -
 لا بند

پینج خشته کی له سه شیری «وه فای»

وه فای

وهك په حهتی بۆ عام ، شوكر ناوت نه مینه (۱)
 بۆ دهردی دلان له علی له بت مانی مه عینه
 نه قطاری مه دینهت وه کو فیردهوسی بهرینه
 پۆحم به فیدات نهی گولی گولزاری به دینه
 لوطفت بپی ، پوو وا بکه ، مه قصودی مه دینه
 په روانی پووی تۆ به دلی جیننی و نینسان
 بۆ تۆیه که چاوم ده پۆتینی دوو مه رجان

ههجرانی وه کو زه هرو و بصال وه کو لوقمان
 { ده زمان به که هاتووین هه کی می هه مو دهردان }
 { ده زمان بکه ، جهرم که هه مو کۆنه برینه }
 ره که ز دوری ره که ز دوری

عالم هه مو سه رگه شته به بۆ له یلو نه هارت
 دل مهسته به بۆنی سونبولی تارت
 هه رچهنده که دوورم له گولستانی دیارت
 عومریکه ده نالم به ئومیدی گولی زارت

(۱) وه فای :- ناوی عه بنده و پیره حیمه و کۆری مه لا غه فووری مه لا

نه سرو لالیه ، له سالی ۱۸۴۴ له سابلان له دایک بووه ، له سالی
 ۱۸۹۹ له (ئوحد) له سهوودی به ئیستا مردوو شاعیریکی به رزه ،
 تا ئیستا چهند جاریک دیوانه کی چاپ کراوه ، له سالی ۱۹۷۸ کاک
 محمد علی قه رده داغی دیوانه کی ساغ کردۆته وه و کۆری زانیاری
 کوردی چاپی کردوو .

جاريكي بفرموو که چ هاواره، چ شينه
 هاواری ۰۰۰۰۰ موژهی توپه ۰۰۰۰۰ (۲)

فانی نه بین هەر که سنج که نه بینن خەم نه بوو
 باکم نییه گەر دهوڵەتی دنیام له دەس چوو
 فەزەدن هەموو دنیای من و عومری خەرم بوو
 بێ جەننەتی رووی تو ، چ حەباتیکه چ ژینه
 بۆ کۆشتنی دڵ ، سەیفی دوو نه برۆی له ساودا
 دلی عاشقی بێ چاره یی مەظلومە له داودا
 سرتیکه که هەر به حشی جوانیتە له ناودا
 ئیحسانی گلی خاکی دەری پاکه له چاودا
 بۆیه که فەلەک تا هەیه چاوی له زەمینە
 ڕەحمتی بکه ئه ی شار له گەڵ دەریه دەری خۆت
 باسی بکه جاری به له بی گۆل شه کەری خۆت
 ئیندنی ده که بیت جاری له بۆ ڕه هگوزەری خۆت
 ڕۆشن بکه چاوی به گلی خاکی دەری خۆت
 بۆ غەیره که فەرشی قەدەمت عەرشی بهرینه
 هەر که سنج چوو (ویصالی) که نه با باری مەلامەت
 حاصل نیه بۆ ئه و که سه قەط گەنجی کەرەمەت
 گەر جاری ببینم به عەیانێ ماھی تەمامەت
 نایدم به هەموو دهوڵەتی دنیاوو قیامەت
 جاری به (وەفایی) گەر بێتی کەلبی ئەمینە

(۲) ئەم نێوه به یتهمان بۆ ساغ نه بووه .

سنگینه ۱۱

- ۷۱ -

پینج خشته کی (ویصالی) لهسهر شیعی « تایهر به گئی جاف » (۱)

- ۱ -

پروانه له دووریت په نغم زه زده وه کو بهی
 له بهختی به دو کاری په قبیانه خودا وهی
 ناکه له فیراقی تو بنالم به مه نهل نهی
 دهرویتش نییم که وته دواي عیله به حی حی
 مه جنوون نییم به محرو به یرت له دوا بکم طهی
 نه برویی تو وه ک تیغه عه جبه قاتلو مه غروور
 نه قشوی پوخی پاکت به مه نهل لالهی پر نوور
 مه جلیس هموو پر یوو له سورشکی منی په نجوور
 سه رگشته له بهر ده نکی ده فو ناله یی طه مبور
 نه سکه نده رو داراو له گهل خوشه وه کی کی
 زامید وده تو خودا برو لیره مه لئی که من هم
 واعیظ به سه له قسه یی هووده مه ده دم
 مو طریب وده هم به زمه مو هیا که وه کو جه
 ساقی به فیداتم وده یو ده فعی (هم) و (غم)
 لیده له ده فو بوریطو سازو چه قه نهی نهی

ف

(۱) تایهر :- کوری و هسمان یاشای جاف بووه ، له (۱۸۷۵ - ۱۹۱۷)
 زیاره ، له مه له بجه له دایک بووه له سلیمانی مردووه ، له عه بابا یلین
 به خاک سپیراوه ، به شیک له دیوانه کی چاپ کراوه .

چون غونچه یی تەنگە دەمو لیتوت وە کو شە ککەر
 پر نەشتە یە کولمت بە مە ئەل بادە یی ئەحمەر
 رەوشەن بکە ئەم مە جلیسە وە ک مە جلیسی قە یصەر
 ساقی تەر و مە جلیس پر و مە عشووقە بە رابەر
 لەم دەردی سەر و میحە تو غەمخواری هە تاکە ی
 پروانە حە سوود بوونە سە گ و رە هزە نی شووشت (۲)
 تا نە چوو ، هە تا ماوە گۆل و خەرمە نی شووشت
 دائیرکە لە نێو مە جلیسی عاشق تە نی شووشت (۳)
 ساقی سەرە کەم بچ بە فیدای گەردنی شووشت
 بەم حامە بلوورینە لە بۆم تێکە پە یا پە ی
 گەر لوطفی بێ پی پیری موغانم هەر دە فە یە بۆ من (۴)
 مو طریب لە هە موو لە هجە یە کە بێ نیتە تە فە نون
 ئامادە ئە بچ مە جلیس و مە یخانە بە گۆتن
 ساقی ئێ گەر ئەم عیشووە یە بێ نیتە قروتن
 مولکی دلو روحم کەمە بۆ قیمە تی لەنجە ی
 مو طریب لەرقی کۆنی رە قیبانی وە کو سە ی (۵)
 بێش ئەو دەمە گەر چەرخ لە ناکاو دە بچ طە ی
 ئامادە کە ئەم مە جلیسە تا من بلیم ئۆخە ی

لە کە
 رە هزە
 ی

(۲) رە هزە ن :- پێ گەر جەردە

(۳) تە ن :- لە ش ، بە دە ن .

(۴) پی ری موغان :- پی ری تە ر یقە ت ، ئەم زار او وە یە لە شیعری کۆن دا زۆر

بە کار هاتوووە . موغان :- جا ران بە پی او ی ئایینی ئە و ترا .

(۵) سە ی :- سە گ .

ساقی ودره بۆ خاطری ئه‌و دینه‌ له‌سه‌ری هه‌ی
 هه‌لبه‌ره‌ بیا له‌ بده‌ پێم ، مه‌ی به‌ په‌یا په‌ی
 مه‌خمووره‌ و به‌سالی به‌ مه‌لی بێ غه‌شی ساقی
 دل بوو به‌ مه‌هللی غه‌می چاو ره‌شی ساقی
 موکلی دل و دینم که‌مه‌ له‌ (هه‌م) به‌شی ساقی (٦)
 خۆبیتو بکا (طاهیر) نه‌که‌ر پێشکه‌شی ساقی
 فه‌رقی نه‌ خۆ قوربان له‌ گه‌ل حاته‌مه‌ که‌ی طه‌ی

- ٢ -

ساقی ودره
 مه‌یخانه‌و مه‌ی تێکه‌ دره‌نگه‌
 له‌م به‌زمه‌ ته‌ماشاکه‌ که‌ وه‌ک به‌زمی به‌شه‌نگه‌ (١)
 ئه‌و نه‌برۆو موژگانه‌ وه‌کو تیخو خه‌ده‌نگه‌ (٢)
 ئه‌ی پرته‌وی ره‌نگه‌ک وه‌کو ره‌نگی هه‌مه‌ ره‌نگه‌
 خاڵت به‌ مه‌هل ، زولفی سیا‌ه ، شه‌وه‌زه‌نگه‌

(٦) له‌ ده‌ستنووسه‌ که‌دا ، ئه‌م وشه‌یه‌ی نه‌نووسراوه‌ ته‌وه‌ به‌م جۆره‌ ها‌نووه‌
 [رۆخه‌] ، به‌لام ئه‌مه‌ وانا نا به‌خشێ له‌ به‌ر ئه‌وه‌ له‌ گه‌ل ئه‌م تی بێنی یه‌دا
 به‌ بۆشی هه‌یشتمانه‌وه‌ .

نهی سهروی چه من ، قه دو میان ت به میثلی مو
 نهی پروی تو نه فلاکو جه بین میهر و مه نه برو
 تا چنه له غوشتاق ده بی نافه پرو به دخو
 ساقی مهی فهرموو

دهنگی دهفو ناله ی نهی و ناوازه یی چنهنگه

گیسووی تو وهک عه نهرو فیردهوسه که نارت

کونای تو وهک مهجهرو چون عووده عوزارت

دل مورغی پر نازاره له بو غونچه یی زارت

صه د نامی خودا بی له دوو بوستانی نه نارت (۳)

کردو شلک و نازک و پر چنگ و قه شهنگه

سهیری که زه نخدانی چ شیرینه به کالی (۴)

مهجوبه له پیش کانی ده می و دورجی لوئالی

کردوویه دلم خهسته وو ناشفته یه حالی (۵)

لیتوت که وه کو له علی به ده خشانه به نالی

ره نجووی مه که بهینی دهانی غونچه یی نهنگه (۶)

لَو

(۱) بهرمی به شهنگ :- بهرمی پاشایه کی کونی تیران بووه .

(۲) موژگان :- پرژانک .

خه دهنگ :- سهره تیر ، سهره یم .

(۳) بوستانی نه نارت :- دوو مه مکه که ت .

(۴) زه نخدان :- چه ناگه .

(۵) خهسته :- نه خوش .

(۶) دهان :- دم .

(ټو پوږه له گڼل عهشقی ټو من بوومه براده ر
غم هاتو فرهح پوږیو دموون بوو به سه ماوه ر
گرتوویه شه می حوسنی ټو نم مولکه سه راسه ر
طابووری موژانت له گڼل ټه گریجه به رابه ر
وښتاهو ده لږی عهسکه ری ژاپون و فرهنگه)

مهم

مړل

(خورشیدی روخت زینه تی دنیا به وه لیکن
سینه ت به مه ټل رهوضه یی گولهایه وه لیکن
ټه قداحي له بت شیشه یی صه هبا به وه لیکن (۷)
چاوت به مه ټل ټافه تی دلهایه وه لیکن
بوچ وایه که ټه برپوږی که چت مه یلی به جهنگه)

پرو، سله

چاو - پرو

(بو له علی له بی ټو بوو ؛ که وامیق بوو په ریشان
نهک هر منی بیچاره که بووم واله وو خه یران
یهک ده فعه ته ماشا که ټو ټی شاهیدی که نعان (۸)
جیسمو دله کهم خهسته وو خوینینه به قوربان
کوژراوی موژه ی ټوږیه نه کوژراوی خه دهنگه (۹))

لیو

مړل

(په حمی بکه ټی گول به دلی بولبولی ناشاد
کاشانه یی خه زانی غه ربیان بکه ټا باد ۱۲ کاشانه یی
پروانه که خه رمانی ټومیتدم بووه به رباد
غه لطانی (دم) ی خه سره تی عهشقم وه کو فرههاد)

صع

فهرهادر

- (۷) شیشه ی صه هبا :- شووشه ی شمراب
- (۴) شاهیدی که نعان :- خه زره تی یوسف
- (۵) موژه :- برزانگک

کیتوه به‌دهن و سینه‌یی و سه‌په‌نجه‌ی قولنگه
 مه‌جنوون و سه‌راسیمو ئوفتاده‌وو بی‌پریم
 به‌و وعه‌ده که نه‌و دایی و وتی بمره نه‌من دیم
 زینهار ، که نه‌و یاره دل‌ئازورده بووه لیم
 دووچاره به‌جه‌نگک طالیه ، من مایلی صولحم
 کهر صولحه وه‌که‌ر جه‌نگه ده‌سا فهرموو دره‌نگه

پښتخسته کی ویصالی له سر شیعری « صادق »

له په کټیک له ده ستونوسه گان دا که ته نها پښتخسته کی تیدا روونوس
کراپو وه به ده سخته تی شاعیر خوئی ، پارچه غزه لیکسی به رزو نایابسان
به رچاو کهوت که له راستی دا په کټیکه له غزه له تپو پاراوه کانی ماموستای
قهر داغی ، نو غزه لهش پښتخسته کیه ک بوو له سر شیعری « صادق »
ناوټیک ، له راستی دا دهر باره ی ټم شاعیره هیچ زانیاریه کی نهوتوم چنک
نه کهوت ، به لام بهو هوپه وه که ټم شیعره به رزی داناه ، وا دیاره
شاعیریکی به ده سلات بووهو شیعریشی هیه ، به لام زه مانه و بی موبالانی و
بلاونه کردنه و بیان خستونیه ته چالی فوتانندنو له ناوچوونه و ، وا
ټیمه یش ته وای پښتخسته کیه که نه خینه به رچاو . .

خورشیدی روخت جانا مه علوم و هوو یدا که (۱)
ټم عالمه وه ک مه جنوون دیوانه یی صهرا که
صده موسایی عیمرانی مخموورو ته جهلا که
نه گریجه یی میقراضت په خشان و موهیا که
په رگول بکه پو شینت ، گیلکټله به سهردا که
نه ناری مهو خورشید ، عه کسی روځو سنیما ته
شمشادی به هشتی هم به نده ی قدمو بالاته

(۱) خورشید :- روځ .

روخ :- روو .

جانا :- گیانه .

هوو یدا که :- بلاو بکه ره وه .

چه قشیدی دلم داعی جلمی له بی صهباته (۲)
 هه وری په شی لڼ لاده له و گهردنی میناته (۳)
 نارنجی مهمت چه سببی نیو سوخمه یی خارا که (۴)
 دمر باغچه یی سینت ته حقیقه نیه که سړی (۵)
 که چ نابین په قین که عبه یی دل باری نیزن بدری (۶)
 تا گورگی په قیپو هم شه یطانی عهدو بمری
 بهرمووری دهرت باین قویبه یی که مهرت بگری
 دمسوانهو و خر خالت په کک دهغه به دمسدا که
 گهردی په می ته قدامت تاجی سهری سولطانه (۷)
 سهر بهرزی په لوطفی تو بۆ عاشقی دیوانه
 تو پادشاهو عالم په کباره نیگه هبانه (۸)
 فهرموو سهری نهو بانه ، دهستت له که مهر دانه
 هر وه ک منی دیوانه هم عالمه شه یدا که

(۲) صهبا :- شهراب .

(۳) مینا :- شووشه .

(۴) خارا :- جوړه خامه کیکه په نکیتی تاییه تی هیه که پری نه لښ

شه به نکه بهر ژو ، دووباره خوی قوماشیکسی تاییه تی به له نه تلکس

نه چس .

(۵) دمر :- له .

(۶) باری :- جاری

(۷) گهرد :- توژ ، خول

په ه :- پیکه .

(۸) نیگه هبان :- یاساول ، واتای تریشی هیه .

رشکی هه موو حورانه مینایی سیمین ساق
 دنیایی روخی خوبی نوورینه به ئه شواقت
 بازاری شه که ئه مۆ شیرینه به ئه خلقت
 هاتوونه ته سهر سه پیری بالا ، صه فی عوش شاق
 هه نگامه یی غه و غایه ئه به زمه ته ماشا که

ئه سکه ندهری دلها یی دهر چاهی زه نخدانت
 مهجوس و په ریشانی بۆ چه شمه ی حه یوانت (۹)
 صه د شاهی که نغانی که وتوونه ته زیندانت
 هاتوومه ته مه يدانت رۆحم که مه قوربانت
 به و عه سکه ری موزگان فهران بده هیلاکه (۱۰)

مه دداحی گۆلی رووتم ، وه ک بولبولی گۆلزارم
 په حمی بکه بهم به نده تو خودا بهمه ئازارم
 ئاشقته یی زولفی تو م شیتو و بریندارم
 په نکین بکه په نجهت به خویناوی دلی زارم
 صبه یی که قیامت دئ شاهی نه حاشا که

له م ساحه تی عوش شاقه بۆچی کاس و ره وتی ؟
 له م مه جلیسی په ندانه بۆچی خویری و دهم چه وتی ؟

(۹) چام :- جال .

زه نخدان :- چه نا که .

چه شمه ی حه یوان :- سه رچاوه ی ئاوی زیان که ئه کین ئه سکه ندهر به

شوینیا گهرا تا بی مۆزیته وه .

(۱۰) موزگان :- برژانک .

هیند تالی وه گو جه نطل ، بڼ عه یڼی ده لڼی جهوتی (۱۱)

صوږی چپه مل جهوتی ، قهه قامه تی مزگوتی

هسته برژ سمر سهیری قهه قامه تی ره عنا که (۱۲)

من کژته و بیتچاره ، نهو سهروه دلی بر دم

بیسووده ده لڼ قسه ت ، چی دیکه مه که عمرزم

بڼ مایه و نابوتم ، مه بهوتی غم و قهرزم

من شیتی بهزی تهرزم ، نهو دیت و دها و وعزم (۱۳)

کا که وهره ده سکه نهی ریشی فشی مه لا که

ته صریفی پینای حوسنت ته کمیلی به تمحویله

مه فهورمی که لامات شایسته به ته بجینه

ته هذیبی خه طی لیتوت ته شریحی به ته فصیله

موخته صهر نه گریجه یی نهو زولفه موظموویله

هر شو به چرای کولمت ته تحقیق و موطلا که

مانه ندی ده می ته نکي گول خونچه نی به حاشا

ته رویجی به دور داوه دندانن له یلا

(۱۱) جه نطل :- گوزالکک .

(۱۲) ره عنا :- بهرزو جوان .

(۱۳) بهری تهرز :- بهری شپوه ، وه ک بهری .

موشکینه به زولفه ینی چون خاکی خوتن صهرا (۱۴)

هه‌وری ره‌شی رووی مانگی پۆشیوه که چی دنیا

وا پروونه ده‌لێ ئیستا هه‌ر مانگه شه‌وی پا‌که

فه‌ره‌اد صیغه‌ت که‌وتووم سه‌رگه‌شته‌و غه‌مگین دل

له‌م وادی‌یه سه‌رسام ته‌ن‌خه‌سته‌و خوینین دل

نزدیکه‌ بێج ئاخ‌ر غه‌رقی غه‌م ئه‌س‌رین دل

هاو وه‌حشه له‌ هه‌ج‌رانی ره‌عنا گول ، سه‌نگین دل

جان بێ ته‌له‌بم ساقی ، ماته‌ل مه‌به ، ئازا که

ئه‌و پروومه‌ته گول‌زاره ، زینه‌تی ده‌ گول‌زاره

بێ نارو به‌یه سینه‌ت وه‌ک جه‌ننه‌تی غه‌ف‌فاره (۱۵)

ئه‌ی ساقی له‌باله‌ب که ، ئه‌و باده‌یی گول‌زاره

له‌و چایی‌یه ره‌نگ‌داره ، وه‌ک له‌علی له‌بی یاره

فنجانی بلوورینت ، له‌ب‌ری‌زو موهه‌یا که (۱۶)

موط‌ریب وه‌ره مه‌ی‌خانه بۆم لێ‌ده له‌ چنگ‌و نه‌ی

وه‌ک مورغی غه‌زه‌ل‌خوانم ، هه‌ر له‌حظه له‌ بۆ غونچه‌ی

(۱۴) موشکین :- بۆنی خۆش ، بۆنێکی خۆشه له‌ ناوکی ئاسکی خوتن

ده‌رئه‌ه‌یزێ .

خوتن :- ناوچه‌یه‌که ئاسکی زۆره که بۆنی میسکیان له‌ ناوکایه .

(۱۵) نار :- هه‌نار .

به‌یه :- به‌ه‌یه .

(۱۶) له‌ب‌ری‌ز :- پ‌ری‌ن ، له‌س‌ه‌ری پ‌ری‌ز .

مخمووری له‌بو جامم ، نازا که هه‌تا سا دهی
بۆم تیکه په‌یه‌نهر بهی ، هه‌تا کو ده‌لیم ئوخه‌ی
چه‌رگم که کونه وه‌ک نه‌ی ، بهو شه‌ربه‌ته نه‌حیا که

مه‌نواره له‌پوخسارم گهر زه‌ردو په‌شیتاوه
بنواره له‌گوفتارم وه‌ک قه‌ندی سپی خاوه
په‌حمچ به‌ (ویشالی) که ، مه‌فتوونی برۆ و چاوه
تا به‌ندی جکه‌ر ماوه ، په‌ک ده‌فعه نه‌سووتاوه
ههر دم غه‌زه‌لی (صادق) بۆ دولبه‌رت ئینشا که

★ ★ ★

٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥
 ٤٩٦
 ٤٩٧
 ٤٩٨
 ٤٩٩
 ٥٠٠
 ٥٠١
 ٥٠٢
 ٥٠٣
 ٥٠٤
 ٥٠٥
 ٥٠٦
 ٥٠٧
 ٥٠٨
 ٥٠٩
 ٥١٠
 ٥١١
 ٥١٢
 ٥١٣
 ٥١٤
 ٥١٥
 ٥١٦
 ٥١٧
 ٥١٨
 ٥١٩
 ٥٢٠
 ٥٢١
 ٥٢٢
 ٥٢٣
 ٥٢٤
 ٥٢٥
 ٥٢٦
 ٥٢٧
 ٥٢٨
 ٥٢٩
 ٥٣٠
 ٥٣١
 ٥٣٢
 ٥٣٣
 ٥٣٤
 ٥٣٥
 ٥٣٦
 ٥٣٧
 ٥٣٨
 ٥٣٩
 ٥٤٠
 ٥٤١
 ٥٤٢
 ٥٤٣
 ٥٤٤
 ٥٤٥
 ٥٤٦
 ٥٤٧
 ٥٤٨
 ٥٤٩
 ٥٥٠
 ٥٥١
 ٥٥٢
 ٥٥٣
 ٥٥٤
 ٥٥٥
 ٥٥٦
 ٥٥٧
 ٥٥٨
 ٥٥٩
 ٥٦٠
 ٥٦١
 ٥٦٢
 ٥٦٣
 ٥٦٤
 ٥٦٥
 ٥٦٦
 ٥٦٧
 ٥٦٨
 ٥٦٩
 ٥٧٠
 ٥٧١
 ٥٧٢
 ٥٧٣
 ٥٧٤
 ٥٧٥
 ٥٧٦
 ٥٧٧
 ٥٧٨
 ٥٧٩
 ٥٨٠
 ٥٨١
 ٥٨٢
 ٥٨٣
 ٥٨٤
 ٥٨٥
 ٥٨٦
 ٥٨٧
 ٥٨٨
 ٥٨٩
 ٥٩٠
 ٥٩١
 ٥٩٢
 ٥٩٣
 ٥٩٤
 ٥٩٥
 ٥٩٦
 ٥٩٧
 ٥٩٨
 ٥٩٩
 ٦٠٠
 ٦٠١
 ٦٠٢
 ٦٠٣
 ٦٠٤
 ٦٠٥
 ٦٠٦
 ٦٠٧
 ٦٠٨
 ٦٠٩
 ٦١٠
 ٦١١
 ٦١٢
 ٦١٣
 ٦١٤
 ٦١٥
 ٦١٦
 ٦١٧
 ٦١٨
 ٦١٩
 ٦٢٠
 ٦٢١
 ٦٢٢
 ٦٢٣
 ٦٢٤
 ٦٢٥
 ٦٢٦
 ٦٢٧
 ٦٢٨
 ٦٢٩
 ٦٣٠
 ٦٣١
 ٦٣٢
 ٦٣٣
 ٦٣٤
 ٦٣٥
 ٦٣٦
 ٦٣٧
 ٦٣٨
 ٦٣٩
 ٦٤٠
 ٦٤١
 ٦٤٢
 ٦٤٣
 ٦٤٤
 ٦٤٥
 ٦٤٦
 ٦٤٧
 ٦٤٨
 ٦٤٩
 ٦٥٠
 ٦٥١
 ٦٥٢
 ٦٥٣
 ٦٥٤
 ٦٥٥
 ٦٥٦
 ٦٥٧
 ٦٥٨
 ٦٥٩
 ٦٦٠
 ٦٦١
 ٦٦٢
 ٦٦٣
 ٦٦٤
 ٦٦٥
 ٦٦٦
 ٦٦٧
 ٦٦٨
 ٦٦٩
 ٦٧٠
 ٦٧١
 ٦٧٢
 ٦٧٣
 ٦٧٤
 ٦٧٥
 ٦٧٦
 ٦٧٧
 ٦٧٨
 ٦٧٩
 ٦٨٠
 ٦٨١
 ٦٨٢
 ٦٨٣
 ٦٨٤
 ٦٨٥
 ٦٨٦
 ٦٨٧
 ٦٨٨
 ٦٨٩
 ٦٩٠
 ٦٩١
 ٦٩٢
 ٦٩٣
 ٦٩٤
 ٦٩٥
 ٦٩٦
 ٦٩٧
 ٦٩٨
 ٦٩٩
 ٧٠٠
 ٧٠١
 ٧٠٢
 ٧٠٣
 ٧٠٤
 ٧٠٥
 ٧٠٦
 ٧٠٧
 ٧٠٨
 ٧٠٩
 ٧١٠
 ٧١١
 ٧١٢
 ٧١٣
 ٧١٤
 ٧١٥
 ٧١٦
 ٧١٧
 ٧١٨
 ٧١٩
 ٧٢٠
 ٧٢١
 ٧٢٢
 ٧٢٣
 ٧٢٤
 ٧٢٥
 ٧٢٦
 ٧٢٧
 ٧٢٨
 ٧٢٩
 ٧٣٠
 ٧٣١
 ٧٣٢
 ٧٣٣
 ٧٣٤
 ٧٣٥
 ٧٣٦
 ٧٣٧
 ٧٣٨
 ٧٣٩
 ٧٤٠
 ٧٤١
 ٧٤٢
 ٧٤٣
 ٧٤٤
 ٧٤٥
 ٧٤٦
 ٧٤٧
 ٧٤٨
 ٧٤٩
 ٧٥٠
 ٧٥١
 ٧٥٢
 ٧٥٣
 ٧٥٤
 ٧٥٥
 ٧٥٦
 ٧٥٧
 ٧٥٨
 ٧٥٩
 ٧٦٠
 ٧٦١
 ٧٦٢
 ٧٦٣
 ٧٦٤
 ٧٦٥
 ٧٦٦
 ٧٦٧
 ٧٦٨
 ٧٦٩
 ٧٧٠
 ٧٧١
 ٧٧٢
 ٧٧٣
 ٧٧٤
 ٧٧٥
 ٧٧٦
 ٧٧٧
 ٧٧٨
 ٧٧٩
 ٧٨٠
 ٧٨١
 ٧٨٢
 ٧٨٣
 ٧٨٤
 ٧٨٥
 ٧٨٦
 ٧٨٧
 ٧٨٨
 ٧٨٩
 ٧٩٠
 ٧٩١
 ٧٩٢
 ٧٩٣
 ٧٩٤
 ٧٩٥
 ٧٩٦
 ٧٩٧
 ٧٩٨
 ٧٩٩
 ٨٠٠
 ٨٠١
 ٨٠٢
 ٨٠٣
 ٨٠٤
 ٨٠٥
 ٨٠٦
 ٨٠٧
 ٨٠٨
 ٨٠٩
 ٨١٠
 ٨١١
 ٨١٢
 ٨١٣
 ٨١٤
 ٨١٥
 ٨١٦
 ٨١٧
 ٨١٨
 ٨١٩
 ٨٢٠
 ٨٢١
 ٨٢٢
 ٨٢٣
 ٨٢٤
 ٨٢٥
 ٨٢٦
 ٨٢٧
 ٨٢٨
 ٨٢٩
 ٨٣٠
 ٨٣١
 ٨٣٢
 ٨٣٣
 ٨٣٤
 ٨٣٥
 ٨٣٦
 ٨٣٧
 ٨٣٨
 ٨٣٩
 ٨٤٠
 ٨٤١
 ٨٤٢
 ٨٤٣
 ٨٤٤
 ٨٤٥
 ٨٤٦
 ٨٤٧
 ٨٤٨
 ٨٤٩
 ٨٥٠
 ٨٥١
 ٨٥٢
 ٨٥٣
 ٨٥٤
 ٨٥٥
 ٨٥٦
 ٨٥٧
 ٨٥٨
 ٨٥٩
 ٨٦٠
 ٨٦١
 ٨٦٢
 ٨٦٣
 ٨٦٤
 ٨٦٥
 ٨٦٦
 ٨٦٧
 ٨٦٨
 ٨٦٩
 ٨٧٠
 ٨٧١
 ٨٧٢
 ٨٧٣
 ٨٧٤
 ٨٧٥
 ٨٧٦
 ٨٧٧
 ٨٧٨
 ٨٧٩
 ٨٨٠
 ٨٨١
 ٨٨٢
 ٨٨٣
 ٨٨٤
 ٨٨٥
 ٨٨٦
 ٨٨٧
 ٨٨٨
 ٨٨٩
 ٨٩٠
 ٨٩١
 ٨٩٢
 ٨٩٣
 ٨٩٤
 ٨٩٥
 ٨٩٦
 ٨٩٧
 ٨٩٨
 ٨٩٩
 ٩٠٠
 ٩٠١
 ٩٠٢
 ٩٠٣
 ٩٠٤
 ٩٠٥
 ٩٠٦
 ٩٠٧
 ٩٠٨
 ٩٠٩
 ٩١٠
 ٩١١
 ٩١٢
 ٩١٣
 ٩١٤
 ٩١٥
 ٩١٦
 ٩١٧
 ٩١٨
 ٩١٩
 ٩٢٠
 ٩٢١
 ٩٢٢
 ٩٢٣
 ٩٢٤
 ٩٢٥
 ٩٢٦
 ٩٢٧
 ٩٢٨
 ٩٢٩
 ٩٣٠
 ٩٣١
 ٩٣٢
 ٩٣٣
 ٩٣٤
 ٩٣٥
 ٩٣٦
 ٩٣٧
 ٩٣٨
 ٩٣٩
 ٩٤٠
 ٩٤١
 ٩٤٢
 ٩٤٣
 ٩٤٤
 ٩٤٥
 ٩٤٦
 ٩٤٧
 ٩٤٨
 ٩٤٩
 ٩٥٠
 ٩٥١
 ٩٥٢
 ٩٥٣
 ٩٥٤
 ٩٥٥
 ٩٥٦
 ٩٥٧
 ٩٥٨
 ٩٥٩
 ٩٦٠
 ٩٦١
 ٩٦٢
 ٩٦٣
 ٩٦٤
 ٩٦٥
 ٩٦٦
 ٩٦٧
 ٩٦٨
 ٩٦٩
 ٩٧٠
 ٩٧١
 ٩٧٢
 ٩٧٣
 ٩٧٤
 ٩٧٥
 ٩٧٦
 ٩٧٧
 ٩٧٨
 ٩٧٩
 ٩٨٠
 ٩٨١
 ٩٨٢
 ٩٨٣
 ٩٨٤
 ٩٨٥
 ٩٨٦
 ٩٨٧
 ٩٨٨
 ٩٨٩
 ٩٩٠
 ٩٩١
 ٩٩٢
 ٩٩٣
 ٩٩٤
 ٩٩٥
 ٩٩٦
 ٩٩٧
 ٩٩٨
 ٩٩٩
 ١٠٠٠

فانی ، واته مەمەند ناغای نازناو بە فانی (١) ، بە کێک لەو پیاو
 ناودارانەیی کە خزمەتێکی گەورەیی بە گەلی کوردو ئێدەبیاتی کوردی کردووە ،
 ئەمەش بەو هۆیە کە ئەم پیاو گۆیی نەداوە بە بەرژەوێندی تایبەتیو
 کەسایەتی خۆی بە لکو بولبولێکی خۆش نەواو ناواز بوو کە هەمیشە عاشقی
 گەلو نیشتمانەکی بوو ، هەردەم بۆی ئەخویندو گۆرانی بۆ ئەوت ، حمزی
 ئەکرد گەلو نیشتمانەکی بەرمو پێشەو برەواو بە ناکامی دلی شاد بیت ،
 فانی لە گەل ئەوەدا کە لە بنەمالەییەکی دەستپوێشتوو بوو بە لأم هەرگیز
 گەلو ولاتی لەبیر نەچۆتەو بۆیە کە ویصالیش پارچە شیعریکی
 تەخمیس کردووەو ئەلێت :-

دوو کەلی جەورو خیانت ئاسمانی دینی گرت
 کورد لە بەر شوومی و نەزانیی شێوایی بێ دینی گرت
 نەگەتی ئێمەش بوو حەتتا دەولەتی بەرلینی گرت
 ناگری جەهل و نەزانیی وا بەجاری تینی گرت
 وا بلیتەیی ناوقەدی خەرمانی چاکەیی ژینی گرت
 چونکە بۆیە کتر نەبوون کورد پاکو راستو بێ خەل
 پاکو بێ بەش بوو لە فەیزی کەسبو زانیی و عەمەل
 وا لە تاریکی هەموو کەوتوون گومرا کوێرو شەل

(١) سەرەمی ژبانی لە [١٩١٠] لە دایک بوووە لە ٤-١-١٩٧٣ لە هەرگە
 مردووە [، لە سالی ١٩٧٥ کاک کەمال میراودەلی دیوانەکی بۆ
 بەکەم جار چاپ کردووە .

سهیری گیتی له ئەزانی پۆژی تهقسیمی ئەزەل
 کوللی میللەت جەژنی شادی گرت و کوردیش شینی گرت
 میللەتی کورد زۆر فەقیرە سهیری چەند بێ دەست و پا
 وا لەژێر باری گرانی غەیرەدا بۆستی شکا
 بۆستی زامار کرد خەریکە جەڕگیشی کون کون بکا
 تیری تهقسیری جەفاکارانی ظالم بێ خەطا
 گۆشەیی جەڕگی ئەهالی عاجزو غەمگینی گرت

باعیشی دودی دەرووونە ڕەش بوو شاخ و وەطەن
 هەر له ترسی طوڵمە عالەم لێم بوونەتە وەطەن
 حەیفی ئەمزانی له دەس چوو کۆشتینی داخی وەطەن
 سەددی گەورە دەفەعی دوشمن عیلمە بۆ باخی وەطەن
 جا کەوابێ کوردی جاھیل باغی بێ پەرژینی گرت

تۆ کە نیتە ئەروەت و موحتاجی هەر بۆ یەك فلووس
 پایەبەرزى بۆ تۆ نابێ ، مەگرە ئەسبابی جلووس
 خەرتەل ئاسا دەوری لاکی تۆ ئەدەن ئینگلیزو ڕووس
 ڕوو له زانین گەر ئەکەى تۆ ، پەشمە تێعدادی نفووس
 بۆ دیرینی وورگی بێ کە گورگی قینی گرت

عیلم و فەن بوو ئەوروپای گێرا بە فەوقی ئاسیا
 ئێمە چونکە جاھلین هەر بارکیش و ناپەوا
 واسیطەى سەرکەوتننە عیلم و عەمەل بۆ هەردوولا
 هەر له سایەى عیلم و زانین بوو کە دەستەى ئەوروپا
 ئەم فەضایەى بەینی ئەرض و ئاسمانی شینی گرت

سەیری ئەم بەدبەختیە پرۆوی کردە کوردی مال و پیران
چونکە بۆ هیچ لا نیمانە صنعتە و کەسبێ جوان
جا مەگەر ئێمە لە دوولا خاک بەسەر کەین بۆ زیان
بێینەووە سەر بۆسی قەومی کوردی کورتی هیچ نەزان
تاجی عێرفانی فری دا ، کەوتە غارەق چینی گرت

واعیظا تاکە بە ریشی بان و هەم وەعظی پیا
سەیری ئەم ئیسلامە جوانەت پاکت خستە حەلوە لا
بەس بۆی ریش پانی سک زل ، نامەوی وەعظی وەها
دین و دنیا گرتنی پێویستە تو خودا ئەی مەلا
بەس بۆی دنیا تەواوە بەسبە هەرکەس دینی گرت

مالی عالەمیان و پیران کرد هەر بە سێ کەس تو خودا
نەگەتێ کوردی فەقیرە ئەم سەپەش بوونە بەلا
موختەسەر هەرسێ ئەکەن تالانی میلەت فاشکرا
بێ کینایەت خۆشە نووسین ، شتیخو ناغاو نامەلا
دەستی کارو قاچی هەول و جاوی تیکۆشینێ گرت

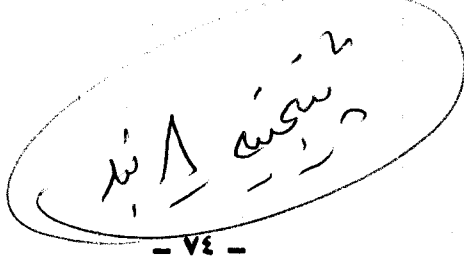
ئیش و کاری ئێمە بۆتە خواردن و پۆشین و خەو
خەلق شەویشی بوو بە پۆژ ، ئێمە پۆژمان بۆتە شەو
شوغلی خەلقى عیلم و فەننە ، ئیشی ئێمەیش پراوە کەو
چەرچل و پەزفل خەریکی راوی غایەن پۆژو شەو
گەورە کە ئێمەیش بە بێ غەم پێرچی پوورنەخشینی گرت

ساقیا دل ئینتظارێ کاسە قەط لۆمە می مە کە
زەردوو وشکە وە ک بە لاسە لێوی قەط لۆمە می مە کە

بڼ قهراری تیری تانهی ناسه قعط لږمه‌ی مه‌که
 دل‌گرفتاری خه‌زانی په‌ئسه قعط لږمه‌ی مه‌که
 که‌ر به‌ دائیم میثلی بولبول شیتوه‌یی نالینی گرت
 نه‌ی (ویشالی) تۆیش وه‌کو په‌روانه بۆ دیداری شهم
 خۆت له‌ بۆ سووتان حاضر بکه‌ی بڼ زیادو که‌م
 یوځ فیدا که‌ بۆ ویشالی خه‌ططو خالو کولم و دم
 بۆ فیداکاری نه‌بوو (فانی) که‌ ده‌ستی کاکه‌ مهم
 سیتیو زیوینی چه‌ناکه‌ی جوانی خاتو زینی گرت

له‌ پوځی مه‌ینی دا ، ماتی ۱۹۵۲/۳

وتراوه .

نهم پینچ خسته کیه هی (وصالی) خویه تی

دل حه بسی چیه ؟ ، فیرقته تی دلدارو نه حیفه (۱)
 وه ک مورغی قه قهس بین کس و بین یارو که سیفه
 روو زه رده به دائیم وه کو نه وراقی خه ریفه
 نه ی یار له روو لایده روو به ندی قه دیفه (۲)
 با میثلی قه مهر دهر که وئی نه و په نگه ظه ریفه
 لهم غریبه تو بین راهی به وا له نگ بووه قاچم
 لهم کهوتزو هه لسانه وه کو کونو دهمی پاچم
 زینهار له بق کویی حه بیب جاری که ناچم
 به پینیکه منی به نده به بین خلعتی ماچم (۳) ماح
 بق مه نمی ده که ی مه طلبی من سیو کو خه حیفه
 من مهستی شه رابی له بی نه ویاری په سیدم
 په ک ده فعه له وه صلت گولی نارام نه چیده م (۴)
 نه ی باعیشی نارام و دل و قه لبی په میدم
 گهردانی قه دو قامه تی تو ، جیسی خه میدم (۵)

- (۱) نه حیف :- لاواز .
- (۲) روو به ندی قه دیفه :- په چهی قه یفه .
- (۳) خلعت :- خه لات .
- (۴) نه چیده :- نه چنراو .
- (۵) خه میذه :- چه ماوه ، کوم بوو .

قوربانی غوباری بهری پیت جانی شهریه
 بهم عطره وه کو غونچهیی بوستانی بههشتی
 بهم ههینه ته ههسرت ، حۆرو غیلمانی بههشتی
 بهم صافییه وه کت لوئلوئو مهرجانی بههشتی
 مهعلومه که سهردهفتاری حورانی بههشتی
 سهر تا به قهدهم نازکتو پیر وهصفو لهطیفه
 مهجنوونو سهراسیمهیه جهمیهتی دانه(٦)
 بهم جیلوهیی روخساره دهلئی صوبحو بهیانه
 ئهو ئهبرۆو موژگانه ، دهلئی تیرو کهوانه
 ئهو نوطقه که دهیکهیی به زوبان یتیم بلی جان(٧)
 بۆچ وایه که تهئیری وه کو شهرعی حنیفه
 بۆ دهردی مریضان لهبی مهحبوبه ، دهوایه(٨)
 گهر صهرفی بووه عومر به خۆپایی رهوایه
 ئهم سینه که وه کت مهیکهده پیر سازو نهوایه(٩)
 لهم کاولی دنیا به که جی جهورو جهفایه
 مهقصودهی دل و دیدهی ، مهدیداری حنیفه

(٦) دانه :- کورتهی دانایه ، واته :- زانا .

(٧) نوطق :- قسه کردن .

(٨) لهب :- لیتو .

(٩) مهیکهده :- مهیخانه .

تُو شاهیدی گولبرگنو نهن شیتو فهقیرم
 تُو شاهی جوان بهختو نهن پیری که بیرم (۱۰)
 تُو ماهی جیهان تابو نهن کوپرو ضریرم
 نهضیف کهمه ندم ، نی به لازم ، مه علومه نهسیرم
 بهو بهرچمی موته لله ، بهو زولفه له فیغه (۱۱)
 مه جرووحی دهردی هيجرانه محممه
 همتایی وصالی دلی بوریا نه محممه
 شهیدایی رۆخو دولبری جانانه محممه
 نه لثانه که ناواره یی ئالانه محممه
 بیینه که ین همدو ین یارو حریفه

(۱۰) که بیر :- کهوره ، به سالآچوو .

(۱۱) له فیغ :- پیچ پیچ ، لوول خواردوو .

سنگینه ۱۹ بنز کرد

- ۷۵ -

جیهان بوو کیکه موهریشی جغایه
به غایهت حیلہ بازو بین وه فایه
هموو عالم ده زانی بین به فایه
ده زانی وایه و ده شلی ناشنایه
ته ماشا قهول و فیعلی ناموافیق

به نهمری پادشاهی حایی بین چوون
شههی نیسلام و کافرو ههرچی بوون
له گهنچو مولکی دنیا بین بهری بوون
چ نه مروودو چ فیرعهون و چ قاروون (۱)
له گهل گورگی زه مانه موته فیق بوون

(۱) نه مروود :- کابرایه ک بوو له سهردهمی هزاره تی ئیبراهیم پیغه مبهردا
داوای خوایه تی کرد ، خوا هزاره تی ئیبراهیمی نارد تا بر وای پس
بهینن ، ناگریکی گه وری کرده وه هزاره تی ئیبراهیمی تی فری دا
به لام خوا رزگاری کرد .

فیرعهون :- پاشای میسر بوو ، نه میش داوای خوایه تی کردو خوا
هزاره تی موسای بۆ نارد ، به لام بر وای بین نهیننا ، له پرووباری نیل دا
خۆیی و دارو دهسته که ی نوqm بوون .

قاروون :- ده وگمه ندیکی سهردهمی فیرعهون بووه ، خوا خۆیی و
سامانه که ی به ناخی زهوی دا برده خواره وه ، نه م پرووداوه له قورئان دا
باس کراوه .

له گهڼ تۆمه جيهاني بچين و سر
 له گهڼ مادوونو لوطي بووي به هممه
 خويان پياداي کيهتر ، تاكو ميهتر
 کهي ومورثو جهم و داراو نه سکه ندهر
 هممويان ميتردي تو بوون کونه ماگر
 برا پيربوي ، به سرچوو عومري لوي
 به سه تاکهي پريتشانو بلاوي
 دمي فاخر نهماني بهش براوي
 قهقهه دنيايه ، نيمهش کهو له ناوي

به دمس خولمان نه بوو کهوتينه داوي
 نه ماوه راحتو نارامي جانم
 چه ماوي دهستي جهوري زهمانم
 به دائيم چون له مردن بچ نه مانم
 به دانمو ناوي خوش دل نيم نهمانم
 وه کو نه مثاله کان نه مکا قورايوي

مه که باوهر به وه ضمي چهرخي دهوران
 جهم و نه سکه ندهرو داراو سوله يمان
 به يه ک ضهر به همموي کردن پريتشان
 برا دنيا وه کو بوو کيکه خه ندهان
 تهرو تازمو جوانو شوخو نه لوان
 دمي شادت نه کا دنيا به که يفي

له ناکاو نه تګوژئ ناخر به سه یفی (۲)
 که نه یګرت تاګو سهر نیکرامی ضه یفی
 وه لی مه علومه زاوا کوژه حه یفی
 له سینه ی دا به صهد کیسرایو خاقان
 له بۆ دنیا خه لایق وه ک هلووکه
 هزاری کوشت نه م دنیا به چرووکه
 نه ویستاش هر خه ریکی نووکه نووکه
 له بیتش چاومان زه مانه میثلی بووکه
 سبی و سوورو مله ووهن وه ک گلووکه
 له بۆ باغی دیانته عیلمه پهرژین
 به یی عیلم و عه مه ل قه ط نابئ ته تمین
 خه ریکی مه عریفه ت به و که سب و زانین
 چرایه که عیلم ، یی نه وت و به نرین
 نه کا هژده ی دلت رووناک و په نکین
 عیلم دورپه ، عه جه ب صاحب جه لایه
 که عیلمت بوو دلت صاحب صه فایه
 عیلم نه سبابی عیرفانو حه یایه
 ده وای هینده زوره نهو چرایه
 هزار سالیس نه یی شوعله ی له دوو ژین
 په فیق به بۆ که سنج عالی نه ژاده
 له لګه ل جه هلا هه موو عومرت به یاده

(۲) سه یف :- شمشیتر ، شیر ،

که عیلمت بوو دلت مه سروورو شاده
هه تا خهرجی بکهی ده خلت زیاده
هه جهب گه نه چیکه نابینم زه والی

ده خپله فرصه ته مردانه هستن
هه تاکه ی غافل و یخ هوش و سستن
به یه ک ده فعه هه موو دنیا به رستن
تهوانه ی ژوورده مستن و ژیرده مستن
له عه شقی بوو کی تم دنیا به مه مستن

موغانید هه کس ی بوو مه یلویتن
تهوی دوزمن نازا بیریتن
مه بادا و ایزانن هه ته میتن (۳)
خهریک یخ ، جومله ته نها بیستیتن
له تاوا نی به به لی یه کدی ده به مستن (۴)

ته گهر غیرهت ببوایه و نووری غیرفان
هه موو یه ک دل ته بوون ، یه ک ذات و یه ک جان
نه ی ته توانی عه دوو گهر بیتته مه یه دان
ته گهر بشنهر میتالی جاری جاران
ره نیستیکی ته بوو یخ فمرو و نیوان
له هه لای ده نک ی تاروو رو باب بوو
دلش مایل به مه یخانه و شهراب بوو

(۳) مه بادا :- نه کو ، نهوه کو .

(۴) یه کدی :- یه کتر ، یه کتری .

له دنيایي دهنی عالم غوباب بوو
له هر چيگا دوو کس شابو خراب بوو
له نيتو کوردان هزاريش پادشايه

جيهان بوو کيکي بڼ شهرم و شکويه
عه جايب سحر بازو حيله جوړه
مه خو تهره له يو صاحتب درويه
طه مع زائیکه به طنی پر درويه
که ماره کي درو نولادی توړه

نه چي ده رچی له په سمي حاته می یت
مه پوښه قط لیباسی ماته می یت
مده خاریج له لیسه ی عالمه می یت
نه بی غافل له پیشه ی ناده می یت
نه که ی ته علیمی نادانی وه کو جاف

به بڼ زانین هموو کارت مه بایه
به بڼ عیرقان دهر وونت بڼ صفایه
ناھیل بی وجودت بڼ بهایه
سایع دانی ته وقاتت خطایه
نه سی تن په روه ری بڼ جان . جهفایه

مه تا دنیا به چاکی سهوزوشینه
له سمر ریځی مه صله حمت پیڅی خوټ بیینه
که ریسوا بووی زیانت وه ک نه زینه
برا . نه رضی خودا پانو به رینه
فه قیرو شا له نیتویا خوشه چینه

سینه ۹ بزر

دوئ شموئ له مه بگه ده شاهید به پرووی نازوه
 هاتبووه به زمی عاشقان به صد رموزوو رازوه
 ناماده بوو مو طریب لهوئ به تارو چنگو سازوه
 ساقیش به جامو باده وه ، به غمزوه فخر و نازوه
 گه دا بوو پادشا لهوئ ، به صد هزار نه یازوه

عه جب شموئ بوو ئه و شه وه جام بلوورینی دم به دم
 دائیر بوو دائیم پر له مهی ، مانه ندی دهوری به زمی جه
 جوش هاتبوو به ناری عشق کوورهی دلی ته هلی که رم
 له دهوری پر عه داله ته نه ما بوو ظو لم و جه ورو غه
 ره قیب خمریک بوو شوق بهرئ به رهنگی وه ک به رازوه
 به لی زور خوش بوو ئه و ده مه سهیری گولستان و چه من
 ره نگین بوو سارا به گولی میناوو لاله وو سه من
 ئاوازی قومری و عه نده لیب خوش بوو له گوئیچکه ی نه نجومه ن
 هه رکه س باوه شی گرتبوو شیرین چه بیبه ی گول به دن
 منیش نه م روانی بۆ دوله ر که بچ له ری ی نیازوه
 که دیم له وه ختی صوبه دم شوختن به دوو شه مامه وه
 سه لامی کردوو هاته پیش قه دم قه دم به لامه وه
 له بانی نایه سه ر له بم به نازو ئیبتیسامه وه
 له خوشی یا هوشم نه ما ، چه یانی خسته قامه وه
 بۆ قه تلی عاشق هاتبوو به شه مم و جان گه دازه وه
 رامان بوارد ئه و شه وه به دهنگی چنگو ئای و نه ی

من مهستی له علی ساقی و شاهید خه مۆشی جامه مهی
له فیهیضی جامو بادهوه بوو بووین به شاهی مهلهک پهی
دنیا له رهغمی موددهعی خوۆشه به عهیشو نازهوه

حهمدن زهمانی عوشرهته پۆیی به جاری ههوری غه
ساریژ بوو زامی تیغی غه ، نهماوه هیچ دهر دو سته
حهدیقه جوانو خوۆش ههوا ههروهک گولستانی ئیرهم
مهیخانه سازو پر نهوا له دهنگی [سازو زیرو بهم] (۱)
به جامی زهیلی من نهدا ساقی به عیشوه نازهوه

ئهی نهونیهای مهستی چه ، ئهی یاری گولوزاری من
ئهی سهرووی باغی گول به دم ، ئهی شوخی نازداری من
ئهی شهمی عاشقان به چه ، ئهی نووری چاوی تاری من
ئهی دافمی دهر دوو نهلم ، ئهی غونچهیی هوزاری من
هینای بههاری عاشقان به رهنگو بۆیی نازهوه

به لهجه چون که بۆتری ، له شیوهدا وه کو په‌ری (۲)
مهوزوونه سهروی قامهتت ، مانه‌ندی ته‌بعی نه‌وه‌ری (۳)
حه‌یاتی جاویدان نه‌دهی به لیو که عه‌ینی که‌وته‌ری

(۱) وشه‌کانی ناو که‌وانه‌که ناوی سنی نامیتری موسیقان .

(۲) که‌بوتر :- کوتر .

(۳) مانه‌ندی :- وه‌کو .

ته‌بعی :- سه‌رووشتی .

نه‌وه‌ری :- شاعیریکی کۆنی ناوداری فارسه .

کردت به پوژ ده یجووری شهو . به پروو وهك شه مسی نه نوهری
ته صدیقه ده عوای یوسفیت ، به جوتن چاوی بازه وه

صوبخی فهره ح طلوعی کرد ره قیب خه ریکی هیجره ته
عوسره ته به جارن باری کرد ، پوژی ویصالو عوشره ته
پوژی زستانی حوزنو غم به هاری عهیشو له ذده ته
مژده (ویصالی) مه یگده ، ئیمرو میثالی جه ننه ته
مه عشوقه پرووی له ره حمه ته ، له لوطفی بی نیازه وه

له

بەشى ھەمەجۆر ھەمە بايەت

لیتره به دواوه شیعره کان هه مه جوړن . واته نیکه لاوه له نامه
نامه کاری . ستایش و پیاوه لیدان . له باسی سرووشتی هندی ناوچه ی
کوردواری . باسی چایی . باسی هندی کاره ساتی تایه تی . هه روه ها
گه لای لایه نی تری جیا جیا شاعیر که نه مائه هه مور له داماتووی نه
دیوانه دا بهرچاو نه که ون . نه وه ی لیتره دا پتویسته بیلیم نه وه یه که
شیعره کان سووکه و ناسانن . وه زیاتر به گوچکه ی خوینده وارن
ناشنا ترن . له لایه کی تریشه وه له هندی شیعره شاعیر هه ولی داوه که
هه به سستیکی تایه تی بخاته بهرچاو به لام به شتویه کی هونه ری و به
سه لیه یه کی سه رکه و توانه توانیوتی به شتویه که ده ری بپریت که
خویندر زیاتر زه وقی لی وه ربگریت . هه روه که له شیعی « کیچ » دا نه
دیارد هه به هست یی نه کری .

بیرانی ویصالی به دهستی نینگلیزه کان

تۆ ته ماشا که برادر له م زه مانه ی نابه کار
چۆن به تیری خۆی نه کا جه رگی هه موو کهس زامدار
عالمی دنیا سه راسه ر وا له مه یدان میثلی گو
گشت به چۆگانی فه له ک که وتوون غه ربی دیار (۱)
ته هلی عیلمو سه ییدو ده رویشو شیخو صۆفیان
شاهو خونکارو که دا ، نۆ که رو هه م شه هریار
قاضی و مو فتی و په نیسو که ی خوداو و ته هلی دئی
گشت به جاری دل په ریشانی له چنگ فیتنه ی دیار (۲)
(ما عه له ینا له شکری غه م وا جیهانی گرتوه)
(کهس نی به مه فووظو سالم بئ له مه کری یۆزگار)
خۆ خصوصه ن مه ردیکمی وه ک من ، بئ کهسو بئ خان ومان
که وتووم نیستا به بئ موئیس زه لیلو لئو به بار
مه رچی دادم کرد وه کو فه ره اد له چنگ زالی جیهان
ده رپه یه ک نه فعی ته به خشی بووم به جاری ره نج خسار
(وا له کوئجی بئ که سیدا ماومه وه بئ هه م جه لیس)
(مهروه کو [به عقووبی که نعان]م له هه سه رت یووی یار)

هم

ن
که
ن

(۱) گو :- نهو تۆ په خپه ی له چۆگان بازی دا به کار دئی .

چۆکان :- نهو داره ی وه ک گوچان وایه له چۆگان بازی دا به کار دئی .

(۲) که ی خودا :- کوئخا .

کەس نی یە عەمتایی من گیرۆدە ی دامی بە لا
 گەر وە ها مەعلوول و خەستە خاطر و هەم دڵ فوگار (۳)
 چونکە وە کە یونس ئیستە غەرق ی دەریایی غەم
 فەرق ی یۆژ و شەو نی یە ئەصلا لە بۆ ئەمنی هەزار
 من کە هەر چەندە بە دانیم بێ نەواوو پێ غەم
 گەر ببینم دەفعە ی دڵدار ی بۆ دەفعی نزار
 (موددە تیکە گەر وە کو یوسف لە زیندانم ئەسیر
 کەس نی یە باری کە فارەت پێم بلێ ئە ی دەردەدار
 هەر چی تێ فکریم نە بو مەرد ی پە ناھی بۆ بەرم
 ناخری یووم کردە دەرگای خالق ی لە یل و نە هار
 زۆر بە ذیللەت کەوتە دەرگا و بە دڵ پارامەو
 بە لکە باری خوا بکا یە حەم ی بە بەندە ی خاکە سار
 ئە ی (و یصالی) تا ئەمردووی شوکری ئیعمەت بێنە چی
 تا لە دنیا و قیامەت دا نە بی بێ ئیعتیبار

(۳) دڵ فوگار :- دڵ بریندار

کلمه لونی - و لوویر
 - ۷۸ -
 حاکم داریج

زه لیلی و یصالی به دهست لهشکری کافری به دمه زه بی (کیچ) موه ..

- ①
- ئهی برادره ، سهیری شوورهی جهیشی بی سامانی کیچ
 وا هه موو بی هوش و مات و عاجزی ههیرانی کیچ
 هه ر وه کو هه وری عه زه ب ئالوده پۆشی پرووی زه مین
 به حه میل دنیا بیتته سه ره سه ره ویرانی کیچ
 کئی هه یه ئیمرو بلی من پاله وان و صه ف دویم ؟
 گه ر درو ناکا به راستی بیتته بهر مه یه دانی کیچ
 دهوله تی ئینگلیزو ژاپون و هه م یونانیان
 گشت فیراریان کرد له دهست لهشکری ئه لمانی کیچ
 من کهوا ناشاره زاو بی وه سیله و قور به سه ره
 وا به ذیلهت که و ته دوا ی جادوویی دیوانی کیچ
 (که ی ئه بی یارب نه جاتم بی وه کو مووسا له چنگ
 لهشکری فیرعه و نیان و حیله بی هامانی کیچ)
 گه نجی صه برو نه قدی عومرو بارچه بارچهی عه قلو هوش
 هه ر به یه ک شه و پاکی بوو غارهت و تالانی کیچ
 هه رچی ئه یینی له عالم روژو شه و هاواری به
 دائما وه ک من له دهستی ظو لم و تی هه لدهانی کیچ
 (من که خۆم دی وا ذه لیل و مه لجه ئیشم هه یج نه بوو
 ناعه لاج هه لسام و جوومه خزمه تی سولطانی کیچ
 (شه رخی حالی خۆم به ذیلهت دا له خزمه تپا ته و او)

- به‌عنی تاکه‌ی مردم ئیتر به‌سیه سهرگردانی کیتیچ
- ۵) بئی و تم لاچۆ خزم ، چیت دیوه ؟ ، باسی چی نه‌کی ؟
لیره کوا کیتیچ ؟ ، وا نه‌لین په‌یدا بووه ده‌رمانی کیتیچ
- ۶) تۆ برۆ بۆ پشده‌رو بتوین و دۆلین و شاره‌زوور
جا له‌وی نه‌ییینی بئ شک صه‌ف صه‌فی گورهای کیتیچ
- ۷) من بلیتم چی پۆحه‌کم بۆ ئینتیقامی نه‌م حه‌قه
خۆت نه‌زانی چه‌نده وه‌حشین میلله‌تی عوربانی کیتیچ
- ۸) ئیسته‌ چاره‌ت یا ته‌نووری گهرمه یا ئاوی کولۆ
زوو عیلاجی خۆت بکه تالنه‌بی نادانی کیتیچ
- ۹) نه‌ی (ویصالی) مژده بئ لیت په‌نگه راهی بی له ده‌س
حهربی کوفقاری په‌هوودوو زه‌حه‌تی زیندانی کیتیچ

سالی ۱۹۷۰ ک ۱۹۵۰ از و تراوه

داسټورن - هرهوړی لاسی ولې ظرف اېست - ۷۹

وېصالی درې نهو گيانه وړه وردانه بووه که نازاری مروث نه دهن
 ليرهدا باسی جانوه ريکي زيان به خوش نه کا که تا ئیستا گم شاعیر
 مه به بیری بو نه مه جوړیږ ، نه شیمره له پال نه ودا که پال به مروثه و
 نه نیت (به تایبه تی له و سدرده مه داو له گونده کاند) که خویانسی لسی
 بپاریزن چونکه مروث توووشی نه خووشی نه کات ، له ههمان کاتا واتای
 قریش نه دات به دهسته وه ..

(په قیب با بلې لیت نه مړینم)

من تن ناکرم هر نه تړینم

نه ی هاوار چبکه له چنگ نه سپن و کتچ
 خواردیان گوشتو ئیسقان و خوینم

خودا هلی خه و هقتس له و هقتان
 بو خوم به بن ده نگ تنی بوه شینم

خودا بوم بکا فه صلی ئیواره
 قه و چتې نه سپن و کتچ نه شیتوینم

نه نووری گهرم نه کهر ده سکموئ
 به جارې هردوو مهر نه موفوتینم

نو خودا مه نعم مه که نه ی یاران
 شهرطه ریشه یان له بن دهر بیتنم

هرچی تکای کرد گهر بیان به خشم
 له رقا لیباسی خوم نه سووتینم

هر که سنی وتی خوا قبول ناکا
 نه لیم خوینی خوم بو خوم نه پستیم

ئیوه نازانن چیان بن کردم
 لیم گهرین با مهر بیان سووتینم

(وېصالی) مه ده طول به نه شعارت
 حقت ناکه وتی نه گهر بیتنم

حاجی علی ۱۳۵۰

- ۸۰ -

تعاریفه میرگاسه

عجهب دهشتیکه میرگاسه پری نهسرینو لالایه
مهکانیکی خوشو نهعلا وهکو خولدی بهرین وایه
عجهب دهشتیکی مهیدانه ، جهیمی باغو بوستانه
مهکانی حورو ویلدانه ، بهمهشت ناسا دلارایه

عجهب دهشتیکی رهنگینه ، بهیرهیحانهو به نهسرینه
عجهب قهصریکی شیرینه ، وهکو باغی زولهیخانه

درف (ورن یاران تماشاکهن ، تماشا مهجلیسی چا کهن)
درف و طه مپوور پیداکهن ، له بۆ نه بهزمی دارایه

تماشاکهن له گولزاری ، له مهجیووبانی گولزاری
له بولبول بۆ روخی یاری ، چلۆن حیرانو شهیدایه

مهکانی عوشره تو عهیشه ، مهکانیکی فهرح بهخشه
به دائیم مهست و سهرخوشه ، کهسی گهر وا لهویدایه

تماشاکهن له بوستانی ، گولی وهک لهعلی رومانی
تماشاکهن له مهرجانی ، چلۆن بهخشانی صحرایه

مهکانی عوشره تو شادی ، مهکانی گهردن نازادی
مهقامی کهیف و دلشادی وهکو مهیخانه ناوایه

عجهب خاکیکی نوورینه ، مهکانی تهن بلوورینه
برووجی ماهو پهروینه ، شه بهی تاقي مینایه

عجهب نهرضیکی پر میسکه ، له گهل نهرضی نیرم خوشکه
مهکانی عه نهرو میسکه ، میثالی خاکی تاتایه

به دائیم بادیهی نهحمر ، به دهستی ساقیه سیمبر

نه‌ظیری مه‌جلیسی قه‌یصر ، شه‌بیهی به‌زمی داراپه
 که بۆ مه‌خلووقی میترگاسا وه‌کو جه‌ننه‌ت به‌هه‌شت ده‌رکا
 له‌ مه‌خلووقاتی بی هه‌متا ، نیشانه‌ی لوطفی مه‌ولایه
 که کانیلان و سارد ئاوه ، بنه‌فشه‌زارو لاولاوه
 عه‌جەب د‌ل‌گیرو خو‌ش ئاوه ، مه‌قامی عه‌یشی دنیا‌یه
 چنارو راهی زینوانه ، قه‌ریبی باغی ناشانه
 عوموومی سونبولستانه ، نه‌ظیری یۆح نه‌فزایه
 یه‌کێ ده‌روی سل‌او‌گانه ، کلاومه‌ندو کل‌یتانه
 جه‌میعی ری‌ئی موس‌لمانده ، چ مس‌کین و چ پاشایه
 به‌لێ ئه‌م باغو بوستانه نه‌ظه‌ر‌گاهی جه‌بیانه
 فه‌ره‌ج به‌خشی د‌ل‌و جانه ، مه‌قامی گشت نه‌طیب‌بایه (۱)
 وه‌رن تیر بن له‌ سه‌یرانی ، له‌ سه‌رووی عه‌ره‌رو بانی
 بکه‌ن مه‌دحو نه‌ناخوانی ، ب‌ل‌ێن یا غه‌وئی به‌غدا‌یه
 نه‌ماشاکه‌ن له‌ نه‌نه‌اری ، وه‌کو ته‌سنیمه‌ جۆباری
 له‌ چه‌شمه‌ی گه‌ر ده‌بن جاری ، ده‌ل‌ێنی شه‌ه‌دی موصه‌ف‌فایه (۲)
 عه‌جەب سه‌رچه‌شمه‌یی جانه ، مه‌کانی دو‌رو مه‌رجانه
 شی‌ف‌ای جه‌میعی ده‌ردانه ، وه‌کو ئاوی به‌قا وایه
 به‌ سه‌ردی هه‌ر ده‌ل‌ێنی به‌فره ، به‌ ره‌نگی هه‌ر وه‌کو خه‌مه‌ره
 به‌ طه‌عمی هه‌ر وه‌کو شه‌کره ، عه‌جایب نه‌شته‌ به‌خشایه

(۱) نه‌طیب‌بایا :- یزیشکه‌کان

(۲) جۆبار :- جۆگه

چه‌شمه :- سه‌رچاوه

شه‌ه‌د :- هه‌نگوین

• به هه‌یشت چه‌شمه‌یی که‌وهر . له ده‌وری عه‌ره‌رو ته‌سته‌ر

مه‌کانی لاله‌وو شه‌شپه‌ر ، مه‌قامی ئالو والا‌یه

له لای لاله‌یی هه‌مرا . له لای نه‌رگسی شه‌هه‌لا

له لای سه‌به‌زه‌یی غه‌ه‌را . هه‌موو نه‌عناوو مه‌نایه^(۲)

له لای باغو بوستانه . له لای خه‌یمه هه‌لدانه

له لای به‌زمو سه‌یرانه . له لای باده په‌یمانه

له لای به‌زمی شاهانه . له لای به‌زمی خووبانه

له لای به‌زمی شو‌خانه . مه‌ثالی عه‌یدی پاشایه

له لای نه‌وجوانانه . له لای نه‌وعرووسانه

له لای نه‌ونه‌مامانه . له لای مامی سه‌یمایه

له لای باغی ره‌یخانه . له لای سه‌یوو روهمانه

له لای مورغی هه‌یرانه . که ئاوازی هه‌وه‌یدایه

له لای چایی گه‌یرانه . له لای هه‌ر چه‌راخانه

له لای به‌زمی ره‌ندانه . سه‌داو‌لو ئاوازی گو‌یایه

له لای به‌زمی تورکانه . له لای که‌وه‌هر ته‌فشانه

له لای مه‌ی له مه‌یدانه . له لای ساقی شه‌یدایه

له هه‌رچی تو ته‌سه‌وو‌رکه‌ی . له هه‌رچی تو ته‌فه‌ککور که‌ی

له هه‌رچی تو ته‌نه‌ظ‌وو‌رکه‌ی . له‌و‌ی به‌کسه‌ر مو‌هه‌ییایه

عه‌جه‌ب ده‌شته‌ی د‌لگیره . مه‌کانی سه‌یوو هه‌نجیره

که خاکی عه‌ینی ی‌کسیره . مه‌کانی عه‌طری به‌ت‌زایه

(۳) غه‌ه‌را : - ما‌که‌و ، زه‌وی تو‌زا وی . سالی وش‌که سال له‌به‌ر به‌ن بارانی

وه هه‌موو قه‌راغی ئاسمان تو‌زاوی به‌ن .

عه‌ج‌ب جاي‌ک‌ه مي‌ر‌گ‌اس‌ا . مي‌ث‌الي گ‌وم‌به‌دي مي‌نا
 ني‌يه نه‌صل‌هن مه‌قامي وا . له نو‌قص‌اني مو‌به‌ر‌ايه
 عه‌ج‌ب ده‌شتي‌کي را‌ونده . به سا‌بات و سه‌کو به‌نده
 خو‌شن و دل‌گير و خو‌رس‌نده . مه‌زي‌لي ده‌رد و غم‌هاي
 عه‌ج‌ب ده‌شتي‌ک‌ه شين ره‌نگه . دو‌رو له‌عل و گ‌ول و سه‌نگه
 به مي‌ث‌لي تا‌قي مه‌ي‌ره‌نگه . له ره‌نگي چ‌رخي خ‌ضرايه
 بحمد‌الله هم‌مو نه‌ک‌مل . هم‌مو شيرين له‌بو نه‌فض‌ل
 هم‌مو زيبا رو‌خ و نه‌ج‌مل . وه‌کو نه‌علي بي‌ارايه(۴)
 جيهان مه‌عمو‌ره به‌و جي‌ک‌ه . دل‌يش مه‌ج‌بو‌ره به‌و جي‌ک‌ه
 که چ‌ون پر نو‌ره نه‌و جي‌ک‌ه . له بۆ وي شيت و شه‌يدايه
 به‌ل‌ي جي‌ک‌ه‌ي سوله‌يمانه . نه‌ظه‌ر‌گ‌ه‌ي شاهي سولطانه
 سه‌راس‌ه‌ر پر له خو‌وبانه . به‌ل‌ي . بن مي‌ثل و مه‌متايه
 مه‌کاني [شيت و جه‌رجيسه] . مه‌قامي حم‌دو ته‌قديسه
 مه‌کاني ده‌رس و ته‌دريسه . نه‌ظيري مي‌صرو به‌غدايه(۵)
 عه‌ج‌ب خا‌کي‌کي عه‌ج‌ب خا‌کي‌کي مه‌سموده
 مه‌کاني سه‌نده‌لي و عوده . وه‌کو باغي سه‌من وايه(۶)
 منم گ‌ه‌ر وا له بي‌ووشا . شکست و خو‌ارو بن تو‌شه
 دل‌م پر تابو پر جو‌شه . ده‌ل‌ي گي‌زابي ده‌ريايه

(۴) زيبا‌روخ :- رو‌وجوان .

(۵) شيت و جه‌رجيس :- ناوي دوو پتفه‌مبه‌رن . مه‌زارگ‌ه‌ي پيروزيان له
 شاري مو‌سله .

نه‌ظير :- وه‌کو . ويته‌ي .

(۶) نهم وشه‌يه‌م بۆ ساخ نه‌بووه .

مەجەپ باغىڭكە ئەو باغە . مەھمەد سىيىنە پرداغە
 مەكانى گەر قەرەداغە ، دەلىلى دائىم لەۋىدايە
 دلش گەر وا لەۋى ئىستە . بەخۇرايى نىيە ۋەللا
 شىكەنجەي تۈرەيى لەيلا ، لەبۇ مەجنۇنى شەيدايە
 لەبەر سايەي درەختانى ، نەبىنى شەمسى نوورانى
 ۋەرە گەر تۆ قسەزانى ، بىكە تەئرىفى ئەو جايە
 تەماشى ئەرغەوانانى ، تەماشىكە گوللانى
 تەماشى گول بەھارانى ، بە دائىم چەتلى مەلدايە
 تەماشى زەپرى تىزبابى ، تەماشى دورى خۇشبابى
 تەماشى سەرۋى تىرئابى ، شەبىيى زولفى رەئنايە
 چ حاجەت ۋەصفى ئەو جىڭا ، (ۋىصالى) تۆ بىكەي ئىنشا
 نىشانەي ۋەصفى مېرگاسا ، لەسەر ئىسمى مۇسەممايە

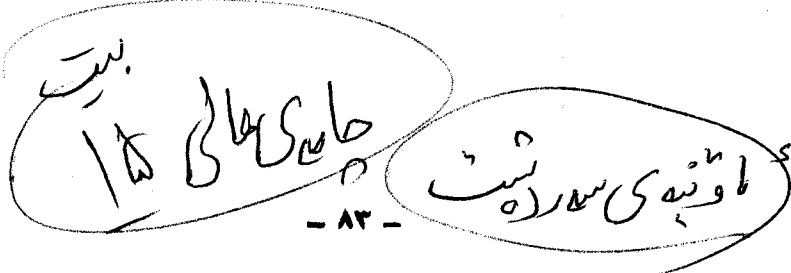
سالى ۱۹۲۴ ز ۱۳۴۴ ك و تراو.

٢٥٦

غزل لوصف الایه تی ۱۰-۱

- ۸۲ -

نه لا نهی ناظر نه گهر نه ملی کمالی
 تماشاکه له کاتب چونه حالی
 له خه ططی پرخنه مه گره بن میثاله
 بکه نه حسینی گهر شیرین مه قالی
 دلی کاتب عه جاب غه مگینه نیمرو
 که سه یید بوق طه ماع بوو ته مه والی
 که دنیا لهم زه مانه بوق کرانه
 خصوصه ن لوطی په نگو لا نوبالی
 نهوی عاریف بن نیستا دل مه لولو له
 به دائم کومه پستی وه ک هیلالی
 مزو تو تن نه گین دائم فقیرین
 بلیم چی کله خالیش بوو ته والی
 فقیری بوو ته جبهو چو ته بهرمان
 نهمین بین تازه نابین زه والی
 به هر بارئ بوو ته لقینمان ته او کرد
 به یاریدانی لوطی لایه زالی
 به پولن نایه وئی دنیا که نینسان
 نه گهر بن خوا بکا خیر بن مه نالی
 له لای هر خوشه محتاجیش به شهرطی
 که نیمان سه لامهت بن [وصالی]

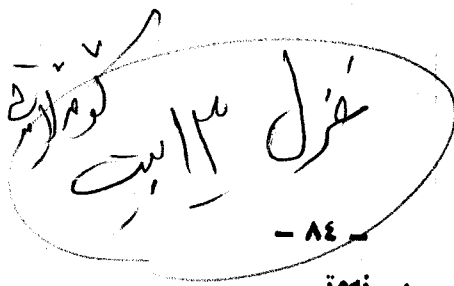
تعاريفو ستايشي خواره مير

شاعير له کاتيکا نه چيته گوندي [خواره مير] که گونديکه له ناوچي
ټالاني باپير ناغا له کوردستاني ټيرانو سهر به شاري سهرده شت بسوه .
دپهني هم گونده و خوشي هم ناوچه به کار نه که نه سهر هست و درووني ،
بويه به هم شيوه به ي خواره وه ستايشي نه کات و نه لیت :-

سهيرو ټيمرو که عه جايب دل گوشايه خواره مير
هر وه کو مه يخانه پر سازو ده نوایه خواره مير
بو گولو بوستاني دائيم غم ده خوا باغي ټيدهم
ما عه له ينا بو دلان دامی به لایه خواره مير
موطريب ټيمرو دم به سازه ساقی ټيستا دمس به جام
(في الحقیقه) ، مه نبعی عه يش و صفایه خواره مير
هم مه گانه پر گوله ټيمرو وه کو په وضه ي جينان
حمد لله مه نزلي خوړی ليقيايه خواره مير
بو مريضان شافي به ناوی وه کو ټابي حیات
موقوفتيکی پر طه بيبو پر ده وایه خواره مير (۱)
نهرضي پر ميشکو عه بپره ، هر وه کو خاکی خوته ن
ده شتي بويایه سهراسهر وه ک خطايه خواره مير
سهيرو نه غمه ي بولبولانی ۵۵ وا له سهر شاخي گولان
هر وه کو باغي خرامان جانفزيه خواره مير
ته هلي دنيايي هم وه موحتاجي هم جيگن به دل

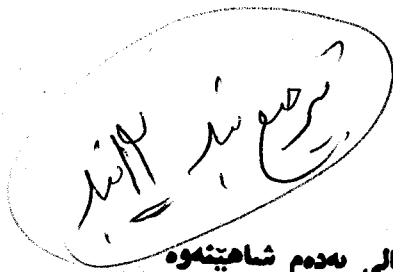
(۱) ټابي حیات :- ناوی ټيان .

شوکرو (الله) ، مه نظه‌ری شاهو گه‌دایه خواره‌میر
 صد شوکر نه‌هلشی سه‌رجه‌م صاحیبی عه‌قل و ~~هه‌قل~~ ^{دل}
 بۆ هه‌موو که‌س مهرکه‌زی ته‌دیبرو رایه خواره‌میر
 تۆ به دیققه‌ت بفکره ~~له‌م~~ ^{له‌م} هه‌له چه‌نده زیره‌کن
 هه‌ر ده‌لجی شیرازه خاکی ، دل‌وبایه خواره‌میر
 بۆ سه‌خواهت هه‌ر که‌سیکیان تۆ ده‌بینی خاته‌مه
 ئاوه‌دان بێ ، مه‌عه‌نه‌نی جوودوو سه‌خایه خواره‌میر
 بۆ شه‌جاعت هه‌یده‌رن نه‌هلی له مه‌یدانی عه‌دو
 به‌زمگاهی قه‌یصه‌رو پاته‌ختی شایه خواره‌میر
 دل مونه‌ووه‌ر بوو به نووری شه‌مسی نه‌جبابی وه‌لی
 یر بووه خاکی له نه‌خته‌ر ، وه‌ک سه‌مایه خواره‌میر
 بۆ دیانته‌ بێ ریا هه‌م نه‌هلی سه‌عی و کۆششن
 هه‌روکو به‌غدا مه‌کانی ئه‌ولایه خواره‌میر
 نه‌ی (ویصالی) به‌سیه ، عاریف یه‌ک ئیشاره‌ی کافیه
 لای هه‌موو که‌س ظاهره ، جینگه‌ی وه‌فایه خواره‌میر

بین نهوتی

برای شیرینم نهی کاکی خوش پهوت
فاکادارت بین صاحبی مزگهوت
دهخیل صد دهخیل فریامان کهوه
با له تاریکی شهوا نه بین فهوت
په ک ته نه که نهوت بهزوتترین کات
نه بین په پیداکهیت ، هه رچون بۆت هه لکهوت
ته گه زوو به زوو بۆمان نه نیری
نه بین هه موومان سه ر بنیین له جهوت
کاتی نه چه وه ئیواره بۆ مال
نهو ماله له من نه بین به نه شکهوت
شهوئی تا سه حر له لا خۆم نه نووم
ئیستاشو نهوسایش چاوم هه ر نه خهوت
به شهو ته ماشای سه عات که ته کهم
تاریکی هه شتم لئ ته کا به جهوت
نهی داد زه مانه له بهر بین نهوتی
چلۆن عالمت خسته کهوت و پهوت
که لئ هه وکم دا به هه ر چوار لادا
لهم ته نکانه دا کهس فریام نه کهوت
سکالام زۆر کرد لا قومانو خویش
فائیده نه بوو نهوتم دهست کهوت
ته گه ر توش نهوتی بۆ په پیداکهی
له شیعرا ناوت ته با به جل جهوت
هیچ لیم مه پرسه ته حواکت چۆنه
سه ر لئ شیتاوم کا که به بین نهوت
(ویهالی) هه تمن نهوتی نهوئی لیت
ئیتر مه پیده ری له وه زیاتر سهوت

- ۸۵ -

زہلیلی کارژولہی ویصالی بہدم شہیتہوہ

سیحان من يموت الملوك و المساكين
ولا يبقی من الحي سوى رب العالمين
دل خۆش مەبێ بە دنیا ، بە پرووختی و پێگەنین
قەحبە یەکی بێ حەیا عەدووی هەموو ئەهلی دین
نە ئەنبیای ھێشتەوہ ، نە زومرەیی عابدین
ھەمووی کوشتن سەر ووبەر ، نەما یەك لە ئەووەلین
لە دوا ئەوان ئەو سەگە بە شمشیری ڕقو کین
پرووی ھجوومی کردە سەر ئەم ئومەتە ئەی ئاخیرین
یەك بە یەکی مەحوو کرد لە ئەصحابو تابعین
بەقای نەبوو ئەو سەگە بۆ تەواوی عالەمین
کوانی شاهی ئەسکەندەر ، کوا سولەیمانی زەمین ؟
کوا تەخت و تاجی جەمشید ، کوانی شەددادی بێ دین ؟
کوا پەشەنگو کە یقوباد کوا پۆستەمی سەھمکین ؟
کوا عەدلی نەوشیرەوان ، کوانی جوودی حاتەمین ؟
کوانی پیری کۆنە سال ، کوا جوانانی نازەنین ؟
ھەمووی جوونو قووتی دان ، ئەو لەعینی ناھەمین

★

★

★

لە ئەووەل تاكو ئاخیر ئەم قارەبی جادووکار
نەبێشتەوہ غەیری سێ لە عالەما یەك دەبیار

خالی نږه له حکمت ښی خدایي قههار
 ښو سښ کهسهش که ماون تهکبت تیا هه یه ښسراړ
 (دنیا) وو (نفس) و (شیطان) ، هر سښ وه کو سه گي هار
 دوژمنی جینزو ښسن ، هه تا څاخر به نااړ
 تا ښقیراضی عالم هر فیتنه جوړو مه ککار
 خودا بمان پاتیزی له شه پری ښو سښ له عین

★ ★ ★

برا ښوانه پوښین برانهوه به یه ک جار
 نه جاتیان بوو به هر جوړ له چنگک دونیایی غه ددار
 خودا ښوانو ښمه یش هرچی هه یه ښمان دار
 جورمی هه موو غه فووکات بیجاهی شاهي موختار
 ویصالی مه دوږ ښتر له به حشی شاهو خونکار
 به یانی مه طله بت که و پرازی دلت څاشکار

★ ★ ★

رښان

[سهختی زستانی ښمسال]

رښان

باسی زستانی ښمسال ، ښنم مه يدانی ښظهار
 چی کرد به تو ی فو قیرو به سائیری عالمین ^{عالمیان}
 با موخته صهر غه زیزم بوټ بکه م به حشو به یان
 تری بری له گیاوو درمختو دارو حه یوان
 تری هه مووی به جار ی ، بری به ندی زوموستان
 حه یوان گه لی بوو ښووه ل هه ل ښه پیرین له خو شیان
 ښمسال ښمان وت ښخوین ، دوو پو نی بښ سامان
 که چی له څاخری دا هه مووی کردین مال ویران

له صەد پێنجی دەرنەکرد ، ئەو ظالمی بێ ئیمان
 دەولەمەندیش وەك فقیر هەموو ماتو دڵ حەزین
 [من جملە] ئێمەى هەزار غەیری بزێ چوارده كار
 هەموو مردن لەسەرما پاکی رەق بوو وەكو دار
 ئێتر لەو چوارده كارە مایەوه تاقە يەك كار
 ئەویش هەلمان گرتبوو بۆ نمونەى پۆزگار
 قەضا شاھینی بۆ نارد بردی بۆ شام و نەهار
 یا خوا بە سەندانی بیت ، لێی بێ بە زەهری مار
 چونكە پری قارەكەر لە دەركو بانو حەسار
 بەلێ رازین بە ئەمری خودای [رب العالمین]

بۆ فەوتی ئەو کارزۆلە لازمە ئەى براى دین
 ما هەموو کۆیینەوه بە جاریك بۆی بکەین شین
 نابێتەوه شتی وا عەجەب لایق و شیرین
 هەر وەك غەزالی صەحرا نەشمیل و جوان و نەخشین
 بۆ خصوصى تەعزیهى سێ پۆژ ئەبێ دانیشین
 چونكە بوو تە سوننەتى ئەووەلین و ئاخیرین
 تەركى سوننەت باعینە بۆ سونالی پۆژی دین
 شوكر یا رەبیبی رازین ، لەسەر ئەم بەلای موبین

له پاش فەوتی ئەو زاتە وىصالى دڵ پەرێشان
 تازە بە ئومێدی چیت ؟ ، له دنیایی پر زیان
 وەختێك كە دنیا نەما بەو نەوجەوانی زەمان

چونکه له دنیا نه بوو شكلی بهریش وا جوان
لام وایه هر مه له ك بوو خوا بریدی یوه ناسمان
وهختی كه ته شریفی نهو غورووچی كرد له م مه كان
یك له حظه غافل نه بوو له ته سبیحاتی سوبحان
ده نكي ذیكری نه گه یه ناسمانی هوته مین

به دل گویتان له من یی نهی زومره یی موسلمین
وهختی به لا هاته خوار له لای جیهان نافرین
نیتر بۆ كه م یی یا زۆر ، له نه فرادی عالمین
رهضا بن هر وه كو من ، مه بن دل ته نكو غمگین
هر چهنه موهم بوو فهوتی نهو كارزۆلای نازه نین
چونكه نه مری خودا بوو دهستم كرده پیکه نین
وا پیم گوتن بۆ خودا مهستول نه بم یۆزی دین
[و ما علی الرسول الا البلاغ المبین]
نهو وهخته هیجره تی كرد نهو هه ضره تی له دنیا
به یه ك ده فعه سه راسر عالم همووی خروشا
نه ندام كه وته له زرین ، وتم قیامت هه لستا
دلم له بۆی نه سووتا ، چاوانم بۆی نه گریا
نهو ندم ما بوو نه روهت ، نهویش ناخری فهوتا
نیتر تازه به من چی مری همه ی علی ناغا
غم مه خو نهی ویصالی چون « مع العسر يسرا ،
صابیر به بهو موصییهت « الله مع الصابیرین »

غزلستان
- ۸۶ -
مهر وادی

- پاکو خاوینی و نیشتمان بهروردی میراودهلی -

به پیری سهرنجدان له شیعره کانی و یصالی ، وا دهر نه کوهی که
ناشناه تی و تیکه لای له گهل عهدی له پشدریه کاندا مه بووه . وه به
بهردم وام به یوه ندی له گهلا کردوونو هاتووچویشیانی کردووه . بویه له
زۆربه ی شیعره کانی ناویان نه عینن ، دیاره میراوده له یه کانیش که له
ناوچه ی پشدره را بوون ، نهو کاته به نازایه تی و دلسۆزی و وفاداری و
نیشتمان بهروردی ناوبانگیان دهر کردبوو . بویه و یصالیش به پارچه
شیعریکی نایاب ستایشیان نه کاو نه لیت :-

به زمی دنیایی له سهر ناغای میراوده لی به
چهرخی ثم به خته ئیعانه ت دهری میراوده لی به
عالم جومله عه شیرمت له نزیکانو دور
سهیری ئه مرۆ ، که به دل ، نۆکهری میراوده لی به
مودده عی حلقه به گۆشیکه ، نی به مانه ندی
دوژمنی چار طهره فی یاوه ری میراوده لی به
عه کسی فموقانی به پرووناکی له سهر دنیا کهوت
پرتموی ئاوینه ی خه نجه ری میراوده لی به
گر ده بین مهردی نه بهرد ، به بین ته نو صاحب یه
ساعه تن هه ربه خۆرو بین سهری میراوده لی به
ههر نه میری که به پداغی بولندی هه لکرد
بهستی نیۆ فکری فوتاده ی میراوده لی به
له شکری فه تچه که دیت و نییه تی پهروای

تیبی فورسانو صفی عسکری میراوده لی یه
 پشدهر نه مړوکه که مه محفوظه له تابي سختي
 یه کسری پر نهمه ری سینه ری میراوده لی یه
 که له کی چرخه که ده پواتو سهره وین نابین
 باعیشی صهوله زه نی له نگه ری میراوده لی یه
 هر که نافه وتی له کاکوی ظه فیری یه ک دانه
 سه به بی تمسویه بی بیداری میراوده لی یه
 نولفته تی جانو ته نی عالمی هم خاکه له بار
 ناوی بازارو هوای پشده ری میراوده لی یه
 فله کی دهره که مه عموره (محمده) له ک چول
 رهوشه نی میرو مهو نه ختیری میراوده لی یه

داسورن - داسورن

- ۸۷ -

« چلو چنۆکی »

لهی عهزیزان یهك دوو سالتن پووم ئیمامی سهرگه لوو (۱)

پام بوارد نهو بهینه ئیتر سا به ههر نهو عیك كه بوو

بوو له نه قطاری (شه شو) شه خصی عه جب پوو گرژو ترش

یه عنی نهو په رحمان مه لای دهستی کرده هاتو چوو (۲)

بیستو نو ده فعه زیاتر ههر به عهزمی دیدنه

هاتو نهی وت بیهكه نه ئیمامی خو تان زوو به زوو

چونكه زوری كرد ته شه بیوت نهو به ئاغاو قهومه كان

صوورده تی مه جبووری دایان وه عه ده یه کی پوو به پوو

نهو له خوشیا نا وه کو موزده ی به هه شتی پنی بدن

دهستی کرده هه لپه پرینو قاچو قووچو هاتو وچوو

عالمی دنیا به جارئ طه عنه دیان چهند لئ نه دا

ههر قبوولی بوو . كه نه هلی غیره تو جه وه ههر نه بوو

ماله که ی هینا به وه عده ی دوو ده قیقه و سنی سه عات

وهی نه زانی شایه ئیتر که وته دوی ئهم هاوهوو

نهو له وئ نه یزانی ده رنابا وه کو به نده ی غه رب

وهی نه زانی قهومه کهو ئاغا نه بن بۆ نهو به جوو

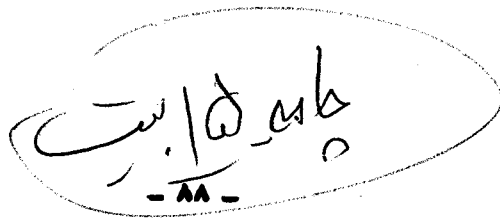
(۱) سهرگه لوو :- گوندیکی گهوره خو شه له ناوچهی شارباژیر .

(۲) نهو په رحمان مه لا :- مه لای شه شو بووه ویستوو یه تی بیهکن به مه لای

سهرگه لوو .

سالی تهوومل بهعضی پارهو پزنی بۆ تهعیین کرا
 دووهمین سال صد شوکر نهو پزۆنو پاره قهطعی بوو
 چی که نهو هدر پازی به هیچی بهنی یا نهیدمنی
 هدر دملی بهسمه به شهرطی ریم بدن بۆ دیوو دوو
 ئیسته هیچی نانهنی ^{هه} ریکهیی لهولای لای نی به
 عاقیبت مهجیووور بووه عمدت بکاتۆ زوو به زوو
 هدر وهکو بیستومه ئیستا وا له دم نه عالمه
 زۆر به مهنوونی ئهدا بهرتیل و بیکن تاوو توو
 کهر شهشۆیی راضی بن نهو ههز کهکا پرواتهوه
 لاکین ناغا موشکیله لیره نهوی لهو بیستو دوو(۳)
 چونکه زۆر شیواو حالی نهو فقیرهی هردوولا
 ناعهلاجه هدر نهلی : نهیدم که من بووم یا نهبوو
 با وجودی هدر درۆیه کهر بلتی نیمه برا
 ئیسته صد لیره حرامی وا له مالا بن درۆ
 نهی (ویشالی) تو خودا ئیستا گوناھی من چی به ؟
 تۆ نهوا هیچ ، من بلیم چی ؟ ، نهو له من بۆته عمدو(۴)

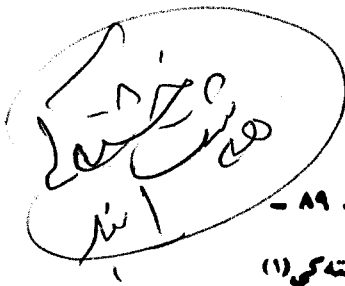
-
- (۳) شهشۆ : گوندیکه له ناوچهی شارباژێر نهکهوێته بهشی ماوهتهوه .
 (۴) لهم پارچه شیعرهدا ویشالی هه نویستی بهکتیکی خستۆته پیش چاو
 که ههولێ داوه جێ به ویشالی لێژ بکات ، بهلام ههولهکی بن
 سوود بووه . چونکه کارهکی له جێ خۆیدا نهبووه ، بهشیمان
 بووهتهوهو کهراوهتهوه بۆ گوندهکی پیشووی که بیکه نهوه به
 مهلای نهو گونده .

مژده بین نهی دل نه لیتن بولبولی نابستان هاتهوه
بهزمی کیترا نه هلی عهسرو دل چه زینان هاتهوه
مووددهی بوو چوو بوو بۆ ههولیترو کۆ بۆ ئیش و کار
حهمدولیلله . کاری چاپوو . گۆل به خهندان هاتهوه
جهمی نه حباب هه موو بوو بوون به یه عقووبی زه مان
ئیتسته دلخۆشن کهوا شاهید به که نعمان هاتهوه
گۆل که رۆیی له م مهقامه چاوی دل تاریک بووه
ئیتسته پر نووره کهوا ماهی درهخشان هاتهوه
قاصدی بادی سه با مژدهی به گوشتی من گه یاند
باعیته تهفریحی قلبی جین و ئینسان هاتهوه
تێ فکره ئیمرو له سایه ی خواوو فخری نه نبیا
بۆ شکستی دوشمنی دین . مهردی مه یدان هاتهوه
با حصوولی جومله مه طلب نهی دلا شادی بکه
له وولاتی دووره وه تهشریفی جانان هاتهوه
هر کهسێ عهقلی بین ئیمرو جلوسنی ساز نه کا
چونکه بۆ نه م عاله مه شه می شه بستان هاتهوه
زه مزه مه ی شادی له ناکاو کهوته ناو نه هلی زه مان
چون له بۆ مژدهی سه با مورغی سوله یمان هاتهوه
مهستو دلخۆش بووم له گه ل زومره ی مه رضانی جیهان
وه قتی مه علووم بوو کهوا تهشریفی لوقمان هاتهوه
مولکی کوردان به ینتیکه بووه ته نه شیمه ن گاهی کوند
مژده بۆ یاران نهوا مه عساری ویران هاتهوه

ذهپړه په ناسایښرو راحت نه ما بڼو بوعدی یار
 شوکرو [لله] مه نښه می نه لطفو نیحسان هاته وه
 نهو کهسه خالیق که نه وو دل دغه ناوی نا حسنه
 نیمرو یا حوسنی ته واورو طبعی شادان هاته وه
 طایفه ی کوردان دویتنی بهریشان بوو به غم
 که که بی فخر خنده یان نیمرو به تابان هاته وه
 نهی ویصالی غم مه خو چیدی له بڼو دیداری یار
 کول له بڼو جی خوی به نه مری شاهو سولطان هاته وه (۱)

(۱) له مه لا عه بدوللای کوری شاعیرم بیست که گوايه ویصالی نه
 شیعره ی به هو ی گه را له و ی شیخ مه محمود وه دانا وه که له دیلی
 رزگاری بوو . به لام من گومانم له مه هدی چونکه له سهره تا وه
 مه لیت :- [مودده ی بوو چوو بوو بڼو هولو پړو کو بڼو نیش و کار] .
 که واته مه بهستی خو شه ویستی کی تری بووه که له دووره وه
 که را وه ته وه .

- ۸۹ -

هشت خشته کی (۱)

بۆ کهسی که تی بگا له شیعره میثلی دوپه
هر کهسی فکری هیه بیلن ئیتر نهیی قره
کس نه لئ نه شاعیره سهیری نه لئ بهردی خره
خزمه کان بهو ذاته وا حوکی له سه به حرو به په
به رخه نیری گهر نه نیری هر کهسی صاحب مره
دیم به گزیا نه یکوژم گهر [فی المثل] شیری نه په
با که قومیت وا نه زانن نه هه موو شوو شیره
گشت له سه کاوری کهو بزنی که ره

(۱) ویصالی نه پارچه شیعری له پارچه به یاضیکا به ده سخته خوی
نووسیوه تهوه له سه ره تاوه ته نه تهوه ندهی نووسیوه :- [همن شیخ
محمد قرداغي] ئیتر روونی نه کردووه تهوه بۆ کئی نووسیوه
به لام وا دیاره بۆ که سیکی ده سه لاتداری نهو سه رده مهی ناردووه
له کوتایی پارچه شیعره کهشدا نووسیوه تیو نه لیت :- [تمت شد
وهلی عهیه که نه پیرن] .. واتای پارچه شیعره کهش زور
ناشکرایه .

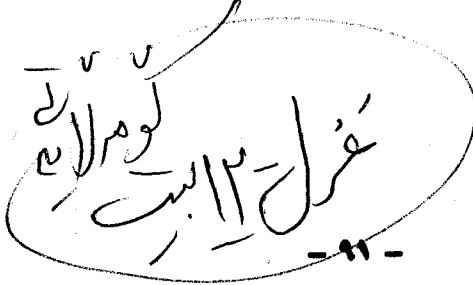
(وېصالي) نهم پارچه شيعر می له باسی دونیادا داناوه . نیایا باسی
(سینما) ی کردووه که لهو کاتدا به کاریکی خراب له قهلم ئه دراو له
همان کاتیشدا ئیشاره تی بۆ په یدا بوونی (یاسای کوماری) وات
(الجمهورية) و سهر هه لدانی شۆرشی ۱۴ تهمووز ۱۹۵۸ کردووه .

⑤

7

(K)

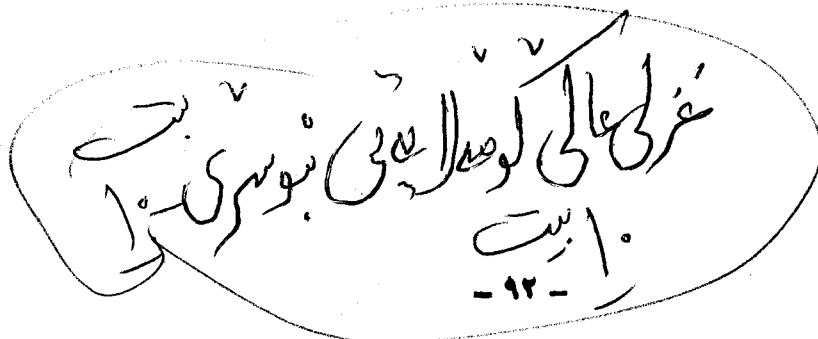
نهم پارچه شیمری خواره وه و یصالی له کاتی خویا بق مهلا عه بدوللای
 کوپی ناردووه که له سوله یمانی بووه ، لیره دا به شیکمی کهم لهو نامه یه
 نه خمه پیش چاوو نه مجا پارچه شیمره کهش نه نووسه وه . - نامه که -

[بق نووری هه ردوو چاوو قووهی دل و هه ناوم کاکه عه بدوللا گیان ،
 بهینی هه ردوو چاوو کانت ماچ نه کهم ، له پاش چاو ماچ کردن کاکه گیان
 نهو ریژه بق پانه و ستای وه صه برت نه کرد هه تا چاوو بیت بکمویت ،
 وهختی که هاتمه وه تو حمره کهتت کرد بوو ، زور موه نه سیف بووم که
 چاوو بیت نه کهوتوو ، باوه بکه وه ک خه وه ها بوو هاتنه وهت فه قهط بلیم
 چی خوا حافظیت بچ ، وه حق تهعالا له سهه ته حصیل موه وه قهت بکات .

باقی له خزمهت جه نابی مهلا مسته فاو مهلا ره سوول و مهلا صالحا به
 نه فواج عه رضی سهلامی بیلا خیتام هه یه ، نه بن (انشاء الله) له ده عه واتسی
 خهیری به غافلمان نه فهموون ، [لان الطلاب بالنسبة الى سائر العالم ملائكة
 على الارض ودعاء الملائكة عند الله مستجاب ولأن الطالبین للعلم اغنیاء ونحن
 فقراء وهذا معلوم ان الفقراء کل آن یحتاجون الى الاغنیاء]

غهرض لهم قیل و قاله یاری جانی
 له من غافل نه بی شامو به یانی
 که چونکه هه دو عایح نیتوه نه یکن
 قیو له لای خودایی ئاسمانی
 کهستی مونکیر به نه هلی عیلمه بچ شک
 نه وه هه رو و ره شهو شه یطانی ثانی
 مه کهن سستی له ته حصیلی مهعاریف

مه بن موسته غریقی دویایی فانی
 که دویا هیچ و پوچ و بی به قایه
 که تاسهر نه یوو بۆ کهس شادمانی
 ههزاری ته فره دا نهیدانی مه قصوود
 هه مووی کوشتن به ذیللهت گهر بزانی
 که وه عدهی به هه رکس بی وه فا بوو
 چیان لی هات سه لاطینی زه مانای
 خهریکی که سبی خواناسین و عیلمه
 نهوی عه قلی بیی جههرو نیهانی
 که چون مه علوومه لی وه قتی نه جهل هات
 سه عاتی نادا عیزرائیل نه مانای
 خهریک بن تاکو گه نهجن بینه مه خدووم
 نه وه ک هه مال ویرانی و هیچ نه زانی
 خۆتان کامیل بکه نوقصانی عه ییه
 ته ماشاکه ن له نه حوالی (و یصالی)
 له بهر نوقصانی مه جهووله مه کانی

سهیری نم دونیای عه جووزه خوی له من چۆن کرده بووک
 هر وه کو دوخته به حيله دهستی کرده نووکه نووک
 بۆ فریبی جاهیلان خوی وا موزه ییهن کردوه
 هروه کو قهجه عه جایب پهنگی خوی کرده کلووک
 حهسره تا تووشی مه بن هر وه ک طهلیسه مه کری نم
 هر که سیتی کهوته بهر دهس کردی پسواوو چرووک
 سهیری سولطانانی چهرخه باریک بوون له دهس ئه ودا چو دووک
 ئاسمان هه ییاکو دنیا ههروه کو بیتجالی قول
 عاله میش لهم بهینه دا سهر گشته بوون هر وه ک مه کووک
 لهشکری ئیسلامی شادی وا به طه ییاری عه دز
 گشت له کویی بین کسیدا کهوتوون عوریان و سووک
 وا به بادی غم چرای عه یشم عه جهب پهژمورده بوو
 دهوړه یان لیدام غم و هم هر وه کو جهیشی ملووک
 سهیری ئهشکی من وه کو باران و چاویش هه ورو بهرق
 لهم تهم و هه ورو مژه ئه مژ سهما نادا برووک
 تیغکره لهم ساحه تی دنیاو له ناوی تهم عاله مه
 من له دهست چپوکی غم دا بین قه رارم وه ک هه لووک
 نهی ویصالی تویشه یه پهیدا بکه تا فرصه ته
 تا نه کهوتوو یه هه لاکت بگره پیتش راهی سلووک

بیت
جامی عالی ۲۱ - جامی عالی ۲۱
بیت

- ۹۳ -

ئەم شیعەری خوارەو ئەوردانەو یەكە لە باری ژيانسی ئابووری
سەر دەمی پاشایەتی لە ناوچەیی سوله یبانی داو پەنگدانەو می ئەو واقعەییە
كە گەلو كۆمەل تیا ئەژیا ، بە تاییەتی مەسلەیی بازرگانسی و کریسو
فرۆشتن ، شاعیر وێنە یەکی فوتۆگرافی بە کامیترای شیعەری بۆ گرتوویسو
شریتی چۆنیەتی پەفتاری بازرگانەكانمان بۆ لی ئەداتەو ئەلێت :-

سەبا هەلسە برۆ زووكە لە شاری سوله یبانی
بێتی صاحب كەوا عەرضت دەكەن زووریاعو دێكانی
بە شمشیری سیاسەت كەرچی بێخو ریشەیی دەرھات
دەختی نەحسو ظوالم ئەشقیاو ئاشووبو تالانی
بە لاگیرۆدەو فوتاوو داماووخەریك ماوین
هەموو لای لەبەر قەمبانی تیججارو بیلانی
بە پێنج سەد روپیە تا زاریع هەتا جووتیکی بۆ پێك دێت
هەزاریشی دەوێ بۆ مەصرەفی پێویستو کیلانی
بە خوێنی مالو مندال هەتا شەش باطمان تووتن
دەكەن پەرودردو پەیدا بە سەد دەردو پەریشانی
تیجاری نەك تیجاری چەرچی دودەس بەنالی دێت
بە حیلە تی دەهاتی وەك چقل دەگرێ گریبانی (۱)
بە سوێن خواردن دەلی هەر كەس قرانی زیاتر بیفرۆشیت
بە نامووسم بە تۆ لەو زیاد دەدەم هەشت ، نۆ ، دە تارانی (۲)

(۱) گریبان :- یەخە .

(۲) تارانی :- جۆرە بارە یەکی ئەو سەردەمە بوو .

همسانی ساو ددها ، دهیدا له بهر پښی تا پښی دهخزی
 لهسهر داوا بهسهر ئه‌رضیا ددها دهشکڅی ملو شانی
 قه‌پانی تی ده‌خا تالانی بی ، هاوماله بی عینی
 به شه‌ش لی وەرگری سهری کهن جا وه‌فتی کیشانی
 داوی پاره‌ی ده‌کا تی پښی ده‌لڼ قوربان بهسهر چاوم
 نه‌وا نووسیم حه‌واله‌م بۆ ده‌کهن تا هه‌فته‌یی ثانی
 به پۆزه پۆزه ته‌فره‌ی دا هه‌تا دایگرتو سه‌وقی کرد
 که نه‌مجا جی به‌جی بوو ئیشو کارو په‌سمو دووخانی
 له به‌غدا ده‌یفرۆشی و پاره‌که‌ی دینیتته‌وه هه‌شتا
 که زاریع دین ده‌چن بۆ پاره بهر دوککانو بهر خانی
 په‌کڼ حاشا ده‌کا ، په‌کیان ده‌لڼ پاره‌م نی‌وه په‌کیان
 ده‌لڼ تووتن شکا ، ناده‌م ، له په‌نجا زیاده باطمانی
 ده‌لڼ شه‌رطت نه‌کرد قه‌رضی حکوومه‌ت جی به‌جی که‌ی بۆم ؟
 ده‌لڼ تۆم قه‌ط نه‌دیوه گه‌رمیانیت یاخود کویتسانی
 گه‌زی چی و جاوی چی را‌که‌ن نه‌مردوون تا له برسانا
 هه‌تا که‌ی داده‌نیشن هه‌ر شه‌وی یا دوانه میوانی
 به چاوی دل هه‌چی تی‌بفکری بی شوبه‌ه ده‌یزانی
 سه‌به‌ب توججاره بۆ مه‌حووی فلاح و خانه‌ویرانی
 له زاریع دا په‌کڼ سه‌د باطمانی بیت ته‌گه‌ر سالتیک
 خه‌ریک هه‌ر شکسته سال به سال وه‌ک نۆطی عوثماني
 تیجاری صاحیبی سه‌د چه‌رخه‌ی قه‌لبه له باش سالتیک
 له ملوینتی زیاتر زیاد ده‌کا ده‌زگاوتدوکانی
 هه‌موو مزگه‌وتی لادیکان له‌باتی ذیکرو ته‌هلیله
 دوعا لی‌کردنی توججاره ، نه‌ورادی سه‌به‌ینانی

چ حاجت عرضی پیشکەوتن بکەم ئەم حالەتە ئەمرۆ
ئەوی تۆ خۆت دەلێی زووتر جەنابی حاکم ئەیزانی
لە بیرت نایە ویصالی کە باز دەی مانگی دێسەمبەر
لەبەر ئەم دەردە بوو ئاخر حکوومەت ئەمرو ئعلانی

هېچو-داسوسه-خينو نوډر

- ۹۴ -

- توتوتن فروشتنی وصالی -

سهیری وهضعی پوزگارو دهوری چهرخی ناسمان
چنده نامهوارو بهداپوو ههر له بهختی شاعیران
عالمی خستوته چاهی حسرهتو جهورو جهفا
سهیری که ههر کهس به دوردیکو نهکا نهکا نالو فوغان
کوللی کهس وهک من گرفتاره له داوی توتوتا
عالمی که پو له دهنگی ناله نالو نهلثمان
سهر نهکه بۆ جهژنی قوربانم نهماپوو شهکرو چا
مهصلهحت وایه وتم سهعی بکهه تا ماوه جان
نختیکم توتوتن بوو عهینی مالی خۆم ، بۆ نهکبهتی
نختیکی کهیشم کری هاتم له قهومو خویشهکان
یهک کۆم کردنهوه دام گرتنو کردم به بار
بهه خدیاله بیفرۆشم یا به جههری یا نیهان
خواتی تهقدیری من تهدبیری توی ئیبطال کرد
چۆن نهی بینه مهصاف پتوی لهگهل فیلی زهمان
تنفکریم لهم کارهدا تهنبیهی تیا مهوجود بوو
یهعنی ئیتر نهخلهتابی دهست له توتوتن دهی عیان
ئیشی توتوتن لهم زهمانه نهی برا زۆر موشکیله
پیاوی عاقل خوی له توتوتن ناگهتینی بی بیگومان
من له لا خۆم وام نهزانی شهکرو چا ههزران نهکهه
نهم دهزانی گهر وهها دهبه نهسیری کافران

دا سورت ۷۱ محبوبه - ۷۲

حەيفن غەيم پښ نه بوو دهمزانی نیش ساوا ده پښ
 چونکه بږ پښ هاتم نه وو دل چي سميتلشم نا له بان
 هم په فېقم پياوې کەر بوو ، يا په بي خوا بېگري
 وه ک مني تووشي به لا کرد ، خوې به سالم دهرچوان
 وه ک گوني هه لاج نه لرزي وا له ترسانا به شهو
 جوو له چاوي نه ينوان وه ک پږسته مي مازنده ران
 بيدبايه پږوي يه ک نهو ، هر له دوورؤ راي نه کرد
 پيم ده گوت بږچ راده کي نهی وت له بهر شيري ژيان
 ماکه ريکي پښ بوو جي هيتشت ساعته نه نهو ماکه ره
 ظه نني وا بوو نهی کوژن نهو ماکه ره پږليسه کان
 کەر چي کەر بوو پږيني پږي وابوو هر وه ک په وره وه
 طه يي نه رضى پښ نه بوو هر وه ک ته ياره ي ناسمان
 ظاهره ن کەر بوو وه لي باطين له صد پياوې وه کو
 قاله چاتر بوو ، هم ، عاقلتر و ، هم ، کارزان
 چونکه نهو کەر لي کي رايه رانه ده وه ستا هيچ يه قين
 بږ خوې نه چوو لاي موديرو بږي ده کرد به حثو به يان
 ساعته نه باسي ده هيتنا پښ ده نگو پښ دهردي سره
 بږ هه موو کار چاک بوو کەر ودری نه گرت قه بضه ي نه مان
 کەر په فېقي کەر نه بوايه ، سويند نه خوّم قه ط نهو کەر
 نه يده بيني دهر دو زه حمت چون کەر پښ بوو نو کته زان
 ده فعه ي تر قه ط کهری وا نابيتؤ بږ خاوه ني
 کەر نه بوو ، باوه پ به رموو ، هر په ري بوو وا جوان
 نه ک منو تو صاحبي به لکو خوداش هر خو شي ويست
 بږيه وا نيتستا به چاکي چؤته سيلکي ساليگان

داستورین جنسو-هه‌بو

بهم سلووکه وا ده‌زانم مه‌رت‌به‌ی ده‌ست که‌وتووہ
 چونکه وا له ئیعتیکافا بیتو نۆ رۆژہ له خان
 [صائم الدهره]، به رۆژو ، [قائم الليل] به شهو
 ئیسنه بیستووہ نه‌وه سهر ذاکیر بۆ ئه‌هلی خان
 نه‌لبه‌ته ئیسلامی ساغه بۆیه وا تووشی به‌لای
 کردو بیداتی له پاشا راحه‌تی باغی جینان
 که‌ر چی خووشی رابوارد ، خوا ئیتیقامی لی‌سه‌نۆ
 بی طه‌ریقته پنی‌گه‌یی کاری هه‌موو لی بوو عه‌یان
 گوئ مه‌ده‌ره عه‌یشی دنیا هیه‌چه ، خوژگه به‌و که‌ره
 چونکه دنیا نامیتنی باقی له بۆ که‌س با نه‌مان
 زۆر ده‌میکه نه‌م‌دیوه لاکین هه‌موو عالم ده‌لین
 شوکری خالیق هه‌ر نه‌کا ئیتسته‌ش به میثلی زاهیدان
 ده‌ستی که‌وت روتبه‌ی شه‌هادته ، نه‌و به دووسن مه‌رت‌به‌به
 یه‌ک به غوربه‌ته ، دوو به ناهه‌ق ، سنی ئه‌سیری کافران
 که‌رتنی قاله عه‌جبه ته‌ئشیری بۆ نه‌و کردبوو
 چونکه خو‌ی وا که‌ر نه‌بوو ، بڕوا به بی نامو نیشان
 به‌ختی بی نامووسی نه‌و هه‌ر نا‌کرتی هه‌م تووتنه‌که‌ت
 بیتنه رزوی مه‌یدانو دائیم بیکه‌ره ویردی زوبان
 تووتنه‌که‌م تووتن نه‌بوو ، چی بکه‌م خودا بۆ تووتنه‌که‌م
 صاحیتی عه‌طرو عه‌بیر بوو وه‌ک ریاحه‌ینی جینان
 هه‌ر نه‌وه‌نده‌م بوو له مالاً [قاضی الحاجات] بی
 عاقیبه‌ت خالق ئه‌ویشی خسته داوی ظالمان
 هه‌ر که‌می کاری خراب کرد ، سا له په‌حمه‌ته دوور بی
 تا نه‌کا ئیتر خه‌یالی غه‌صبی مالی موسلیمان

دا سوږن - چټو - هډجو

واهه يانه ليم (ټممين به گڏ) نا ټمميني ميلله ته
 کاري چاکی هدر نېه و نه بووه له يو ټه هلي جيهان
 عالمي نيسلام له چنگيا زور ذليله سا خودا
 بيخه يه بهر بادي غهضه ب . مانه ندي قهومي عاديان
 کوشتنی واجب بووه ئيستا به شهرعي ټه حمه دي
 چونکه بوته موفسيديو هم فيتنه يي ټاخر زه مان
 هدر که سڻ لام بيکوڙي ته حقيقه دهستي سهوز نه يو
 چون عه دووي ټه هلي عيلمه هم جهميعی سه بيدان
 ټه لحق ئيستا چاکه يو مهولوود به نامي که لبه وه
 بيکوڙي دنيا بکا ئيتر به باغي کاسبان
 ههروه کو مشهوره ئيسي بيتو ټم فته تش بکا
 حه يده رئاسا هم له دنيا يو ټه بيته داستان
 ټه خودا چي بکه م له چنگ به ختي که چو هم ياري که چ ؟
 سهيري که خویشم که چم ، بهم سڻ که چه ، نا ميه ره بان
 ټه (ويصالي) من بلیم چي تووتن و حيساره که ت
 ههردو وکي خواردن ټممين به گڏ . بوته فيرعه ونی زه مان

چاهه ۳۷ بیت کور

- ۹۵ -

خوښی و به‌زمی سه‌ماوهر

نه‌گهر به وردی له‌م شیعړه‌ی خواره‌وه وردبینه‌وه نه‌گهر چی به
روالته باسی شتیک نه‌کات که به لای که‌سه‌وه ښار‌اوه نی‌یهو په‌نکه
زوریش چی سهرنج نه‌بیت . به‌لام نه‌گهر به چاوی لیکولینه‌وه واته‌ای
قووله‌وه بروانین و بچینه ناخو بنجی‌یه‌وه نه‌گه‌ینه ټور راستی‌یه‌ی که
بلتین به راستی مه‌گهر هر و یصالی توانیبتی بهو ته‌رزو شتیه‌یه باسی
سه‌ماوهر بکات وه‌ک عاشقیک و دلخوازیکي باس نه‌کات و سهرنجی هم‌وو
خوینه‌ریک پانه‌کیشیت بو لای خو‌ی . نه‌مجا با بزانیس چونی باسی
سه‌ماوهر نه‌کات ؟ .

ته‌ماشاکن له مه‌یدانا سه‌ماوهر
خه‌ریکی شین و گریان سه‌ماوهر
میثالی بیتوه‌یی کورمده دائیم
خه‌ریکی شین و گریان سه‌ماوهر (۱)
همیشه چاو پر ټاوو دل پر له ټاگر
له زومره‌ی دل حزینانه سه‌ماوهر
یه‌تیم‌ناسا به‌بی صاحب ده‌فالی
دلی پر جوشو بویانه سه‌ماوهر (۲)
له چاوی دپته خوار بارانی ټسیرین

(۱) بیتوه :- بیتوه‌ژن .

(۲) یه‌تیم‌ناسا :- وه‌کو مه‌تیو .

ده لږی به عمروبی که نمانه سه ماوه (۲)
 میثالی حه ضره تی لوقمان له دنیا
 طه بیبی ده رده دارانه سه ماوه
 په فیکتیکی غریبه بو حه ریفان
 نه نیسی داغدارانه سه ماوه
 عه جایب مه جلیس نارایه و دل ته فرووز
 وه کو شه معی شه بستانه سه ماوه (۴)
 به میثلی بولبولی شه یدا شه بو پوژ
 به ناھو سوژو گریانه سه ماوه
 که نه و ته مشریفی حاضر بوو له هه رچین
 په نیسی شاھو سولطاننه سه ماوه
 وه کو نه سکه نده ری هه چار که نارہ
 چراغی قه صرو نه یوانه سه ماوه
 له نیتو شیخو مه لاوو طالبیانا
 وه کو مورغی غمزه لخوانه سه ماوه
 به حوبی نه و هه موو کهس موبته لایه
 به فہ یضو لوظفو نیحسانه سه ماوه
 دلی پر تیشه دائم خسته خاتر
 نه خوشی ناری هیجرانه سه ماوه
 به ظاهیر عاشق و باطن چ مه عشوق

(۴) نارا :- نه یرازینیته وه .

(۳) ته سرین :- فرمیتسک

زده‌ی عه‌شقی حه‌ییبانه سه‌ماوهر
 میثالی ته‌ولایای صاحیب خه‌واریق
 کهمه‌ندی نه‌فسو شه‌یطانه سه‌ماوهر
 به ره‌نگ ئیدریس و باطن میثلی ئیبلیس
 به ته‌زویرو به ده‌ستانه سه‌ماوهر
 له جامی فه‌یضی عالم مه‌ی ده‌نۆشن
 عه‌جایب پیری مه‌یخانه سه‌ماوهر
 ته‌گه‌ر زۆر موخلیصی بی ته‌بیه موفلیس
 عه‌دووی مسکینو سولطان سه‌ماوهر
 طهریده‌ی کاروانو مالو مولکه
 ده‌لجی ئینگلیزو یۆنانه سه‌ماوهر
 ته‌مه‌تنوع به‌خششی قه‌لبی ناته‌وانه
 صه‌فا به‌خششی حه‌ریفانه سه‌ماوهر
 ده‌لجی شایه که سفره‌ی دیته پیشین
 عه‌زیزی جینو ئینسانه سه‌ماوهر
 هه‌میشه شیفته‌وو بورایانی عه‌شقه
 حه‌ریفی باده‌نۆشانه سه‌ماوهر
 نه‌کا زیندو دلی عوششاقی فانی
 میثالی ته‌بری نیسانه سه‌ماوهر^(۵)
 له وه‌قتی فه‌جری صادق دیته مه‌یدان
 وه‌کو عابید ته‌ناخوانه سه‌ماوهر
 خه‌لیل ئاسا له ده‌ستی ناری نه‌مروود

هه موو دهم رووی له سو بجانە سه ماوهر (٦)
 له کۆمى بێستوونى هيجرى چاى
 عه جەب فهرهەدى بى جانە سه ماوهر
 به سۆزى دڵ نه نالى سى سه عاتان
 موقىمى سه حنى مه يدانه سه ماوهر
 گورفتارى خەمى زولفەينى ياره
 به ميثلى شىخى سه نعانە سه ماوهر
 به گريان و به زارى وه ك هوزاره
 شه هيدى يارى بوستانه سه ماوهر (٧)
 وه كو ده رویش و شىخى نهم زه مانه
 خەرىكى ته پل ليدانه سه ماوهر
 به چاوى دڵ ته ماشاى حالى نهو كه
 كه غەرقى به حرى عىرفانه سه ماوهر (٨)
 به ظاهر گهر چى مه ستنى نارى عه شقه
 به دڵ مه شغوولى ره حمانه سه ماوهر
 به چاى چا نه بى ، چا نابى كارى

(٦) خەلىل ناسا :- وه كو خەلىل . مه به ستن له هه زره تى ئىبراهيم
 پىغه مبه ره كه نه مروود ئاگرىكى گه ورهى بۆ كرده وهو تى قى دا ،
 جا له وى دا هاوارى خواى كردو خواى گه وره شى قى داى كه وتو
 ئاگه كهى بۆ كرد به باخ و باخات و گوژار .

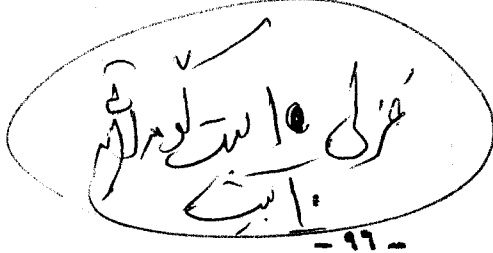
(٧) هوزار :- بولبول .

(٨) چاوى دڵ :- زارا وه به كه سۆفیه كان به كارى نه هین . نهم چاوه جیاوازه
 له دوو چاوى سه ر ، ته نها پیاوچاكان له پله به كى تايبه تى دا هه يانه .

که مه‌نظه‌رگامی چاکانه سه‌ماوهر
حه‌قیقته قیبله‌گامی نه‌هلی عه‌شقه
له شو‌عه‌لی نووری یه‌زدانه سه‌ماوهر
مه‌گه‌ر نه‌هلی بیارا بِن (ویصالی)
که دائیم دهم به قورئانه سه‌ماوهر (۹)

(۹) بیارا :- مه‌به‌ست بیاره‌یه .

شاعیر لیره‌دا بیاره‌ی بۆ ئهم مه‌به‌سته به‌رگاهیتناوه چونکه مه‌لبه‌ندی
سو‌فی و زاناو پیاوانی خوا بووه ، رابه‌ره‌کانی ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی
زۆربه‌یان لهم مه‌لبه‌نده‌دا ژیاون ، جگه له زاناو عاشقانی رینگه‌ی
حه‌قیقته که هه‌میشه ده‌روون گه‌رم بوون به وینه‌ی سه‌ماوهر پر له
ناگر .

و یصالی لم پارچه شیعره ی خواره و ده داوای دهرمانی مهلاریا له
مهحمووهفنی نهکات ، ثم مهحمووهفنیهش کاک ، مهحموودهزار ، بوو
که نمو کاته له خستهخانه فرمان بهری میری بووه . ثم پیاووه تا
نیستاش له زیاندایه . .

مهحمووهفنی عزیزم بهعضی دهرمانم نهوئ
چون له سرمه ی مشکو هونه ی میثش خهوم لی ناکهوئ
دهفعی نمو دوانهش به دهرمانی مهلاری تو نه بیت
نیسته نه بنیری که پژوه یاخو نه یخهینه شهوئ
تو که مهلمووری مهلاریت هم حه کیمی له رزوتای
لازمه (دهرمان) بکهیت ، (دهرمان) نه کیت لیرمه لهوئ
گشت بریندارین به نیثی میثش و مشکو ماروموور
لازمه گهوه ی مهلاری تا زووه فریاکهوئ
چاوکه کم با نه لیمو زور کوتن قورثان خوشه
یهعنی دهرمان زور نه بنیری لیت نه خوینم وه ک کهوئ
که نه بی دهرمانه کت واین تمشه ککور هه لکریت
بیتو کهم بیت هه آیه دیرم تا نه کاته بهرکهوئ
من که دهرمانی مهلاریم نیسته داوا کردووه
مهقصه دم و ابو له عالم پیاووه تی تو دهرکهوئ
هرچی له شمانه به کیتچو موریان بوته برین
خوت تمزانی نیثش و نازار ، ههردوو دهرمانی نهوئ
خوا دهوامی فه یصالی ثانی بدا بو کردموه ی
چونکه بوته موحسین و نیسراحتی بو عام نهوئ
موخته صهر دهرمان بنیره بو (و یصالی) پژوه کم
هر که ناردت زور بنیره ، کم بنیری نامهوئ

- ۹۶ - *

صه شوکر ئیمرۆ به رهحمت خالقی جینزو بهشهر
ناردی بۆ سهر ئهم قهزایه حاکمیتکی موخته بهر
بۆ عه دالت شاهي کيسرا بۆ سه خا حاتم صيفهت
بۆ فیراسهت بووری سینا وهك توهه متهن بۆ هونهر
لهو دههه صدديقه شاته ته شریفی کهوته ئهم قهزا
مهسته لهی کیندبو خیانهت کهمتری ماوه ئه ئهر
لازمه سهجدهی شوکر ئیستا له سهر ئهم عالمه
چون به سهعیی عه دلی پاشا باغی مسکین پر سه مه ر
خۆ ئهمه مه علوومی عامه دلی زیندوو کرده وه
شاهی صد ددیق وهك کوری عه بدول عه زیز یه عنی عومه ر
هر له ئه ووه ل تا به ئاخهر نهیدی چاوی ئهم قهزا
حاکمیتکی وا به دینو وا عه دیل و دادگهر
هر وه کو صد ددیقی ئه کبه ر حامی بۆ دینی نه بی
بێ طهره ف حوکمی هه یه ، بۆ دۆست و دۆژمن بێ که ده ر
یه عنی مه حبووبی خودایه ذاتی صد ددیق پادشا
بۆیه زومه ری دو عاگۆ چاوی لوطفی باخه به ر
هر بیتی ئه و حاکمه یا ره ب وه کو بیستوومه من

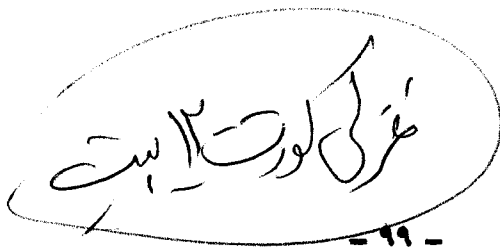
★ له کاتیکدا صدیق پاشا قائمقامی قهزای چوارتا بووه شاعیر ئهم
شیعره ی بۆ وتووه ..

قەط زەمانە نەى بووە فیکری بەشەر بۆ هیچ بەشەر
 لوطفی پاشا ، میهر ئاسا ، وەک یەک بۆ قوربە بەعید
 بۆیە ئەمنیش لێرە ئیستا موستەفیدم وەک قەمەر
 شاھ بۆ بەندەنەوازی شەکری زۆری ناردبوو
 یەعنی من بەو ئیلتیفاتە تاجی فەخرم نا لەسەر
 شاھی تۆ بەندەنەوازی ئەى (وىصالى) موزدە بى
 هەى وەکو شاھی سولەیمان بووى لە بۆ مورى نەزەر

چوون بۆ سهر دمعووت

عموی یه ک شمه واقیع بوو له مالی ئیمه په نهانی
 که بێن بۆ مالی شیخ نهولا ، به ئیزنی شاهی په بیانی
 که هاتین که بینه مالی شیخ که ریمی حاجی پراوه ستاین
 له ناگاو هات به گویمانا عه یانه ن دهنگی گۆزانی
 کوزه رمان کرد له مالی شیخ که ریمو نهختی پراووردین
 که گویمان گرت له مالی ، گرتوویانه به زمی په ندانی
 نیکامان کرده نهو به زمه له قابی توژی پراوه ستاین
 له پاشا هاتینه مه نزل ، عه جهب جن یه کی نوورانی
 که تی فکرین له قابی دوو خهریکی [نامه دوشود] بوون
 دلێکی سه روو بالاوو گولێکی زولف په یحانی
 له پاشا دانیشتنی به یینی ، جه نابی خاله شیخ (نهوضا)^(۱)
 به چاکی جایی حازر کرد له که لیا گوشتو بریانی
 که بابجی شیخ حه سه ن تایش ، موده ببیر شیخ حه سه ن باری
 برام مو طریبی به زمو ، (و یصالی) شهمعی بوستانی

(۱) ئهم ناوه ته گهرچی له کوردی دا نه بیستراوه به لام له هه موو
 ده ستنوو سه کان دا هه روا هاتوو .

له کاتي خوږي دا گوندي (شيوه کله) که نه که وږته ناوچه
شاربازيره وه ، [مخفهي] پوليسي تيا بووه ، لهو کاته دا (مهلا صالح)
ناويک لي پرسراوو فرماندهي نهو مخفهره بووه ، ويصالي بيم چهنه
شيعره ي خواره وه پيروزبايي کاري تازه ي لي کردووه ، وا دياره نهو صالح
ناوه نهو فرمانه نوئ يه ي تازه گرتو ته نهستو . .

جه نابا نهوا من هاتوومه باري

له سهر تو لازمه ته بريک جاري (۱)

که چونکه هردوو هم جنسين منو تو

سهر يمن واجيه زوو بږته باري

موباره ک بادي قوربان نه مري شهره

نه بږ لوطفت وه کو باران بباري

که بوته معلوم بوو هاتوومو نه هاتي

جه ريمهت بږ شکه نه کړي به جاري

نه گهر ته بريکي مه نزلمان نه فهرمون

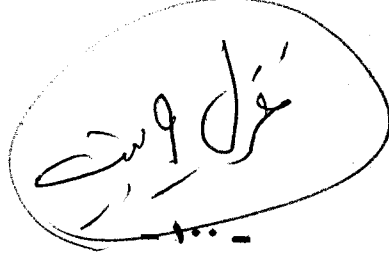
نه بي مه حکوم له سبهي تا ئيوار

نهوا (چا)ش حازره فهرموو ته ماشا

هه موو جه معين له ژير سايه ي چناري

(۱) باري :- گونديکه له ناوچه ي شاربازير .

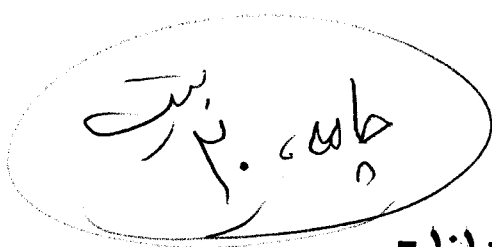
له خزمهت ههزهره تی (چا) دا به حهلقه
 هه موو دانیشتووین دلخۆشین به جاری
 عه جایب مه نزلێکه جه ننهت ئاسا
 له دهووری چایی گول په نگ شه کر نه باری
 له بهینا چایی گول په نگ دانراوه
 مه له ووهن بیاله هه ر وه ک له علی یاری
 موزه بیهن مه نزل و مه جلیس موره تتهب
 به دهست و جامی ساقی گولعوزاری
 مه گهر باغی ئیرهم بیه ره فیقی
 له هه ر لایین ئه بینێ لالهزاری
 (ویصالی) مه نزلت ته عریفی نایه
 له دنیا دا نیه ئه مسالی باری

پوژو شو قوربان تهمه نامه له شاهي ذول مينه
خوا له سهر چا که دريژکا ، عومري پياواني وه طه
بو زياني ميثلي نيمه ليتره گه وره باعئين
بو زياني ميثلي نيمه ليتره گه وره باعئين
لوطفي نيتوه گهر نه بين من چيمه له شاخو چه قه
وا په وانهم کرده لای تو کاغه زو پياوي خصوص
هر له سهر شو وه عده فرموت دويني توو ناغا هسه
قهر و سيا دوي شو به بين شيو کا که سهرمان نايه وه
هو کهي خواجه چي فکري له بو ناشتا بکمن

گوو به پيشي پياوي نامهرد خيريکي بو خوي نه کرد
چونکه نه مسال مهيلي بوو هر کهس له خوا نيماني سهر
هر کهس عاقل نه بوو نه مسال به کاري خوي نه هات
چونکه هر کهس گويکمن به خيري ، پاشي خوي نه ولادو و
مهصله هات وایه کهوا راپه پي نيمه کهم

با نه قه وميت فیتنه وو دشمن به نيمه خوش مه کهن
صولحي نه منو تو به مه خفي چا که چونکه عاقلين
با به نيشي پياوي عاقل قهط نه زانن ناپه سهر
تهي و بصالي مزده بين خوا ويسعه تي خسته ولات
ضه يقه تي پوژي به نيزني حه زره تي وه يسي قهره ن

- ۱۰۱ -

و یصالی ئەم پارچە شیعرەى خواڕەوێ بۆ (مەئموور مەرکەزى ماوەتى
ئەو کاتە ئاردزوو ، لە سەرەتای شیعرە کەوێ نووسراو : [بۆ حضوورى
صاحب شعوور جەنابى مەئموور مەرکەزى ماوەت عەلىيەفەندى خوا دەوامى
عومرو تەرفیعی مەراتب یدات تەقدیم بیت وە بە چاوى مەرحەمەت
ببخوینینەو وە زوبان قبوولى تەحسینی بکات ، لە پاش شیعرە کەش ئەم
چەند دێرەى بۆ نووسیوێ : - [والسلام ، نعم الختام ، وتشرف الکلام] ،
باقى جەنابى عەلىيەفەندى لە خزمەت جەنابتاندا عەرضى ئیحترام
هەیه وە لە قایى لایەزالا تەمەنای تەرەقى دەرەجات و تەرفیعی مەراتبم هەیه
بو جەنابتان ، ئیکە ئەبى بچ عوزرو بەهانه ئەم شەکرو کووتالەم بۆ
وەربگرى لوظفەن هەتا چەند رۆژیکى تر ئینشا زوو پارەکت تەقدیم
ئەکەمەوێ ، ، شیخی سەعدى (علیه الرضوان) ئەفەرموێ لە گولستانی
خۆیا : -

[دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان حالی و در
ماندگی] . جەنابیشت لازم ناکا دوست و ناشنای .

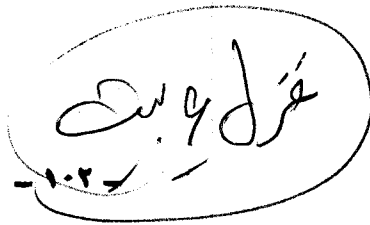
الداعي :- القرەداغى

ئەى جەنابى عەلىيەفەندى ، چى گوتوومە قافىيە
تۆ کە مەئموور مەرکەزى دىققەت بکە لەم قافىيە
تۆ لەلا خۆت ئىلتیفاتت بوو لەگەڵ من چاوەکەم
بۆچى ناپرسی عەزیزم ئیستە ئەحوالم چىيە ؟
وا لەدەس چەرخى زەمانە ، سەیری کە وەک فرفرە
هەلەسووپیم دا ئیما یەک لەحظە ئارام نییە

197

بۆ ھەموو دەم چاکە چایی ، خۆ خصوص فەصلی بەھار
 چونکە سەحرا سەوزسورە ، موقتەضایی چایی یە
 تا زەمان چابوو بە قوربان زیرەکی و فەرزانە بووم
 ئیستە گەر مات و نەخۆشم باعیشی بێ چایی یە
 من بە ئومیدی وەفا تۆم کرد بە جیکە ئیلتیماس
 گەرچی نەفسم پێم ئەلێ تە کلیفە کەت خۆراییی یە
 عەلی یە فەندی مائی ئاوا شە کرو چاکە ی بۆ کریم
 با بزەنم چۆنە ئەمجا نۆرە باجی حاجی یە
 ئەی (ویصالی) وا مەزانە حاجی عالی ھیمە تە
 چون لە طۆفانی بەلا بۆ ئیمە نووچی ناجی یە

بۆ خۆشه‌ويستی حۆم يه‌ئنی باعیشی بيشی عه‌ینانم جه‌نابی کاک

سه‌عید [دام عزه] ئەم غەزەلە تەقدیم‌بیت . .

سه‌لامی من له‌سه‌ر تۆ یخ گۆلی گۆلزاری ئالانی
منی بۆلبول نه‌ما سه‌برم دڵم که‌وته په‌ریشانی
به‌وه‌صلت گهر نه‌که‌ی ده‌رمانی زامی قه‌لبی مه‌غمووم
له‌کوورده‌ی فیرقه‌تا ئەمرم وجودم زوو ئەبی فانی
به‌تالی خۆت بکه‌ شیرین ، عزیزم تی‌بگه‌ به‌سیه
له‌بۆ ئەم نه‌وعه‌ ئیسقامه‌ ئه‌تۆ مانه‌ندی لوقمانی
نه‌بۆ ئیکمالی به‌زهی خۆت ئەبه‌د په‌حمت نه‌بوو قوربان
که‌سووتا جیسمو دڵ ما‌بوو ، ئەو‌یشت کرده‌ بوریانی
سه‌عیدا بوچی نابرسی (ویصالیت) بوو ، ئەو‌یش سووتا
له‌جاده‌ی کافری لاده ، وه‌ره‌ سه‌ر ڕێی موس‌لمانی
برا‌که‌ لێره‌ من شه‌کرو ئەتۆ کاکول له‌و‌ی بینه
وه‌ره‌ ئێره‌ ده‌با بگرین ، زه‌مانی په‌ندانی

غزل و سبک

- ۱۰۳ -

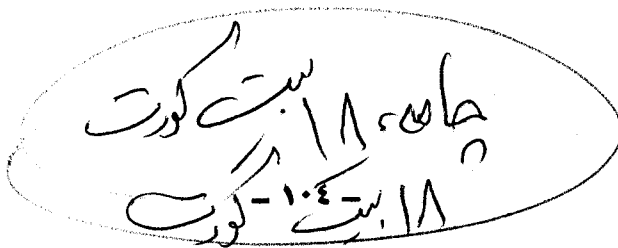
و یصالی نهم پارچه شیمری نو سیوه بۆ جه نابسی شیخ نووری و

دهرویش ناغاو مەمەند ناغا . .

به حویبی ئیوه مەشغوولم نه کهر چی ظاهره ن دوورم
وهلی به شهیمی دیدارتان ئه سیری تاری ده بچوورم (۱)
به خیر بێن نهی جه نابینه که باریتان هواره ک کرد
له وه قتی عصره وه تا حال ، به بێن نه اندازه مەسوورم
دوعای خیر لازمه بیکه ن خودا به لکی بکا ره حمن
خصوص به نده له چنگ نه مسال به غایه ت ماتو مەغدوورم
نه بوو مومکین که شهو بێم و به خزمه تیان موشه پریف بم
وه ئیلا من به دیدارتان وه کو به روانه مەجبوورم
به موزده ی هاتی ئیوه به میثلی غوبچه بشکوتم
فه قعط که وتووم سه رم ئیشق له بهر بێن چایی ره بچوورم
(و یصالی) حالی شیواوه ، به وه ضعی سال خلافاوه
مه لئین بۆچ دیار نه بوو قوربان ، به وه لای خه یلی مەغدوورم

به نده ئیجایی باری
القره داغی

(۱) تاری ده بچوور :- تاریک .

شاعیر ئەم بارچە شیعەرە ی بۆ (مودیری ناحیە ی ماوەت) ناردووہ ،
تیایا داوای چارەسە کردنی گیرگرفتیکێ کردووہ کہ پە یوہندی بە خۆ یوہ
ہە بوہ . .

ئەلا ئە ی ھەمدە می ژین و مە ماتم

ئەلا ئە ی باعیشی نہ فی و ئە باتم (۱)

ئەلا ئە ی یوسفی کہ نغانی ماوەت

ئەلا ئە ی مایە ی نہ قدو حە یاتم

جە نابی بە گ مودیرو عە لی یە فەندی

کہ ئیوہن واسیطە ی تە فریحی ذاتم

بە غەیری ئیوہ بۆ من کوا ئە میری

بە چاک ی پیم بلێ چارە ی نہ جاتم

بە لێ حاتم لە ئیوہ ئاشکرایە

ئەزانن بۆ چی بەم گەرمایە هاتم

ئیتەر ئەم عەرضی و حالەم بۆ یە نووسی

ئەبێ ئەم جارە زۆر پرسن شکاتم

کہ ئیوہ مەلجە ئی بیچارە گانن

ئەبێ کاری بکەن زووبن نہ حاتم (۲)

(۱) نہ فی و ئە بات :- پێشی ئەوتری نہ فی و ئیشبات ، دوو زاراوەن لە
تەصە و وفدا بە کار ئەھێزین ، ئەویش دوو پایە و پلە ی تەصە و وفن
کہ مەتەصە و و یفە کان ئە یگەنێ .

(۲) بیچارە گان :- بێ چارە کان ، ئەوانە ی چارە یان نی یە .

(۳) سوورە قەلات :- ئەو کاتە گوندیک بۆ لە نیوان چوارتا و ماوەتا ،
ئێستا کراوە بە (مجمعیکی) گەورە .

منی مهزوون بهراستی چوارده مانگه
 نهسیری میلله تی سووره قه لاتم (۲)
 به قهولی ریش سپی و ماقولو کویتخا
 قهراری بیست دیناریان دا بهراتم
 نهگر چی سایقهن فهرموت به محمود
 به سهلی بدری پاره ی باقیاتم
 له کهل حوکما نه بی بی سووده ته بلیغ
 تهماشاکن که چهن مهغدوورو لاتم
 قسه ی مه محمود که زانیم بی پهواجه
 لهوی پویم به مهجیووری هه لاتم
 نه بی تم باقیاته ئیوه بیدهن
 نه پرسن ئیوه گهر دادو شکاتم
 نه زانن ئیوه شو عالم که نیمه
 به غیری تم بهراته واریداتم
 که ئیوه ناظرن بق مولک و میلله ت
 مه کن سستی له عرض و لاثحاتم
 نهگر چی ئیوه مه للاحیکی چاکن
 وه لی من غرقی گیتزای فوراتم
 بلیم چی نه مری خواجه چون دوعاگوم
 نهوا هه ر بی ئیعاشه و بی خه لاتم (۳)
 (ویصالی) مهستی باده ی عشقتانه
 کهوا ئاواره یی خاک و ولاتم

(۴) دوعاگو: - ئو کهسه ی له خوا نه پاریتوه و دوعا نه کا ..
 لیره دا چاک وایه باسی تم رووداوه بکه م که شاعیر ناچار بووه
 ناره زایی خوی بهرام بهر دانیشتوانی سووره قه لات دهر بی ری ، نه مه یش
 بهو هویه بووه که دانیشتوانی گونده که نهو په یمانه یان شکانه ووه
 که بهرات و موچه ی ویصالی له کاتی خوی دا بدن ، دیاره ئیسه اری
 جارانی مه لا له لایهن دانیشتوانی گونده کانه و نه درا ، .. نه گر
 نه یدرایه تی کاری نه نه چووه سهر ، که واته ویصالی له سهر ماف بووه
 که گله یی ئی کردوون .

غزل

- ۱۰۰ -

شاهیر ئەم پارچە شیعەرە ناپابەیی بۆ (شێخ محمد) ناویک ناردوو .
 چیکەم لە بەختی شەرتوو ، پار هاتو پێم ئەزانی
 چنکی هەر وەک موغیلان لە چاکیم وەر ئەهانی (۱)
 کەر شوو بە خەو ئەمزانی پێبازی بازە ئێرە
 بۆ ئەخدی ئەمەلی یاران مەد ئەنکە بوونم ئەهانی
 بڕوانە مەیلی سەیرت ، چۆن دڵ شکستی کردم
 مەر موئەینانی وەصەلت جەبری بکا ، شکانی
 بەو وەمەییەکی که فەرھوت دڵ ئینتظارێ پێتە
 بە عوسرەت پابوێزین ئێوارە تا بەیانی (۲)
 یار ئەز حەزی لەسەرین ، خالیس که بەمەرەوێ
 بە دلێا پائەبوری ، مەیلی قەلاچوانی (۳)

-
- (۱) موغیلان :- جۆرە درکێکە لە دەشتی حەجاز زۆرە .
 (۲) عوسرەت :- خوشی ، شادمانی .
 (۳) قەلاچوان :- کۆشە پێشەکی لەسەرتی باڵەن بوو .

سید
چاه ۱۳
سید
حاجه ۱۳
- ۱۰۹ -

ئەلا ئەی صاحیبی دەرکتو درایت

ئەلا ئەی ناظمی مولکتو ولایت

ئەلا ئەی صاحیبی روشدو کرامەت

ئەلا ئەی مەعدەنی جودو سەخاوت

ئەلا ئەی صاحیبی ذهنو فەراست

ئەلا ئەی گەومەری کانی سەعادەت

ئەلا ئەی نەغمەخوانی صوبەگامی

ئەلا ئەی غونچەیی باغی مەلاحەت

ئەلا ئەی دوری دەریایی شەرافەت

ئەلا ئەی سانعی شەهەری پەشادەت

لە بۆ تەزینی مەجلیس شەمەع ئاسای

وہ کو سەحبانو وائیل بۆ فەصاحت (۱)

ئەلا ئەی بولبولی بوستانی ماوت

ئەلا ئەی گولبەنی باغی لەطافەت

بە گەرما بۆیە هاتم تۆ ببینم

کەچی خالی بوو بێ جێ و مەقامت

حەلیم خان پرووی سپی بێ ، بێ قصور بوو

لە خزمەت کردن دا ئەی کرد پەخاوت

بە بێ تۆ نازو ماستو چایمانە خوارد

وہلی بێ لەفظی تۆ ئەی بوو حەلاوت

ئەتر غەم مەر وہ کو بلوان ئەباری

کە مەحرۇوم بوو لە دیداری جەنابت

کە تۆ حازر نەبی ئەی نووری چاوم

وہ کو وێرانە وایە مولکی ماوت

وہسالی تۆی ئەدی ، چۆری وەسالی

لە تالوا زۆری پەشت ئەشکی ئەدامەت

(۱) سەحبانو وائیل :- ئەوی دور زمان پازاوی عەرەب بوون .

غزل و ایت

- ۱۰۷ -

گوئی بگره له من نهی بادی صه با
بین بۆ بهرده زهرد بین عوزرو به ها (۱)

مهروه هی زولفو پرووی حه بیبانی
هم بۆ نه خوشان ده زمانی شفا

بۆ گولستانو هم بۆ نه باتات
هر ته توی باعث بۆ نه شنه و نما

شاطری نیه چابو کتر له تو
بۆ کاری موهم نازانه پروا

بۆیه له عالم تو کرای موختار
که بییه قاصد له بۆ نه نبیا

ته بلیغی نه مری نه نبیا بکهی
مه شریقو مه غریب به گوی عالمه

زوو بین بۆ لای من روچی شیرینم
ئیشیککی ضرور وا له من قهوما

هم نامه نووسی به گیان و دل
بۆ براده رو دوستو ناشنا

ته بین به گورجی بییهی بۆ واژه
بیدهی به دهستی جهانی کویتخا (۲)

زۆر به چاکی خوئی بیخوینیتته وه
هم بۆ شیخ نه محمد ، هم سه یید عه بدوللا

(۱) بهرده زهرد :- گوندیکه له پروژاواي چوارتا

(۲) واژه :- گوندیکه له خوار بهرده زهرد وه یه .

چاهه چاهه کور بیت
چاهه چاهه کور بیت

نیستیدعا نه کم له قایي نه حمد
دوورین له دوردو نلام و به لا

مه قصه دم نه وه نه ی پوځی په وان
له پاش ته بلیغی سلام و دوعا

شاید تی بگن که مه طلب چی په
نه ک هر لام دهر لام بیخه نه نه ولا

نهو سید عه بدوللای بانهی مه شهوور
نه ک سید عه بدوللای جه نابی مه لا

نهو چون مه لایه موکله لف نی په
بو خوم نه زانم اصولی مه لا

نه گهر واش نه بین هر پیمان نه لاین
هر نه لاین بیته ، مه لا نالی ها

نهمه مه شهوور ، نه قهط درو په
نه صل و نه ساسی نی په به وه لالا

نهم نه قله درو کهوتو ته دوامان
بوته شوره تی ته وای دنیا

پن مارو نانی مه لاو چاوی موور

نهم سنی په هیچ کس نه دی له دنیا

هر کس نهم شیعه ی مه شهوور کردووه

زور ناوس بووه له کیری مه لا

دهوله تی مه لا شعر و حدیثه

کئی سوئالی کرد مه لا بن دهنگ ما

به لاین سوئالی شعر ی له مه لا

بکری ، نه جیله گهر جواب نه دا

له صد یه کتیم نه دی له مه لا

به نه مری شعر و به قهولی ناغا

بیی وه کو عام دهوله تی دنیا

دا که کهیم گا ، به کیری کویتا « ۹ »

جامه - جامه

له تاو ئهم شيعره طايه فەي مهلا
كونه شكيان لى بۆته سهرا

مهلاي قوربه سەر له هيچ جيتكاي
ناو پيرى بكا ئيدديماي سهخا

چيكا كه نه يين ، چ بدا به خەلق
وا خەلقى ئەلێن زە ذيله مهلا

مهلا هەر ئەين عالم بيداتي
ئەگەر نه يه نى مهجبوره بپروا

(V) (ناماقوولى كرد ، سەرى دا له بەرد
هەركەس ئەو بەيتەى خستە دوا مهلا)

ئەمىز به معرووف ، نهى له مونكەر
لازمه بيكەن تەواوى مهلا

موافيقى شەرح ئەگەر ئەم دوانە
يەك له مهلايان بەجى نههتينا

ئەو زۆر حەقه پىي بلێن به خيل
نەك بۆ نانتىكو دوسى پيالە چا

مهلا كه نه يبوو بۆ دين تەبليغات
يەخەي ئەگيريت له دنياو عوقبا

ويصالى به سبه تو خەريكى چيت
ئەمجا به خەكەت وەرگيرە سەر كا

له مەرو هيسر ماینو وشتەر
يەعنى له هەموو ئەروەتى دنيا

زياتر له لوطى حەضرەتى بارى
نيمه به غەيرى يەك طاقە مانگا

سى پۆزه ئەویش وەكو پەمەزان
هەر به پۆزووه ، هيچ نيه بيخوا

(صائم الدهر) ، (قائم الليل)
پوو له طاعەتە ، خوا لى قبول كا

چامه - چامه

مهشغوولی صومو سلووکه دائیم
قهط غافل نی یه ، وهک کاکه نهوضا

مهشهوره پوژی ئیلیاسو خدر
ئویش ئیگریت به نیازی کا

پنی نه لیم وا تو مردی له برسا
ئه لئ لیم گه پئی جاری قهینا کا

پوژو ناشکینم تا له وازهوه
ئاشناو کوپخا بوم نه نیرن کا

وهختی کام بۆ هات پوژو ئهشکینم
له وهختی ئیفطار ئهخوینم دوعا

مهمنوونی کوپخا مارفیش ئه بوم
وهکو سالیکان همدو ئه نای خوا

ئاناری بری زستانی ئه مسال
مهعلومه لیتان ، هیچ لازم نا کا

زستانی ئه مسال ، خولاصه ی کهلام
(بخت النصر) بوو ، کهوتهوه دنیا

ویصالی بینه خه تمی ئه شعارت

ئیتتر هر تو نیو ، دوو سنج گوینی کا

(به لام کاکه گیان (کا) کهتان (کا) بئ
نهک پاش ئاخویری بز نو کهرو کا)
هه لێ زوژی

ئه گهر (کا) نه بئ قبوولی نا کهم
قهینا کا با هر بمیئن دهعوا

ئه گهر (کا) نه بئ ، مانکا که بمری
حهقی ئهویشان مهعلوم دیتته پا

مهعلوم بئ لیتان کای بۆ نه نیرن
پوژی قیامت دیوان دانرا

که موقابیل بوو بۆ مورافهعه
موافقی حق ، مهسئولتان ئه کا

له واژه و سنکچ و هم له بهرده زهرد
له مټکو و کان و هم هم شه مساوا (۳)
عه داله تی حق چوڼ قبول ټه کات
مانگا که ی مهلا بمری له برسا
ټه گهر نه ینیرن خوټان ټه زانن
ټه و (ویصالی) پچی وتن بو خوا

(۳) ټه ناوانه کومه لږ گوندن له ناوچه ی شارباژیر .

کررت
چامه - چامه ۹۰ بیت

- ۱۰۸ -

نهم شیعره ی خواره وه له کاتی خۆیا ویصالی ناردوو یه تی بۆ
خه لاهه خانی خیزانی شیخ له تیغی شیخ محمود ، به نامه کهدا وا
دهرئه کهوئ که په یوه ندی له گهل نهم بنه ماله یه دا هه بووه ، به تایبته
ویصالیش دانیشتووی ناوچه ی شهربازیر بووه که شیخی نهم ، واته
شیخ له تیغ زۆربه ی ژبانی لهوئ برده سهر ، نامه که له پال هه وال پرسین و
دوعا گوئی و قسه ی نهسته قدا ، له رووی نازه وه گله یی له خه لاهه خان نه کات و
باسی هه ندی شنی کردووه که له شیعره کهدا پروون و ناشکرایه ، نه مچا
بزاین ویصالی نه لیت چی :-

نهی خه لاهه خان ، خوشکی خوش کهلام

موباره کت بی سهرابا ناغام

تەمەننا ئەکەم لە قابی ئەهەد

هەر پێک و پێک بن ، نه بینن ئالام

ئاوێنهی دلتان موکه ددهر نه بیت

هەر صاف و پروون بن ، وه ک صه فحه یی جام

تا هەن لە دنیا ههول گوشابن

هەر رابویرن به خوشی و نارام

هەر کامه ران و مه قصوود ره وابن

له سهر صیحه ته و عه بشی بی خیتام

تکه وه بن وه ک گول و بولبول

لێک جودا نه بن تا طوولی نه پیام

پوو خوش و دلخۆش لێو به خه نده بن

وه ک عاشق له گهل یاری دلآرام

من وه ک ئێوه نیم بی به شتان ناگه م

چاهه - چاهه ٢٠٠٠

له دوعايي خيتر وهختي صوبو و شام
چونكه من دائيم ئيتوه له بيره
له بيرم ناچن تا دئ ئينتيهام
هر له گهلتان بيت ، [دائم الاوقات]
لوطفي حمزه تي حايي [لاينام]
نه مجا به ياني مه طله بم نه كم
بو ئيتوه له پاش دوو ملوئين سهلام
وا پيتان نه ليم نابي عاجزين
له هر چي نه يلتم به گوڤره مه قام
ناخو قهط جاري يادي من نه كن
ئهي خانم له گه ل شينخه كه ي ناغام
گله يي نه كن هر له دووره وه
حوسه ين بو نه مات نهو شينته ي نه قام
قهيناكات ياخوا نوڤي گيانان بيت
چيلي شيرين و پر په نگو و خوش تام
پوژتانه ئيمرو فرصه ته بيخون
گوشت و پلاوو نه نواعي طه عام
خواردتان به يي په نچ نهو گشت برنج
منيش به خه بله ي وشكه وه خنكام
وا له چنگك سه رمای زستاني نه مسال
زه ردو ضعيف بووم ، به جاري فو تام
هر نه مدي جاري دوو هو قه برنج
كه بوم بنيرن به وه جهي ئينعام
هيچشم نه دي ، گله يي نه كن

چامه چامه
چامه چامه

له به ندهی فه قیر ، به عنی پښ وه فام
مه سه له ی دزو مال ، خو مه شهوړه
نیمه یش مه ووه هاین خولاصه ی که لام
له بڼه فای خوتانه قوربان
نه گهر حق پرژن مهر من به وه فام
نهم بیستو نهم دی که نیتوه جاری
له من بیرسن ماوم یا نه مام
هق وایه گه ووه له بجو وکی خوی
مهر لڼی بیرسیت ، [دائم المدام]
نهی خه لاهه خان تو بژچی گژپرای ؟
خو تو زور چاک بووی له گهل خاص و عام
پرو خوش بووی سابق نهی خه لاهه خان
خه لکت بانگ نه کرد بو نه هارو شام (۱)
نیتسه نازانم خانم خاصه کم
بژچی وات لڼهات نهی شیرین که لام !
ته عجب نه کم له بڼه حمی تو
نه جاری کاغز ، نه جاری سه لام
له حمی خواوه له تهره ققیدان
عالی روتبه بوون ، دهرچوون له قهوام
مه پرسن حالی فه قیرو نیتام
که هر کهس نه ناسن ههقتانه بلین

(۱) نه هارو شام :- نانی نیوه پرو نیتواره .

حاجه - حاجه ٩٠ ٧٠

شیخ سوله یمانه و منیش به لقیسام
بخون چیشتی چه و هم تاسکه بابی
مه پرسن حالی فقیرو نیتام
نیداره نیتهمیش داروو خه لووزه
نیوارهش نهخوین له شوربای بی تام
نیوارهش نهخوین له شوربای بی تام
ردهش بووین وه ک خه لووز ، رقه بووین وه کو دار
ودن ببینن سهراپا نه ندام
گشت بۆ که بابی هر بووینه که باب
بی هوش و خاموش وه کو مقه بیام
نیوهش هر نهخون ناپرسن له کهس
به راستو چه پا کشمیش و بادام
سهیری نه و هه موو برنجه جوانه .
خواردتان بی حسهین لیتان بی حرام
خانم قهیناکات با بمان میتنی
وهختی خوّم قسهی خوّم نه کهم ته مام
هر کهسی نه مرئی ته حه ممولی بی
نه تیجه نه گات به هه موو مه رام
چون قبول نه گات عه داله تی حه ق
نیوه رۆن بخون منیش نانی خام
شه رعی نیوه و من با هر بمیتنی
هه تا مه حکمه می خودایی عه للام
له وئی ده عواتان له سه ر قه ید نه کهم
به شه ریعت و نایاتی که لام

دا سوسه حبسو - هجو
 ۹۱ سیر

ئیتوه نیتانه پیکه‌ی ئیعتیراض
 هم به هه‌دیشی (سید الانام)
 قسه‌ی خیلافیش نایه به ده‌ما
 شه‌رته کردوومه تا له‌سه‌ر دنیا
 عه‌داله‌تی حق شه‌رعمان نه‌کات
 تا مه‌حشه‌ر ناین خاتیمه‌ی که‌لام
 نه‌و وه‌خته جا لیک نه‌پرسینه‌و

موجریم ده‌ر نه‌چم ، نایه بن خه‌طام
 لیم مه‌علووم بووه که لای هه‌ردووکتان
 حسه‌ینی مه‌غدوور نه‌یما ئیختیرام
 به‌فلسیتک ناچیت حسه‌ین لای ئیتوه
 وه‌ک شایی عه‌جم له بیرووت و شام
 خودا بۆم بکا بیتان ئه‌ریژم

داخی دل‌ی خۆم یۆزی ئینتیقام
 ئیتوه له‌ حال‌ی حسه‌ین نا‌پرسن
 من به‌ ته‌مای چیم که‌ لیره‌ مه‌لام

شیخ حسه‌ین شرح‌ی حال‌ی خۆی نه‌دا
 شایه‌د ئیشه‌که‌ی بکا به‌ نه‌نجام
 مه‌لا شیخ محمه‌د تو به‌ ته‌ما چیت

یا تویش له‌ دل‌دا ئه‌ل‌نی به‌ ته‌مام
 ویصالی بن شک دوری ته‌شعارت
 زۆر به‌ قیمه‌ته‌ لای عالی مه‌قام
 باقی له‌و دیوه‌ ته‌شعاره‌کانم
 فیکری لی بکه‌ن زۆر به‌ ئیه‌تیمام

چامه - ۹۰ بیت

غم مهخۆ دنیا خوښ نهکات بۆمان

لهمهولا خودای سابق الانعام

بین شک مهراممان جی بهجی نهکات

ئێوهش به شادی هیل بکهن ئهعلام

ههروهک قودسی و سهعدی و نیظامی

بینه خاتیمه‌ی شیعی خوښ نیظام

نهظمی ئهشعارم جوانه ئهترسم

نەپروا به قیمة له‌لای شا بارام

نهترسی شیخیش لای ناره‌واج بین

هه‌ر به قیمة ته له‌لای گۆل نه‌ندام (۲)

مه‌شه‌ووره هه‌ردوو عالی هیمة‌تن

هه‌ر وه‌کو حاتم بۆ جوودوو ئیکرام

به‌یانی مه‌طلب (ویصالی) کردت

ئیتیر به‌سیه‌تی ، باقی والسلام

(۲) ویصالی له‌م به‌یتو به‌یتی پێشووترا شیخ له‌تیدی شو به‌اندوو به‌

(بارام شا) و هه‌لاوه‌خانیس به (گۆل نه‌ندام) .

مرغ = کبوتر

- ۱۰۹ -

ئەلا ئەي ساقى بەزمى ھەياتم
ئەلا ئەي مورشىدى پىڭكەي نەجاتم

ئەلا ئەي باعیشى ئارامى جانم
ئەلا ئەي مايەي نەفى و نەباتم

ئەتۆ لەم ناحىيە بۆ ئىچە شەممى
و ەكو پەروانە ئەمنىش موبتەلاتم

وېصالى ئارەزووى بوو بۆ مولاقت
و ەلى پۆز بوو مانىيە گەر نەھاتم

★ ★ ★

عەزىزم نوورى چاوم ەلى يەفەندى
خودا بۆت زىياد بىكا پايەي بولندى

لە پىشەي ماوەتا و ەك شىرى مەستى
لە بەزمى چايى يا ئەمئالى قەندى

لە بۆ ئىفائى و ەظىفە خۆت لە ماوەت
شوگر سولطەت ەيە بىن باكو پەندى

ئىلاھى بۆ (وېصالى) ەەر بىئىنى
شوگر بىاوئىكى باشرو بىن و ەزەندى

★ ★ ★

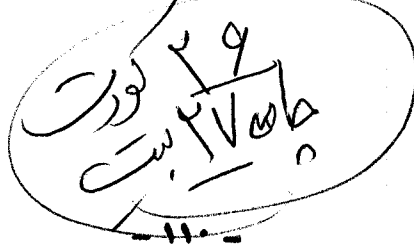
ئەلا ئەي نوورى چاوى ئەغيار
لە باغى ماوەتا تۆي و ەردى بىن خار

ئەوا ناردىم گەلە شىرى بە دىيارى
بە پەنگ مانەندى طاووسى كە بىك پەفتار

كلىلى چاكە بۆ مانگايى ئەعدا
لە مېداننا مېئالى شىرى ھوشيار

(وېصالى) ەەر ئەۋەي بۆ ناردى بۆ تۆ
قبوولكى گە ئەتۆش و ەك دوپى شەھوار

★ ★ ★

لیره دا دهر باره ی نه م پارچه شیعره به پیویستی نه زانم که نسوه
پوون بکه موه که دوو شیعرمان له دوو پارچه به یاضی جیا جیادا بهرچاو
کهوت که هردوو کیان له یه کهوه نزیکنو ته نانت چهند به یتیکیش له
هردوو کیانا دوو باره بوونه توه ، وه بهو هویه وه که جیاوازیه که بیان زوره
وامان به باش زانی هردوو پارچه شیعره که بلاو بکهینه وه .

سهرم ئیشخ له بهر بئ چایی قوربان
وه کو طهر پراح نهوا که وتووم له مهیدان
که چایه نووری چاوی ئینس و جینه
که چایه زینه تی بوستانی ریضوان
که چایه شه می جه می عاشقانه
که چایه شاهیدی گولزاری که نعان
که چایه موطریبی خوش خوانی مه نزل
که چایه ساقی به زمی جومله یاران
که چایه خوشه ویستی جوان و پیره
که چایه دولبه ری سولطان و شاهان
که چایه باعیشی نه حیایی عالم
که چایه ره ونه قی دپهات و شاران
که چایه دافیمی عه جزی دهر وونی
که چایه واسیطه ی ریکی و غیرفان
که چایه نه سبایی به زمی ئیتیحاده
نه گهر چایی نه بئ عالم په ریشان
خصوص بۆ ئیسته گهر فوصلی به هاره
زه مانی عهیش و نۆشو به زم و سهیران

ئهگهرچی ئیسته دنیا سهوزو سووره

وهلی بی چا سهراسهر چۆله قوربان

که من چاییم نه بوو قوربان له مالا

ئیتتر بۆچیمه مالی ورتو و یران

چ موحتاجی به یاناته که بیکم

ئهزانی حالی بی چایی به ویجدان

(مهگر چایه مهسیحی ئیینی مهربم)
ئهکا ئهحیا ههزاران قهلبی بیجان
که تهمشرفی نه بوو چایی له مالا

وهکو ورج بۆله یانه مالو میوان

(ویصالی) ویتلی وهصلی بووکی چایه

وهکو مهجنوون کهوا کهوتووته کیتوان

که مالی خالی بوو یهعنی له چایی

نیه فهرقی له گهل ئهشکهوتی کیتوان

له راستیدا ئهگهر له شتیوهی دهبرینی ئهم شیعره وردبینهوه که
چهنده شتیویهکی ساکارو ئاسانی بهکارهیناوهوه له ههمان کاتدا به
شتیویهکی ئهوتۆ باسی (چایی) کردووه که پیم وایه تا ئیستا له ئهده بسی
کوردیدا چ شاعیرانی رابووردوو وه چ شاعیرانی ئهم سهردهممش نه یان
توانیوه بهم تهرزه باسی چایی بکنو نرخو کرنگیهکی ئهوتۆی بدهنی که
ویصالی داویهتی وهروه کو چۆن مرۆڤو گیان له بهرانی تر بی د ئاووهوا ،
ئهزیاون ، ئا بهو جۆرهش ویصالی بی (چا) نه زیاووه گوژه رانی
نه کردووه ههر کاتی چایی لی برایت ژبانی لی تال بووه به ههر
شتیویهک بووه چایی پهیدا کردووه ، ئهمه له لایهک ، له لایهکی ترهوه
گهل لایهنی کۆمه لایهتی وه وشتی مرۆڤایهتی وه تهنروسستی و ژبانی
پۆژانهی بهستۆتهوه به چایی یهوه ، وه له راستیدا ئهو شتانهی باسی
کردوون له بارهی ئهم شهرا به خو شهوه هه مووی راسته و چایی بووه ته هۆی
یان ئهنجامی ئهو شتانهی باسی کردوون ..

سهرم ئیشی له بهر بئ چایی قوربان
 وه کو طه پراح ثهوا کهوتووم له مهیدان
 که چایه خۆشه ویستی پیرو جوانان
 که چایه نووری چاوی جینو ئینسان
 ته گهر چایی نه بئ حاضر له مالا
 وه کو ورچ بۆله یانه مالو میوان
 که چایی باغینی تهزینی مه جلیس
 به چایه حورمه تی سولطان و شاهان
 که چایه جه می به زمی یاران
 که چایه شاهیدی گولزاری که نعان
 که چایه مو طریبی خۆش خوانی مه نزل
 که چایه زینه تی نه یوانی دیوان
 که چایه باعینی نه حیایی عالم
 که چایه رۆشنی دهشتو بیابان
 که چایه دافعی عمجری دهروونی
 که چایه واسیطه ی ریکی و غیرفان
 که چا نه سبابی نوقطه ی ئیتیحاده
 ته گهر چایی نه بئ عالم به ریشان
 (و یصالی) شیتی وه صلی بوو کی چایه
 وه کو بولبول که شهیدایی گولستان

جامه جامه جامه جامه
- ۱۱۲ -

مهر چایه لهم جیهانه ، مهجووبی ئینسو جانه
 طهیبی دهردی قهلبو ئارامی رۆحو جانه
 نهسابی نهظمی سهقفی بهیتی وجودو عامه
 ئهرکانی بهزمو عهیشی دلداری جاویدانه
 تهفریحی ئههلی ویجدو تهزیینی تهختی شایه
 مهمدووحی ئههلی حالو مهطلووبی عاشقانه
 تهتقیحی نهفسی عامو ئهربابی ئهولیايه
 مهشرووبی ئههلی دنیا ، خورشیدی گولستانه
 تهحسینی وهجهی شهخصو تهسکینی ئیشی سهره
 تهنویری چاوو روکنی ئهبدانی ناتهوانه
 نهسابی ذیکرو فیکری پیرانو پارسایه
 تهرفیعی عیززو جاهی مهخلووقی ئاسمانه
 ته شریحی صهدری خهککو رهنگینو مهجلیس ئارا
 تهرتیبی زولفو خالو کیتسوویی دولبهرايه
 مهنظووری شیخو عالهم ، مهعشووقی پیرو جوانه
 مهبقووضی مودخهلانو مهقبوولی سهروهرايه
 مانهندی لهعلی یاره ، دهرمانی دهردهداره
 شیرینو ئابداره ، رهنگ میثلی ئههغهوانه
 شفای دلی فوکاره ، نهوصافی بچ شوماره
 مهطبووعی یاری غاره ، رهفیقی راستانه
 عهدوویی نهغنیایه ، مهنسووبی نهتقیایه

هم دهر دو هم دهوايه ، جان بهخسرو جان ستانه
بين جورمو بين ههوايه ، پي نوورو پي سهفايه
مهوجوودي لوطفي خوايه ، رهفقي شاو سهپانه
شهوقي دلي (ويصالي) ، دائيم به عهكسي چايه
به شهمني چايه روشن ، بهزمي عيراقو بانه

جامه ۱۱۵ سبزه جامه ۱۰۰ سبزه

- ۱۱۳ -

برادر هر کس چای ، ده بن ثو یاوه ری چای
له گل نه سبایی چایی حاضر و دانیم موه ییا بن

که چای بن هر له گل چای ، به چای بن مونیسی چای
به چای بن نیسبته تی چای ، که چای بن همسری چای
له دنیا چایه مه مدووحه ، به بن چای عیش مه قبووحه
به چای مه یخانه مه نجووحه ، به چایه مه جلیس نارابن

نه گهر چای بی ده بن چای بی ، له مه نوایه کی زور چای بی
له قوناغیکی زیبایی ، نه وه ک شوبهی کلیتسای
نه جیگایه کی نا شوق بی ، دلی تیدا معووه ق بی

نه وه ک حوچره ی موعلله ق بی که جیگای به ردو سه رما بی

نه وه ک حوچره ی موخنده ق بی ، دلی تیدا موروه ووه ق بی

نه میثلی وه کری له قله ق بی ذلیل و گیترو هم بابن

نه جیگایه کی وا ته نگ بی ، وه کو مه نوا ی میشه نگ بی

نه خانه ی پیسو به دره نگ بی ، به عینی ده بو وابن

نه جیگایه کی بی دار بی ، هموو کس لئی به هاوار بی

نه قه بضو به رتو به ندار بی ، موغاره ی دیوو صهرا بی

نه خانه ی مارو عه قره ب بی ، نه جیگی نه سپو مه رکب بی

نه هجی مندالو مه کته ب بی ، نه سه قفی سه طحی رووخابن

نه میثلی قه یصه ری وابن ، به دائیم پر له سه رما بی

نه وه ک توونی همام وابن ، که صاحب تاروو هودا بی

چامه - چامه - چامه

نه جيڳهي خوف و دهشتت بين ، نه قه برئاسا به طولمت بين
 نه جيڳي ثافات و عيلاعت بين ، نه جيڳهي شين و غوغا بين
 نه حوجري کون و کوناوي بين ، له گڼ صحره مساوي بين
 نه طاماني پياوي بين ، شياکي پتوه نووسا بين
 نه پر زبل و گلاوي بين ، دلږهي بان گولاوي بين
 نه وه ک جيڳي دوو کهلاوي بين ، به دوودي ديدنه نه عسا بين (۱)
 نه جيڳهي توڙو هم غم بين ، نه جيڳي پرو باهو ضه يغم بين
 نه جيڳي بين عقل و نه بکرم بين ، نه جيڳهي گه پرو ته رسا (۲)
 نه وه ک حوجري ... ناوي ، نه وي و به رزو هرداوي
 نه جيب ناخوش و باداوي ، به ميڼلي تووني بابا بين
 نه دارو بارو هرزالي ، له باله بين له سيپالي
 به کوڙي کوبه يي خالي ، سهرا سر ريڳه گيرا بين
 نه هيڼده بين سهروبا بين ، که سيڱر گهر له نيڼودا بين
 که صبحه نيڼ هه لستا بين ، سهرا سيمه يي نه جيب مابين
 که بيته دهر له سيپالي ، شکاين لاقو و بالي
 که ديفقت کا له نه حوالی ، به جوزئي پڙحي تيا مابين
 نه گهر جيڳي عه قره بو ماره ، مه کاني په نچو نازاره

(۱) دوود :- دوو کهل .

(۲) گه پر :- گاږ .

ته رسا :- پياوي ثاينتي غه يري ئيسلام .

جامه جامه - جامه - ۱۰۰

کسی نیتا بین ناچاره ، ده بین قهصدی مودارا بین
(نه نه بله و ناگهسی لئ بین ، نه بهدکاری دراوسن بین
که واین ، گوی خلهی تی بین ، نه گهر نهو جیتکه جی جی چا بین
له نیتو نهو نه هلی دنیا به ، رسوومو قاعیده وایه
صهارهت لایقی شایه ، سیاست بۆ کهرو کا ناین
فقیره پرووتو دل خهسته ، عزیزه مهستی سهر بهسته
شهینه ههر له سهر دهسته ، سه که گهر جی له ده رکا بین
له سهر نهو نه روضه ره نکینه ، خه بیث بۆ پیسه بیینه
که چا بۆ قهندی شیرینه ، نیکویی بۆ بهدان ناین
به لئ ههر چیزه بۆ چیزئ ، نه نیری چیزئ بۆ چیزئ
به لئ ههر ریزه بۆ ریزئ ، خرابه ناین بۆ چا بین
وه کو نینگلیزو عثمانی ، وه کو بولغارو یونانی
شه بیی پرووسو تهلمانی ، له گهل یه کدا که دهوا بین
(مهقامی توونچی ههر توونه ، ره فیقی لوطی و مهیمونه
خه زینه مالی قاروونه ، عهصا بۆ دهستی موسا بین
(چه حاجت تو بلجی وایه ، که نه رگس مهستو شه هلاک
شه می مهجنوون که له یلا به ، مه می وامیق که عوذرا بین
(سوله یمان زهوجی بهلقیسه ، عهزازیل کاری تهلبیسه
خه یاطی نیشی نیدریسه ، کهرامت بۆ مهسیجا بین
سه خاوهت بۆ کهریمانه ، ره ذیلی بۆ بهخیلانه
حهماقت ره سسی نادانه ، قهراسهت کاری دانا بین
نه گهر قاتمش نه گهر دووده ، له بۆ شه ددادو نه مرووده
جهه نه نه صونمی مه عبوده ، له بۆ کوفقاری دنیا بین

چامه - چامه - چامه - ۱۰۰ بیت

نهمه تقسیم سو بجان ، که حیگمت کاری لوقمانه

خضر بۆ ناین حه یوانه ، سکه ندر مو طه لله ناین

نه گهر یونس نهانی بِن ، مه کانی به طنی ماهی بِن (استعاره)

چ شهو بِن یا به یانی بِن ، به نهمی حق ده بِن واین (استعاره)

نهمه ته قدیری مهولایه ، که داود حونجه روی چایه

نه گهر یوسف دلارایه ، زوله یخا بۆی به شتیوا بِن

نه نیسی ره ننده مهر ره ننده ، ره فیقی چایه مهر قه ننده

حریفه مائیلی به ننده ، ره قیبه جی که مینگاه

عه بایه قابیلی شانه ، که به نکه به رگی چۆبانه

له طافهت بۆ جوانانه ، کیتابهت ئیشی میرزا بِن

به ممشت بۆ صادق بِن ، سه عیره بۆ مونا فیک بِن

نه وه بۆ ئیمه لائق بِن ، نه میش با جی نه صارا بِن

بهشی من طه بهی مهوزوونه ، شه را به غوصه وه خوونه

سورشکم شه بهی جه یحوونه ، به میثلی شه طلی به غدا بِن

غزه ل دلدارو دلبرمه ، کیتابهت نه فسه ری سهرمه (عذره)

فه صاحت به رگی مه خمرمه ، خودا پیدا ده بِن واین

کسن نائیل به ده ولت بِن ، نه صیبی گهر به ره حمت بِن

ده بِن غرق عیبادت بِن ، خهریکی شوکری [الله] بِن

نه گهر واین عیب داره ، مه قامیتی به نازاره

هموو کس لی به هاواره ، مه قامی چا ده بِن چا بِن

نه گهر هاتو کسن نه مرۆ سوئالی کرد له جی نیکو

مه کانی قهرقه فی خوشبو ، ده بِن چۆن بِن

ده بی حالی

نوروزی

نوروزی

نوروزی

نوروزی

جامه جامه جامه - ۱۰۰ باب

و یصالی تو نه گهر دانی ، جوابی ده به ناسانی
شه بیهی ناصافی ثانی ، بلای قهصریکی ثاوابی

ده بی حوچره ی موزه یی نه بی ، ده بی ساقی موعه یی نه بی
له هره جانبی موبه یی نه بی ، نهوایی سازو گویا بی

ده بی طاقی مقه ووهس بی ، فرووشی صحنی نطلهس بی (زوله یی)
هموو جانبی موقه رنهس بی ، وه کو قهصری زوله یی بی

ده بی نهو سه قفه نه پره نگ بی ، شه بیهی قهصری حو پره نگ بی
صه دایی تارو هم چه نگ بی ، وه کو مه یخانه ناوا بی

ده بی دیواری نهو زه بی ، هموو نه طرافی زیور بی
له نیویا میشکی نه ذفر بی ، وه کو په یخانه بویا بی

به فوق و تحت و حانوتی ، به کورسی و تهختی زوموروتی
به کاخی دورپو یاقوتی ، وه کو قهله ی شه هشتا بی

چ قهله فرفری گونبه بی ، بناغی نهو زومه پره بی
ده بی پای ی زوبه رجه بی ، هموو ده روازه پولا بی

مناره ی خشتی گهوهر بی ، ستوونی سیمو هم زه بی
مه کانی دورپو جهوهر بی ، شه بیهی طاقی کیسرا بی

سه ریری مهر جان بی ، وه کو تهختی سوله یمان بی

له سه نهو حورو ویلدان بی ، فرووشی قه ززو دیا بی

قه نادیلی له گهوهر بی ، له سه وی شه معی نهوهر بی

سه روا په رده ی مجهوهر بی ، وه کو قهصری موعه لا بی

قصوری سه بزو نه حمر بی ، ده ری سه قفی موعه نبر بی

مه سیری ماهو نه ختر بی ، وینه ی طاقی مینا بی (زوله یی)
ده بی ناوی موطنه مهر بی ، نه ظیری حوضی گهونه بی

چامه - چامه - چامه - چامه - چامه

شهزادی حورو گولبره یی ، وه کو شه هدی موجه فغا یی
 ده بی نو خاکی نه فخر یی ، سراسر تاج و نه فسر یی
 مه قامی میشکو عه نبر یی ، میثالی خاکی تانا یی
 به شمععی نه یوان نه نوره یی ، ره فغی یاقووتی نه حمر یی
 نیقایی سه طحی نه خضر یی ، وه کو عهرشی موعلا یی
 به فانوسو چراخانی ، له ده هلیزو له نه یوانی
 له شوقی شیشه به ندانی ، جیهان یه ک دفعه ناوایی
 حاسارو دیواری ، مورمه صهع یی به مرواری
 له شوعلی عه کسی نه نواری ، شهوی تاریکی به یضا یی
 به وینهی قه صری خاقانی ، مه یانی صحنو دیوانی
 که نارو سه طحو سهربانی ، به زیووزی موطه لا یی
 له ده وره ی باغی عهرعر یی ، سه می و سه روو ضه وهر یی
 به لالو عوودو نه ستر یی ، وه کو فیردهوسی نه علا یی
 ده بی مه نوا ی غیلان یی ، ده بی جی طه یرو مورغان یی
 ده بی ساقی له مه یدان یی ، وه کو یاری دلارا یی
 چ ساقی عه نبرین گیتسو ، گول نه ندایتکی میشکین بو (۳)
 که بک سه یرو ره وشت ناوو ، وه کو طاووسی ره عنا یی
 به رابه شاهیدو دلبر ، له نیتودا ساقی و سیمبر
 شه بیهی مه جلیسی قه یصر ، میثالی به زمی دارا یی
 به باغات و به گولزاری ، به سه روو عهرعرو ناری
 به ناوی حوضو جوباری ، وه کو باغی تیرم وایی

(۳) میشکین بو :- بونی وه ک میسک .

چ باغی رُوح نه‌فزا ، مه‌کانی سونبولو گولها
 به ده‌نگی طه‌یرو بولیولها ، عه‌ج‌ب جه‌للابی دلها بین
 چ باغی پر ره‌یخان^{سینه} مقامی صوحبت و سه‌یران
 حصاتی عه‌نبرو مهرجان ، تورایی میشک فاسا بین
 ده‌بین حوضی له‌بهر ده‌بین ، که‌ناری به‌ردی مه‌په‌په بین
 فواره‌ی ناوی گوه‌هر بین ، به‌که‌نجی توره‌نیا بین
 حه‌ریری چینی بوستر بین ، سهرینی عه‌ینی مه‌خمر به
 له‌سهر نمو ماهی نه‌نور بین ، عه‌ج‌ب یاریکی زیبا بین
 له‌حافی قه‌ززو نه‌طله‌س بین ، له‌نیویا یاری نه‌په‌س بین (۴)
 نه‌مه‌ فهرسی هه‌موو کس بین ، که‌عشقی وی له‌سهردا بین
 چ یاری ، یاری یاری به ، مه‌هی بورجی ته‌لاری بین
 خه‌ریکی غه‌مزه‌کاری بین ، به‌چاوی فیتنه‌گیرا بین
 چ یاری ، یاری دوله‌هر بین ، جوانو شووشو نه‌سهر بین
 ده‌بین هه‌متایی نه‌خته‌هر بین ، وه‌کو ناھوویی صه‌حرا بین
 دو زولفی نمو موسه‌لسل بین ، دو پایی نمو موخه‌ل‌خه‌ل بین
 دو چاوانی موکه‌حعل بین ، به‌نازی سورمه‌کیشا بین
 چ یاری ماهی به‌یکه‌ر بین ، چ یاری تورکی سیمبه‌ر بین
 چ یاری ، یاری گولبه‌ر بین ، ده‌بین میثلی زوله‌یخا بین
 ده‌بی چه‌شمان موعه‌تته‌ل بین ، ده‌بین صافو موصه‌ققه‌ل بین
 له‌نیو حوران موفه‌مضه‌ل بین ، وه‌کو عوذراوو سه‌لما بین

(۴) له‌حاف :- لیفه .

چامه - چامه - چامه - ۱۰۰ بیت

ده بین بالا ضعوبه رین ، له بی وه ک شه هلو شوکر بین
 دهانو دورجی گوهه رین ، ددانی دورپی ده ریا بین
 ذوقن چون سیمی نه مهر بین ، ده بین خددی موعه نهر بین
 گواړی گوی له گوهه رین ، وه کو عه قدی ثوره بیا بین
 ده بین بهرگی له نه ستر بین دیباری بو ستر بین
 ده بین نهو حوری گولهر بین ، خه راما ن قومی قاسا بین
 له گهل نه م عیش و نه حواله ، له گهل نه م بهخت و ثیقباله
 له گهل نه م یاری نهوساله ، چ خوشه هه مسرت چا بین
 چ خوشه بیاو له گهل یاری ، بجینه بهرده بی یاری
 چه تاره ی سور مه یلداری ، له غورفه قهصری هه لدا بین
 چ خوشه چاکه بنوینی ، چ خوشه چاکه بستینی
 ره گی به دکاری بیستینی ، له قهیدی میخنه تارا بین
 حه قیقهت چی بلنی وایه ، نه قهط عه قدی له دلدا به
 چ مهردی لایقی جایه ، چ مهردی لی موبه پرا بین
 (ویصالی) تو وهره مه یدان ، جوابی ده وه کو مهردان
 کسین چاکه له نیتو خوبان ، که چاکه ی نهو هوویدا بین
 ده بین واین که حاتم بین ، ده بین دارایی خاتم بین
 نه غرقه به حری ماتم بین ، به میثلی پیره زه نها بین
 کسین طالب به چایی بین ، ده بین لایق به شاهی بین
 نه کوردیکی به رانی بین ، سه فیهو پروو به صهرا بین
 کسین نهملی طه بیعت بین ، ده بین بو چا به ره غبت بین
 له دووری چا به میخنه بین ، ده بین غوربت کاشی چا بین
 ده بین صاحب ته که للوم بین ، ده بین صاحب تیره محوم بین

جامه جامه جامه

۱۰۰ الی

نه بې خه ندهو ته به سسوم بې ، به عه يني وه ك موقه بيا بې
 ده بې نه صلي به پاكي بې ، ده بې خوي نه سلي چاكي بې
 سه عادت بابو داكي بې ، كه يه عني دوپري يه كتا بې
 ده بې كاني مه لاحت بې ، له سر له هجې فه صاحت بې
 له سر ريگي صه لاحت بې ، ره شيدې هه ردو ديا بې
 نه وايې طه بعې بې دل بې ، له بوخلا شوبه ي مودخل بې
 نه كاكولي له پشت مل بې ، نه نهو ته پلې له سر نايې
 نه بې نامووسو عيصنه بې ، له دنيا بې مرووت بې
 نه نهو طالېب به ره شوه بې ، وه كو قاضي ناويستا بې
 نه وه ك فيرعه ونو هه رقل بې ، خه ريكي كاري باطيل بې
 له فكري توبه غافل بې ، له مه حشر كويرو رسوا بې
 نه هه رزهو شيتو نه حمق بې ، له قه يدي عه قل مو طلق بې
 نه وه ك كه ر ديرو كوي لقا ، به دائيم هه ر له گه ل كا بې
 نه نهو بې عه قل و كه ودهن بې ، وه كو حه يواني بې زهن بې
 نه نهو پشتيري مه سكه ن بې ، ره فيقي عيجلو مانگا بې
 نه عه فعه ف قيصه يي نهو بې ، نه ركوذي حيصه يي نهو بې
 نه كورتان حوله يي نهو بې ، نه وه ك كا كزني بهر چا بې
 نه رووگرزو غه طه نفه ر بې ، بو ناني طالبي شه ر بې
 نهوا به دفيعلو به دفه ر بې ، به رق ناو چاوي تيك نايې
 ده بې خوش خولقو خوش خو بې ، له گه ل ميه ماني خوش روو بې
 دره نگ وه قتيشي بې زوو بې ، به دائيم به ذله گويا بې
 ده بې عه يني حه لاوه ت بې ، قصه ي صاحيتب طه راوه ت بې
 ده بې كاني سه خاوه ت بې ، سه خا تاجي له سر نايې

هه خوش

هه خوش

چامه - چامه - چامه - ۱۰۰ - لایه

نه عالی بڼ له مه نښه بڼ ، وه کو کړ بڼ له مه کښه بڼ
 له نښو جهلی موره کښه بڼ ، وه کو کښه بڼ داما بڼ
 نه وه کښه حیوانی کښی بڼ ، نه نښی کورکښو پښی بڼ
 هښیښی دهشت شپږی بڼ ، چهقل دم په نښی تی نښی
 نه وه کښه کښه منجی بڼ ، له کښیږی دا برنجی بڼ
 نه جیبی ټو فوره نښی بڼ ، عمامه ی پووشه خورما بڼ
 نه کرمانجی کښووسی بڼ ، نه میښی نه هلی پووسی بڼ
 نه په نښی وه کښه مښووسی بڼ ، به هښه وه کښه نصارا بڼ
 نه کورډی شاره زووری بڼ ، نه دښی له نښه زووری بڼ
 نه وه کښه نښلیس خه زووری بڼ ، نه صخره ی جینی زاوا بڼ
 ده بڼ وه کښه غونچه یی گول بڼ ، جوان مښووه سخی دل بڼ
 ده بڼ صاحب ټووه ککول بڼ ، له کاری چاکه نازا بڼ
 ده بڼ مښووه ټووه چا بڼ ، به کاری چاکه چارا بڼ
 خه یالی مښووه له سږ چا بڼ ، له گڼل چا به زمی کښی بڼ
 غولامو ټووه کښو خادیم ، به ده ستووری شهو حاکم
 ده بڼ حاضر بکن طاقم ، نه بڼ نا قیص چ نه سبا بڼ
 نه کښه وایڼ گڼل چاکه ، بلڼ له و جڼگه چا چاکه
 له ټو چا خوت موه ییا که ، به بڼ چا کارت چا نښی
 به قهوه ی نابو په یحانی ، له نښو فنجانی نوورانی
 به چایی چاکي په حمانی ، خه لائق مښووه شه یدا بڼ
 به چادانښکی زور په نښی ، له طیفو کارخانه یی چین
 به جامی نازکښو نه قشین ، ده بڼ مښلیس له که یفا بڼ
 که شفی وه کښه دوی به یضا بڼ ، گولی وه کښه نه جمی زهرا بڼ

چامه - چامه - چامه

په ننگي ساقی له نیتودا بڼ ، شوغای شوغله بهرپا بڼ
 ده بڼ پیالهی بلوورین بڼ ، پوځن دهوری په ننگین بڼ
 ده بڼ ژیرپیالهی نه قشبین بڼ ، ده بڼ مجلس له کایفا بڼ
 ده بڼ نه قداحی زیرین بڼ ، به دهستی ساقی په ننگین بڼ
 پری په حراحی نوورین بڼ ، وه کو جامی موصهفا بڼ
 به ده نگی موطریبی سرخوڅش ، به نالهی ساقی موهووش
 به جورعی نازگو دلکمش ، ده بڼ جهننت هوویدا بڼ
 له پاش په حراحی نوورانی ، جیهان رووی کرده ویرانی
 نه ما دیوانی نینسانی ، خودا سولطانی چا با بڼ
 که سڼ بڼ ، طه بعی موزوون بڼ ، ده بڼ بڼ چایی موزوون بڼ
 به شوربی چایی مهنوون بڼ ، که چایه له ذذعتی چایین
 که سڼ وه ک من که بڼ چا بڼ ، ده بڼ دائیم له غمدا بڼ
 وه کو به روانه سووتابڼ ، ذه لیل و عاجزی چا بڼ
 (ویصالی) نیتستا بڼ چایه ، وه کو مهنوونی شهیدایه
 به دائیم ویلی صحرایه ، مه گهر له یلای چا یا بڼ

چای
 جامه - جامه - جامه ۲۹
 - ۱۱۴ -

نهی چا مه گهر تو مه نبعی شادی و عوشره تی
 هه موو کات یو دل مایه نارام و پراحتی
 تمسکینی عیجزو نافه تی غه مو و ده فعی ئیضا طراب
 دهرمانی دهر دو ره فعی که دهر ، عهینی سه فوه تی
 روچی نه شاطو جانی طه ره بو جوچی ئینبیساط
 ئایی به قا ، هجوومی سه فاو له طافه تی
 میراثاتی طه یعو سه یقه لی دل و جهوه ری خه یال
 تیمثالی حوسزو مه وچی حه یاو مه حضی حیره تی
 سامانی شه و قو ره نه قی ذه و قو به هاه ره نگ
 بوستانی عه یشو سه بزهی باغی نه زاکه تی
 مه وچی گریشمه و جوچی له طافه ت و هجوومی ناز
 نه یه رنگ و جیلوهی شاهیدو کانی مه لاحتی
 مه حضی طه ره بی جیهان و طه راوه تی ریاض و سووق
 جانی شه رابو نه مشتهی مه یی و جوچی له ذذه تی
 ئایاتی لوطفو دافیمی طو لمه ت و مه داری فه یض
 نهی چا مه گهر تو مه طه هری نووری سه عاده تی
 نه نواری صوبجو سازی ته به سسوم و شو عاعی میهر
 ئاناری نووری به رق و ته جه للایی ره حه ته تی
 لوطفی خودا له طیفه و نه سراری کیبریا
 قه طعی هه واه ره فعی هه و هس و ده فعی طو لمه تی
 ناشوویی رۆم ، شویری عه جه م ، فیتنه ی عیراق

چامه - چامه - چامه ۲۹

غوغایی چین ، زمه زمه می مهر ولایتی
 مقبولی طبعی شاهو گداو دل نشینی خالق
 نه لخلق زه حوسنی خولق عجب پاک طینه تی
 نارامی تن ، خولاصه ی جان ، مغزی عقل و هوش
 تفریحی قلب و مایه ی توحید و تولفتی
 به سطر موزاج و ویسمعت مشرب و عروج طبع
 میعراجی شه نرو واسیطه ی نهوجی رفته تی
 شه هدی شیفا ، شه کری شاری ، شه رابی شوق
 شه مسی شعور و شه عشه عی شه نرو شه وکتی
 بابی هونر ، فصوولی سیر ، کاشفی صبور
 تصحیحی فکر و رمزی مه جازو حقیقه تی
 معجونی عقل و مرهمی جان و قاطعی علیل
 نیصلاهی قلب و دافعی مهر دورد و عیله تی
 ترویجی به زمو زینتی مه جلیس و سه روه ری عام
 حوسنی نیکار و غیره تی گولزاری جه ننه تی
 دیواری تن ، نه ساسی به دن ، سه قفی به یتی عقل
 فره شی وجود ، مه صطه به ی به زمو عوشه تی
 ته نویری روح و روشنی چه شمی نینتظار
 سوودی مه تاغ و قافله ی تاب و طاقه تی
 ته هذیبی نطق و قوه ی نیدراکت و به سطر ذیبن
 بورهانی عیلم و باعیشی ته نییدی حوججه تی
 نیجادی ناز و شوخی گول عیشوه ی غرور
 سه رمایه ی حقیقه ت و کالایی عوشه تی

چامه - چامه - چامه

[صبح از درون خسته دلان درد میبری
شام از برای اهل طرب خود مسرتی]
تهی چا به نین مه‌عالی نه‌وصافی دائیمت
دهر خورد طه‌بعی نازکی آن نیک خولقه‌تی
نه‌عنی جه‌نابی نان به‌گک والا فلان به‌گک
[او را مسلمست مقیدی طبیعتی]
پنچاره‌گان دهر که باباو محمدند
شهرود گمشته‌نان بارباب عوزله‌تی

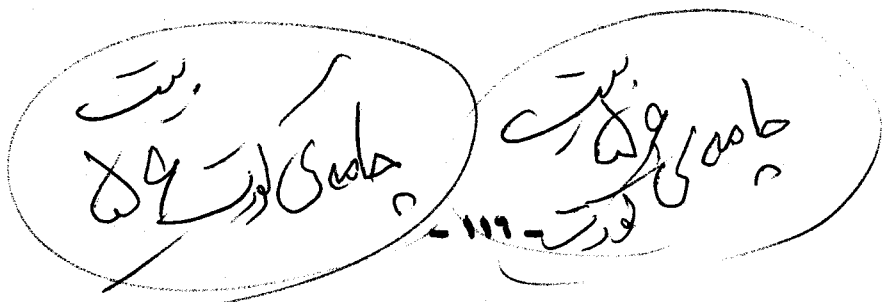
نهلا ئه‌ی نه‌هلی کاشانه به‌جی بینه ره‌سمی موسلمانانی
 به جان و دل به‌جی بیتین نه‌صیحت‌هایی لوقمانی
 له گوئی مه‌کرن قسه‌ی به‌دگۆ ، به‌په‌ندی حق بین عامیل
 به دائیم چاکه بنوینن به جایی چاکی ره‌حمانی
 خهریکی توخمی چاکی بن له نه‌رضو مه‌زعه‌ی دونیا
 که توخمی چاکه چا دینتی له بۆ فه‌لاخی ئینسانی
 طه‌عامی چایی حاضر کن له بۆ هر کهس که واریه بوو
 وه ئیلا خوارو رسوابن مه‌کن ده‌عوای سوله‌یمانی
 نه‌بین ناچار قبولی کن که‌واته لۆمه‌یی عالمه
 که چونکه جی به‌جی ناکن ره‌وشتو ره‌سمی میهمانی
 ته‌ماشاکن قهریبی دوو سه‌عاته ئیمه دانیشتووین
 که ناپرسن له ئیمه که‌رمیانین یاخو کویتسانی
 مه‌بن روگرز له بۆ میهمان چ موسلیم بن چ کافر بن
 هه‌دیشی [اکررموا الضیف] له گوئی کن جه‌هرو په‌نهانی (۱)

(۱) اکررموا الضیف :- ئیشاره‌ته بۆ فهرمووده‌یه‌کی پسرۆزی پیغه‌مبهر

(درخ)

[من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیکرم ضیفه ، ومن کان یؤمن بالله
 والیوم الآخر فلا یؤدی جاره ، ومن کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل
 خیرا او فلیصمت] ، واتای فهرمووده‌کشی پروونو ناشکرایه .

سه‌خی بن هر وه کو حاتم بهجی بینن ئومیدی خه‌لق
مه‌بن دل‌ته‌نگ وه کو موسیک به وه‌سواسیکی شه‌یطانی
ئه‌وه به‌ندیکه من ده‌یلیم ئه‌گر ئیوه له گوی بکرن
که چونکه دوست شه‌خصیکه بلج هر عه‌یب و نوقصانی
ویصالی ئیسته میهمانه ، له بۆ جایی جایی به‌ریشانه
سه‌ماوهر دم‌که‌نو جایی له‌گه‌ل قه‌ند بیتته مه‌یدانی

و یصالی ئەم قەصیدە یە خوارەوی لە کاتی خۆی دا داناوە کە باسی
جایی تامو بۆن ناخۆشی خوا لێ خۆش بوو میرزا ئیبراھیمی چوارتایی یە .
ئەم پیاوێ دەوکانی شەکر و جایی هەبوو لە چوارتا ، ئەو کاتە چایی لە
سندوو قە گەورە کاندایا بوو کە تامو بۆنی زۆر خۆش بوو ، میرزا بێرەمیش
پیاوێکی زۆر چاکو بێ فرۆش بوو ، ماوەی پانزە سال ئەبێ کۆچی دوا
کردووێ شایەنی باسە شاعیر ئەم شیعەرە لە پوژی چوار شەممە سالی
١٩٤٩ز - داوتوو ٠٠٠

هۆ برای عزیز کاکێ چوارتایی
پوژی بە سەرتا پەحمەنی خوا
هەر تەمەننامە لە قابی خودا
دووری لە دەردو بەلای دنیایی
ئاوێنە دلت هەر بێ کە دەربیت
نەیت بە سەریا قەط تاریکایی
لە سایە خواوە بۆ هەموو عالم
میرزا ئیبراھیم پوچی شیرینم
بەجێ هێنەری پەسمی برای

هەر له من بیه قهولی بێ غهڕه
ئه‌لحق لایقی بۆ ئاشنایی

لازمه‌ بته‌ئیشیایی مومتاز
زیاتر له‌ هه‌موان هه‌زره‌تی چایی
ئه‌وی که‌ حق بێ به‌راستی ئه‌یلتیم
که‌تمی حق ناکه‌م به‌ بێ پریایی
بۆ خۆت ئه‌زانی دنیا به‌ بێ چا
زینه‌تی ئه‌یه‌ هه‌ر وه‌ک خه‌لایی

به‌ چایه‌ شه‌وق و ده‌ماغی عالم
ئه‌که‌ر چا نه‌بێ عالم سه‌ودایی
زیاتر له‌ عالم منی موبته‌لا
ساتن چا نه‌بێ ئه‌به‌ شه‌یدایی

فه‌ره‌اد نه‌و عه‌شقه‌ی نه‌بووه‌ بۆ شیرین
وه‌کو عه‌شقی من بۆ یاری چایی
په‌وژی نه‌مان بوو چایی له‌ مالا

مات و بێ هه‌وش بووم وێلی سه‌هرایی
بۆ چایی په‌نگین زۆر په‌ریشانم
وه‌ک خه‌رامان و خورشید ناسایی
به‌ سه‌د ته‌شه‌به‌وس ، هه‌ول و که‌شاکه‌ش
هه‌تا په‌یدام کرد پێنج شه‌ش په‌نجایی
به‌ ئه‌بنولحاجا ناردم بۆ لای تو
که‌ بۆم بنێری ئه‌یزه‌ من چایی

که چایی بۆ هیتنام تامو بۆن ناخوش
حه یغنی پاره کهم چوو به خۆپایی

مه لای نامه لاش یاخوا نه میتین

که قهط نازانن په سیمی مه لایی

وه کو چاکه ی تو که هدر چا نه بوو

کهچی بهو نه وعهش پیتی نه لیتن چایی

بن گوئی راگره هدر هاواری به

هه رکس هیتناویه چایی میرزایی

ئه سلف بۆ چایی جارانی پیتشوو

قابیل بوون له بۆ مه جلیسی شایی

چا به جوانی خۆی منی مه جبوور کرد

وه کو مه جنوونو چاوی له یلایی

به م چایه چاییم وا له بهر چاو کهوت

نازانم چی بکه م ئه مجا بۆ چایی

پوژی لی گیرام به شهوی تاریک

نه بهتشت له چاوما نووری بینایی

خوا بکا له م چا زوو نه جاتمان بیت

ئه مجا لی ئه دهین طه بلی باشایی

مالم لی بووه ته دوشمنی خوینین

به بی چا بوومه وه حشی سارایی

ماله ئاواپی نی به پرووی تی کهم

گشت ویران به بی مه جلیسی چایی

به م چا خرابه زۆر مال ویرانین

ئه م چا به لا بوو کهوته ئاواپی

اره گز دوزی
و شلم

له لوطفی خواوه همر من ذلیل نیم
 همر کهس هیتاویه بوو ته سهودایی
 نهوانیش وهک من وا سهرگردانن
 دهسیان داو ته چتوی کهدایی
 یز هوشو سهرخوش یز خه بهر له مال
 وهک حقه کانی خه لقی نهولایی
 شتیخو دهرویشرو مهلا به جارتی
 هه موو کهوتینه داوی به لایی
 به یی ناگایی همر ده لیتین حقه
 وهک شارستینو مه مهنده ناوایی
 پجات لی نه کهم به چایی بۆگهن
 قهط مه خه ره به یی کتوی جودایی
 همرچهنده که په شه وه کو سه گی په ش
 تامو بۆنه کهی وهک گیای چبایی
 ئیتر نه جاروش صهرفی نه ظه ر بیت
 بۆمان بنیره جای چارده شایی
 گهر خه بهر نه دهی چاکه م خراپه
 بۆت حساب نه که یی به یی وه فایی
 همر کهس لی نهخوا نه لی کهی چایه
 نه مه چایه که نیو دینار بایی !
 نه گهر نه پرتزین ئیضاعی ماله
 به ناچار نهی خوین به یی حه یایی
 جارتی تر وایی هه جووی چایه کهت
 نهی خه مه دهی نه ملی به غدایی

تیخه مه جیوورین هه ره ئه بێ بیلیین
 نهوی که حق بێ به بێ مه رای
 قابیله بگرین بۆ چایی گول په نک
 وه که له دووری گول بولبول ناسایی
 نهظمی مه جلیسی قه یهه به چا بوو
 چا جوانی نه کرد به زمی دارایی
 به رایحهی چا پێی ئه بێ زیندوو
 مردوش هه وه کو دهمی عیسانی
 مه خصوص ئه دهمه له به زمی چادا
 ساقی که ئه یکتا نازو په عنایی
 لهو دهمه هه کهس بمری شه هیده
 وه کو شه هیدی دنیاو عوقبایی
 مو بته لا بوو بوون به چایی په نگدار
 له مسهر تا ئه مسهر خه لقی دزیایی
 چونکه شه را بێ ئه هلی به هه شته
 پارچه نووریکه له نووری خوایی
 بۆ خوا پیت ئه لیم پۆحه کهم میرزا
 خۆت مو جریم مه که به بێ خه طایی
 بهم چا خرا به چایی جهمالیش
 حه یفی به جارێ پۆی حه یایی
 بێ چایی گول په نک بووم به دپوانه
 پۆشیم به ناچار به رگی ریسوایی
 میرزا لازمه بیتته مه حکمه
 بخریتته مادهی جورمو جهزایی

به نهمری شمرعو به عدلو قانون
 نهو سینهده فلسه بووده ته بهقایی
 کاکه پئی نه بوو زوو ته بلیفت کم
 نه ش بوو له به ینا ته لی هه وایی
 (ویصالی) ئیستا نه خوشی چایه
 به چایی نه یی نای شیقای
 ظاهر ویصالی به حنی چا نه کات
 وه لی به باطین طبع نازمایی

غزل لایسته

- ۱۱۷ -

له ۱۲/۳/۱۳۵۸ ک/دا وتراوه

بؤ حضورى موخترهه جه نايى كاكه شتيخ نوورى ، دام لطفه ، تقديم ...
له باش نيتخراماتى لاييقه و نيتظهارى ده عواتى فائيه عرضم نهمديه كه
كه نهم كاغهزه به طهورى نه دهب عرضستان نه كات : -

موسمى سهيرانو گمشته ، سهوزه صهحرا كاكه گيان
ده پريه چايم نه ماوه ، شيتو شهيدا كاكه گيان
خوت نه زانى چايى قوربان باعيني دل جهمعيه
نيتسته وا من بووم به بين چا ويلي صهحرا كاكه گيان
(لهم زه مانه همر كه سني نيتسلامه قعط بين چا نه بين
كهس به بين چا ، چا ني به جوز حق تهعلا كاكه گيان)
يا خودا هيچ كهس وه كو من وئلو سه رگهردان نه بين
ظاهيره نيتنسانو باطين وهك موقه بيا كاكه گيان
همر خودا بين چا بين چاكه نهك مني غمبارو شيت
چون به كوللى لام نه ماوه هوشي دونيا كاكه گيان
من كه سابيق ئاشكرا بوو زيره كو فهرزانه بووم
نيتسته بين بمبينه بين چا ، شيتو پيسوا كاكه گيان
چاكه نيزهه چا بنيتري بؤ (ويصالي) زوو به زوو
با بميننج ، نهك نه ميننج بمرئ بين چا كاكه گيان

رهكاز زوزي

فصلی بهار
حاجه - جامی کو - ۱۱۸ - است

تورا فصلی بهار و موسم ، دمی
و دره ساقی کهرم که ، به ک قه دح می
چمن به کباره پر به زم نه وایه
به ناوازی خوش و گول بانگی یا حی
به دهستی نهی زنی غم ده نالی
و کو نهی ، هر و کو نهی ، هر و کو نهی
له دووری و فصلی یارم زهرده به نگم
و کو بهی ، هر و کو بهی ، هر و کو بهی
له خولدیشا نی به نه مثالی حاشا
شمامه و ک شمامه ، و ک شمامه
و وظیفه من بو و بوی لیتی نالت
فیہاتم زووکہ ، سا دمی ، زووکہ سادہی
و کو بولبول به نالینم شهو و پوژ
له دموری گول به واوہ یلاو و دی و دی
که توی لوقمانی دہردی دہردہ داران
نہین چی بکهم که دہردی من دہواکھی
مہکانی من خہراباتہ و کو کوند
خہبیا ٹینتظارا تو ہتا کھی
له بڑ ناپرسی عاشیق چو نہ حالت ؟
چی بہ جارچی له خوا شہرم و حہ یا کھی
نہماوہ راحت و صہ برو قہرارم

نه بشتهی ، نه بشتهی . نه بشتهی

که تو سولطانی جومله نازنه نینان

چی به رحمن به نه حوالی گه دا کهی

نه بی یا ره ب ، که وه عدهی ماچی دامی

وه فا کهی بی ، وه فا کهی بی ، وه فا کهی ؟

نه بی تو ماری عه جزو غم خودا کهی

بیی طهی ، کهی بیی طهی ، کهی بیی طهی

نه ما عه قل و نه ما هوشم به دهنگی

خرنگهی بازنو لولهی گوارهی

(ویصالی) چه شتی زه هری ماری هیجران

نیشانهی لوطفه جاری مه رحه با کهی

②
ماع
۹

ماع
۵

غیری خوا هه لئاکرئ مه علومه شانی کەس له ناس
 لهم زهمانه بۆ خه لایق بێته جیگهی ئیلتیباس
 میثلی نههلی مه کته بی ئەم عهصره ی ئیمه یا ئیلام
 تاكو ماوین پێی هیدایهت ون نه کهین وه ک قهلبی قاس (۱)
 چهن به دین بوون سهیری مه ئمووری سه لاطینی سه لهف
 دائیمه خزمهت گوزاری نههلی عیلم و خواشناس (۲)
 نه گبه تی ئیسلامه مه ئموور ئیسته بوونه فهرمه سۆن
 پاکی غه ددارو حه رام و خۆرو عه بووس و خوانه ناس (۳)
 هه رچی ته بیینی شه راب خۆره ، هه موو دوزمن به دین
 لا نه وان ئەم دینه جوانه هیچ و پو چه و یی ئه ساس
 ساخودا په حمن بکا ده رچین له ناو ئەم فیه رته
 نه ک به مان یی ناخری به م ظالمانه ئیلتیباس
 کورده لا خۆی بوو به مه ئموور ، قۆره گی لی ون ته بێن
 فکری نامینێ به کوللی ، مه سته له ی هه مزو هه باس

- (۱) قهلبی قاس : - دلی قه سه و تاوی ، دلێک به چلکی گونا هه دا پۆشرا یی .
 (۲) سه لاطین :- پاشاکان .
 سه لهف :- پا بوور دوو .
 (۳) فهرمه سۆن :- ئەم وشه یه بۆ بنیامی به کار ته هینرئ که ئیسلام نه یی ،
 کاور ، غه ی ره دین :

ناپه له د بووم نه هلی لوجنه ، مه دسی چاکم کرد بوون
 نه مده زانی بیل عموم ، نا نه هلنو هم نا سو باس (۴)
 تووتنی سیتوه نک برنجی ، یه ک دوو باریکم هه بوو
 عاقیبت بر دمه قه زاو که وتم لهوئ ین هوش و کاس
 چهنه زه مانی لهو (قه زایه ی پر (قه زای) من ماموه
 کس نه بوو کهر بیتنه لامو لیم بیرسج باسو خواس
 موخته صدر تا حه فته ئی ثم وت به وان فحسی بکه ن
 هر ده یان کوت ین قه زایی ، نیمر ق نیمانه حواس
 توتنه کی منیان به (اولی) بویه دانا ، لا نه وان
 ین نمود بووم ، چون مه لا بووم ، پرووتو قووتو ین لی باس (۵)
 کاکه هر به دبه ختی خومه چاکه عیسی کس نه لیم
 حق تهعالا مه یلی وایه ، بویه وایان کرد قیاس

-
- (۴) وا دیاره نهو شته ی پالی ناوه به ویصالی یوه که سمرزه نشتی لیژنه ی
 فحسی تووتن بکا نهوه بووه که غه دریان لئ کردووه تووتنه که یان
 به ریکو پیتی بۆ فحس نه کردووه ... جاران که جووتیاره کان
 تووتنه که یان نه برد بۆ فحس ، ناغاو ده سترویشتووه کان ، له
 پتشموه بۆ یان فحس نه کراو تووتنه که شیان به ، ممتاز ، بۆ له
 قه که م نه درا ... دیاره (ویصالی) تووشی چهرمه سهرئی فحس
 کردن بووه ، بویه بهم جوړه هیرشی بردوته سهر لیژنه که ..
 (۵) تووتن که فحس نه کرا پله ی ممتاز له هه موویان چاکتر بوو ، نه مجا
 پله ی یه که م ، دووم ، تاد .

دۆشه کو قالی له گهل لیتفه ی حەریر با حەر نه بن

صه شوکر گهر خوا بپاچاچاتی جاجم و بهر و به لاس

هرچی خوا نه یکا به قیسمهت مالی دنیا نامه وی

قیروسیا منداڵ نیانه کهوش و جامانه و کراس

نانی خوا نه ی دا به لوتوغمی قهط بۆ مه خو

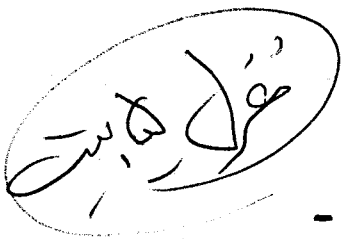
منه تی نهو دائیره ی لوجنه به ره ئسی کاکه لاس

نه ی (و یصالی) غیره تت بێ قهط په نا بۆ کهس مه به

هر له گهل یادی جه نابی باری بگره ئیستیناس (۱)

میشه ی

(۶) باری :- خودا .

- ۱۲۰ -

خودا قههري لهجنه ٻه گرتو مهيلي بوو به وٻراني
نه کا سهيلي عقل لهو نهمله هه وهك قهومي نهيرهواني
نهتيجه كاري چا نايڻ كهسي فكري نه كا بو خوي
له ناداني وجودي خوي بڅاته كتيوي هه يراني
له ناخردا غهمي ري ، دي كهسي هه خوي بښيني و بهس
وهكو نه قهومي نيروانه كه هيچ نهوقاتي نه يراني
نهين ناغا ٻي يا مسكين به چاري نهو به حالي خوي
نهوهك خوي كهه بكا بگري طهريقه جههل و ناداني
نهه دنيايه هه وايه (ويصالي) نهوهل و ناخر
كه تهخته جيگهه شاهو گه دايه رهسمي دهرباني

چاھد کورب ۱۴
- ۱۲۱ -

ٺهگر ٺه پرسن ٺهحوالی سہعید
 حالی پھشیوہ سہعید بہعید
 ہہروہ کک بایہ قووش ہیلانہ شیواو
 بین رفیق ماوہ ، کامیلن سہعید
 ظاہیر زہمانہی ناموساعیدہ
 ناوی سہعیدہ ، بہختی ناسہعید
 ٺهچیزئی سہعید دائیم بہ بین کس
 وہ کک جہہننہمی عہذابی شہدید
 لہم چؤل و هوٰلہ پهریشان حالہ
 ہہر پوڑہ جہزنی ٺه کا بہ بین عید
 ہہرچہند ہہول ٺهدا دہستی ناکہوئی
 ناشوگری نہ بین لہ کوٰنہو جہدید
 لہ قوٰجی قشلاخ ہہر ہاواری بہ
 بہجین ماو لہ خیل ، یاری نہورہ سید
 خولاصہی کہلام ٺهہہ حال نی بہ
 داویہ بہ سہعید ، حمیدو مہجید
 کاری شہیطانہ کہ ٺیش ساز نابین
 ہہر بہ لعنہت بین شہیطانی مہرید

آيت ايت آيت

هموو هر غرقين له گيڙي دنيا

ميشتا هر ته لن (فهل من مزيد) (۱)

هموو گيروده ي نوميدو بيمين

کډي ته بڼ وده وده نجات له وده عید (۲)

په مه زان مانگيکه بڼ هموو عالم

دواي ته بڼ به عام پژي عید

سال بڼ منو هر په مه زانه

مه گر خوا خه ز کا نزيک بڼ له عید

(ويصالي) و سعيده زده صحت خلاصی بڼ

له عيجزو غمو ته ندو هي مهديد (۳)

آيت ايت

(۱) ئيشاره ته به ثابته ي [يوم نقول لجهنم هل امتلات فتقول هل من مزيد]

وا ته :- پژي دڼ به دوزه ته ليتين ثابته پر بویت ؟ نهویش وده لام

ته داته وده ته ليت هي زياتر مهيه ؟ (۲)

(۲) بيم :- ترس .

(۳) ته ندو هي مهديد :- غمو په زاره پژي زور .

ويصالي هم شيعره ي له پيش سالاني ۱۹۶۰ دا وتوو .

ست
چهارم خالی ۱۹
- ۱۱۲ -

سەیری چەرخى حىلە بازو مەكرو فېتلى پۆزگار
 واقىمەى چۆن پروو دەدا لە منى غەرىبى دلفوگار
 جىگە يەك مېشلى زەرتكە ئاوەدانو پر لە خەلق
 ئىستە سەیری كە چۆن ويرانە بى دەمسازو يار
 چى سەرى دەرزى نەبوو خالى لەسەر ئەرضى لەبەر
 كېژەتى مەخلووقى ئەطرافى وەكو بازارو شار
 دەنگى خەلقى لى پر ، يەك دەقە وەك صەحرایى شام
 بىنى خوینى لى دەهات وەك چى شەرى ئەسفەندیار
 چەندە خۆش بوو پىشتەر ، ئىستاكە ناخۆشتر بوو
 ياخو ويران بى وەكو ويران بوو زەرتكە بى پر غوبار
 عەیشى ئىمەو ئەهلى زەرتكە تال بوو وەك عەیشى گورگ
 دى لە كەپرو تاو لەكان ئاوازی گریو شىنو زار
 سەیری وەضى ئەهلى عىلمو طالیبانى مەدرەسە
 وەك هەتیوى بى پودەر شەیدانو خواریو كوهسار
 حوجرەيان تىك چو بە جارچى وەك هیلانەى بايەقوش
 غەیری لوطفى حەق نەبى ، مەلجە نەما بۆ قەلبى زار
 حوجرە يەكى هیتەدە كەرمو ناخۆشە كەس نەى دیو
 وەقتى لەیلی پر لە مارە ، وەقتى یەومى پر لە نار
 وەیل بۆ ئیمە كەوا مردین بە بى یارو رەفیق
 ساخو رەحمى بفرموى زوو بە ئیمەى دەردەدار
 كەس نەى بە مەندەم لە بۆ مە ، غەیری حاجى مصطفىا

بازچینه‌ی که سبزو کاره نهو وه کو مورغی هزار
 تاو له کان ساتی موقیم بوون ، له حظه‌ی باش ته‌خلیه
 میثلی طه‌ییاره‌ی شکسته گشت له پاشان کهوتنه خوار
 چیخو تاو له کهوتنه ئاسمان هه‌ر وه کو هه‌وری سیاه
 وا په‌ریشان بوون به دهم باو نه‌یان مابوو قه‌رار
 ئاو‌که‌ی هه‌ر چه‌نده ساردو خو‌شه لاکین ، دهم دهمه
 زۆره نه‌وو له کهم ده‌بج ، ئاخیر ده‌بیته قه‌طره‌دار
 نامتین ساردی بی طه‌عمی میثلی ئاوی شاره‌زورور
 به‌ینج دئی دائیم به زه‌ردی هه‌ر وه کو میزی حیمار
 دای ده‌پۆشی قه‌وزه به‌کسر ، فه‌وقی وه‌ک چیمی چه‌مه‌ن
 بر ده‌بج ده‌وره‌ی له قرژال ، ته‌خته‌که‌یشی پر له مار
 که‌رچی مه‌شه‌ووره به جه‌ننه‌ت زه‌رتکه بو قازانیان
 لیک بوو نه‌هلی مرووه‌ت زه‌مه‌ره‌یره پر له نار
 لێ گه‌رێ وه‌صفی مه‌که چون [الخبیثات ۰۰] الخ
 طیبات للطیبین ، هه‌سته له‌م جیگه به غار
 ما علینا ، گوی خله له‌م عه‌یشه بێ ، له‌م جیگه‌دا
 چونکه ناخۆشه دلم گه‌یشه‌تۆته هه‌ددی ئیستیوار
 نه‌ی (ویصالی) به‌سیه به‌حشی ناخۆشی ، شادی بکه
 چون له باش زه‌حمه‌ت فه‌رح دئی ، خۆت مه‌که چیدی نزار

~~123~~

Handwritten signature: *Handwritten signature*

راشون
چنو
هه شو

نیتسه وا مشهور بووه نهم هه‌رزنه مالی منه
 نابین کەس بیخوا به کوللی دۆسته یاخود دوشمنه
 کەر کەسێ بیخوا به عەمدەن ، یا به سه‌هو ئه‌و هه‌رزنه
 بێ شک ئیعلانی نه‌کەم ، ئه‌و خۆیی و نه‌جەدای ژنه
 هه‌رکەسێ یا نه‌فسی خۆی بێ ولاغی تێی که‌وێ
 بێی ئه‌لێم دووربین نی‌یه ، هه‌م دوور له‌ عه‌قله‌ وه‌ک پنه
 ئه‌ی (و یصالی) مژده‌ بێ زه‌حمەت ولاغیش تێی که‌وێ
 چونکه‌ هه‌ی تۆیه‌ کەسێ بیخوا جه‌زای ئه‌و کوشتنه

☆ وا دیاره ویصالی لهو ساله دا به که هه زنی بووه ، وه بهم پارچه شیمره
ئهوهی ده رخستوو که هه ندی ناهه زیستوو یانه ولاخی تی بکه نو
تی بکه نو هه زنه کهی بخۆن .. دیاره ئه م پارچه شیمره برا
هه شه یه که که کردوو یه تی تا هه زنه کهی نه خوری .

ه. حامه ۱۲ بیت
ه. حامه ۱۲ بیت

و یصالی لهم پارچه شیعره دا ستایشی لیژنه‌ی فحس کردنی تووتنی
نه‌کات ، نه‌گه‌ر چی له شیعریکی ترا . که له پیتشمه‌ه بلاومان کردۆتوه .
هیرشیکی توندی بردۆته سهریان ، دیاره به جوریک لیژنه‌کی
هه‌لسه‌نگاندوه . به‌لام وه‌ختی راستی بۆ ده‌رکه‌وتوه . سه‌رزه‌نشستی
کردوونو په‌رده‌ی له پروودامالیتون ، نه‌مه‌تا به‌م جوژه ستایشیان نه‌کاو
نه‌لیت :-

سه‌یری ئەم لوطفه کردی ، خوداوهندی یی‌نیاز
کردنی به لوجنه‌ی قه‌ضا ، سنج نه‌فه‌ری پاکبار
(سه‌عید به‌گۆ میرزا ئەحمەد له‌گه‌ل نووری‌یه‌فه‌ندی)
ئیتسه‌ بۆ ئەم میلله‌ته‌ ئەوان بوونه‌ کارساز
له‌ که‌سبی مه‌عریفه‌ته‌ دا بوونه‌ ئەه‌لی مه‌ده‌نی
هه‌رسێ صاحیب و یجده‌ان ، هه‌رسێکیان یی‌ حیرم و ئاز
زیاتر بۆ ئەه‌لی عیلم دائیم صاحیب حورمه‌تن
کاری ئەوان ساز بکا ، خوداوهندی کارساز
ئەبێ میلله‌ت به‌ جاری هه‌موو شوکری خوا بکه‌ن
که‌سێ نه‌فه‌ر له‌ خۆمان بوونه‌ ئەه‌لی ئیمتیاز
له‌ پاش دوعای خێرو سه‌عاده‌تو توره‌ققی
به‌نده‌ که‌ ئەه‌لی عیلم عه‌رضیان ئەکه‌م له‌ پرووی ناز

ئەسبابى زىيانى ئېمە بوۋەتە قەردە ئوۋىق
 ئەيىت مەرحەمەت بىكەن بۆم دابىتىن بە مومتاز
 ئېتىر كەيفى خۇتانه بۆ خۇدا پىتتان ئەلېم
 خۇتانو شىرى خۇتان زۆرم نىيە غەيرى ناز
 بەندى ئىستىراحام ئەكەم لەم دائىرەى لوجنەى
 فەحصى بىكەن سەرىمەن ، بۆشم دانىتىن بە مومتاز
 ئەگەر بىن لوطفى بىكەن بۆم دانەنىتىن بە مومتاز
 نايەلم ھىچتان دەرچن مەگەر يەكىكتان بە شاز
 ھەر چەند كە غەرقى گىتتى غەمى قەرزى مەترسە
 بوۋەتە سەفینەى نەجات لوطفى ئەھلى ئىمتىياز
 خەتمى كەلامت پىتنە . بىن شىك دائىرەى لوجنە
 لوطفت لەگەلدا ئەكەن لە قەرز ئەبى سەرفراز
 ھىچ غەم مەخۇ مەھمەد ئەوان ئەھلى وىجدان
 مەعلۇوم ھەر سىن قەردەكەت بۆ دانەنىتىن بە مومتاز

غزل بیست

- ۱۲۵ -

(۱) کالۆکیکم بوو چ کالۆک ، کالۆلیکی زۆر عەجیب
قەط لە دنیا دا جارێکی دی نابیتۆ می وا غەریب
مەجلیس ئارا بوو وە کو گۆل شوعلە بەخشنی جان و دل
بۆ دەوای دەردی نەخۆشان مێشلی دەرمانی طەیب
یاخوا مەرچی ونی کرد ، کەوا نەیدامەوه

(۲) پێی نەهێلی یا ئیلاهی صدبرو ئارامو شەکیب
من ئەزانم کچی دزی لێم ساعەتەن ئەو کالۆکە
چونکە مەعلوومە خرابە پەسەمی بەدکارو پەقیب
تا ئەتوانی خۆت لە بەدکارو پەقیبان لابە
زۆر کەمە چونکە ئەوێستا مەردو داناو نەجیب
مەقصەم لەم شیعەرە دا تۆفیقی من ناوی نۆیە
نیمتیحانم کردوو . چون چاکە بێتە مەم لەعیب
ئە (وێصالی) تەغزیە زۆر لازمە بۆ کالۆک
بەلکو خوا پەحمی بکا بە منی ئەسیرو دل شەکیب

(۱) لە مەلا عەبدوللای کوری وێصالیم بیست کە وشە (کالۆکیکی)
(کالیکە) ، بەلام وشە (کال) لە گەل واتای بەیتەکان دا یەکنە
ناکرنەوه و چەند بەیتیکیش لەنگ ئەکا بۆیە ئێمە وشە (کالۆک) ، بە
راستتر ئەزانین . . .
(ج ۴)

جامه ۱۷، جامه ۱۷، جامه ۱۷

- ۱۲۶ - (۱)

ئەي موسلمانان تەماشاکەن لە فەضلى موسستەعان
 حاکىمى عادلى وا ناردوو بۆ موئىنان
 بۆ عدالت ، بۆ شەجاعت ، بۆ سەخاوت جاميعە
 صاحبى سى خىصلەتە يەنى لە بۆ ئەهلى جيهان
 فەرشى عادلى بۆ رەعييت داخراوە دائىما
 دادخواه بۆ هەموو کەس هەر وەکو نەوشيرەوان
 دائىما مەشغولى هەمدى حەقە ، ناوى ئەحمەدە
 بەرقەرار بىن ئو رەئىسە ، ئەي خودا بۆ داعيان
 پۆستەميش مانەندى گورگين ئو دەمە خۆى ناگرى
 هەر وەکو حەيدەر کە ئەحمەد بێتە مەيدانى زەمان
 مەزرەهەى ئومىتە ئەلحەق ، بۆ هەموو کەس نافيە
 هەر منى بەدبەخت دووروو بىن نصيب لەو ئاستان
 گەرچى رسوا بوون لە پيشا زومرەيى عاشق وەلى
 يەك بە يەك ئىستە لە باغى عوشەرە تا شيرىز زوبان
 حمد لله وا لە دەسيا خاتەمى عىزز و شەرەف
 بۆيە دائىم عالەمى ناسووتى بوونە پاسەبان (۲)

-
- (۱) ويصالى لەم شيعرەدا باسى مۆتەسەرپىيى ئو کاتەى سەليمانى ئەکات
 کە [ئەحمەد توفىق] بوو .
 (۲) پاسەبان :- پاسەوان .

خهسره و ئاسایه هه موو دهم به زمی شیرینی هه به .
 لایقه ته پلێ بهشارهت لێ بدهن ته هلی زهمان
 هه وری نیشان قهطره به کی جوودی لهو دمس کهوتوره
 ئیسته هه بهو قهطره به په نکیه وا قو طری جیهان
 هه له ته ووهل تا به ئاخه ته شهرفن تهو طائیفه
 لاکین ئهم سولطان هه روتبهی سه بقه تی کردوه لهوان
 باعیشی لوطفی سوله یمانه سوله یمانی کهوا
 ته هلی ته مرۆ بوون به ئاصهف ، به ک به به ک پیرو جهوان (۲)
 شوکری خالق لازمه ته لحق له سه ره ئهم عالیه
 که له باغی کوردی یا ته مرۆ گولیکی وای پروان
 هه که سێ مو حتاجه تهو بابیته قایی تهحمیدی
 خوانی به غمای را خراوه دائیما بو ئینس و جان (۳)
 ته ووه لی ئیسمی که ته لفه واسیظه ی ته منیه ته
 هه رفی ثانی حامی به بو دینی [تهحمید] بێ گو مان
 هه رفی ثالث مه نبهعه بو چه شمه یی جوودوو که ره م
 هه رفی چوار هه دافیه بو دینی ذیمه ی شاعیران
 ته ی (و یصالی) تو که لوطفی حاکی وه قنت بێ
 به سته ئیتر ناتهو ی زیو و زه ری هه گنجی جیهان

(۳) ئاصهف :- وه زیری هه زره تی سوله یمان بووه .

(۴) خوان :- سه رفه .

به غما :- تالان .

- 128 -

به لام نازانم که نهم پارچه شیعرمی بۆکنی ناردووہ ، .

فہ قہط یو شہر عہ جہب چالاک و مہ ضبوط

له بۆ دوشمن عهجب دهم گهرمه بۆ شه
نه گهر بيبیت به دائيم خواردن و قوت
کلیلی شیره بۆ مهیدانی نه عدا
به شهرطن نهیده به بهر تیری تانوت
موباریز ناویری بۆی بته مهیدان
که مهرچی هاته مهیدان کردی نابوت

داشورن هه خو
داشورن هه خو

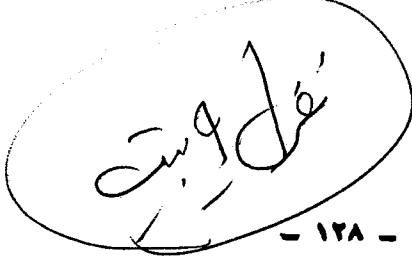
به بن پرسیار نه کیت بین فورو نه ندیش
 به عینی میثلی قهومی حه ضره تی لووط
 مه یه که با نه فو تی ، همر بمینیت
 که مانی قووه ته بو ده ست و بازووت
 به زه حمت لهم ولاته جنسی نهو بیت
 مه گهر جووین له شام بن یا له بیرووت
 نهو او نابن به های نهو شکله حه تا
 به باغانی دریو قامیش و بهرزووت
 یه وایه چاوه زاری بو بنووسیت
 که دائم زینه ته بو حوش و خانووت
 (ویصالی) به سیه مه دمی دوا بی نایه
 نه گهر بیتن حه تا تاخر به ته تابووت

هه لو حشو داشو
 داشوین

به ویشی قهومی سی سیم زووت
 لووت

تابووت
 تابووت
 تابووت

هه لو حشو سیم سیم زووت
 تابووت
 تابووت
 تابووت
 تابووت
 تابووت
 تابووت

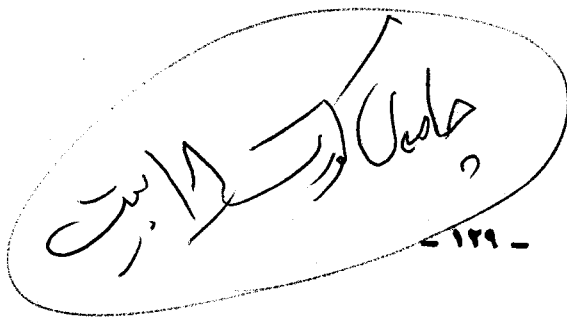
- ۱۲۸ -

ہویم وہا سے معلوم ہووے ٹیستا لہ لا ٹہلی سہلہف
نہنہ ٹہلہن ذہریہ ناموسر کرہمی ناخہلہف
کوللی جنسن سہیری کہ طالب بہ جنسی خوی ٹہین
تو وہلی گہر جنسی خوت دی ، زور ٹہخوی زہری ٹہسہف
ٹیٹیفافی ٹہلی شار جہمہن لہسہر ٹہم قہولہیہ
کس نیہ ٹیستا لہ دنیا وک جہ ثابت ہین شہرف
ہیستہووم کہ ذابی تو ، لاکین لہلام تصدیق نہ ہوو
چی کہ ٹیستا دہنکن داوہ کیڈی تو وہک دہنگی دہف
تہفرہمی عالم وہ کو من زور ٹہدہی ٹہی ہین ٹہدہب
خو بہ زیر ٹہنوینی ٹہوول ، دہردہچی ٹاخر خہزہف
ہو وصالیت تہفرہ دا ہمی کہر وٹت من دہیدہمن
طاہیرہن نیمہ ٹہلن ، باطین ٹہدہی بہہری عہلہو
کہریتی تو وایہ لادی ہی ، ٹہلنی جہمہن کہرن
چونکہ بو خوت زور کہری بوہ لہ دین ہووی ہین طہرف
مہنعیشٹ ناگہم کہوا ٹیستا کہ ہووی بہ ہہمہسٹون
ہین نمازو پوزووہ ٹہمما دینی خوت داوہ ٹہلہو (۱)
من غمی خوت نیہ کافر ٹہبی چاوت دہری
خوفی طولابی ترم زورہ ہین وہک تو کہنہف

(۱) نماز :- نویتز

پوزو :- پوزو

تہلہ :- لہناوچو

سهلامی من میثالی به فرو باران

له سهر تو بئ مه لای سیوه یلو تالان

له پاش عهرضی سهلام هۆشت به خۆبئ

به کوردی پیت ته لیم نهی جانی جانان

وه چاکه زو بکهی ئیصلاهی کارت

به خوشی پیت ته لیم ئیمرو به نیهان

به شه رعی مصطه فاوو نه مری قانون

به ره ئی ته هلی خهیره و نه هلی عهرفان

مومه ییز به له بهینی جورم و چه پسا

قههاریان دا به جار ئی ته هلی نه عیان

به فرموو ئیختیاری به کک له نه مرهین

جههات بئ خوشه یاخود چه پس و تالان

خولاصه نه میسته وا مه سنوولی زه حههت

به سووکی ته بریه بکری ئی له عهسیان

مه لئ گوێزو مریش و میوژو هه رمی

نه یان نیرم به دیاری بچه مه یدان

ته گونجی تهو دهمه صهرفی نه مظهر کات

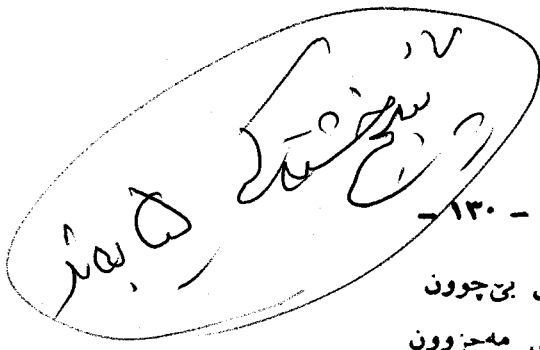
وه ئیللا زه حهه ته عه قووم به تاسان

به کوردی پیت و نی خۆ من نیم

ته مانه طور ره هاتن نهی براگیان

مه‌لێ ئێتر ئێمن ئه‌هلی عه‌مامه‌م
 مه‌خۆینه بۆم هه‌دیو وه‌عظو قورئان
 مه‌لێ پێنج شه‌ش مریشک و دووه‌زار گوێز
 به‌ دیاری بۆی ئه‌به‌م خۆم ئه‌چمه‌ مالیان
 که‌ کابرا چون چلێسو صافو شیتته
 که‌ چاوی که‌وت به‌ گوێزو مورغی جوان جوان
 ئه‌لێ قه‌یناکا ئه‌م جاره‌یش عه‌فووبیت
 بچیت و دانیشی وه‌ک جاری جاران
 نه‌گه‌ر چی وه‌ک خوله‌پیزه‌ به‌ جارێک
 بخوا مه‌موو مالی سیوه‌یل و ئالان
 دلی خۆت خۆش مه‌که‌ به‌م ورده‌ فکره
 به‌طاله‌ هه‌رچی فکری بیکه‌ی ئه‌لئان
 ئه‌مانه‌ هه‌یچن لامن پاره‌ ناکه‌ن
 که‌ خۆش نابم له‌ تو هه‌روا به‌ ئاسان
 له‌ ئه‌فکارت (ویصالی) نابن ته‌مین
 نه‌تو کارێکیت کرد ده‌رچوو له‌ ویجدان

به تعقدیری خودایی حیی بی چوون
له وهختی عاجزی و قلبی مهزوون
له دهشتیکی بیابان ، چۆل و هاموون
گهلی ملپان و ریشزل تووشی من بوون
له دوور وهمزانی تیفکریم جوون

★ ★ ★

گوتم ئیوه به عهینهت وهحشی کتیون
به ملپانی ههموو گاجووتی جووتین
به کلکی کولکا ئهمثالی پیتوین
به شکل و سووردهتا وهک کتوی قافین
به پالو تووکی سهه مانهندی یابوون(۱)

★ ★ ★

عهجهب ماوم له ئیوه طایفه ی چین
به ریش و سیمبلا ههه وهک یههوودین(۲)
به گوچکهی توکنا وهک ورچی لوپین
به بی نویتزو جهماعهت وهک مهجووسین
به جیهو میزههری زل ، شه بیهی ئاخوون(۳)

★ ★ ★

زمان ریشی نییه ئهی صاحیبی ریش

چ صۆفی بێ ، چ جوو بێ ، یاخو دهرویش
 به پوولێ ئایکرن صهه ریشی بێ نیش
 تهماشنا نههلی عیلمه مهه جگهریش
 بهریشنان به مهکری چهرخێ وازوون

★ ★ ★

نهوێستا ریشی مالووم زهردو کاله
 وهکو ریشی قهشه چهند بێ کهماله
 به نهستووری نهتێ کلکی کهماله
 به پانی شووبی یالی ماینه ئاله
 به پانی شووبی یالی ماینه ئاله
 نهوا بوونه مهبالی کهلبو مهیموون

(۱) یابوو :- بارگیر

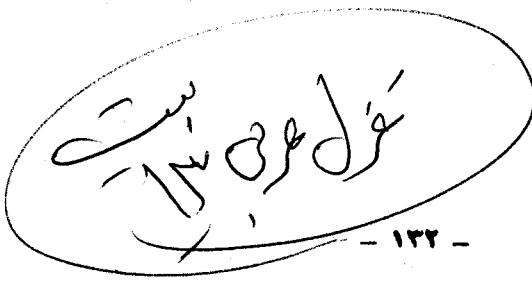
(۲) سیمبلا :- سمیلا

(۳) ناخوون :- مهلا

مه نهدر ۱۱

- ۱۳۱ -

نه ویتستا نه هلی عیله دل بریندار
له فوقرو بین نه وایی زارو بین زار
همووی کوشتن به ذیللت چهرخی دهووار
نه هر بین نانی هم مردن به بین دار
به مهیلی جاهیلانه دهوری گهردوون
به غایهت دوشمنیتیکی بین نه مانه
سه راسه کیزبه قهولی نه م جیهانه
لهوی نه تدا تن لیت نه کا به طاعوون
مه نازه قهط به مالی پوچی دنیا
وه کو قاروون هزاری کرد ریسوا
به ریشو میزه ریش نایین موهه ییا
عه مهل ماله . له دنیاوو له عوقبا
نه جیهه چون قه قیره غهرقی خوونه
به لئ به ختی هونه رمه ند سه رنگوونه
که دنیا تا هیهه طالب به دوونه
نه ویتستا گه وره دوونو گه وره مادوون

و یصالی له یال شیعی کوردی دا . به زمانی فارسی و عهده پیش
 شیعی داناهه نه گهر چی شیعی عهده بی زور کهم به لام ئیمه وه ک
 نماناتیکی میژوو بی و نه ده بی نمان توانی بلاوی نه کهینه وه . نه گهر چی
 بلاو کردنه وهی نهو جوړه شیعرانه ئه رکتیکی پتو بوسته و کهره که پشت گوئی
 نه مخری . شاعیر نه م پارچه بهی به زمانی عهده بی له ستایشی و حاکمی
 سلیمانی هدا و تووه . ههر له هه مان پارچه به یاض دا که نه م شیعی تیایه .
 له دیوی نه و دیوی به وه به سنج بهیتی فارسی . دیسانه وه ستایشی نه و
 زاته نه کا جاری پارچه عهده بی به که نه نووسینه وه :-

من فیوض الباری انت حاکم الکرد الاسیر
 اوجبت انعامک الشکر علینا بالجدير
 نور قلب الرعايا من شعاع عدلک
 انت فی شهر السلیمانی کالبدر المنیر
 ما رایت من یفیت فی زمان حکمک
 قد نجا من ظلم بعض . بعض مخلوق الفقیر
 نستریح الآن نحن من ظلال جودک
 طول عمر الحاکم اطلب من الله القدير
 ارسل الله بلفقه رحمة للعالمین
 یعنی فی هذا الزمان انت لی نعم الامیر

بسط كف جودك الآن كالبحر المحيط
 بعد حاتم في الجواد ليس لك اصلا نظير
 من وفور اشتياقي جنت الآن اليك
 فالتف لي بالنوالك بالكريم انت شهير
 اني امس قد وقعت في بحار الافتقار
 نجني باللطف انت اليوم من هذا الغدير
 ذاب اعضائي بنار الغم من ظلم الدهور
 قلت يطفى نار قلبي من له لطف كثير
 اي وجه كان عشت سابقا اني فقط
 كان في هذا الاوان زاد اولادي يسير
 يا محمد لا تخف من عسرك هذا الزمان
 ان ربي بالعباد كل اوقات بصير
 بعد هذا الوقت لا تحزن وصالي بالملل
 يظهر من لطف حاكم دفع حاجات الفقير
 له دامتني ثم شيعره وه ثمه نووسراوه :

[تمت هذه الابيات من قلم الفقير المذنب العاصي محمد الحسيني
 القرداغي الملقب (بوصالي) قد أنشأها تعريفا لحاكم السليمانية ادم الله
 اقدام حكمه على مسند العدالة والسعادة ، راجيا منه ان يعين له وجها كافيا
 لاعاشه اولاده ولعل عند الله يكون باعنا لاجر الجميل وجزاء الجزيل وفي
 الختام السلام عليكم] .

باشان ثم به يتهمني له دامتني وه نووسيوه تهليت :-

يا محمد لا تقل فاقنح بما يعطى بك
جاء بعد المسر يسر نص به قول البشير

همر له دواى نهم ستايشه . به سنج به يتي فارسي ديساندهوه ستايشي
همان كسي نه كاتهوهو نه لئيت :-

از شعاع جود پاشا ابر غم و تار هم
گشت زائل از درون قلب پر نيشرو اليم^(۱) الم
غيرت شير خدا عدل عمر ، جود حتم
جمع گشتند در ضمير حاكم صاحب كرم^(۲)
اي وصالى مژده باد عنبر شد^(۳) باغ اميد
غم مخور ديگر كه لطف حاكم است دفع^(۴) الهم^(۵) الم

(۱) واژه له برتموي پياوه تي پاشاوه ، هه وري غه و تاريخي و ناخوشي
لاچوو له سه ر دهرووني پر نيشرو نازار .

(۲) واژه :- نازايه تي نيمامي عهلي و دادپهروهري نيمامي عومهرو دل فراواني و
سه خاوه تي حاتم ، نه مانه هه موي كو بووه تهوه له دلي نه ودا .

(۳) واژه :- نه ي وصالى موزده بين ، باغي هيواي تو وه كو عه نيه ر بوني
داوه تهوه ، نيتي غم مه خو چونكه لوتقي هه موو ناره حه تيه كت لا
ته بات .

مڻ ڪه پاڙي بووم به خه پلهي همزنو ناني شهير
 منه تي ڪوڙيا . ره نيسي خاقانو ڪه يهوسرهو به ڪير
 مهر ڪهسن نه حلق نه بن قهط نايه ته مهيداني من
 به معني بهم نه حواله وه نهو بن بکا لومه ي فقير
 چون نه بن ده چن له ده ستم نهو ڪره خاڪي به سر
 ديم به ڪوڙيا نه ي ديم فهورن مينالي نيره شهير
 مهر نه وه نده ڪر بزانم ڪن به بهد ڪاريم نه ڪا
 مهر به به ڪه شق نه ي ڪه ينمه ڪه رمياني ڪه رمه سير
 مهر ڪهسن دوزمن به نه هلي عيلم و سهيد بن يعقين
 بن بهمه دائيم له په حمي خالق و مه حرووم له خه ير
 من ڪه راستو بن دروم باکم له بڙله ي ڪس ني به
 چون ڪه پڙوي نابن نه مصلن يته مه مهيداني شير
 غه يه تي نيمه ڪهسن نه يکا به بن جو ورمو خطا
 با بيوليتن له زوورا لني ڪه پڙي وه ڪ ورچي ڪوڙ
 غائبانه مهر ڪهسن بڙله به سر من دا نه ڪا
 لني ڪه پڙين هه قيه ڪه چون دڙڪه ي پڙاوه پوره
 من ته مه ننامه له قايي حه ضره تي حه يي نه مه
 دوزمني نم قايي نيمه ڪه زووييخانه زير
 نه ي (ويصالي) دوزمني تو بزنه ، ناني شواني خوارد
 ڪوڙي نه چن خاڪي به سر ، نه ي گيم وهختن هاته بير

(۱) نم شيعره له شيعره دانشورينه ڪانيتي .

داسټر
 ۲۹
 - ۱۳۱ -

داسټر
 ۲۹
 - ۱۳۱ -

تعاير هم نامه شيعريه ي بڼه كاك توفيقو كاك علي ناردوده .

ناوړوكي نامه كه داشورينه تياپا نه لټت :-

بڼه خوښه ويستم په فتيقه شه فتيق

نموول كاك علي . دووهم كاك توفيق

نه باريموه له قايي خودا

له سهر كه سابهت توفيقان بدا

له ياش به ياني عرضو ليعتزام

نموا بڼه ناردن چهن فوجن سسلام

دوعاو سسلامتان ههر بڼه نه نيرم

وه منه تيشتان به سهرى كيرم

چونكه له دنيا من صافو پاكم

له راست همموو كهس دائيم بڼه باكم

نه گر نه پرسن له حالو نه حوال

خوښتره حالمان له حالى به قال

نيمه له لادى خوا مو عينمانه

بڼه نه هلى بازار په فتيق شه بطلانه

ليره هره چي بوو له وى داي نه نيين

نه ووهل تا ناخر سهر نيوه نه نيين

نه جيبين نيوه كه ههر نيمه ته

كاغه زتان ناردېوو بڼه دووسه به ته

داشون جنسو - ههجو -

وام زانی کاغذ کھوا نیرداوه

ههجو

بۆ کاری موهم به کجار نووسراوه

که تهماشام کرد نامه سهراوسر

نووسراوه له بۆ دوو سه به تهی شی

بنه علیه ئهی برای ئه رشه د

سه به ته کانم داوون به ئه حه د

ئهم وام زانی ئیوه به قالن

نهمزانی ههردوو هه قنک به طالن

به کئی بیستومه له ئه هلی کمال

له بازارا هه ن به قال و چه قال

که وه ک ئیوه بن به قال و چه قال

کیرم به قنکی دوو ههزار به قال

بیستم که ئیوه ههردوو به پرتاو

ته صادوفتان کرد بۆ دوو کچی لاو

به جاری کردتان مه رحه با له وان

شکلی ئیوه یان که دی ههردووکیان

ههردووکیان به جوت تفیان لێ کردن

به جاری هه یاو نامووسیان بردن

تازه ههردووکتان له سال بوونهوه

ئاشی ئاو کهوتوون به طال بوونهوه

تازه چیتانه له کچی جوان

ریشان سپی یه نه ماوه دانتان

تازه مه به خهو بیین جوانی

ئویش به جومه سهه له به یانی

٧٦ ده خو - چسو - داسوسه -

هيچتان يو ناکړي به پيره پيره

مه گهر هردوو ده ست بگرن به م کیره

حوسه ين هره راسته راستيش نه يژي

يو په قسه ي ورد يو نيوه نيوه

کندم تا نيستا نه صيحت کردن

نيستان تي هه لدهن نه ک حيا بردن

عالم که بير بوون به حيا نه بن

نيوه تا بير بن ب حيا نه بن

هسته

به ل هه قلمه حيا به چاوه

نيوهش خو شوکر چاوتان نه ماوه

٧٧
کالانه چاوتان بروه ته شکلي نوون

له دوورته شوبه به قنگي مه يموون

چرنکه هردو وکتان چرو وچاو نووساو

دهم به قوولا چو وه ک بيرو گولاو

دهم وه ک که لاهي سالي ده قيانووس

ته عمير ناکري تو به نينگليس و پووس

داسوسه - چپو - چو - چپو - داسوسه

- ۱۳۵ -

شاعیر تم شیمیری به زوبانی [په نوونی]

کوری په ووه ناردووه بڼ کوری حوسه یی فقهی زینډ که نریک ماو ته ،

شیمیره که وده لای دوکوری کوری حوسه یی فقهی زینډ

پوڅه کم دوختیر که یشتم نامه کت

باش تن که یشتم له که لاهه کت

منیش وده کو تو دل په ریشانم

له دووری خوشکه شیرین تامه کت

وده خه له تاوان بچم به کتوا

بڼ ماچی خوشکه گول نه نداهه کت

به خوشکت بلنی په نوون بڼ حاله

بڼ له نجهی بالا نه ونه مامه کت

فهرموته [پوقیه] مایه شیقایه

هرچون تو بلنی واقعین وایه

شکی تیا نی په فهرموودهت جوانه

نسیابی خوشکه ، قسه ت په وایه

بڼ گولی باغی ریضوانی (زینډ)

په نووفیش وده کت تو بولبول ناسایه

به لنی عاشقی خوشه له دنیا

ولهی نه وده کت تو کهوا بڼ حیا

که منن نه زانی په سمنی عاشقی

ناخری وده کت تو نه بڼ پروسیار

خېټو - داسوسه - ده جو

چون هر کس کردی ثیقامه ی دعوا

له مهککه مه دا لږی نه کمن داوا

ثیباتی داوای به شامید بکات

شاید داواکای بز ثبوت نه کرا

به حوکمی شهرعو به ماده ی قانون

نه مچا نه یخه نه دائیره ی جهزا

تو کما کرد بی نابین دوختر بی

نه کمر دوختر بی ، نابین وا کرد بی

بین موقه ددیسه ، سهرسهری ناسا

نه لږی پوقیابه درماني شیفای

چون عشقبازی نوصولی وایه

نه ووهل سری به نه کلا ناشکرایه

دیاره نازانی په سمی عاشقی

ماتوول که واین قابیلی شمی

دوخته رهنده ی هیتشتا منالی

دیققه تن نه به زور بین خه یالی

له بز نیدراکو فهمو معرفت

هیتشتا به طالی وه کت کووبه ی خالی

په سمی عاشقی نیمه نه یزانی

بز ماچی خوشکت زور پهریشانی

دوختر بیم بلتی (خاهرت) چونه

بز زیانی من وه کو که و بوونه

کمر عشقی له یلای خوشکی تو نه بین

چون عالم نه لږی په ثووف مه جنوونه

د سوسه - چيو هه چو

چېکه دمه يکه نه من لي د دوورم
بلايه به دائيم زهردو په نجوورم
تو خوټ نه زاني له بېرده زهردم
له دووري خورشيد گرانه دهر دم
دلېم يو کولي باغي نه ماوه
په روانه تاسا گيانم سووتاوه
بلې به خوشکت هېر دوه کو لوقمان
دهمې دهرده کم بکا به دهرمان
نيلاهي که يې چاوم پڼي که وي
به رانېر بېين وه ک جوته که وي
جا تماشا که له گوغوگومان
له ماچو موچو له هاتو چومان
عزيم دوختېر پوڅي شيرينم
که يې نه يې بالا ي خورشيد بېينم
په ثوفه کوري مه لاي بېرده زهرد
له داخي خورشيد دلي پر له دهر د
طالبه به پووي خوشکه جوانه کت
به نه شماري تېر وه کو ليره ي زهرد
دوختېر چاوه کم پوڅي په وانم
تاريکه يې پووي خورشيد جيهانم
به غېري خورشيد له خوشکه کانت
پوڅه کم چېکه ، ناويان نازانم
نه گېر نه زماني کامه يان جوانه
نهم کرد به ويردي پوژو شهوانه

له جو - مېښو - داسوسه

فهقهط بليټم چي ، با بمان مينين

که هاتم خورشيد تيت ته که يه نتي

وهختي که خورشيد که وته له نجهولار

تي ته که ي له نيش له سهر هه تا خوار

وهختي که لي ي دا لاره پيچ له سهر

به تيري نازي له ت ته کا جگر

موشتهري دايم همر وه ک بهري دال

شيت و شه يدايه له چوار دهوري مال

منيش يه کيکم لهو مشتهريانه

بو بالاي خورشيد بووم به ديوانه

تو کوري ميرزاي زينوي عهزيم

منيش صاحبي خه نجهري تيرم

ره نووفم ناوه باشم بناسه

طالب به کچي جوانو له ذيدم

عزل حسنه

- ۱۳۹ - (۱)

هـ
و
و

شك نه بهم شه خصني له پړوما پڼي ته ليتن مه لا حسن
لازمه ذممې بګڼ ته لحق هموو نه هلي وده لڼ
چونکه مه شهووره چرووکي تهو له دونيادا به عام
تهو په ذيله نه يدي جاري غيره تي بېته به دهن
شهن صه دي وه ک مارفو به ندهي له برسا کوشتووه
من تهوا بېګانه بووم ، خو تهو براي تهو بوو عه لڼ
نيسمه که ي فهوراوه حوسني نيه خوا بېبري
نهمدي نيسي پڼ موسمه ليره وه ک تهو تا يه من
تهي (ويصالي) به سیه نيتر قابيلي ته نيه نيه
لڼي ګړي با هر مه خو پڼ ، تهو نه جيله ي پڼ دهن

(۱) ويصالي له شيعره دا هجووي ، مه لا حسن ، ناوتيکي کردووه ،

په نکه ناکوکی له نيوانياندا زور به هتيز بوويت

وہفات نامہ و بہشارنامہ ویصالی

۱۹۶۱ ز / ۱۳۸۰ ک

۲۲۰ سیرت مسندوی

۲۲۰ سیرت مسندوی

مەنسۇكى ۲۱ نەس

— وەفات نامەو بەشارەت نامە —

ئەم دوو قەسىدەيە كە يەككىيان باسى مردنى كىسكىكى رەش ئەكات
 لە كاتى خۇيا مى وىصالى بوو ، وە ئەمى تريان باسى بەشارەتو ھاتنەمى
 ئەكات ۰۰ لە راستىدا ، رەنگە زۆر كەس وا ھەست بكات كە بۆچى وىصالى
 كاتى خۇي بە دانانى قەسىدەيەكى ئاۋھا بەسەر بردوو ؟ بەلام ئەگەر بە
 وردى لە شىعرە كە وردىنەمە ئەگەينە ئەم قەناعتو راستىيە كە
 يەككىكە لە شىعرە خۇشەكانى ، بىن كومان ئەمەش لە جىھانى شىعرى
 كلاسكىدا سەير نىيە ، ئەمەتتا نالى باسى (كەرەكەي) ئەكات ۰۰ شىخ
 رەزاي تالەبانى باسى (ماين) يەك ئەكات ۰۰ وە گەلىكى ترىشمان لەم
 بابەتە ھەيە ۰۰ ئەمە لەلەيك ، لەلەيكە تەرەم وىصالى بە شىئەيەكى
 سەرنەپراكىشەرو پىكەنىناۋى ، شىعرەكەي دارىشتوو ، وە لە پروى
 ناوەرۆكىشەو گەلى بەندو ئامۇزگارى تىدايە ، كە لە سەرەتاۋە سوپاسى
 يەزدانى گەورەي كردوو و باسى جىھانو ھالى خۇي كردوو ، وە باسى
 گەلى شتى ترىش ئەكا ۰۰ ئەمەش سەرەتاي وەفات نامەكەيە :

ھەمدو سوپاسو شوكرى بىن ەدەد

بۆ زاتى پاكى واھىدول ئەھد

زاتى بەرىيە لە چەندو لە چوون

بىن ضدنو جنسە ، خالىقى بىن چوون

ذاتی قہدیمو ٹہزل ہر بوہ

وجوودی یہ کو بہری لہ دوہ

ناماقوولی کرد ہرچی وہ ک نہرود

لہ عصری خو یا خو ی کرد بہ مسجود

لہسر ٹہو فکرہ سہری دا لہ بہرد

با جی سہقر بین ٹہ بہدول ٹہ بہد

خودایہ تہنہایہ بہ بین چہندو چون

خہلقی عالمی کرد بہ کافو نوون

لہ خہزنہی کرہم بین پرفیق تہنیا

پرزق بہ کوللی ذی پوچی ٹہدا

بہ بین ٹیزنی ٹہو کاری ناکری

بین ٹیرادہی ٹہو نابینو نامری

(وبعد) برژی ، سہلام و صہلات

بۆ پوچی پاکی فہخری کائینات

ٹہو محہمہدہ سہر پاکی نوورہ

ہر کس نہیہوئی لہ پرحمت دوورہ

یا رہب بہ جاهی ٹہو پارچہ نوورہ

ہر چہندہ موجریمین ، لیتمان ببوورہ

ہم سہلامی خواو دروودی بین حہد

لہدوا خہزرہتی زاتی (محمد) ص

بۆ سہر ٹالو بہیت ، ٹہصحابی کیرام

ہم بۆ ٹہولیاو عولہمای ٹہعلام

ہم بۆ تابیعین ، ہمتا (یوم الدین)

رضی اللہ عنہم اجمعین

نه بجا پيښه وه سهر دهوړی ناسمان
 چوڼ بڼ سوود سهری له عالم شتيوان
 چهند ناکهس به چهي کردووه به کس
 چهند نه جيب زادهی کردووه بڼ دهس
 چهندي بهم دنيا کردووه مه غزوور
 چهندهی محتاجی کردووه په نجوور
 سهيري که چي کرد چهرخي چه پيواز
 پيشهی عالمی دهرهينا به گاز
 وهلی نهو زولمه که کردی له من
 له هيچ کس نهی کرد له نينسو له جين
 بو زهره ليدان که ردوونی نه خضر
 برنجی نيمهی کرده سهر ده فتر
 سهيري گهردشی خپره کی دهوران
 دونيای چلوڼ کرد بهرتو په ريتشان
 نه علا نه باته دهره جهی نه دنا
 نه دنا نه باته دهره جهی نه علا
 ظاهر دوشمنی شهرعی مويينه
 دائيم خهريکی فوتانی دینه
 نه سف بو که سپ له دینه جوانه
 لای دا به جارچی ، چو بو مه یخانه
 غهيري ميلله تي نيسلام له دنيا
 هه مو که بيشتنه پایه یی نه علا
 زیاتر تهماشا له کوردی به د بهخت
 هر کس گرته د به پکه په کی سخت

} کورد له بهر کینهو حسه دو نیفاق
 قهت ری ئا که وی بۆیان نیت نیفاق
 نه گهر خوا حهزکا ئاوا دهست و برد
 پیتشکهوتن نابی بۆ تابه فهی (مرد) ...

ئینقیلابی چه رخ ، بێ جورم و ناوان
 سه ری له ئیسلام به جارێ شتیوان
 وا تیکه ل بووه راست به ناراست
 لیک هه لئاوێرین وه ک دوشاوو ماست
 به قهولی نه صه ح عوله مای نه علام
 مه ده ده گه ب ئاین ، مذهبه بی ئیسلام
 زیاتر نه بووه له هه ددی چوار
 که چی ئیستاکه گه یوه به هه زار
 نه مه یش نه گبه تی ئیسلام و کورده
 تی یشی ناگه ین به م ده ست و برده

} نه ی کوردی هه زار تو که که م په وتی
 ریگه ی راست بگره لاده له چه وتی
 } نه گهر راست نه رویت ناگه یته مه نزل
 { ئاخه نه چه قیت له ناو ئاوو گل

قه ط ته فره مه خو به چه رخی که چه وه
 روژی رووناکت لئ نه کا به شه و
 راستی و یصالی بێ فیل پیت نه لئ
 له م قیل و قاله دکت هیچ نه لئ
 نه ی بووه له بۆ هیچ که سی وه فا
 تو نه ئومیدی بیینی صه فا

« وفات نامه‌ی گیسگه‌پرش »

و یصالی گیسگیتی نه‌بیت که له دئی « گه‌نکن » نه‌بیت که له قه‌زای
جوارتاوه نیو سه‌عات ریگه نه‌بیت له به‌شی رۆزاوایه‌وه به . شاعیر ئه‌م
گیسگه‌ی له‌گه‌ل مه‌ری حاجی مه‌حمودی گه‌نکن‌یی‌دا نه‌بیت ..
مه‌والی قه‌وتی گیسگه‌که‌ی بۆ نه‌ه‌تین که چه‌نده به‌زه‌لیلی قه‌وتی
کردووه .. ئه‌مه‌ش کارێکی گه‌وره‌ی کردووه سه‌ر مه‌ستی شاعیرو به‌م
بۆنه‌یه‌وه ئه‌م قه‌سیده‌یه‌ی داناوه .. می‌زوی دانا‌نی قه‌سیده‌که‌ له‌ سال‌ی
١٣٨٠ گۆچی‌دا بووه ..

لهدوا مهئوس بوون ، گوتیان ون بووه

ناخۆ گورکی چمرخ بۆ کۆیی بردووه

له مهوطينی خۆی چمرخی کهچرهفتار

دهربهدهری کرد به پهنجو نازار

نمو کارهی کهردوون له گهل منی کرد

خهسره له فهرهاد نمو زولمهی نه کرد

بهینێ گیسکه پرهش ون بوو بێ نه ئهر

دل کهوته گیتزی ده غده غهو خه ئهر

غهمی گیسکه پرهش ههر له دل ما بوو

پۆژی له ناکاو شه خست په یدا بوو

وه ک خضری زیندهی موباره ک نه ئهر

نمو شه خسه چاکه به منی دا خه ئهر

گوتی مژده بێ ماوه گیسکه پرهش

دلم وه کو گول بهو مژده بوو گهش

چه میوو بالام وه ک خهمی گۆچان

شیت بوو بووم وه کو مه جنوونی کیتوان

مژدهی نه سیمی گیسکه پرهش نه تکوت

غونچه یی دلم وه کو گول بشکووت

سعد (بارک الله) ، کاکي مژده خویش

خوا له پهحمی خۆی نه مان کا بێ بهش

پیتیم گوت له کۆی به برای دنیاو دین

نمو گیسکه پرهشی جوانو ناز نهین

گوتی غم مه خو بیه بێ خه ئهر

وا له که نکی به مه به بێ خه ئهر

له مه‌ری حاجی مه‌حبودی گه‌نکی

وا قه‌له‌و بووه‌ یۆنی لێ نه‌تکن

ئیتەر وه‌ک عه‌تری گۆلی وه‌نه‌وشه

میشکی پر کردم نه‌و مژده‌ خوشه

که بۆم مه‌علوم بوو گیسکه‌ره‌ش ماوه

سوپاس بۆ خودا که نه‌فه‌وتاوه

گۆتم نه‌و گیسکه‌ که‌وا له‌ گه‌نکی

با بیتیته‌ بۆ خیری نه‌نکن

عه‌جیب شکلیکی مه‌بوو گیسکه‌ره‌ش

وه‌ک شکلی به‌ری جوانو مونه‌قه‌ش

ئاو‌ریشم په‌نگ‌بوو مومی نه‌ندامی

ناسکی گه‌رمیان نه‌ی کرد غولامی

جیلومی هه‌ری مویی تابداری

هه‌ر وه‌ک په‌رچه‌می تورکو تاتاری

وه‌ختی نه‌ی پاران له‌ کێوو سارا

شه‌یه‌ی ده‌نکی نازداری خه‌تا

فه‌ستی نه‌که‌وته‌ شیرین که‌لامی

عالم تیر نه‌بوون له‌ عه‌قل و قامی

وه‌ک قه‌مه‌رناو ، نازو نازدار بوو

خه‌رامان سه‌فه‌ت به‌ نه‌نج‌ه‌لار بوو

شوعه‌ی گۆزی هه‌ردوو چاوانی

وه‌کو نه‌ستیره‌ی به‌ری به‌یانی

ده‌می وه‌کل سه‌ده‌ف پر بوو له‌ که‌وه‌هه‌ر

ساجیت پرتو بوو وه‌ک شه‌مسیر و ده‌مه‌

شاخه کانی راست په نکی وه ک مږمه
 وه ک شاخی تاجی شاهي ټه سکه نده
 روخساری جوانو سافو بڼی که ده
 هر وه ک شورا بڼی به ټاوی که وسه
 سمی په شو ساف وه ک بیجاده جوان
 سیفیت ټاوی نه له دور ټه ینوان
 ټیسته بیستوومه فوتی فهرموه
 پوځی شهریفی پوځ جهننت چووه
 ته نریخ هزارو سځ سدهو هشتا
 ذاتی گیسکه په ش ده رچوله دنیا
 چونکه مردنی له غوربت بووه
 نه جری زور گوره ی به نسیب بووه
 ماتوول نهو زاته له وی مردووه
 ته کلیفی شهرعی له سدر لاچووه
 داخی گرانم پوځ تو گیسکه په ش
 له خوځشی به هار کهوا بووی بڼی به ش
 خوژگه ده وله تی فهره نگو ټینگلیس
 له گهل تایه فهی جوله که ی خه بیث
 هم ټه مریکاو پروسو پروسیا
 فوت بیوونایه پاکیان له دنیا
 ټه ماما گیسکه په ش تو بیا یتایه
 خوځشی به هارت له کیس نه چوایه
 حه قیقه به هار په نگیزو خوځه
 سارا پي گولو لاله وه نه وشه

جا چه فائیده به هاری په نګین
 ګیسکه پړهش بیتو چۆله سهرزه مین
 ګیسکه پړهش وا تۆ له (دار الفنا)
 ریحله تفت فهرموو بۆ (دار البقا)
 ګیسکه پړهش خۆت چوویت بۆ میترگی به ههشت
 غهمو نه سهفت بۆ من به جی هیشیت
 ین تۆ ګیسکه پړهش یاری باوه فا
 تازه بۆچییه حه یاتی دنیا
 ګیسکه پړهش حه یفتی ددان مرواری
 له زرت نه دی له گیای به هاری
 نهی جا من چیکم ین تۆ له دنیا
 مه گهر وهک مه جنوون بجم به کتوا
 ین تۆ ګیسکه پړهش نه من له دنیا
 چۆن رابویرم به سه یرو صفا
 دهرچوو ګیسکه پړهش له دنیای فانی
 نه سهف بۆ خولقو ره وشتی جوانی
 داخی ګیسکه پړهش دهرناچی له دل
 مه تاکو لاشم نه چیته ژیر گل
 زینت بوو له بۆ گهنکی و سنجه لښ
 بۆیه وهک مه نجهل بۆی نه کولښ
 شکلی وا جوان نابیتو تازه
 بۆی بگرین نهی گهل زور ین نه ندازه
 سه روک میگهل بوو له ناوه ناوه
 ره نیس نه قابه له ههر چوار لاه

ساحیتی ماف بوو ، بوو بوو به به شدار
 له بۆ جنسی خۆی نامرو سهردار
 له بۆ مسکینو فلهلاحی دلیر
 بۆ هردوو لایان بوو بووه سکریتیر
 جهندی زۆر نه کرد له بۆ پیشکەوتن
 ههتا نه یابوو خواردن و خهوتن
 ههتا نه مابوو مهر خۆش بوو دنیا
 وهختی نهو نه ما عالم لێی شیتوا
 نهی (مع الاسف) له بۆ زاتی وا
 که نه مرئو نه پرا نه چیتته فهنا
 الحکم لله . ماتوول مردین
 قهزاو به لاکهی حاجی بردین
 فهقت حاجی گیان تۆیش مهر به ههوا
 مه لێ گیسکه پرهش مرد قیری سیا
 نه مین به حاجی خۆینی گیسکه پرهش
 نافهوتن مهر وه ک خۆینی سیاوه خش
 نه سیحەت گۆبوو بۆ دێهات و شار
 بێ مهعاش بوو بووه واعیظی سه ییار
 تا زووشه غمی حالی خۆت بخۆ
 مه لێ نه لێی چی ده ههرو ههرو
 ههزار شه لاتی و جوله کهی روورهش
 نهی کهم به قوربان کلکی گیسکه پرهش
 گیسکه پرهش نه گهر بۆ من بهایه
 ههتا قیامهت نه بووه ده سهایه

گهر نه مردايه هه ر بۆ يادگار
 نه بووه نمونه له بۆ رۆزگار
 وا پيتان نه ليم خويني گيسكه ريش
 نابن بفهوتن نهى براى سه رخوش
 گهر نه لى زوره پيم نادري زهره
 با براده ران بينه ياريده ر
 چونكه به كيتى وا له به ينايه
 زهره رى به كنى هي هه موو لابه
 من له سه ر حه قى خۆم كاكه گيان
 جى به جى بكه ن ئيوه ش هه مووتان
 مه لىن هيج ناده ين زوره يا كه مه
 كاكه ئاچووه قاى مه حكه مه
 جا له هه ردوو لا زوو مه علوم نه بن
 له بۆ نه م حه قه كنى مه حكووم نه بن
 نه مجا ميثلى خۆى ياخود قيمه تن
 خويني زاتى وا چلۆن نه فووتن
 جا موخه ييه ر بن ئيوه له و دووه
 ده جى به جى كه م هه تاكو زوو
 ويصالى بينه خاتيمه ي كه لام
 مه جبوورن بيه دن خوينه كه ي به عام
 ويصالى به سپه مه به دل گران
 خوا نايه و تينى حه قه بن گومان
 نه هه ر ناته وى حه قه ده س كه وى
 ده ست نه كه وى ليره يا له وى

کله یی مه گه له چهرخی زه مان
 ههزاری وه ک تۆی کردوو مه گهردان
 گهر لوتقی ببیت خودای ئاسمان
 به تاقه گیسکی نابین سهرگهردان
 ههچ نه گیسکه زهش مایه ی مالت بوو
 وجوودی مایه ی خووشی حالت بوو
 به لا غم مه خو ، خودا مه ننانه

ساحیبه ئه جرو جهزاو ئیجسانه

(صابیر به لسه ر نه موصیبه ته

مه بر لای خودا زۆر به قیسه ته

ئهمین به لای خوا قهیده له دهفتەر

بو تۆ نابیتته مایه یی زه ره ر

جهزا به ک به ده ، نه صصی قورئانه

تا به ک به ههوت سه د له بۆی پروانه

ویصالی ئیتر مه گه وه به له

خوا (لا یسل) ی (عما یفعل)

یا ره ب سا هه ر چۆن ده رمان ئه چوینی

نه بین له گه لمان ره حمه ت بنوینی

کارێ وا نه کهیت ، ئیبلیری له عین

ئیمانمان به رێ و بین ئیمان ده رچین

لوتفت یاوه ر بیت بو ئیمه ی ئه نیم

ظه فهریاب نه بیت ، شه یتانی ره حیم

پازین به ئمرو فرمانت خودا
 به ئیمانوه دەرچین له دنیا
 هەرچه ند گیرۆده ی نهفس و شهیتانین
 وه لی موژننجی رهحسی رهحمانین
 رهحه تی زۆره خودای ذو الجلال
 نامان خاته سه ر پیکه یی ضه لال
 به کویری چاوی ئیبلیسی له عین
 سه لی ئیمانان ناگا به یه قین
 عه زایمان نادا به ناری سه قه ر
 له بهر خاتری ئالی پیتفه مبه ر
 من خۆم نه زانم غه رقی گوناهم
 به غه یری خودا نی به په ناهم
 هه ر چه ند موژنیبو هم رووسیاهم
 وا هه ر چاوه پیتی عه فوی ئیلاهم
 ویصالی زووکه بو ئیصلاهی حال
 ته و به به بکه لای خوا ی لا یزال
 وه ها خالیص بێ تۆ به کت به دل
 تا که ی هه زلێ بو نابی عاقل
 عه وده نه بیه وه بو شه ره مه ساری
 بیۆشی به رگی خه جاله ت باری
 تا به لوتقی خۆی قبوولت بکا
 به جه ننه تی خۆی دل شادت بکا

هەر به نهزانی له دنیای فانی

ریشته سپی کرد ، به خۆت نهزانی

بین عهقل تاکی و یصالی به سه

عاریف به عاریف حهرفیکی به سه

ههزارو سێ سهده ههشتای ههجره

بۆ وهختی فهوت و تهئریخی عومری

کتیبه وهفات نامه ی و یصالی

خاتیمه ی ههتا رحمهت له قهبری

شادیانه‌ی گیسکه‌په‌ش

سهره‌په‌ش

باش ته‌وی که ویصالی هه‌والی نه‌وتی گیسکه‌په‌شی ته‌ده‌نی . وه‌فات
نامه‌یه‌ک دانه‌نی وه‌ک له پیتشه‌وه نووسیمانه‌وه . له‌باش ماوه‌یه‌ک هه‌والی
گیسکه‌که‌ی نه‌بیستی که به سه‌لامه‌نی هاتوو‌ته‌وه نه‌لێت :-

خۆزگه پیاویکی ره‌شیدو ئازا
غیره‌ت بکیشنی له‌چایی بدا
هه‌تا ون نه‌بین ئهم جۆره‌ ئانار
نه‌شری کردایه‌ له‌ دێهات و شار
بخوێنرێته‌وه له‌ ناو کوردستان
بۆ دل‌گوشایی گه‌نجان و لاوان
ویصالی بلێی به‌کێ ده‌س که‌وی
چایی کا له‌ بۆ خوێندنه‌وه‌ی شه‌وی

سهره‌په‌ش

- به شاره نامه -

سیدوی

۱۰۱۵۱۲

حمدو سوپاس و شوکرو سه نای زور

بۆ زاتی پاکى خودایى غه فوور

زانایى پازى ئاشکراو په نهان

بۆ مه مخلووقى خوێ پراحیمو رحمان

همه به ئهمرى نهو عالم بوو ظهور

همه نه بینو نه پوا مه تا نه فخی صوور

پرزئی به زوری سه لاتو سه لام

بۆ سه ره محمد (ص) سه یدول نه نام

بۆ سه ره نالو به یت ته سحابی په نکین

همه بۆ ته وای زومره ی تابیعین

همه بۆ عوله ماو ته ولیایی دین

بۆ باقی ئومهت زومره ی موسلمین

په زاو په حهتى خودای عالمین

له بۆ ئیمه یش ییو له وان ته جمه عین

نومیتدم وایه پادشای که ریم

په حهت بنوینی بۆ زومره ی ئه نیم

به ئاوی په حهت بشوریتته وه

خهتتى گونا همان په ش ببیتته وه

بدریتته دهستی راسمان له مه حشر

نامه عه مه لمان به ییو دهردی سه ره

نومیتدم وایه خودای عالمین
 له بهر خاتری محمد نهمین (ص)
 لیتمان خوښ بییت عفوومان بکات
 به باغی جه ننه تی شادمان بکات
 وبعده له پاش سه نای بی کران
 بۆ زاتی پاکی خودایی سوبحان
 بیتنه سدر باسی کرده ووی دهوران
 چلۆن عالمی کردووه سرگردان
 مین جومله په کڼ وهک منی هزار
 چی کرد له گه لڼا چهرخی که چه فتار
 ئیتر تماشنا نهک به تنها من
 هزاری وهک من کردی سدر وین
 له سدر په ک حالت قهراری نی په
 دمی بۆ هیچ کهس مه داری نی په
 گاهن پیت نهدات ته ختی سه لته نهدت
 گاهن له ناکاو نه تخاته زیللهت
 گاهن به به لا ره نجوورت نه کا
 گاهن به خلات مسروورت نه کا
 مین جومله وهک من له بهینی بیتشو
 گیسکتیکم هه بوو له ناکاو ون بوو
 زوری بۆ گمراين له کتوو نزار
 زاتی گیسکه رهش هیچ نه بوو دیار

ناشر دهسمان لڼ مه لکرت به عام
 زورمان شوکر کرد بۆ خوی لا ینام
 خولاصه ی کهلام که لیکي یی چو
 بی ناوو نیشان کیسکه پرهش ون یوو
 که چی له ناکاو پوژئی زهلامی
 موزده ی حه یاتی کیسکه که ی دامی
 زور دلم خوش یوو هر وه کو بولبول
 په کن بۆی بینن ناکاه موزده ی گول
 وهختن زانیمان کیسکه پرهش ماوه
 خوشیمان ناو کهوت له هر چوار لاره
 نه نتیجه پوژئی خوم چووم بۆ که نکی
 کاری کیسکه پرهش که بکه یه ک پی
 وهختن که مه جلیس گیرا بۆ قسان
 باسی کیسکه کهم هینا به مه یدان
 عاقیبهت حاجی مه محمودی رووگهش
 فهرمووی لای منه زاتی کیسکه پرهش
 فقههت لڼی که پی جا با لیره بیت
 تا به ناره زوو له گیا تیر نه بیت
 نه بجا هاتمه وه به که یفو سروور
 خیرم له بۆ کرد هرچی یوو مه قدوور
 زوری یی نه چوو شه خستی بی حه یا
 خه بهری فهوری کیسکه که ی هینا

پنی گوتم فوربان تو نه تیستوو

زاتی گیسکه پش فوئی فوئو

شخصی له لای من قسه ی کردوو

وا جه نازه کی له وی که وئوو

دایان نه کردوو به به سه رما کوشتیان

که نکهی کردیان به جه زنی سه گان

فوئی گیسکه پش که بوم معلوم بوو

دل له شادی و خوشی محروم بوو

له داخا وه کو په عقوبی که نعان

که یوسفیان برد خستیانه زیندان

ئو چون دوا یوسف رووی کرده گریان

فرمیسکی نه رزان وه ک تاوی باران

منیش وه ک په عقوب جهرگو دل بوریان

وه کو باب مردوو به ناله و نه فغان

نیت به جاری جهرگو دل و لهش

باره باره ی کرد فوئی گیسکه پش

باشان هموومان شینمان بۆ گتیرا

حساب نه مری شهرع ته عزیه ی بۆ گیرا

وه فات نامه مان بۆ نووسی به گل

به ته ئریخه وه کرا موسه ججل

وه فات نامه که چاک هژنراوه یه وه

زور له مه جلیس دا نه خوئیرایه وه

لغور
لوف

ناخري خویني گيسکهرهش برا
 يا له جنسي خوئی يا حقو بهما
 مهجليسو کومهل وا قهراري دا
 خویني گيسکهرهش نهفهوتن قهطما
 يا حاجي خوئی و له گهل نههلی دئی
 خویني گيسکهرهش بکهن جی بهجی
 تا زوو جی بهجی بکهن درهنگه
 نهوهک نه مین دنيا بهم رهنگه
 له حاجيم وه درگرت ته ئمیناتی تام
 خویني گيسکهرهش بکهن سهره نجام
 نه مجا هاته وه بۆ دیکه ی خویمان
 دانیشتین به جهم ههتا سنی یۆزان
 ته عزیه ی گيسکهرهش که خاتیمه ی هات
 کردمان شوکری خوا ی نهرزو ئاسمان
 زۆری پێ نهچوو به لوطفی سوبحان
 له ناکاو شهخسێ ههروه کو مهردان
 وهختی ئیواره مژده ی بۆ هینام
 غه م مهخۆ سوباس بۆ خوا ی لا ینام
 زاتی گيسکهرهش بۆ خوئی هاته وه
 زۆر به حورمهت و به خهلاته وه
 له هه ر مالتیکا بووه گيسکهرهش
 له دهردو به لا خوا بیکا پێ بهش

تا زه‌مانی دوور یاخوا ئاوا بیت

ده‌رگای په‌حمه‌تی خوی لی گو‌ش‌ابیت

موبته‌لا نه‌بن به په‌نچو نازار

هر له خو‌شیا بن صیغارو کیار

نی‌حی‌تیا نه‌بن به پی‌اوی لاسار

قه‌ت به فه‌قیری نه‌بن گرفتار

مه‌حفوظ له فیتنه‌و به‌لای رۆزگار

بینا به خاتری نه‌حمه‌دی موختار (ص)

خو‌شی‌و به‌شاره‌ت وا که‌وته ناومان

وه‌ک ده‌ره‌اتنی یوسف له مه‌یدان

که‌چووم گیسکه‌ره‌ش وا له‌ناو دالان

دانیشتوو‌ه عه‌ینه‌ن هر وه‌ک خه‌رامان

هر وه‌ک قه‌مه‌رن‌از به نازو عیشه‌و

جار جار به نازۆ لی‌وی نه‌بزوا

منیش تا توانیم زۆر به نی‌حی‌تیرام

به‌حه‌یاو نه‌ده‌ب له دوور پاوه‌ستام

گوتم گیسکه‌ره‌ش به‌خیر بیتنه‌وه

خۆ تۆ مرد‌بووی زین‌دوو بو‌ویته‌وه

وتی‌حه‌قیقه‌ت خه‌ریک بووم بمرم

به‌جوت ده‌ستانم به‌گونانت بگرم

ئاخ‌ری وه‌ک خه‌لیل که‌خوا نه‌مری کرد

له‌بۆ سه‌ره‌برین ئیسماعیلی برد

بۆی بارانوه ههموو کاتینات

تا مه لانیکهی ئهرزو سهماوات

کوورهی رهحمهتی خودا جۆشی خوارد

به لوتف و کهرم خوا فیدهیی بۆ نارد

بۆ هات بهرانی له بۆ سهبرین

بۆ فیدهیی کۆری له خولدی بهرین

که سهری بۆی سهزدهتی خهلیل

ئهو که بشه چاکه به ئهمری جلیل

ئهو جا ئیسماعیل لهو بهلای موبین

زوو نهجاتی دا رب العالمین

منیش ههروه ها خودا رهحمی کرد

دهرگای رهحمهتی له من گوشا کرد

ئهو گیسکه رهشه که له گهنکی بوو

به خه یالی تو خیری نهکنی بوو

خوا بۆ فیدهیی ئهو منی دانا بوو

ئهو مردوو شوکر من نهجاتم بوو

تهدننا ئه کهم خوا به رهحم بیت

بۆ مهخلووقی خوێ زۆر به کهرم بیت

سهیری ئهو جوکه ها به لایهوه

کهوا له نه بوو منی دایهوه

و یصالی نهین تو ههتا ئهمری

مل کهچ بیو مو طبع دائیم بۆ ئهمری

چونکه هاتمهوه سه به سته نازاد
ره نجی یتشووی تو خوا نهی دا به باد

نه بن ده عوه تن بکهی جی به جی
له یو ماقوول و ناماقوولی دی
له یوژیکی خوش هه تاوو هه سته او
وه نه هلی نه بن به جار ی بلاو

که لله یی شه کرو نه لیدرم چا
قه راری بده یو سهیری سارا
له جی به کی ده شت سهوزه گیایی
ماستو که ره و هیلکهی تیدا یی
به شادیانهی کیسکه کهی مهلا
یوژی رابویرین به سهیرو صهفا

به کویری چاوی هه موو نه تهوی
به زمی بکیرین به زم خوسره وی
هه تا ئیواره له یو کیسکه رهش
که له گیای به هار خوا نهی کا بی بهش

الحمد لله کیسکه رهش نه مرد
له ده ردوبه لا خوا مه قووظی کرد
به سه لاهه تی خوی هاتمهوه مال
مال و منالی هه موو کرد خوش حال
برا مزو تو هه رچی به خه یال
موقه دده ری خوا زوو نه یکا به تال

راستت بڼ بلیتم برای پر که مال

خوا نافه وتیننی نه موالی حه لال

باقی والسلام نهی برای عزیز

هرگز لاهده له نه هلی ته میز

خوت ل شه لاتی و بڼ حه یا لاده

تا له که لیان بیت ره نجت به باده

نهی برای به ریز گوی له نه سیحته

بکره به کار دی له بۆ قیامت

ویصالی غایه ی هر نه سیحته

گره بیکریه گویت زور به قیمة ته

هرچه ند موجریمین رووره شو خه جل

بپارینه وه به ئیخلاصی دل

ببین له که گمان لوتف و عینایه ت

خوا لامان نه دا له ریئی هیدایه ت

یا ره ب بۆ خاتری شاهی مورسه لین

تالانمان نه کا شه بیتانی له عین

یا ره ب بۆ خاتری شاهی ئینس و جان

مه حفو و ظمان بکه یت له سه لبی ئیمان

یاره ب بۆ خاتری ساحیبی فتوح

فریامان که وی ده می نه زعی رووح

ظه فیه ریاب نه بیت ئیبلیسی مه لعوون

بۆ خاتری یه حیوا و زه که ریوا و شه موون

ما را الله وه

مهرست
حدرست
مهرست

يا ره بۆ خاترى شاهى نه نبيا

له پژوى حشره نه بين پرووسيا

يا ره بۆ خاترى (سيد البشر)

مه مان سووتينه به نارى سه قهر

هر چه ننه نيمه كه بن په يره وين

به گو يرهى حساب نوممه تى نه وين

خاريچمان مه كه له نيمان و دين

پيمان خوش مه كه شهيتانى له عين

بيوره ليمان خوداى تهنياو تاك

له بهر خاترى شاي تهختى (لولاك)

نهمان خه يته ناو تاگرى جهه نهم

له بهر خاترى سه ييدى خاتهم

هر به ره حمى خوت نازادمان بكه

به ديارى حمزه رت شادمان بكه

ويصالى به سيه نيتر مه گه فه

له بۆ خاترى نه و ذى شه رده

ليمان خوش نه بيت عه فوومان نه كات

به نيمه تى خوى شادمان نه كات

پاشبهند

له کاتیکدا له ناماده کردنی نه دیوانه بوو بوومهوه چنده پارچه
شیمرو چوارینم کهوته بهردهست که نه مان توانی له شوینی خوی دا بلاویان
یکهینهوهو له بهشه دا که ناومان نا پاشبهند بلاومان کردنهوه ..
دوو چوارین

- ۱ -

دویمه

کاکه بو حیرمرو طمعه بهمیۀ نینر سوینی درو
لاده له جاده کهچه ودره هسته راست پرو (۱)
نه ویصالی قسه کهت سوودی نییه راست نه ما
چون نه ما ناوی خودا نیسته به پاس غیری درو

- ۲ -

شیرابی جهننه تم ناوی به غیری ووصلی معشوقان
که بن زینت نه مینن شهمی لاچو مه جلیسی رهندان
ویصالی عاشقی یاره ، له دووری یاره بیمار
دلی پر جوش و هواره ، نه لک یا ره بهمه حیرمان

(۱) کهج :- خوار ، چوت .

په ننگه هه ندى له خوینده واران سوو که په خنه په کی بی جی لهوه بگرن
 که له هه ندى شیخرا چنه د وشه په کمان به بوشی هتستونه وه و له
 نامینیشه وه نیشاره تم بۆ نهوه کردووه که بۆ [وتن ناشی یان بۆم ساغ
 نه بووه و یان کوژاوه ته وه] . نه قسانه پیستیان به به لکه هیه که له
 خومه وه نه قسانه نهوتووه . نه ممش وینه ی چنه د پارچه شیخریکی که
 که لکیان پیوه نه ماوه و نوسخه ی تریشی نه بووه تا به هویه ساغ
 بگریته وه .

وینه ی پارچه شیخریکی به ربووت

(۱) فهره‌نگی دیوانی و یصالی

- ساقی :- مهی گیر ، به دهر پیرینی متهم و یفه کان
به پیری تهر یقت نه لئین ساقی .
جهور :- ناخویشی ، زورداری .
جهفا :- نارمحه تی .
میجنهت :- مهینه تی .
ناسوره :- به نازاره .
کونجی نه حزان :- خهفت خانه .
قهدهح :- بهرداخ ، نهو بهرداخه ی بۆ مهی خواردنه وه به کار نه هیتیرئ .
خهرید :- گرپاو
ساغیر :- بیاله ی شهراپ .
دهربان :- دهرگاوان ، قاییهوان .
موزه یهین :- رازاوه .
چنک :- نامیرتکی مۆسبقاییه .
نه ی :- شمشال .
خهر :- شهراپ ، مهی
یاقووت :- ماده ده یه کی جوانی زۆر به نرخه .
نیهال :- تازه نهمام .
جهمه ر :- بچ نرخ .
مه ه :- مانگ .
شه هدا :- له زاراوه ی گشتیدا به ههنگوین نهوتیرئ
شه هه . به لام شه و شه یه به و ماده ده یه

ټوټرې ک له شانۀ کېدا هېشتا ماوې ته

بېټت به هه نگوینې ته واور .

بېوسن :- ماچې کهن .

له علی مه یګون :- لټوی ټالی شمرایی .

سهر :- پارشیو ، پټش بانګی به یانی

په راګنده :- بلاو .

خومار :- سه رخوش .

مېهر :- ۱ - پژ ۲ - خوشه ویستی .

موهر :- مایین .

مهمر :- ماره یی .

شهمع :- مؤم .

فهنر :- چرا ، فانوس .

شام :- نانی ټیواره .

نه هار :- ۱ - پژ ۲ - نانی نیوه پژ .

هیلالی حاجیب :- برّو .

چشمه :- سه رچاوه .

هارووت ومارووت :- ټو دوو فریشته یهن خوا غمزه یی

لږ ګرتنو نه لټین له بیریکان سه ره وژیر

هه لو اسراون له بابل ، له ژیره وه به دوو کهل قانګ ټو درټین

چاه ۱ - چال ۲ - جالی جه ناګه .

همداد :- ټاسنگه

تاب :- ګرم .

- فاتهش :- ناگر
- مورغ :- بالنده
- خوبان :- ۱ - جوانان ۲ - پياوچاكان ، پياواني خوا
- گيسوو :- زولف
- صه يياد :- پراوچي
- بويي :- بوني
- تابان :- پرووناك
- ثابي ئاهوو :- مه بهست له ميسكي بون خوشه
- هم ئاغوش :- باوش
- مانده :- وه كو
- ده مان :- دم
- چه من :- گولستانز
- ئاهوو :- ناسك
- حوري :- پهری
- حوري :- پهری
- نيەت :- جواني
- بهدگو :- زمان بهد ، نهوهی قسهی خراب بهسر زمانيا دي
- فيثار :- پيشكهش كردن
- بهلقيس :- خيزان و حهره می حزره تي سوله يمان پيغمبر بووه
- تار :- ۱ - تاريك ۲ - نامرازيكي موسيqa زه نينه
- هوري زولف :- قزي زه شي
- زائيل :- لاچوو
- ده مسازي غم :- هاو جووت له گهل غم

- وەرد :- گۆل
- خار :- دېرك
- جاھال :- پايەوبولندى
- جەلال :- شكۆندى
- سەروو :- دارىكى بەرزى جوانى ھەمىشە سەوزە
- جۆبار :- جۆگە ، جۆگەلە
- ھوزار :- بولبول
- لالە :- گولالە سوورە
- چو :- ۋەكو
- ئوڧتادە :- كەوتوو ، داكەوتوو
- سورشك :- فرمىسك
- مەھيا :- شەراب
- لەب :- لىتو
- ھەلىل :- دەردەدار
- خەيلى :- زۆر
- موزگان :
- دىك ۱ - كەلەشىر ۲ - ديزە [شاعىر مەبەستى واتاى دوو ھە]
- جەريخ :- برىندار
- چەقەنەنەى :- دوو ئامىرى مۆسىقاين
- جان :- گيان
- نوطق :- قسە كردن
- كەيك :- كەو
- خۆش خەرام :- خۆش پەوت

دام :- داو

مورشید :- ری نیشاندهر ، پیری تهریقه ، رابهری تهریقه .

مورید :- نهوی لهسهر دهستی پیری تهریقه تا تۆبه نهکات ، جا وشهی

(مورید) نهوانه که خویان نهده نه دهستی شیخی تهریقه نسی

نهقشبهندی . نهوانهش که خویان نهده نه دهستی شیخی قادری

پن یان نهلین (دهرویش) .

ناتهام :- ناتهاو

طه لعت :- ده رکوتن ، ده رخستن .

خورشیه :- رۆز .

شمشاد :- داری شمشاد .

خه :- غه مویه زاره ۲ - چهماوه .

چۆگان :- گۆجان .

ئاسا :- وه کو .

بهروانه :- به پووله که به دهوری گرا نه سوورپیتته وه تا نه سووتن .

به یکان :- سه ره یم ، سه ره تیر .

نهفسوورده :- شیتواو .

تیر نه نداز :- تیرهاویژ .

بۆته :- کاسه به که ئالتوونی تیا نه توینریتته وه .

شیفته :- شیتواو .

ئاشیفته :- شیتواو .

خونبار :- خویناوی ، خوینی لن دیتته خوار .

دیوانه :- ۱ - له (دیتف) وه هاتوه ، له زمانه کۆنه کان دا به

شیت و تراوه (دئیف) ، درایی بووه به دئیو ، دئیوانه ،

۲ - به که سیتیکش ئوتتری خزمه تی مه زارگی پیاوچاکیک یان

قیسیتک ئەکا .

زار :- لاواز .

غول :- شیت .

پهروا :- باک .

بوستر :- سهرین .

شه و چراغ :- شه و چرا

جه بین :- ناوچه وان .

قه نه :- شه کر .

نه دیمه :- نه دیو .

عه یار :- زۆرزان .

سهرشار :- به خۆ نازین .

شیفته :- شیتاو .

په ژموورده :- سیس بوون .

مه هوش :- وه کو مانگ .

تاتا :- داهیتراو .

زار :- زه لیل ، لاواز

به شیز :- جۆره پاره یه کی کۆنی ئیرانه .

په سته خیز :- پۆژی قیامت .

قاهوو :- ئاسک .

- غزال :- ئاسك
- نوما :- دمرخستن
- پوخ :- پوو ، چههره
- نهمورد :- گهران ، خولانهوه
- صهرانهورد :- چۆلگەرد
- نمويە :- مۆدە
- كام :- ئارەزوو
- ئەنگوشت :- پەنجە
- خەستە :- نەخۆش
- بەخورد :- بێ ناگا
- خورد :- خواردن
- جوز :- جگە ، پێجگە
- ئەختەر :- ئەستێرە
- سايە :- سێبەر
- بیمار :- نەخۆش
- پەعنا :- بەرز ، بالا بەرز
- نەخچیر :- نێچیر
- پارەپارە :- لەت لەت
- خەد :- خالی سەر گونا
- کیشوەر :- ولات ، ولکە
- نامیق :- ئەوی ئەزمەتی
- حاذیق :- شارەزا
- خاریق :- لە عادت بەدەر

روباب :- نامیتریکي موسیقایه

چهمه ن :- گولزار .

طاليع :- بهخت .

فهيرووز :- پيرووز .

جان سوز :- گيان سووتينه ر .

کولاغ :- قهله پرمش .

ئاويزان :- هه لواسراو .

چهشمه :- سه رچاوه .

عهنقا :- بالنده به که نه لئين له کيوي قافدا نه زی .

ترياق :- نه م مادده به بۆ ماران گاز به کاردي ، وا باوه که (گاکيوي)
دوژمني گه وړه ی مارو به هيچ کلوجي مار ناويزي توختي بکه وي .
ته نانه ت نه گهر تالبي مووي گاکيوي به همر که سي بي مار پتوه ی نادا .
به لام مار ته نها نه گهر بۆي بکري نه دات به سه ري لووتی به وه ، چه نه
دلوي فرميسک له چاوي گاکيوي به که وه ديته خواره وه ، نهو دلوي به
فرميسکانه نه گهر بخري نه سه ر ده مي بريني ماران گاز به که سه ر چاک
نه بيته وه ، وا باوه و ايشه که گاکيوي مار همل نه لووشن .

خاتيمه :- کوتايي .

نیش :- پتوه دان .

ثيرم :- به ههشت .

وامانده :- تياماو .

موهر :- خه تم .

مههر :- ماره یی .

میهر :- ۱ - خۆشه ویستی .

۲ - پۆژ .

به‌لهم :- به‌لهمی بنی باعوورا ، له زه‌مانی هه‌زره‌تی موسادا بووه .
ئه‌وه‌نده پیاوچه‌ک بوه وه‌کو هه‌زره‌تی موسا نه‌چه‌وه شوێنی
تایبه‌تی خۆیی و له‌خودا ده‌پارایه‌وه ، له کاتی‌که هه‌زره‌تی موسا
ویستی بچن پۆ سه‌ر قه‌ومه‌که‌ی تا برۆی بێن به‌لام پۆ
پاراستنی زه‌عامه‌تی خۆیان داوایان له به‌لهم کرد دوعا له هه‌زره‌تی
موسا بکا ، ماوه‌ی چل پۆژ موسا له‌شکره‌که‌ی نه‌یان توانی بچنه
سه‌ر قه‌ومه‌که‌ی ، تا هه‌زره‌تی موسا له خوا پارایه‌وه قسه‌ی له‌که‌ل
خوا کرد ، خوا فەرمووی به‌لهم دوعای لێ کردووی ، ئه‌مجا موساش
دوعای لێ بردووی زمانی وه‌کو سه‌گ هاته ده‌ره‌وه له کۆتایی‌دا به
کافری مرد . [ئه‌م سه‌رگوزشته‌یه‌م له مامۆستا مه‌لا عه‌بدوڵلای
نووسه‌ری هه‌زره‌تی شیخ عه‌ثمانی بیاره بیستوه] .

ئاستان :- سه‌رده‌رگا .

گوشا :- کراوه .

میکائیل :- فەریشه‌ی رزق و پۆزی .

ناسووتی :- عه‌لمی ماده .

لاهوتی :- عه‌لمی موجه‌په‌دات ، رووت له‌ماده .

سه‌بووک‌بار :- بارسووک .

به‌رزخ :- ماوه‌ی نێوان گۆڕ و قیامت .

خه‌سیس - بیس .

- په نړیې وېه طحا :- شاری مه دینه •
- خووه ینی :- ناوی شاریکه له نیران مه لای چاکی زوره •
- مه نسوځ :- به تال کراوه •
- جان :- پوځ
- جانان :- پوځی پوځان •
- ته لیسم :- زانستی په کی تاییه تی په •
- نه را :- ژیرزه وی ، ژیر کورپه وی •
- نوره ییا :- نه ستیره په که له نه ستیره کان •
- مو طریب :- گورانی بیژ •
- مه قف :- بنمیچ •
- مه مدووح :- ستایش کراو ، پیاچه لمر او •
- ته سکین :- دامر کینه ره وه •
- ئارا :- رازاندن وه •
- شو مار :- ژماره •
- پښ شو ماره :- نایه ته ژماردن •
- جانستان :- گیان نه ستینی •
- مو هه ییا :- ناماده کراو •
- زیبا :- جوان •
- گنښا :- که نیسه •
- مه ئوا :- جیکا •
- دوود :- دوو کهل •
- چیز :- شته
- حه ماقعت :- نه فامی ، پښ عه قلی •

خضر :- خدرزینده .

یونس :- حمزده تی یونس پیغه مبه ر که حوت قووتی داو ماوه ی جل
شهو له زگیا مایه وه دواپی داینا ، مه زارگی پیروزی له
موسله .

که پنگ :- فهره نجی که شوان له زمستان دا ئه ی دات به سهر شانیا .
نائیل :- ده ست که وتوو .

طاقی کیسرا :- نهو تاقه به رزه یه که ئیستا پاشماوه که ی له سلمان
پاک ماوه ، کاتی خۆی کیسرا ، شای فارسه کان دروستی
کردوه .

موطه ماهر :- پاک .

موکه محمل :- چاو پیزراو .

ئیقبال :- بهخت .

نسل :- ره گز ، وه چه .

میهمان :- میوان .

جورعه :- قوم .

مه عجون :- شیتلراو .

تهن :- لهش .

سارا :- بیابان ، سهرا .

پیرست

باب	لاڀڙه
وڙني وصال	۵
وڙنيه ڪ له دهستونوسه ڪاني شاعير	۷
وڙني دهسخه ٽيڪي تري شاعير	۹
چون دهستم ڪرد به ڪو ڪردنه وي ٽم ديوانه	۱۱
وصال ڪي به ؟	۱۲
چونيه ني ٽماده ڪردني ٽم ديوانه يو چاپ	۱۹
پلهو پايه شاعيري وصال	۲۰
مه بهسته ڪاني وصال له شيعرا چي بووه ؟	۲۱
سو پاس نامه	۲۶
به شي غزه ليات و دلداري	۲۷
۱ - ورن ياران ته ماشاڪن له ٽه حوالی پهريشانم	۲۹
۲ - بلين ساقی قدمه ڪر پر ڪا شهرا بي بي ٽه ٽر نابي	۳۱
۳ - ٽه لائي عاشقي مسكين وهره ٽيمرو به مه پخانه	۳۴
۴ - مودده ٽيڪي زوره عزمي ديده ني يارم مه به	۳۸
۵ - منم هو زاري باغي قهره داغ	۴۱
۶ - ٽهي مصطفايي شهيدا تي فڪره ٽم پديامه	۴۴
۷ - ته ماشا طه لعتي يارم وه ڪو خورشيدى تابانه	۴۶

بابهت	لاپږه
۸ - دهميکه من له دووری تۆ دهنالم	۴۸
۹ - مهجنوونو سهراسيمه وو داماوو دلی من	۵۰
۱۰ - سهلاهی من له سهر تۆبڼ گولي گولزاري کويستاني	۵۴
۱۱ - نينسانڼ وه کو من که فلهک تهفري داپڼ	۵۶
۱۲ - باعيسي دوورپته جانا مونقه طبع بوو خهوتنم	۶۵
۱۳ - له من وايه نه تۆ ياريکي جاني	۶۷
۱۴ - له گهل عاشق که صهد جهورو جهفا کهي	۶۹
۱۵ - مايهي چي په وا عاجزي له من بدهنهي مسکين ؟	۷۰
۱۶ - دهميکه دهنالم له بۆ وه صلي جانان	۷۲
۱۷ - نهی ياري جهفاکيتش دل نازاري هه تا کهي ؟	۷۶
۱۸ - وتم دهمته وه يا غونچه وتي نمونوقطه موهوومه	۷۸
۱۹ - غونچهي باغه جيناني نهی صهنم ياخود پهری	۸۰
۲۰ - مهفهرموو پيره عومري صهد ساله	۸۱
۲۱ - ودره نهی دولبهري موهوش له باوهش که مني سهرخوش	۸۳
۲۲ - چونکه من کوردم به کوردي پيم بلتي ياري عزيز	۸۴
۲۳ - دل له هسرهت چاوی نازاره کهوا زاري ده کا	۸۵
۲۴ - نهی نه سيمي صوبجدهم بيستوومه يار هاتوته شار	۸۷
۲۵ - شهوو رۆژ من به چاري نمشکباري	۸۹
۲۶ - نهو پهرچمه چين چينه له سهر کولمي ههلاوه	۹۲
۲۷ - سهيري تهقديري خودايي نمهد	۹۴

- ٢٨- رەفیقان سەیری ئامین کەن کە چ مومتازو شیرینە ٦٧
- ٢٩- شاھیدم ئەمڕۆ لە باغا غونجەبەکی سەرچە ٩٩
- ٣٠- ئەگەر خورشیدی پرووی دەرخوا لەسەر خۆی لابدا نارا ١٠٠
- ٣١- براگەل مژدەبێن لیتان لەلاتان ١٠٢
- ٣٢- حەبیبا کاغەزی تۆ پەیفامی یاری هێنا ١٠٥
- ٣٣- ئەم یار هەتا کەم لە فیراقت بە شەبو پۆز ١٠٧
- ٣٤- بێن عەطری گولت بولبولی دێوانە بلێ چی؟ ١٠٨
- ٣٥- ئەم موعەطەر سازی جەمەرە بێنی یو قەصری دەماغ؟ ١٠٩
- ٣٦- مەن کە مەهجوورم لە باران بوومەتە ئەخجیری سێ ١١١
- ٣٧- ئەوا پەنگ زەردی جانان و حەزینم ١١٢
- ٣٨- لەم زەمانە هەر کەسێ هاتو وتی مەن ناڵیق ١١٧
- ٣٩- هەر دەمە دنیا بە نەوعێ دێتە پێشێ گەم وەکوو ١١٨
- ٤٠- سەد شوکر ئێمەشەو کە پەیحان ساقی مەیفانەبە ١٢٠

بەشی نیشتمانی پەرۆری

- ٤١- ئەم بۆی کورد پروو بکە ئیتتیفاق ١٢٤
- ٤٢- سەیری وەضعی پۆزگارو دەوری چەرخێ پرووسیا ١٢٦
- ٤٣- ئەم فەلەک بۆچی لە موولین و مەنت ئاوارە کرد؟ ١٣٠

بهشی نایینی و پارانهوه

- ۱۳۶ - ۴۴- غهریقی بهحری عصیانم اغثنی یا رسول الله
- ۱۳۸ - ۴۵- به شوعلهی جهبهیی ئادهم . به نووری سهیدی عالم
- ۱۴۱ - ۴۶- نهگەر عهبدی حهیی ذولجهلالی
- ۱۴۳ - ۴۷- موالی یا موالی
- ۱۴۵ - ۴۸- خودا تۆی حافظی شاری بیاره
- ۱۴۷ - ۴۹- سهیری که عهجهب مهنبهعی ئیجسانه طهویله
- ۱۴۸ - ۵۰- دیانتهت باری کرد پۆیی مهگەر پاشباره کهی ماوه
- ۱۵۲ - ۵۱- خوا خۆی نهزانیت بهنام هەر نهوه
- ۱۵۶ - ۵۲- له کهل ئیتومه نهی برادهران
- ۱۶۳ - ۵۳- قهصیدهی باران الحمدلله منشی الخلق والاسرار

۵۴- چوارینهکان

- ۱۷۳ - ۵۵- نهلای نهی قهومی ناههمواری نادان
- ۱۷۶ - ۵۶- نهی برادهر تۆ که لهم لا پرووتو بین دوسمایه بی
- ۱۷۸ - ۵۷- نهی نهفسی پیر بووم ههتا کهی مهیلی ئهملو لا بکهم
- ۱۸۰ - ۵۸- زمانه قهت له کهل نهولادی ئادهم باوهفا نابین
- ۱۸۲ - ۵۹- نهی برادهر گویت بین . بین گوئی مه به ههروهک ههجر
- ۱۸۵ - ۶۰- سهیری که جیهان مهخزهنی ئهسراری خودایه .

- ٦١- مەرچه با ئه‌ی سه‌ییدی خه‌لقی خودا
 ٦٢- ئه‌ی سه‌ری من بڼ به‌ قوربانی قه‌دو بالایی تۆ
 ٦٣- یا رسول الله بیه‌خشه تۆ گوناهم مەمکه‌ دهر
 ٦٤- منم عه‌بدی ده‌لیلی تۆ ، مەدەد یا شاه‌ی گه‌یلانی
 ٦٥- یا رسول الله به‌ قوربانی قه‌دت بڼ جیسم و جان
 ٦٦- ئه‌سیری چه‌رخ‌ی ده‌ورانم ، غه‌ریبم سا خودا په‌حمیک
 ٦٧- موحه‌ققه‌ق بوو له‌ عالهم‌دا وهرن یاران به‌ مەردانه

پینچ‌خسته‌کی

- ٦٨- ته‌خمیسی ویه‌الی له‌سه‌ر که‌لامی زی‌وه‌ر
 ٦٩- ئه‌ی دولبه‌ری جینانی غه‌مخوارو میهره‌بانی
 ٧٠- پینچ‌خسته‌کی له‌سه‌ر شیعی‌ری وه‌فایی
 ٧١- پینچ‌خسته‌کی ویه‌الی له‌سه‌ر شیعی‌ری تایه‌ر به‌کی جاف
 ساقی وهره‌ مه‌یخانه‌و مه‌ی تیکه‌ دره‌نگه
 ٧٢- پینچ‌خسته‌کی ویه‌الی له‌سه‌ر شیعی‌ری صادق
 ٧٣- ته‌خمیسی شیعی‌ری فانی
 ٧٤- پینچ‌خسته‌کی ویه‌الی ...
 دل چه‌پسی چی‌یه‌ ؟ ، فیرقه‌تی دلدارو نه‌حیفه
 ٧٥- جیهان بوو‌کیتکه‌ موهریشی جه‌فایه
 ٧٦- دوئی شه‌وئی له‌ مه‌یکه‌ده‌ شاه‌ید به‌ پروویی نازه‌وه

بهشي همهجوڙو همه باب ٻه

- ۷۷- گيراني ويصالي به دهستي ٽينگليزه کان
- ۷۸- ٺهي برادر سهيري شووره جي بهشي ٻن ساماني کيچ
- ۷۹- په قيب با پلي ليت نه مريم
- ۸۰- ته عريفي ميترگاسه
- ۸۱- له قهره تماشيا كه له قهصرو له وڌاغي
- ۸۲- ٺه لا ٺهي ناظري ته گهر نه ملي كه مالي
- ۸۳- ستايشي خواره مير
- ۸۴- براي شيرينم ٺهي كاكي خوش پهوت
- ۸۵- زه ليلي کارڙوله ويصالي به دم شاهينه وه
- ۸۶- پاڪو خاويني ميراوده لي په کان
- ۸۷- ٺهي عزيزان په ڪ دوو سالن بووم ٽيمامي سرگه لوو
- ۸۸- مزده ٻن ٺهي دل ٺه لئين بولبولي ٺاستان هاته وه
- ۸۹- هشت خسته کي
- ۹۰- سهيري دهوري چهرخو ٺيشي خالقي نه رضو سما
- ۹۱- غه رض له قيلو قاله ٺهي ياري جاني
- ۹۲- سهيري ٺه دنياي عه جوڙه خوي له من چون کرده بووک
- ۹۳- صه با هه کسه برڙ زووک له ٻڙ شاري سوله يمانی

- ۹۴- سهیری وهضعی پۆزگارو دهوژی چهرخی ناسمان
- ۹۵- خوشیو بهزمی سهماوهر
- ۹۶- محمودوفهانی عزیزم بهعضی درمانم ئهوی
- ۹۷- مهد شوکر نیمرو به رحمت خالقی جینزو بهشهر
- ۹۸- شروی یهک شهسه واقیع بوو له مالی ئیمه پهنهانی
- ۹۹- جهنابا ئهوا من هاتومه باری
- ۱۰۰- پۆزو شهو قوربان تهمننامه له شاهی ذولمینهن
- ۱۰۱- ئهی جهنابی عهلی یهغهندی چی کوتومه قافییه
- ۱۰۲- سهلامی من لهسهر تۆبێن گولی کولزاری ئالانی
- ۱۰۳- به حویبی ئیوه مەشغوولم نهگر چی ظاهرهه دورم
- ۱۰۴- ئهلا ئهی ههملهمی ژینو مههاتم
- ۱۰۵- چیکهم له بهختی خهوتوو یار هاتو بێم نهزانی
- ۱۰۶- ئهلا ئهی صاحیبی دهركو درایهت
- ۱۰۷- گوئی بگره له من ئهی بادی سهبا
- ۱۰۸- ئهی ههلاوهخان خوشکی خوش کهلام
- ۱۰۹- ئهلا ئهی ساقی بهزمی حهياتم
- ۱۱۰- سهرم ئیشی له بهر بێ جای قوربان
- ۱۱۱- سهرم ئیشی له بهر بێ جای قوربان
- ۱۱۲- ههر چایه لهم جیهانه مهجبوبی ئینسو جانه
- ۱۱۳- برادهر ههر کهستی چا بێ ده بێ ئهوا یوهری چا بێ

- ۱۲۴- ئەي چا مەگەر تۆ مەنبەعی شادی و عۆشرەتی ۳۳۲
- ۱۱۵- ئەلا ئەي ئەهلی کاشانە بەجێ بێنە پەسەي مۆسلمانەي ۳۳۵
- ۱۱۶- ھەر تەمەتنامە لە قایی خۆدا ۳۳۶
- ۱۱۷- مۆسەي سەیران و گەشتە ، سەوزە سەھرا کاکە گیان ۳۴۳
- ۱۱۸- ئەوا فەسلی بەھارە و مۆسە ، دەي ۳۴۴
- ۱۱۹- غەیری خوا ھەلناگرتی مەعلوومە شانی کەس لە ناس ۳۴۶
- ۱۲۰- خۆدا قەھری لە جێیە گرتو مەیلی بوو بە وێرانی ۳۴۹
- ۱۲۱- ئەگەر ئەپرسن ئەحوالی سەعید ۳۵۰
- ۱۲۲- سەیری چەرخی حیلە بازو مەگەر فێلی رۆزگار ۳۵۲
- ۱۲۳- ئێستە وا مەشھوور بوو ئەم ھەرزە مایە منە ۳۵۴
- ۱۲۴- سەیری ئەم لوطفە کردی ، خۆداوەندی بێ نیاز ۳۵۵
- ۱۲۵- کالتۆکیتکم بوو چ کالتۆک ، کالتۆکیتکی زۆر عەجیب ۳۵۷
- ۱۲۶- ئەي مۆسلمانان تەماشاکەن لە فەسلی مۆستەعان ۳۵۸
- ۱۲۷- ئەوا بۆت ھات کە لەشتیریکی مل رووت . ۳۶۰
- ۱۲۸- بۆم وەھا مەعلووم بوو ئێستە لەلا ئەهلی سەلف ۳۶۲
- ۱۲۹- سەلامی من مینالی بەفرو باران ۳۶۳
- ۱۳۰- بە تەقدیری خۆدایی ھەي بێ جوون ۳۶۵
- ۱۳۱- ئەو ئێستا ئەهلی عیلمە دل بریندار ۳۶۷
- ۱۳۲- من فیوض الباری انت حاکم الکورد الاسیر ۳۶۸
- ۱۳۳- من کە یازی بووم بە خەپلەي ھەرزەو نانی شەعیر ۳۷۱

بابهت	لاپږه
۱۳۴- بڼ خوشه ويستم ره فېقي شه فېق	۳۷۲
۱۳۵- پوڅه کم دوخته رگه یشته نامه که ت	۳۷۵
۱۳۶- شک نه بهم شه خصی له روما پڼی نه لاین مه لالا حسن ۳۷۹	۳۸۱
۱۳۷- پاشبه ند ، وفات نامه و به شاره ت نامه	۴۲۰
۱۳۸- فهره ننگ	۴۲۲
۱۳۹- پترست	